

Årsredovisning 2015

Landskapet Ålands förvaltning och ekonomi

Innehåll

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	1
Landskapsregeringens politiska översikt.....	1
Utåtriktat och politiskt intensivt valår 2015.....	1
Självstyrelsemyndigheterna.....	2
Ålands lagting	2
Ålands delegation i Nordiska rådet	5
Ålands landskapsregering	7
Regionkommittén.....	8
Förvaltningens översikt	10
Förvaltningsberättelsen 2015	10
Verksamhet och ekonomi.....	10
Väsentliga förändringar inom organisation, verksamhet och ekonomi.....	12
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på landskapets utveckling	13
Uppföljning av tidigare års revisionsberättelse	14
Personalbokslut	15
Regeringskansliet	25
Ledningens översikt	25
Regeringskansliets organisation och väsentliga förändringar inom avdelningens verksamhet och ekonomi.....	27
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling.....	27
Uppföljning av målsättningar.....	27
Uppföljning av mätetal/miljöfaktorer/miljönyckeltal	32
Redogörelse för avdelningens interna kontroll	35
Lagberedningen	36
Ledningens översikt	36
Lagberedningens organisation och väsentliga förändringar inom verksamhet och ekonomi	37
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling.....	37
Uppföljning av målsättningar.....	37
Uppföljning av mätetal/miljöfaktorer/miljönyckeltal	38
Finansavdelningen.....	39
Ledningens översikt	39
Finansavdelningens organisation och väsentliga förändringar inom avdelningens verksamhet och ekonomi.....	40
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling.....	41
Uppföljning av målsättningar.....	41
Uppföljning av mätetal/miljöfaktorer/miljönyckeltal	45
Redogörelse för avdelningens interna kontroll	48
Social- och miljöavdelningen.....	52
Ledningens översikt	52

Social- och miljöavdelningens organisation och väsentliga förändringar inom avdelningens verksamhet och ekonomi	55
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling	56
Uppföljning av målsättningar.....	56
Uppföljning av mätetal/miljöfaktorer/miljönyckeltal	63
Redogörelse för avdelningens interna kontroll	63
Utbildnings- och kulturavdelningen	65
Ledningens översikt	65
Utbildnings- och kulturavdelningens organisation och väsentliga förändringar inom avdelningens verksamhet och ekonomi	65
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling	65
Uppföljning av målsättningar.....	66
Uppföljning av mätetal/miljöfaktorer/miljönyckeltal	75
Redogörelse för avdelningens interna kontroll	78
Näringsavdelningen.....	80
Ledningens översikt	80
Näringsavdelningens organisation och väsentliga förändringar inom avdelningens verksamhet och ekonomi.....	81
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling	84
Uppföljning av målsättningar.....	84
Uppföljning av mätetal/miljöfaktorer/miljönyckeltal	87
Redogörelse för avdelningens interna kontroll	90
Infrastrukturavdelningen	91
Ledningens översikt	91
Infrastrukturavdelningens organisation och väsentliga förändringar inom avdelningens verksamhet och ekonomi.....	91
Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling	92
Uppföljning av målsättningar.....	93
Uppföljning av mätetal/miljöfaktorer/miljönyckeltal	100
Redogörelse för avdelningens interna kontroll	100
Fristående enheter och myndigheter.....	103
Fastighetsbyrån	103
Ålands sjösäkerhetscentrum.....	103
Ålands fiskodling, Gutterp.....	104
Rederiverksamhet.....	105
Vägunderhållsverksamhet	105
Verkstad och lager	105
Ålands Statistik- och utredningsbyrå	106
Datainspektionen.....	107
Elmarknadstillsynsmyndigheten	107
Ålands polismyndighet	108
Ålands ombudsmannamyndighet	109
Ålands hälso- och sjukvård	114
Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	116

Högskolan på Åland.....	118
Ålands folkhögskola	120
Ålands musikinstitut	122
Ålands gymnasium.....	123
Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet	128
Motorfordonsbyrån	128
ÅRSBOKSLUT.....	129
Resultaträkning	129
Balansräkning	131
Noter	133
Bilaga Övriga poster – poster som saknas i balansräkningen	155
Finansieringsanalys.....	156
Uppföljning av budget.....	158
Principer för budgetering och uppföljning.....	158
Budgetanslag för verksamhet, överföringar och skattefinansiering.....	164
Budgetuppföljning av verksamhet, överföringar och skattefinansiering	168
Budgetanslag för investeringar	173
Budgetuppföljning av investeringar	174
Penningautomatmedel för utveckling och sysselsättning.....	175
Bilaga 1. Åtgärdsuppmåningar år 2015.....	177
Bilaga 2. Ålands naturreservat	178
REVISIONSBERÄTTELSE	1

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

LANDSKAPSREGERINGENS POLITISKA ÖVERSIKT

Utåtriktat och politiskt intensivt valår 2015

När år 2015 läggs till handlingarna kan vi konstatera att det varit ett politiskt aktivt år med både riksdags-, lagtings- samt kommunalval. Ett valår innebär en kraftansträngning för de politiska partierna samtidigt som förvaltningen och beslutsfattandet ska fungera som vanligt. Hur dramatiskt ett val än kan te sig för de inblandade fortgår verkligheten, en regering slutför sitt arbete och en annan tar vid.

Under året överlämnades 29 lagförslag till lagtinget. Bland de mest politiskt betydande lagpaketen kan nämnas lagförslag om skyddshem som garanterar hjälp och stöd för personer som drabbats av våld i nära relationer, om höjd och förlängd vuxenstudiepenning i syfte att underlätta för vuxna att utbilda, omskola sig för en bättre omställning på arbetsmarknaden. Också lagförslag om lotteriinspektionen, landskapets fastighetsverk och en ny reviderad och moderniserad körkortslagstiftning gavs till lagtinget under 2015. En del av samhällsservicereformen som berör den sociala sektorns samordning konkretiserades genom lagförslaget om kommunernas socialtjänst.

Landskapsregeringen har under året mottagit många besök av ministrar, ambassadörer och företrädare för myndigheter och organisationer. Likaså har ministrarna avlagt besök vid ministerier både i riket och utomlands samt representerat Åland vid internationella konferenser och möten. Regeringen höll en aftonskola i slutet av februari under ledning av statsminister Alexander Stubb och temat för aftonskolan var revideringen av självstyrelsesystemet för Åland som Ålandskommittén utarbetar. Även mötet med Sveriges statsminister Stefan Löfven är värt att notera som det andra officiella mötet med Sveriges regering under mandatperioden. Åland fanns åter på plats i Visby under Almedalsveckan på Gotland och delar av regeringen medverkade i olika evenemang och debatter. Landskapsregeringen deltog också i klimatmötet COP21 i Paris i december.

Landskapsregeringen framför sitt innerliga tack till personalen, lagtinget och alla våra samarbetspartners för ett aktivt och för Åland framgångsrikt år 2015.

Katrin Sjögren, lantråd

Camilla Gunell, vicelantråd

SJÄLVSTYRELSEMYNDIGHETERNA

Ålands lagting

Sammansättning 1.1.2015 - 30.10.2015

P r e s i d i u m

Talman:	Lundberg Britt, Mariehamn
Första vicetalman:	Eriksson Viveka, Finström
Andra vicetalman:	Jansson Roger, Mariehamn

L e d a m ö t e r

Asumaa Tony, Lemland
Beijar Christian, Mariehamn
Carlsson Petri, Mariehamn (ersättare för Johan Ehn)
Eklund Brage, Eckerö
Eliasson Torbjörn, Saltvik
Englund Anders, Vårdö
Eriksson Anders, Jomala
Fogelström Karl-Johan, Mariehamn (ersättare för Camilla Gunell)
Hilander John, Eckerö (ersättare för Fredrik Karlström)
Holmberg Igge, Mariehamn
Holmberg-Jansson Annette, Jomala (ersättare för Wille Valve)
Jansson Gunnar, Mariehamn
Jansson Harry, Jomala (ersättare för Roger Nordlund)
Jonsson Axel, Mariehamn
Karlsson Runar, Saltvik
Kemetter Sara, Mariehamn (ersättare för Carina Aaltonen)
Lindholm Gun-Mari, Lemland
Mattsson Åke, Finström
Nordberg Mika, Jomala
Perämaa Mats, Kumlinge
Pettersson Jörgen, Mariehamn
Sjögren Katrin, Mariehamn
Slotte Roger, Jomala (ersättare för Veronica Thörnroos)
Sundback Barbro, Mariehamn
Sundblom Torsten, Föglö
Sundman Danne, Mariehamn
Wine Göte, Sund

Sammansättning 2.11.2015 -

Presidium

Talman:	Lindholm Gun-Mari, Lemland (2.11-2.12.2015) Ehn Johan, Mariehamn (2.12-31.12.2015)
Första vicesalman:	Lundberg Britt, Mariehamn (2.11-2.12.2015) Thörnroos Veronica, Brändö (2.12-31.12.2015)
Andra vicesalman:	Eriksson Viveka, Finström

Ledamöter

Aaltonen Carina, Jomala
 Carlsson Petri, Mariehamn (ersättare för Wille Valve)
 Eklund Brage, Eckerö
 Eriksson Roger, Mariehamn (ersättare för Tony Asumaa)
 Fredlund Fredrik, Jomala
 Holmberg Igge, Mariehamn
 Holmberg John, Mariehamn
 Holmberg-Jansson Annette, Jomala (ersättare för Mika Nordberg)
 Häggblom Bert, Mariehamn
 Häggblom Lars, Hammarland
 Jansson Harry, Jomala
 Johansson Ingrid, Mariehamn
 Jonsson Axel, Mariehamn
 Karlsson Runar, Saltvik
 Kemetter Sara, Mariehamn
 Lindholm Gun-Mari, Lemland
 Lindholm Mikael, Vårdö
 Lundberg Britt, Mariehamn
 Nordlund Roger, Mariehamn
 Pettersson Jörgen, Mariehamn
 Silander Tage, Mariehamn
 Staffas Mikael, Mariehamn (ersättare för Mats Perämaa)
 Sundblom Torsten, Föglö
 Söderlund Pernilla, Mariehamn (ersättare för Katrin Sjögren)
 Toivonen Stephan, Mariehamn
 Wikström Tony, Mariehamn (ersättare för Nina Fellman)
 Wine Göte, Sund (ersättare för Camilla Gunell)

Lagtingsarbetet

Sammanträden

Under kalenderåret 2015 var lagtinget församlat 168 kalenderdagar, varav 52 plenidagar. Sammanträdesperioderna inföll under tiden 7 - 23.1, 2.3 - 29.4, 25.5 - 12.6, 31.8 - 18.9, samt 30.10 - 21.12.2015.

Ärenden

Under kalenderåret 2015 överlämnades till lagtinget följande framställningar, förslag och initiativ.

Ärendeslag	2015	2014
Från republikens president	6	17
Framställningar angående lagförslag	0	1
Framställningar angående internationella fördrag	6	16
Från landskapsregeringen	33	23
Lagförslag	28	18
Budgetförslag	5	5
Meddelanden	3	4
Från lagtingsledamöterna	41	75
Lagmotioner	0	0
Åtgärdsmotioner	13	19
Budgetmotioner	28	56
Spörsmål	0	3
Skriftliga frågor	5	5
Från talmanskonferensen		
Framställningar	2	4

Härutöver har till lagtinget överlämnats och där behandlats följande berättelser:

- Landskapsregeringens årsredovisning för 2014,
- Landskapsrevisionens berättelse över effektivitetsrevisionen för 2014,
- Landskapsrevisionens verksamhetsberättelse för 2014,
- Ålands delegation i Nordiska rådets berättelse för 2014,
- Landskapsregeringens redogörelse enligt AO 32 §,
- Finansutskottets redogörelse beträffande handläggningen 2014 av ärenden rörande tjänstekollektivavtal.

Under året hölls 4 (2) i lagtingsordningen avsedda frågestunder.

Antalet samråds- och informationsärenden som rör Europeiska unionen framgår av landskapsregeringens meddelanden över EU-ärenden.

Under året anordnades ingen separat debatt i en aktuell fråga.

Besök, arrangemang, uppvaktningar och resor

Enligt lagtingsordningen beslutar lagtinget på förslag av talmanskonferensen när arbetsåret ska öppnas. Lagtingets arbetsår 2015-2016 öppnades den 2 november 2015 med ett traditionellt program.

Självstyrelsedagen 2015 uppvaktade lagtinget traditionsenligt vid Julius Sundbloms staty. Därefter fortsatte firandet i lagtingets plenisal. På programmet stod utdelning av stipendier ur Ålands självstyrelses 75-års jubileumsfond samt textuppläsning av författaren Carina Karlsson och musikframträdande av Ulvens döttrar.

Republikens president Sauli Niinistö med fru Jenni Haukio besökte Åland den 12 augusti. Presidentparet besökte bland annat Kastelholms slott, Bomarsund och segelfartyget Pommern. I samband med besöket hölls ett möte där frågor som är aktuella för landskapet diskuterades.

Den 4-5 juni 2015 gästades lagtinget av 15 ambassadörer från ett stort antal länder. Under året besökte även ambassadörerna från Danmark, Island, Japan, Canada och Thailand lagtinget. Dessutom besöktes lagtinget under året av prins Edward från Storbritannien samt av en delegation från den tyskspråkiga minoriteten i Belgien, Gävleborgs läns ledningsgrupp och deltagarna i Utrikesministeriets kurs för unga utländska journalister. Vidare besökte Finlands riksdags kommunikationsutskott lagtinget.

Övrigt

Ur Ålands självstyrelses 75-års jubileumsfond utdelades den 9 juni 2015 fem stipendier på basen av ett förslag från ett av kanslikommissionen tillsatt stipendieråd. Stipendierna utdelades till medicine magister Erika Boman, pol.mag. Richard Eveli, fil.dr. Tommy Lundberg, doktoranden Eva-Lena Lundgren-Henriksson och ekon.mag. Isabell Storsjö.

Självstyrelsepolitiska nämnden har under året lagt särskild vikt vid att följa arbetet i Ålandskommittén 2013 för Ålands självstyrelse i utveckling.

Lagtinget antog den 12 juni 2015 en ändring av lagtingsordningen på basen av ett förslag från en arbetsgrupp vars uppdrag vara att utvärdera den nya lagtingsordning som antogs år 2011. En motsvarande ändring av arbetsordningen antogs den 18 september 2015.

Lagtinget antog den 12 januari 2015 en landskapslag om lagtingsledamöternas arvoden och kostnadsersättningar. Enligt lagen fastställs arvodena och ersättningarna av en av lagtinget tillsatt arvodeskommission. Kanslikommissionen utfärdade den 27 februari 2015 regler för arvodeskommissionen i enlighet med lagens 1 §.

Kanslikommissionen har under verksamhetsåret fört fortsatta diskussioner om lagtingshusets ombyggnad. Ombyggnaden har framskjutits något och kommer att inledas under sommaren 2016 och pågå ett år. Även planeringen av lagtingets e-demokratiprojekt fortgick planenligt.

Lagtingets kanslikommission antog vidare nya regler för stödet till lagtingsgrupperna samt antog ett nytt beslut om avdrag från arvodet.

Ett nytt högtalarsystem till lagtingets plenisal införskaffades under året. Under perioden september-december 2015 anordnades testning av tv-sändningar från lagtingets plenum.

Ålands delegation i Nordiska rådet

Delegationen avger en separat berättelse till lagtinget över de för Åland väsentliga frågorna i Nordiska rådet. Ålands delegation i Nordiska rådet består av de av lagtinget valda medlemmarna samt de av landskapsregeringen utsedda representanterna. Lagtingsledamot Christian Beijar har varit delegationens ordförande t.o.m. 1.11.2015 och lagtingsledamot Britt Lundberg är ordförande för delegationen fr.o.m. 4.11.2015. Följande lagtingsledamöter har ingått som i delegationen för år 2015:

Ordinarie medlemmar	Period
Christian Beijar, lagtingsledamot	Ordförande 6.11.2013 -01.11.2015
Britt Lundberg, lagtingsledamot	Ordförande 4.11.2015 -
Anders Eriksson, lagtingsledamot	Vice ordförande 3.11.2011 - 1.11.2015
Katrin Sjögren, lagtingsledamot	Vice ordförande 4.11.2015 - 25.11.2015
Mikael Staffas, lagtingsledamot	Vice ordförande 2.12.2015 -
Suppleanter	Period
Jörgen Pettersson, lagtingsledamot	6.11.2013 - 1.11.2015
Katrin Sjögren, lagtingsledamot	30.11.2011 - 1.11.2015
Axel Jonsson, lagtingsledamot	4.11.2015 -
Tony Wikström, lagtingsledamot	4.11.2015 -

Samtliga ledamöter av landskapsregeringen har ingått i delegationen under året:

Landskapsregeringens ledamöter	Period
Lantrådet Camilla Gunell	
Vicelantrådet Roger Nordlund	- 25.11.2015
Minister Carina Aaltonen	- 25.11.2015
Minister Johan Ehn	- 25.11.2015
Minister Veronica Thörnroos, samarbetsminister i Nordiska ministerrådet	- 25.11.2015
Minister Fredrik Karlström	- 25.11.2015
Minister Wille Valve	

Landskapsregeringens ledamöter	Period
Lantrådet Katrin Sjögren	1.12.2015 -
Vicelantrådet Camilla Gunell	1.12.2015 -
Minister Tony Asumaa	1.12.2015 -
Minister Nina Fellman, samarbetsminister i Nordiska ministerrådet	1.12.2015 -
Minister Mika Nordberg	1.12.2015 -
Minister Mats Perämaa	1.12.2015 -
Minister Wille Valve	1.12.2015 -

Lagtingets bibliotek

Biblioteket betjänar i första hand politiker och tjänstemän vid lagtinget och landskapsregeringens avdelningar men är öppet också för allmänheten. Samlingarna har under året ökat med 451 volymer. Biblioteket prenumererar på ett flertal dagstidningar och tidskrifter av vilka vissa är tillgängliga digitalt. Fokus på anskaffning har skett främst inom ämnesområdena samhällsvetenskap och juridik samt enligt lagtingets och avdelningarnas önskemål och behov. Under året har biblioteket prenumererat på en samling digitala ordböcker som nås via intranätet. Under året gjordes 2.111 slagningar i dem. Biblioteket och låntagarna har tillgång till ett stort antal tidningar och tidskrifter via databasen Library Press Display.

Litteraturen katalogiseras och klassificeras i den åländska mediadatabasen KATRINA. Vid årsslutet hade biblioteket 17.233 exemplar inlagda i KATRINA. Under året gjordes 526 lån från biblioteket,

varav 3 var fjärrlån. Böcker har också lånats ut till fastländska bibliotek. 39 olika materialsökningar/utredningar har registrerats. Då slagningar i ordböckerna slås ihop med lånen blir resultatet 2.640 lån. Beståndet har genomgått en rätt kraftig gallring, 2.142 exemplar har utrangerats men ett stort antal äldre dokument har också katalogiserats. Förberedelser inför flytten från huset har gjorts.

Många låntagare är åländska studerande. Skolklasser, grupper och forskare har besökt biblioteket och frågor ställs och besvarats via e-post. Under året skaffades en iPad till biblioteket för att underlätta för besökare och vissa tidskrifter och Statens officiella utredningar har försetts med en QR-kod så att materialet lättare kan nå digitalt.

Öppethållning har varit 25 timmar per vecka, klockan 9-14 alla vardagar. Då bibliotekarien inte är på plats kan lån registreras på papperskvitton som tidigare. Biblioteket har lanserat en Facebook-sida för att väcka intresse för biblioteket och skapa en alternativ kommunikationskanal. Uppgifter om lagtingsbiblioteket finns också på lagtingets hemsida www.lagtinget.ax samt på den åländska biblioteksportalen www.bibliotek.ax. Biblioteksnytt som distribuerades via epost utgavs under året och finns även på intranätet. Biblioteket har även år 2015, med tacksamhet, fått fina bokgåvor.

Ålands landskapsregering

Sammansättning 1.1.2015 - 24.11.2015

L a n t r å d

Gunell Camilla, lagtingsledamot, Mariehamn, 70; 11

M i n i s t r a r

Nordlund Roger, merkonom, Mariehamn, 57; 11
Thörnroos Veronica, hälsovårdare, Brändö, 62; 09
Aaltonen Carina, lagtingsledamot, Jomala, 64; 11
Karlström Fredrik, företagare, Jomala, 73; 11
Ehn Johan, lagtingsledamot, Mariehamn, 75; 11
Valve Wille, lagtingsledamot, Jomala, 80; 13

Sammansättning 25.11.2015 -

L a n t r å d

Katrin Sjögren, sjukskötare, Mariehamn, 66; 15

M i n i s t r a r

Gunell Camilla, lagtingsledamot, Mariehamn, 70; 11
Mats Perämaa, lagtingsledamot, Kumlinge, 64; 15
Nina Fellman, fil.mag., Mariehamn, 64; 15
Tony Asumaa, ekonom, Lemland, 68; 15
Mika Nordberg, företagare, Jomala, 73; 15
Valve Wille, lagtingsledamot, Jomala, 80; 13

Regionkommittén

En av Finlands nio platser i Regionkommittén är vikt för Åland. Landskapsregeringen föreslår sina representanter inför inrikesministeriet.

Ordinarie	Ersättare
Gun-Mari Lindholm	Wille Valve

För Åland har regionkommittén betydelse bl.a. genom möjligheten att påverka de utlåtanden som regionkommittén avger. Den kontaktskapande verksamheten med andra regioner och lokala samfund från EU länderna i avsikt att skapa nätverk och allianser för att driva frågor som är av betydelse för Åland är viktig.

Den åländska ledamoten såväl som suppleanten deltar vid arbetsutskottsmöten och vid plenarmöten och får på det sättet goda insikter om vilka frågor som är aktuella i EU-sammanhang. Den åländska ledamoten och suppleanten sitter i två utskott *Utskottet för utbildning, ungdomsfrågor, kultur och forskning* (EDUC) och *Utskottet för medborgarskap, god förvaltnings sed, institutionella frågor och yttre förbindelser* (CIVEX). Ålands deltagande i Regionkommittén finansieras ur EU:s budget.

Föredragning av ärenden i landskapsregeringen

Föredragningarna från de olika avdelningarna var fördelade mellan ministrarna enligt följande:

Lantråd Katrin Sjögren. Från kansliavdelningens allmänna byrå övergripande självstyrelsepolitiska frågor samt jämställdhet- och personalfrågor. Lagberedningen.

Vicelantråd Camilla Gunell. Näringsavdelningen förutom sjöfartsfrågorna. Från social- och miljöavdelningen miljöfrågor samt från infrastrukturavdelningen energifrågor

Minister Mats Perämaa. Finansavdelningen förutom IT-frågor samt från näringsavdelningen sjöfart.

Minister Nina Fellman. Regeringskansliet förutom de ärenden som påförts lantrådet och förutom public service-frågor samt från infrastrukturavdelningen bostadsfrågor

Minister Tony Asumaa. Utbildnings- och kulturavdelningen samt från finansavdelningen IT-frågor.

Minister Mika Nordberg. Infrastrukturavdelningen förutom energi- och bostadsfrågor samt från regeringskansliet public service-frågor.

Minister Wille Valve. Social- och miljöavdelningen, social- och hälsovårdsfrågor samt Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Förvaltnings- och utvecklingschefen samt alla avdelnings- och byråchefer har fungerat som föredragande vid enskild föredragning. Som ett komplement till de formella plenisammanträdena sammankommer landskapsregeringen regelbundet till politiska överläggningar, vid vilka landskapsregeringen diskuterar dels aktuella planerings- och samarbetsfrågor, men också sådana enskilda ärenden som kräver en mera ingående politisk beredning.

Externa kontakter

Landskapsregeringen har under året mottagit många besök av ministrar, ambassadörer och företrädare för myndigheter och organisationer.

Dessutom har EU-parlamentariker Nils Torvalds besökt landskapet ett flertal gånger.

Onsdagen den 18 mars 2015 hade vi besök på Åland av statssekreterare Peter Stenlund som deltog i ett seminarium under temat *Ålands demilitarisering och neutralisering i en säkerhetspolitiskt föränderlig värld*.

Islands fiskeri- och jordbruksminister Sigurður Ingi Jóhannsson besökte Åland den 10-12 augusti 2015 och den 20-21 augusti 2015 besöktes landskapet av representanter för EU:s regionkommittés finska delegation

Likaså har ministrarna avlagt besök vid ministerier och myndigheter både i riket och utomlands samt representerat Åland vid internationella konferenser och möten. Regeringens ministrar har under året haft möten i Helsingfors med bland andra statsminister Juha Sipilä och kommunikationsminister Anne Berner.

Dessutom har alla ministrar deltagit i olika nordiska ministermöten under året. Flera representanter från regeringen deltog även i Almedalsveckan på Gotland i månadsskiftet juni-juli.

Lantrådet Camilla Gunell, viceslantrådet Roger Nordlund och minister Wille Valve deltog i regeringens Aftonskola som hölls i Helsingfors den 25-26 februari 2015.

Den 29 april 2015 hade lantrådet Camilla Gunell ett möte med statsminister Stefan Löfven samt ministrarna Kristina Persson och Margot Wallström i Stockholm. Lantrådet Camilla Gunell deltog dessutom i Ambassadörsdagarna i Helsingfors som hölls den 23-25 augusti 2015 samt i en Klimatkonferens i Paris den 7-10 december 2015.

Lantrådet Camilla Gunell och minister Wille Valve deltog i Utrikesministeriets Ålandsseminarium i Bryssel den 14-15 september 2015. Lantrådet Gunell deltog som föredragshållare angående *Ålandsexemplet*. Under dessa Brysseldagar hade lantrådet Gunell och minister Valve även ett möte med utrikesminister Timo Soini, som likaså deltog i Ålandsseminariet.

Viceslantrådet Roger Nordlund hade ett möte med spel- och finansminister Albert Isola samt deltog i invigningen av PAF:s nya Casino i Gibraltar, Spanien den 14-17 maj 2015.

Minister Veronica Thörnroos hade den 4 september 2015 ett möte i Stockholm med energiminister Ibrahim Baylan.

Minister Carina Aaltonen deltog den 2-3 mars 2015 i Kommissionens för Hållbar Utveckling möte i Helsingfors.

Minister Fredrik Karlström deltog den 26 januari 2015 som föreläsare på Nordiska skärgårdssamarbetets nordiska ungdomskonferens i Helsingfors. Vidare deltog han den 23 april 2015 som föreläsare på konferensen *Roslagsminglet* i Norrtälje och även den 26-28 maj 2016 vid *Affärsracet 2015* i Gislaved, Sverige. Minister Fredrik Karlström deltog vidare i en fiskerikonferens *Växt i blå bioekonomi* på Färöarna den 1-5 juni 2015 och den 23-25 augusti 2015 i seminariet *Back to Business* i Kokkola, Österbotten.

Minister Johan Ehn deltog i Ö-spelen på Jersey den 27 juni – 4 juli 2015.

Minister Wille Valve deltog den 13 juli 2015 i den finska politikerveckan *Suomi Areena* som hölls i Björneborg. Den 8 oktober 2015 deltog minister Wille Valve i ett möte med Europarådets rådgivande kommitté i Helsingfors.

FÖRVALTNINGENS ÖVERSIKT

Förvaltningsberättelsen 2015

Årets förvaltningsberättelse har genomgått en omfattande revidering som berör både innehåll och struktur. De strukturella förändringarna beror främst på två olika anpassningar. Den ena är en anpassning till den nya ekonomimodellen och de förändringar i budgetstrukturen som skett under de senare åren. Den andra förändringen är en ny rubrikstruktur för att möta nya informationsbehov och att tydligare belysa vad som påverkar verksamheterna och dess verksamhetsförutsättningar. Detta har också lett till delvis nytt innehåll i berättelsen. Ett nytt område i verksamheternas berättelse är en redogörelse för deras interna styrning och kontroll och hur verksamheterna arbetar samt en bedömning av hur väl den fungerar. Avsikten har varit att betona det egna ansvaret och att verksamheterna utvärderar sin egen styrning och kontroll för att på så sätt identifiera områden för förbättringsåtgärder. Ett annat område är en bedömning och redogörelse över de risker som kan påverka verksamheterna och dess förutsättningar.

Den nya strukturen med enhetliga rubriker inom särskilda områden har också skapat en bättre jämförbarhet mellan olika verksamheter och större transparens. Ekonomisystemet som togs i bruk i januari 2015 ger också nya möjligheter för uppföljning och rapportering, varför även budgetuppföljningen kan presenteras i ny form. Avsikten är att under kommande år fortsätta utvecklingsarbetet med budgetstrukturen och -uppföljningen för att ytterligare tydliggöra sambandet mellan förvaltningsenheternas verksamhet och budgeten.

Strukturen och innehållet för förvaltningsberättelsen är levande och förändras löpande när förändringar i budgetstruktur, organisatoriska förändringar och privatiseringar genomförs. Det är därför skäl att notera att varje förvaltningsberättelse i huvudsak är en uppföljning av det årets budget och inte ett statiskt fristående dokument där jämförelser enkelt kan göras mellan olika år. Utformningen och innehållet ska snarare gagna jämförelse och analys mellan olika verksamheter inom samma år.

Det är också skäl att notera att de fristående enheternas och myndigheternas uppföljning numera redovisas separat under eget kapitel i årsredovisningen och att några myndigheter även ger ut en separat verksamhetsberättelse.

Enligt landskapslag om landskapets finansförvaltning ingår både förvaltningsberättelsen och bokslutet i denna årsredovisning. I första delen presenteras förvaltningsberättelsen och därefter presenteras bokslutet.

Verksamhet och ekonomi

Samordning av det löpande arbetet inom den allmänna förvaltningen sker i hög utsträckning inom ramen för ledningsgruppens verksamhet. Ledningsgruppen leds av förvaltnings- och utvecklingschefen och består därtill av avdelningscheferna, som enligt LL om landskapsregeringens allmänna förvaltning har till uppgift att bistå i ledningen av den allmänna förvaltningen. Personalchefen deltar i ledningsgruppens arbete och fungerar som dess sekreterare.

Ledningsgruppen strävar i sin verksamhet till att såväl gemensamma processer som personalärenden ska hanteras enhetligt vid de olika avdelningarna. Ledningsgruppen behandlar för förvaltningen gemensamma styrdokument såsom utbildningsplaner, delegeringsbeslut m.m. En väsentlig målsättning

är att försöka se till att tillvarata kompetensen i samband med personalomsättning. Detta behov finns i exempelvis i samband med pensionsavgångar eller då tjänster eller arbetsförhållanden dras in. På så sätt kan omplaceringar leda till att personal kan beredas fortsatt anställning i andra uppgifter.

Under året inleddes arbetet med att arbetsvärdera samtliga tjänster och arbetsförhållanden inom allmänna förvaltningen liksom inom övriga landskapsmyndigheter.

Under våren 2015 inledde ledningsgruppen arbetet med att ta fram faktaunderlag och utvecklingsbehov inför arbetet med regeringsprogrammet för den landskapsregering som skulle tillträda efter valet på hösten. På liknande sätt kartlades även vilka åtgärder och utmaningar regeringsprogrammet för den nya regeringen i Helsingfors kunde aktualisera för landskapet.

Ett projekt som under första delen av året berörde många inom den allmänna förvaltningen var framtagandet av informationen för den nya hemsidan. Ledningsgruppen fungerade som styrgrupp för projektet som bedrivs utgående från PPS – modellen. Personalen mötte väl upp och visade det engagemang som ett lyckat slutresultat förutsatte. Även det tekniska arbetet som genomfördes och upphandlades i samarbete med Åda Ab lyckades väl och totalt sett kunde ett länge efterlängtat projekt genomföras.

Arbetet inom den allmänna förvaltningen präglades även i övrigt av förändringarna inom IT-driften och systemutveckling. De förändrade rutiner och processer som följde av att IT- verksamheten överfördes, har under året medfört en del utmaningar men efterhand som roller och förutsättningar klargörs kan samarbetet med Åda Ab utformas så att målen med förändringen nås.

Finansavdelningen hade ett arbetsdrygt år där förnyandet av ekonomisystemet ingick som stor del tillsammans med förberedelserna för ett nytt löne- och personaladministrativt system. Framtagande av ett elektroniskt system för hantering av EU- stödärenden, som även kan tjäna som grund för arbetet med att ta fram annan elektronisk ärendehantering, har berört regeringskansliet och flera andra avdelningar och är ännu inte slutfört. Sammantaget kan konstateras att om förvaltningen ska utvecklas och moderniseras måste betydande resurser avsättas för systemutveckling såväl i form av arbetstid inom förvaltningen som i form av resurser för anskaffning av system. En effektiv informationshantering och väl genomtänkta system är en förutsättning för att åstadkomma en kostnadseffektiv förvaltning.

Landskapsregeringen avlämnade i slutet av april 2015 ett utlåtande över Ålandskommitténs 2013 delbetänkande *Ålands självstyrelse i utveckling*. I beredningen av utlåtandet gavs avdelningarna i uppgift att lämna synpunkter genom att besvara ett antal frågor. En reflektion i anledning av arbetet med den nya självstyrelselagen är att det bör finnas en samstämmighet mellan ambitionerna på att inneha behörighet och de ekonomiska och kompetensmässiga förutsättningarna att sköta dem väl. Det är m.a.o. centralt att det finns en klar politisk uppfattning om vad man politiskt vill och kan uppnå genom att ha behörighet även på områden där den faktiska möjligheten att påverka till följd av regleringar på internationell nivå är begränsad samtidigt som arbetet inom det aktuella området kan vara väldigt krävande.

Landskapsregeringen har 5.11.2015, efter rättsserviceenhetens beredning, antagit anvisningar om språkanvändning vid Ålands landskapsregering. Det huvudsakliga syftet med anvisningarna är att klarlägga vilka principer som gäller för användningen av språk vid landskapsregeringens allmänna förvaltning. Avsikten är att på ett konkret sätt vägleda och upprätta förvaltningsrutiner för språkanvändningen inom förvaltningen.

Väsentliga förändringar inom organisation, verksamhet och ekonomi

Ekonomi

Ålandsdelegationen fastställde förskottet på avräkningen för år 2015 till drygt 221,5 miljoner euro, vilket belopp landskapsregeringen tog upp i budgetförslaget. Under året avgav rikets regering fyra tillägg till statsbudgeten, så att statens inkomster minskades så att det motsvarade ca 0,4 miljoner euro lägre avräkningsbelopp. Ändringarna var dock så marginella att Ålandsdelegationen inte ändrade nivån på förskottet på avräkningen. Utgående från det preliminära statsbokslutet för år 2015 kan beräknas att landskapet måste återbetala ca 1,2 miljoner euro till staten under år 2016. Skattegottgörelsen för år 2013 bedömdes vid budgeteringstidpunkten, utgående från förhandsuppgifter om beskattningen för skatteår 2013, uppgå till i storleksordningen 6,7 miljoner euro. Efter att beskattningen slutförts steg skattegottgörelsen till ca 7 miljoner euro, vilket landskapet erhöll under år 2015.

Förvaltningsutveckling

De ändringar som genomförts i ekonomimodell och budgetstruktur har också inneburit förändringar i struktur och innehåll på budgetdokumentet och därmed också på denna årsredovisning.

Under året fortsatte förvaltningsutvecklingen utgående från den övergripande målsättningen att skapa större tydlighet i att den politiska ledningen fattar beslut om riktlinjer och principer medan myndighetsbeslut som berör enskilda fattas på tjänstemannanivå. Riktgivande i styrningen av landskapsregeringens utvecklingsarbete har under året varit att allmänna förvaltningen bör fokusera på lagstiftning och tillsyn medan operativ verksamhet utförs av underlydande myndigheter, affärsverk, aktiebolag eller tredje sektorn.

Från början av år 2015 och i enlighet med en ändring av landskapslagen om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning ändrades kansliavdelningen till regeringskansliet och trafikavdelningen till infrastrukturavdelningen. Reformen innebar bl.a. att en del uppgifter som tidigare handlagts av kansliavdelningens byggnadsbyrå såsom plan- och bygglagsfrågor, expropriationsärenden, geografiska informationssystem (GIS), bostadsärenden samt el- och energifrågor fördes över till infrastrukturavdelningen. Samtliga ärenden som byggnadsbyråns fastighetsenhet skötte flyttades tillfälligt till finansavdelningens ansvarsområde som ett led i den stegvisa övergången till ett fristående fastighetsverk.

Landskapsregeringen överlät vid ingången till år 2015 sin IT- verksamhet inklusive driftspersonalen till Åda Ab. Föremålet för bolagets verksamhet är att bedriva verksamhet gällande samordning av IT-drift, IT- utveckling och IT-förvaltning samt e- tjänster jämte annan därmed förenlig verksamhet för den offentliga sektorn på Åland. Bolaget ägs av landskapet Åland tillsammans med samtliga kommuner och kommunalförbund på Åland.

Under år 2015 samordnades allmänna förvaltningens och ÅHS:s upphandlingsverksamhet genom samlokalisering.

Under året förbereddes den förnyelse av förordningen av den allmänna förvaltningen som trädde i kraft i början av år 2016. Arbetet med den mer omfattande reformeringen av arbetsfördelningen mellan avdelningarna och förnyelsen av bestämmelserna om den högsta ledningen av förvaltningen har dock fått stå tillbaka till följd av andra prioriterade arbetsuppgifter.

Intern styrning och kontroll

En central ambition med landskapsförvaltningens förändrings- och utvecklingsarbete är att skapa förutsättningar och verktyg för ledningen att leda, styra och planera verksamheten så att behoven av god budgetberedning och budgetdisciplin tillgodoses, att det finns tydlighet i ansvar och befogenheter, att kompetens och resursbehov tillgodoses och att verksamhetsmålsättningarna uppnås. I enlighet med god ISK ska respektive förvaltningsenhets ledning årligen i samband med årsredovisningen redogöra för hur den interna kontrollen är ordnad inom sin förvaltningsenhet. I den nu föreliggande årsredovisningen ingår en sådan redogörelse under respektive avdelning.

Arbetet med att utveckla den interna styrningen och kontrollen har under år 2015 bedrivits utgående från den ambitiösa plan som antogs år 2013. Under slutet av året inleddes arbetet med att ta fram en ny plan för att övergå till årliga planer och därmed följa upp behov och förutsättningar regelbundet

Under de senaste åren har arbetet med att förbättra den interna styrningen och kontrollen fokuserats på budget och redovisning. Närmare beskrivning finns under finansavdelningens redogörelse för intern kontroll.

Ett annat omfattande arbete under året för att förbättra den interna styrningen och kontrollen resulterade i ett nytt delegeringsbeslut och en arbetsordning för varje avdelning.

Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på landskapets utveckling

Den ansträngda ekonomiska situationen för landskapet leder till behov av besparingar även inom förvaltningen. Samtidigt har förvaltningen till uppgift att följa utvecklingen inom sina respektive uppgiftsområden inte bara inom landskapet utan även i de omgivande regionerna och internationellt för att kunna upprätta förutsättningar för den politiska ledningen att vidta de lagstiftnings- och andra åtgärder som man anser att är motiverade för att främja samhällets utveckling. De svårigheter som finns avspeglar sig i bl.a. i föråldrad lagstiftning även inom för självstyrelsen centrala områden och risker för att EU – direktiv inte implementeras i tid. Det kan även finnas risk för att bristande resurser även i övrigt påverkar det löpande arbetet inom förvaltningen negativt.

Den språkliga och ekonomiska utvecklingen inom statsförvaltning kan befaras leda till att en mindre del av de bakgrundsmaterial som ligger till grund för rikets lagstiftningsåtgärder översätts till svenska eller tillställs landskapsregeringen i så sent skede att de faktiska möjligheterna att bevaka landskapets intressen i relevanta frågor försämras. Även ett smidigt utbyte av information på tjänstemannanivå förutsätter tillräckliga språkkunskaper inom statsförvaltningen.

Förvaltningen är i hög grad uppbyggd så att det finns enbart en tjänst med specialistkunskaper inom ett område. Mot bakgrund av att antalet sökande till högre tjänster och tjänster där de fordras specialistkunskaper varit begränsat de senaste åren är kompetensförsörjningen ett riskområde för förvaltningen.

Antalet öppna ärenden har åter ökat vilket medför risker för verksamheterna och fordrar åtgärder.

Konstaterade brister i säkerhetsarbetet har föranlett att säkerhetspolicyn för landskapsregeringens allmänna förvaltning är under revidering.

Uppföljning av tidigare års revisionsberättelse

Som uppföljning till fjolårets revisionsberättelse ges följande svar till landskapsrevisionen.

Landskapsrevisionen konstaterar att aktievärdet på Ålands utvecklings Ab är för högt. Enlig landskapets redovisningsprinciper värderas placeringar under bestående aktiva enligt anskaffningspris. Alla landskapets aktieinnehav tillhör gruppen placeringar under bestående aktiva, vilka är sådana poster som är avsedda för stadigvarande ägande, den långsiktiga planen är således att dessa aktier skall fortsätta att vara i landskapets ägo. Därmed görs ingen omvärdering av aktievärdet för Ålands Utvecklings Ab i bokslutet för 2015.

Om en omvärdering av landskapets aktieinnehav skall göras i framtiden behöver det göras för det totala aktieinnehavet och inte för enstaka aktieinnehav. För att möjliggöra en sådan omvärdering, behöver en utredning av landskapets totala aktieinnehav göras. Dessutom behöver en ny redovisningsprincip tas fram som fastställer vad denna värdering skall grunda sig på och hur den skall genomföras.

Landskapsrevisionen har givit ett förslag om ändrade redovisningsprinciper för hanteringen av återförda PAF-anslag. En ändring av bokföringen av återförda PAF-anslag har gjorts under år 2015. Dessa bokförs nu som finansiell kostnad och inte som extraordinär kostnad, då detta är en kostnad som uppstår varje år. Avkastningen från PAF bokförs också fortsättningsvis som en finansiell intäkt.

Landskapsrevisorn konstaterar att det behöver göras en översyn av hur regelverket avseende Penningautomatföreningens verksamhet behöver ändras. Detta tas upp som ett mål i år 2016 års budget. Arbetet är prioriterat och görs när det finns tillgängliga resurser.

Landskapsrevisionen har i fjolårets revisionsberättelse lyft frågan om nivån på pensionspremieprocenten för landskapets pensionssystem. Landskapsregeringen kan konstatera att bemötande av dessa iakttagelser har gjorts i samband med landskapsregeringens svar på landskapsrevisionens granskning av landskapets pensionssystem (Revisionsrapport nr 1(2013-2014).

Landskapsrevisionen har noterat att gränsen för aktiveringar har höjts från 1.000 euro till 50.000 euro. Bedömningen i revisionsberättelsen är att det nya gränsbeloppet är för högt. Landskapsregeringen har som målsättning att skapa en effektiv ekonomiadministration med samma enhetliga nivå för investeringar och aktiveringar. Landskapsregeringen bedömer att nivån är rimlig med beaktande av de investeringar som görs, det behov av uppföljning som finns och vilka möjligheter det nya ekonomisystemet ger. Landskapsregeringen avser inte att i detta skede justera gränsbeloppet på basen av landskapsrevisionens iakttagelse.

PERSONALBOKSLUT

Förvaltningens organisation

Personalbokslutet redovisar statistik för allmänna förvaltningen, Ålands gymnasium, Högskolan på Åland, polisen, övriga skolor samt övriga myndigheter enligt följande:

Allmänna förvaltningen

- Regeringskansliet
- Finansavdelningen
- Social- och miljöavdelningen
- Utbildnings- och kulturavdelningen
- Näringsavdelningen
- Infrastrukturavdelningen (inkl. sjötrafiken)
- Lagberedningen

Ålands gymnasium

Högskolan på Åland

Polisen

- Ålands polismyndighet
- Alarmcentralen

Övriga skolor

- Ålands folkhögskola
- Ålands musikinstitut
- Ålands sjösäkerhetscentrum

i gruppen ingår även timlärare

Övriga myndigheter

- Datainspektionen
- Ålands ombudsmannamyndighet
- Motorfordonsbyrån
- Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet
- Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet
- Ålands statistik- och utredningsbyrå

ÅHS upprättar eget personalbokslut och ingår därför inte i denna redovisning.

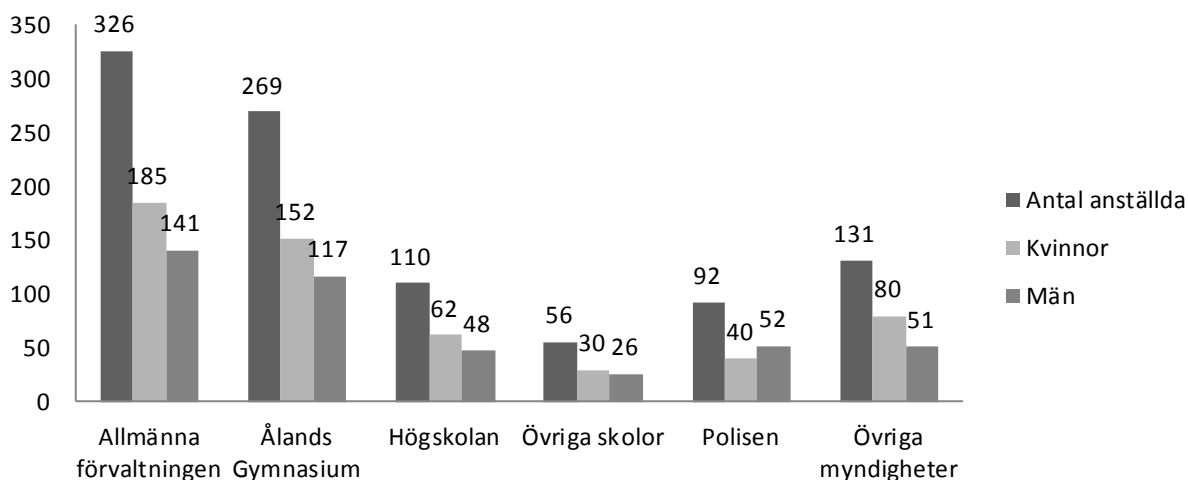
Med antalet anställda menas hur många personer som arbetade inom landskapsförvaltningen per den 31.12.2015. Tyvärr möjliggör inte lönesystemet att få ut årsverken.

Personalstruktur

I slutet av år 2015 arbetade totalt 984 personer inom Ålands landskapsregering och underlydande myndigheter. Jämfört med föregående år är det en ökning med 64 personer. Av totalen är det 549 kvinnor, vilket motsvarar 56 procent och 435 män, vilket motsvarar 44 procent.

Skolorna har ökat med 101 personer. En orsak till den stora ökningen är hög sjukfrånvaro som krävt vikarier. Övriga myndigheter har ökat med 43 personer, polisen har ökat med 12 personer medan allmänna förvaltningen har minskat med 92 personer. Största orsaken till minskningen vid allmänna förvaltningen är de sjoanställda som slutade under andra halvåret av år 2015 på grund av driftsprivatiseringen.

Totalt antal anställda och uppdelat på kvinnor och män

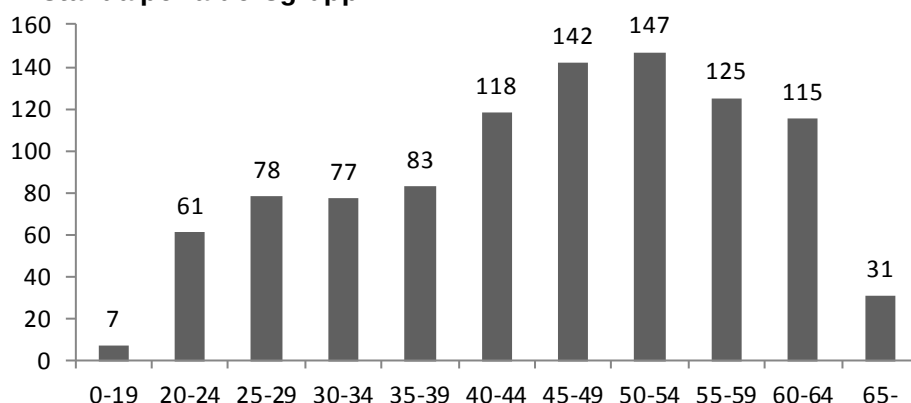
Antal anställda per år

2011	2012	2013	2014	2015
1 076	1 044	948	920	984

Åldersstruktur

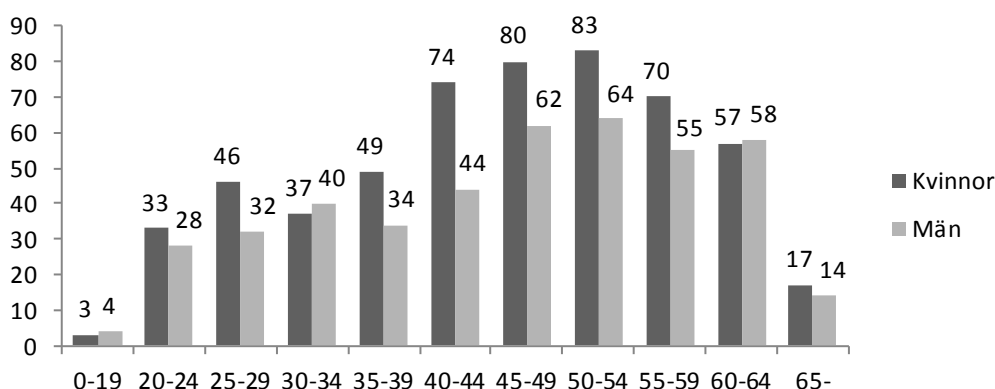
Under år 2015 var medelåldern inom landskapsförvaltningen 45 år. Medelåldern har sjunkit jämfört med år 2014 då den var 46,3 år

Medelåldern för kvinnorna var 44,9 år, jämfört med 46,4 år 2014 och för männen 45,2 år, jämfört med 46,2 år 2014.

Anställda per åldersgrupp

Medelåldern var under 2015 varierande inom förvaltningen. Högskolan hade den högsta medelåldern på 49,5 år medan Övriga myndigheter hade den lägsta medelåldern på 40,5 år.

Totalt sjönk medelåldern med 3 procent år 2015 jämfört med år 2014.

Åldersstruktur per kön

Den 31.12.2015 var 42 procent av personalen inom Ålands landskapsregering och underlydande myndigheter 50 år eller äldre. Motsvarande för år 2014 var 47 procent.

Inom en 10 års period kommer 240 personer, vilket motsvarar 24 procent, att fylla 65 år. Detta är färre än de senaste åren. År 2014 var det 29 procent och år 2013 var det 31 procent.

Medelålder inom förvaltningen

Förvaltning	Totalt	Kvinnor	Män
Almänna förvaltningen	46,4	44,7	48,6
Ålands gymnasium	45,8	47,0	44,3
Högskolan	49,5	49,2	49,9
Övriga skolor	44,9	43,1	46,9
Polisen	42,6	45,0	40,9
Övriga myndigheter	40,5	40,5	40,6

Pensionsavgångar

En anställd har rätt att gå i ålderspension från 63-68 års ålder. Arbetspensionssystemet omfattar även förtids ålderspension, invalidpension, delinvalidpension och deltidspension.

Inom landskapsregeringen samt underlydande myndigheter gick totalt 24 personer i ålderspension och invalidpension år 2015, vilket är 16 personer färre än föregående år.

Av de pensionerade var 10 personer kvinnor och 14 personer män. Av de 24 personer som gick i pension år 2015, arbetade 14 inom allmänna förvaltningen.

Vid allmänna förvaltningen gick 2 kvinnor och 9 män i ålderspension samt 3 män i invalidpension.

Vid de underlydande myndigheterna var det 8 kvinnor och 2 män som gick i ålderspension.

Medelåldern för de som gick i ålderspension år 2015 var 64 år och 5 månader vilket var ungefär detsamma som år 2014 då den var 64 år och 8 månader. Med invalidpensionärerna medräknade var medelåldern 63 år och 5 månader jämfört med 63 år och 8 månader år 2014.

Under år 2015 fick 7 personer deltidspension och medelåldern var 62 år och 10 månader. Samtliga arbetade vid landskapets skolor.

28 personer arbetade deltid samtidigt som de lyfte deltidspension, 11 kvinnor och 17 män.

Pensionsavgångar vid allmänna förvaltningen och fristående myndigheter

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Totalt	43	51	32	39	47	38
Ålderspension	29	29	24	22	34	21
Deltidspension	9	9	6	8	1	7
Invalidpension	3	12	-	3	6	3
Delinvalidpension	1	-	1	-	1	2
Rehabiliteringsstöd	-	1	1	5	5	3
Yrkesinriktad rehabilitering (arbetsprövning)	1	-	-	1	-	2

Personalomsättning

Vid allmänna förvaltningen lediganslogs 29 ordinarie tjänster samt 32 vikariat under år 2015. Vissa av de lediganslagna tjänsterna blev dock inte tillsatta. Totalt tillsattes 41 tjänster. 4 av de utannonserade tjänsterna var chefstjänster. Totalt sökte 592 personer de lediganslagna tjänsterna, 307 kvinnor och 285 män. Av de personer som tillsattes var 23 kvinnor och 18 män.

Sökande samt tillsättande av tjänster

	Sökande	Procent	Tillsatt	Procent
Totalt	592		41	
Kvinnor	307	52 %	23	56 %
Män	285	48 %	18	44 %

Antalet högskolepraktikanter vid Ålands landskapsregering var 6st under år 2015, 4 kvinnor och 2 män.

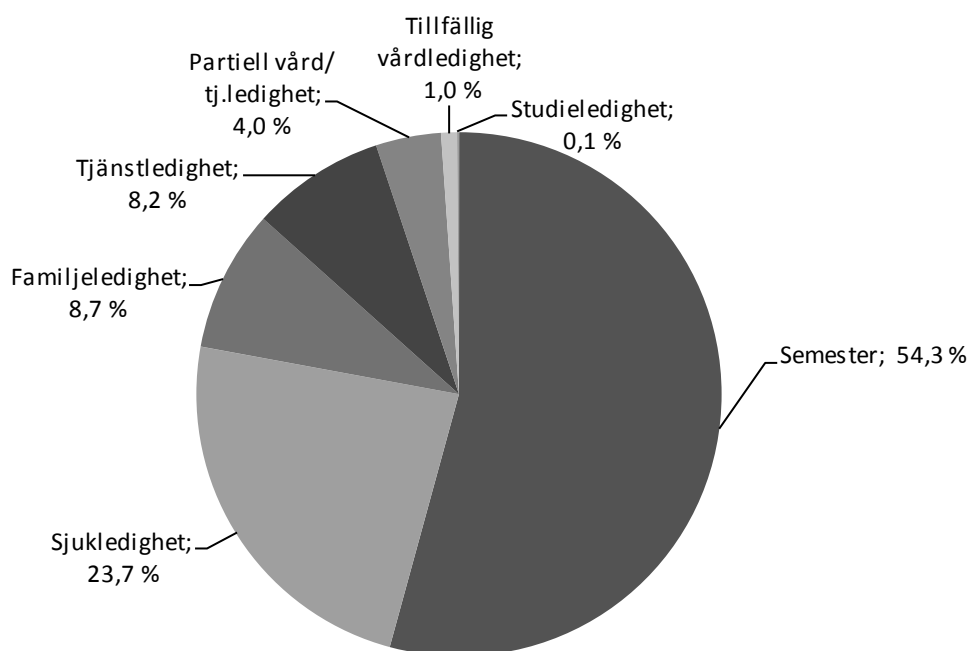
Vid allmänna förvaltningen lämnades 26 formella uppsägningar in, 12 kvinnor och 14 män.

Frånvaro

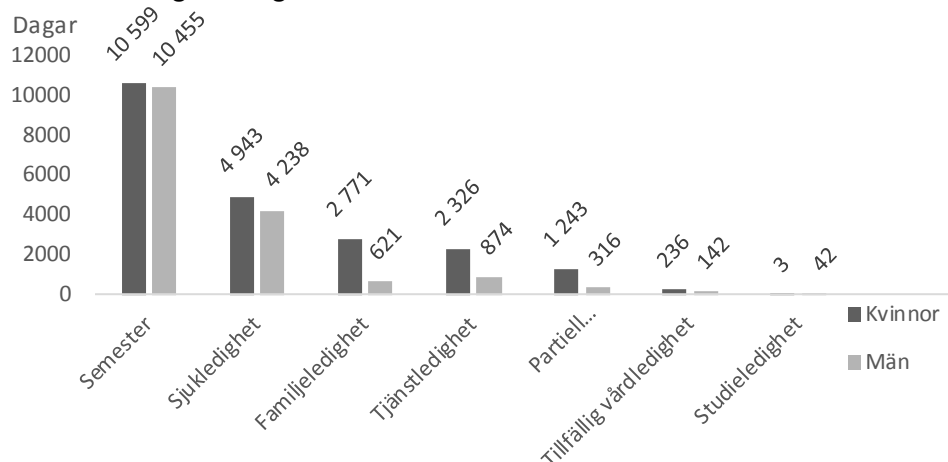
Semester, semesterpenningledighet och sparsemester var den vanligaste frånvaroorsaken 2015 och utgjorde 54,3 procent av den totala frånvaron jämfört med 43 procent år 2014. Sjukfrånvaro var den näst vanligaste frånvaroorsaken 23,7 procent, jämfört med 16 procent år 2014 följt av familjeledighet 8,7 procent, jämfört med 8 procent år 2014.

Sjukfrånvaron ökade med 7,7 procent jämfört med år 2014 vilket också syns i siffrorna för antalet anställda i form av vikarier och i form av ökade kostnader för den icke lagstadgade sjukvården, klass II i företagshälsovården.

Totalt frånvaro procentuell fördelning år 2015

Frånvarodagar enligt kön

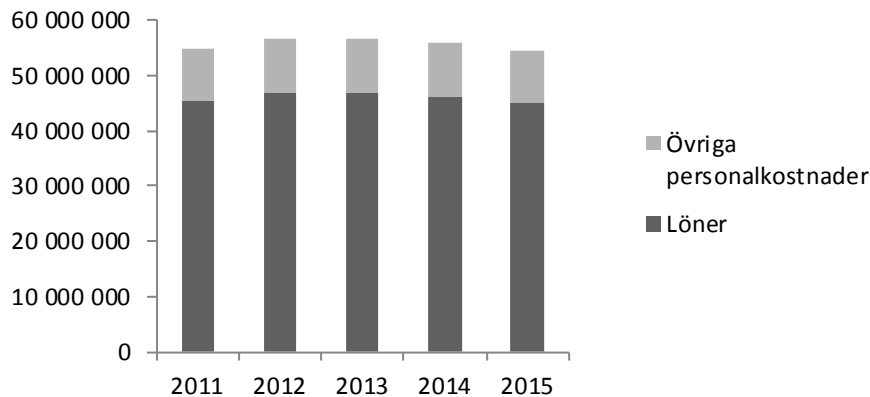
Kompleddighet, personalutbildning, tjänsteresor och tjänstledighet för annan tjänst ingår inte i frånvarostatistiken.

Personalkostnader

Med personalkostnader avses löner, lönebikostnader samt övriga personalutgifter så som arbetskläder, avgångs- och utbildningsbidrag. Personalkostnaderna uppgick till 54,4 miljoner euro år 2015, vilket är en minskning med 1,3 miljoner från föregående år. Lönekostnaderna uppgick till 45,2 euro år 2015 jämfört med 46,2 miljoner euro år 2014.

Observera att 2015 års siffror inte är helt jämförbara bakåt pga. att landskapsregeringen har bytt ekonomimodell och kontoplan för affärsbokföringen inför år 2015.

Löner och övriga personalkostnader 2011-2015

Ålands landskapsregerings beräknade semesterlöneskuld uppgick till 7,6 miljoner euro per 31.12.2015. Detta är en minskning med 0,6 miljoner euro jämfört med 31.12.2014.

Medellön

Medellönen (exklusive arbetstidsersättningar och andra eventuella ersättningar) uppgick i genomsnitt till 3.297 euro per månad i november 2015 jämfört med 3.346 euro i november 2014.

Kvinnornas medellön uppgick till 2.986 euro jämfört med 3 188 euro år 2014 och männens till 3.668 euro jämfört med 3.527 euro år 2014.

Kvinnornas medellön var 81 procent av männens jämfört med år 2014 då den var 90 procent av männens.

En förklaring till att medellönen har sjunkit jämfört med år 2014 är att även medelåldern har sjunkit och de yngre anställda inte har lika många erfarenhetstillägg som de äldre.

Medianlön

Medianlönen är den lön som ligger i mitten av lönespannet. Den kan ofta ge en mer rättvis bild av löneläget än medellönen, som kan påverkas mycket av de högsta respektive lägsta lönerna.

Medianlönen (exklusive arbetstidsersättningar och andra eventuella ersättningar) var 3.398 euro i november 2015 jämfört med 3.195 euro år 2014.

Kvinnornas medianlön var 3.111 euro jämfört med 3.036 euro år 2014, och männens var 3.750 euro jämfört med 3.504 år 2014.

Medellön och medianlön

Förvaltning	Medellön			Medianlön i november		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Allmänna förvaltningen	3 507	3 333	3 689	3 469	3 154	3 784
Ålands gymnasium	3 422	3 149	3 782	3 797	3 464	4 131
Högskolan	3 635	3 078	4 267	3 698	3 241	4 154
Övriga skolor	2 531	2 248	2 877	2 721	2 160	3 282
Polisen	3 397	3 092	3 602	3 327	3 069	3 585
Övriga myndigheter	3 288	3 018	3 793	3 305	2 894	3 715

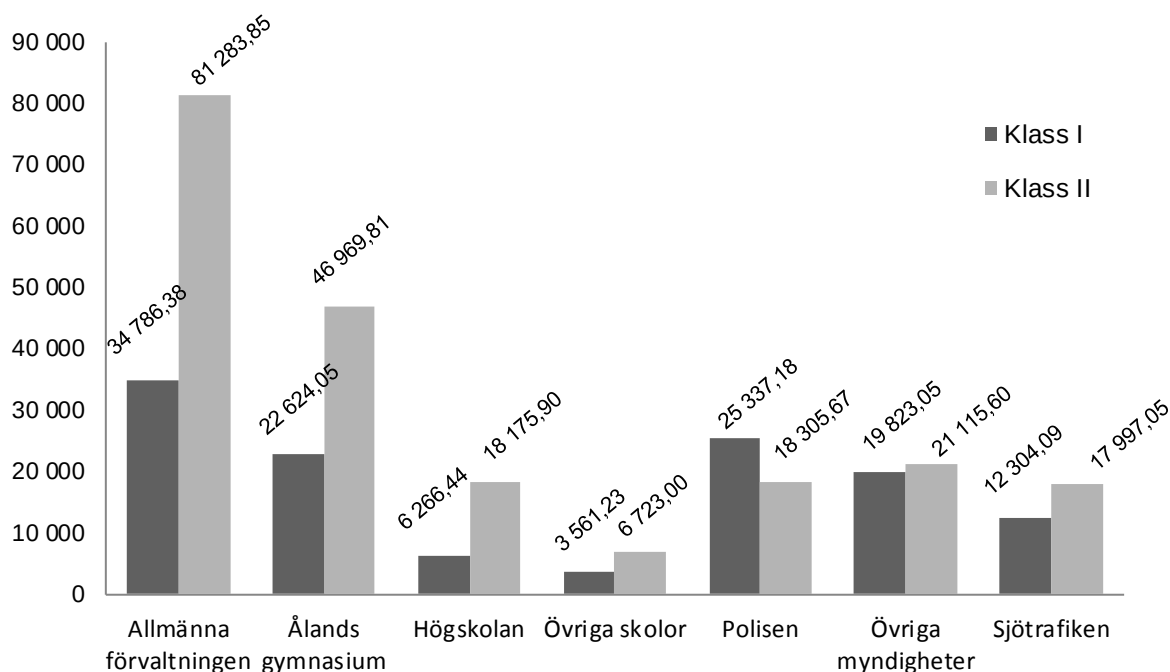
Medellönen baseras på bruttomånadslöner för hel- och deltidsanställd personal.

Företagshälsovård

Cityläkarna Ab tillhandahåller företagshälsovården för alla landskapets anställda.

Förutom den lagstadgade företagshälsovården klass I, erbjuds de anställda även sjukvård, ej lagstadgad - klass II, på allmänläkarnivå och specialistvård i bestämda fall enligt särskild överenskommelse med personalenheten.

Under år 2015 uppgick den totala kostnaden för företagshälsovården klass I och klass II till 335.273,30 euro, vilket är en ökning med ca 3 procent från föregående år. Företagshälsovård klass I, ersätts med 60 procent och klass II, med 50 procent från FPA. Ersättningen från FPA uppgick till 169.677,69 euro vilket ger en nettokostnad på totalt 165.595,61euro eller 168,30 euro per anställd.

Fördelning av företagshälsovårdskostnader (brutto, klass I och klass II per avdelning

Företagshälsovårdens bruttokostnader per anställd och förvaltning

Förvaltning	Per anställd
Allmänna förvaltningen	356
Ålands gymnasium	259
Högskolan	222
Övriga skolor	184
Polisen	474
Övriga myndigheter	313
Sjötrafiken	473

Nettokostnaderna för den lagstadgade, förebyggande företagshälsovården, klass I, uppgick till 49.882,18 euro, 30 procent av den totala kostnaden för företagshälsovården år 2015 jämfört med 39 procent år 2014.

Kostnaden för sjukvården, klass II, uppgick till 115.713,43 euro vilket är 70 procent av den totala kostnaden för företagshälsovården år 2015 jämfört med 61 procent år 2014.

Procentuellt sett har kostnaden för den lagstadgade, förebyggande företagshälsovården sjunkit med 9 procent jämfört med föregående år.

Arbetsolycksfall

Vid allmänna förvaltningen anmäldes 13 olycksfall i arbetet. 7 av olycksfallen drabbade kvinnor och 6 drabbade män. Av samtliga olycksfall ledde 4 till sjukskrivningar.

Friskvård

I syfte att upprätthålla och förbättra personalens hälsa och välbefinnande erbjuds anställda inom landskapsregeringen möjlighet till subventionerade motionsaktiviteter och subventionerad massage.

Motionsaktiviteter

Subventionen för allmänna förvaltningens motionsaktiviteter uppgick till 27.913 euro, vilket är ca 85 euro per anställd. Det är en ökad kostnad med ca 37 euro per person jämfört med föregående år.

Under året tränade 51 personer på Avancia, 32 kvinnor och 19 män. På Träningsverket tränade 31 personer under året, 18 kvinnor och 13 män.

Träningsstillfällen på de mest besökta träningsställena åren 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Träningsverket	733	628	458	1 345	1 298
Avancia	2 211	2 677	2 660	3 069	3 392
Mariebad	707	743	635	548	698
Ålands Idrottscenter	349	369	404	264	310

Under hösten ordnades en motionskampanj inom allmänna förvaltningen. Sammanlagt deltog 128 personer, vilket är en ökning från ifjol med 13 personer. Deltagarna motionerade i sammanlagt totalt 3 363 timmar och 15 minuter. Flitigast motionerade Ålandstrafiken och vann därmed Motionskampanjen. Vinsten var en gemensam motionsaktivitet.

Massage

Personalen vid Ålands landskapsregering erbjuder möjlighet till subventionerad massage i syfte att förebygga ohälsa. Subventionen är 10 euro/besök.

Den subventionerade massagen erbjuds av massör i Självstyrelsegårdens lokaler samt av massör med egen mottagning enligt uppgjort avtal.

Subventionen under år 2015 uppgick till 14.310 euro vilket är en sänkning med 170 euro vilket motsvarar 17 besök, jämfört med 14.480 euro år 2014.

Subventionerad massage åren 2011-2015

Massage	2011	2012	2013	2014	2015
Antal besök	1 525	1 226	1 373	1 448	1 431

Kompetensutveckling

Ålands landskapsregering arbetar aktivt med att höja och utveckla personalens kompetens.

Det sker dels genom allmän personalutbildning som ordnas centralt och är gemensam för större personalgrupper, men också genom yrkesspecifik utbildning som är specifik för den befattning som tjänstemannen har. Där ingår också deltagare från underlydande myndigheter som bekostade deltagandet själva.

Inom allmänna förvaltningen uppgick totala kostnaderna för kompetensutveckling, både den allmänna och den yrkesspecifika utbildningen till 88.553,50 euro, eller 272 euro per person. Detta är en ökning med 34 procent jämfört med föregående år.

I dagens läge saknas statistik över tydlig fördelning mellan allmänna förvaltningen och underlydande myndigheter, men LR avser att åtgärda detta till kommande personalbokslut.

Allmän personalutbildning

Inom allmänna förvaltningen användes 7.197 euro till allmän personalutbildning under året. Detta i form av introduktionsutbildningar för ny personal, datorutbildningar och jämställdhetsutbildning.

Yrkesspecifik utbildning

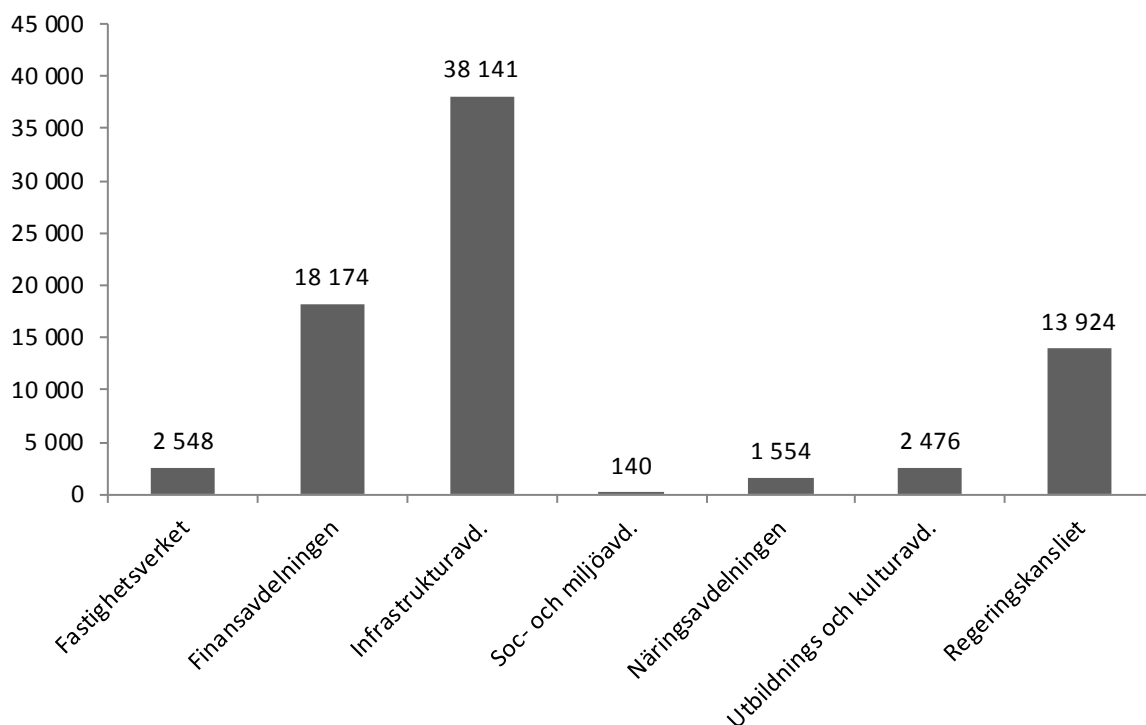
Under år 2015 deltog 113 personer inom den allmänna förvaltningen i yrkesspecifik utbildning, 34 kvinnor och 79 män.

Kostnaderna uppgick till totalt 81.357 euro, vilket är en ökning med 11.420 euro jämfört med föregående år då kostnaderna var 69.937 euro.

Kostnaderna för yrkesspecifik utbildning var i genomsnitt 720 euro per deltagare år 2015 jämfört med 466 euro per deltagare år 2014, vilket är en ökning med 254 euro eller 65 procent per deltagare.

Fördelat per kön är det 523 euro per kvinna år 2015 jämfört med 327 euro per kvinna år 2014 och 561 euro per man år 2015 jämfört med 544 euro per man år 2014.

Kostnadsfördelningen mellan kvinnor och män har under år 2015 blivit jämnare.

Fördelning av den yrkesspecifika utbildningen vid allmänna förvaltningen

Tabellen visar de olika avdelningarnas kostnad för den yrkesspecifika utbildningen. Infrastrukturavdelningen stod för 50 procent av de totala kostnaderna för yrkesspecifik utbildning. Fördelat per kön, 484 euro per kvinna och 490 euro per man.

REGERINGSKANSLIET

Ledningens översikt

Regeringskansliets allmänna byrå handlägger ärenden gällande författningsenliga frågor, offentlig förvaltning, externa relationer, allmän ordning och säkerhet, polisväsendet, allmänna val, kommunalförvaltning, kommunikation, tillståndsfrågor såsom spel, lotterier och penninginsamlingar, jämställdhet, integration, radio- och television, postväsende, personalpolitik och personaladministrativt arbete samt interna servicefrågor.

Den ordinarie tjänsten som förvaltningschef är obesatt med anledning av att det finns ett behov av förändrad lagstiftning gällande regleringen av tjänsten som förvaltningschef. Landskapsregeringen har anställt en tillfällig förvaltnings- och utvecklingschef tills den tidigare nämnda lagstiftningen träder i kraft. Förordnandet omfattar inte förvaltningschefens uppgifter som avdelningschef för kansliavdelningen, övervakning av lagligheten eller avgivandet av sådant utlåtande över lagligheten som avses enligt 2a § 1 mom. landskapslag (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning. Chefsjuristen ger utlåtanden över lagligheten och avdelningschefen har i huvudsak ansvar för personalen.

Under 2015 hölls ordinarie lagtings- och kommunalval. Landskapsregeringens målsättning om att öka valdeltagandet uppnåddes: i lagtingsvalet blev deltagandet det högsta någonsin med 70,4 procent (2011: 66,9 procent). I kommunalvalet steg deltagandet efter att ha sjunkit i ett par val i följd. Valdeltagandet för hela Åland uppgick till 67,4 procent (2011: 64,3 procent). Valdeltagandet steg i alla åldersgrupper och för både kvinnor och män. Det steg mera för kvinnorna än för männen vilket gör att skillnaden i deltagande mellan könen ökade ytterligare.

De insatser som genomfördes var huvudsakligen förnyelse av hemsidan www.val.ax i samarbete med Mariehamns stad, översättning av valinformation till de största invandrarspråken och informationstillfällen för nya väljare i samarbete med Mariehamns stad

Landskapsregeringens en arbetsgrupp med uppgift att utreda vissa reformer av vallagstiftningen avgav i december 2015 sin rapport.

Under år 2015 har serviceenheten svarat för samordning, planering och uppföljning av landskapsregeringens servicefrågor och agerat aktivt som stöd till hela förvaltningen. Information angående landskapsregeringens serviceverksamhet har regelbundet givits till myndigheter, företag, media, organisationer och privatpersoner när den efterfrågats.

Språkrådet

Språkrådet påbörjade sitt arbete i september 2008. Landskapsregeringen tillsatte ett nytt språkråd den 20 december 2012 och antog samtidigt ett nytt reglemente för språkrådet. I samband med detta omformulerades språkrådets mandat så att rådet uttryckligen enbart ska fungera som landskapsregeringens referensgrupp i språkärenden i syfte att trygga och slå vakt om det svenska språkets ställning på Åland. Språkrådet leds av lantrådet och medlemmar är representanter från landskapets förvaltning, kommunerna, staten, näringslivet, vårdsektorn och utbildningssektorn.

Under 2015 höll språkrådet fyra möten under vilka man hörde polismästare Maria Hoikkala, Gunnar Jansson vice ordförande i Ålandskommittén, samt diskuterade språkanvisningarna till allmänna förvaltningen.

Utifrån den översyn som språkrådet gjort de senaste åren, beslöt man att rekommendera att landskapsregeringen beställer en utredning av ÅSUB. Syftet med undersökningen är att ta reda på hurdana utmaningar de åländska företagen har angående språkkunskaper i arbetslivet. Undersökningen genomförs våren 2016 och resultaten presenteras under hösten 2016.

Kommunikation och information

Under år 2015 har enheten för kommunikation och externa kontakter svarat för samordning, planering och uppföljning av landskapsregeringens kommunikation och agerat aktivt som stöd till hela förvaltningen. Information om Åland, självstyrelsen och landskapsregeringens verksamhet har regelbundet givits till myndigheter, företag, media, organisationer och privatpersoner. Utvecklingen av att Ålandskontoren i Helsingfors och Stockholm ska förmedla en tydlig Ålandsbild har fortgått under 2015.

Ålandskontoret i Helsingfors

Kontoret skall bidra till utvecklingen av en realistisk Ålandsbild, genom att samordna kontakter, utveckla nätverk och bidra till ökad kunskap om Åland i riket och om riket på Åland.

Kontoret har under året inom ramen för budgeten arbetat för och nått de mål som ingår i verksamhetsstrategin för året. Det har skett genom information, pressmeddelanden och e-post till intressenter, nya riksdagen och tjänstemän i anslutning i frågor som rör självstyrelsen och åländska samhällsfrågor. Presentationer om Åland har också hållits i flera olika sammanhang.

Ålandskontoret i Stockholm

Det förändringsarbete som påbörjades 2014 med tydliga målsättningar och en mer självständig plats i organisationen fortsatte under 2015. I samband med förändringsarbetet uppgjordes även en verksamhetsplan för Sverigekontoret där specifika målsättningar preciserats.

Kontorschefen vid Sverigekontoret har även varit landskapsregeringens representant i Nordiska ministerrådets Nordiska samarbetskommitté och Gränshinderrådet.

Ålands Radio och TV AB

Ålands Radio och TV Ab är ett landskapsägt bolag som finansieras med avgifter för innehav av televisionsmottagare och bidrag. Bolaget ger ut en särskild berättelse.

Brand- och räddningsväsende

Landskapsregeringen har tillsammans med statens ämbetsverk under året inspekterat beredskapsläget samt brand- och räddningsväsendet i Lemland, Lumparland, Brändö och Kumlinge.

Landskapsregeringen beslöt den 10 juni 2014 att tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att utarbeta en samarbetsplan för en gemensam kommunal räddningsmyndighet. Slutrapporten inlämnades år 2015 men ledde inte till några åtgärder.

Val

Landskapsregeringen är högsta valmyndighet med ett övergripande ansvar för valens genomförande. Inom förvaltningen ankommer de uppgifter som hör till allmänna val på regeringskansliets rättsserviceenhet.

Landskapet ersätter kommunerna för vissa kostnader i anslutning till valen (vallagen ÅFS 1970:39, 83 §). Totalt uppgick de direkta kostnaderna för valen till 137.530,22 euro. Inom rättsserviceenheten verkade under valåret en valadministratör på deltid.

Understödet för politiska ändamål

Understödet för politisk verksamhet och information utgör en 200-del av det anslag som utbetalas i riket för detta ändamål. För 2015 utgjorde det 160.000 euro. Av anslaget utbetalades en del för riksdagsmannens verksamhet. Återstoden fördelas enligt mandat i lagtinget.

Regeringskansliets organisation och väsentliga förändringar inom avdelningens verksamhet och ekonomi

Under året genomfördes en organisationsförändring på avdelningen som innebär att Ålandskontoren i Helsingfors och i Stockholm blev självständiga enheter under allmänna byrån.

Under året har regeringskansliet även aktivt drivit utvecklingsarbete med fokus på innebörden av den stärkta stabsfunktionen för politiker och förvaltning. Utvecklingsarbetet har också innefattat implementering av landskapsregeringens ledarskaps- och medarbetarpolicy i verksamheten.

Detta utvecklings- och utredningsarbete har genererat förslag till förändringar som kommer att genomföras under år 2016 och framåt.

Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling

En stor riskfaktor i genomförandet av åtgärder är att verksamheten kan ha brist på rätt kompetenser och tillräckliga resurser. Under året har flera planerade åtgärder skjutits fram på grund av resursbrist. Detta har även i viss mån påverkat möjligheterna att göra ändamålsenliga och optimala prioriteringar.

Uppföljning av målsättningar

Allmän förvaltning

Mål: Lagförslaget om ny hembygdsrätt överlämnades till lagtinget under år 2014. Efter att de nya lagarna trätt i kraft kommer landskapsregeringen att utveckla hanteringen av hembygdsrättsansökningar och systemen att digitaliseras. Arbetet med en reformering av jordförvärvslagstiftningen fortsätter i linje med den parlamentariska kommitténs betänkande från år 2009.

Förverkligat: Ny landskapslagstiftning om hembygdsrätt har trätt i kraft den 1 januari 2016. Landskapsregeringen har under 2015 upphandlat konsulttjänster för digitalisering av ärendehantering och kundtjänster i samband med hembygdsrättsärendena. Arbetet med reformeringen av jordförvärvslagstiftningen ska fortsätta under 2016.

Mål: Arbetet med samhällsservicereformen

Förverkligat: Arbetet med samhällsservicereformens sju delreformer gick under 2015 in i en ny fas med avslutande lagstiftningsarbete och konkreta förändringsåtgärder. Samtidigt har tilläggsutredningar utförts och sammanställning av remissvar redogjorts för lagberedningen. Referensgruppen för samhällsservicereformen avvecklades under året.

Mål: Kärnan i självstyrelsen är bevarandet av det svenska språket. Landskapsregeringen utövar sin språkpolitik inom förvaltningens alla avdelningar och myndigheter genom att påtala rätten till handlingar på svenska och behovet av att få viktiga handböcker, anvisningar och andra dokument översätta till svenska.

Förverkligat: Landskapsregeringen har 5.11.2015 antagit anvisningar om språkanvändning vid Ålands landskapsregering. Det huvudsakliga syftet med anvisningarna är att klarlägga vilka principer som gäller för användningen av språk vid landskapsregeringens allmänna förvaltning. Avsikten är att på ett konkret sätt vägleda och upprätta förvaltningsrutiner för språkanvändningen inom förvaltningen. Anvisningen är riktad till landskapsregeringens allmänna förvaltning.

Kommunikation och information

Mål: Framtagandet av ny webbplats

Förverkligat: Upphandlades webbkonsulttjänster och webbpubliceringsverktyg via Åda Ab. Därefter utvecklades landskapsregeringens webbplats med ny grafisk profil, nya bilder och med uppdaterad information. Webbplatsen lanserades på försommaren 2015.

Enheten för Europarätt och externa frågor

Mål: Upprätthålla ett brett externpolitiskt nätverk och ytterligare samordna det externpolitiska arbetet vid landskapsregeringen

Förverkligat: Via specialrådgivaren i Bryssel har ett externpolitiskt nätverk skapats inom de områden landskapet har behov av externpolitiskt samarbete i fråga om EU-ärenden. Genom införandet av ett samordnat externpolitiskt meddelande till lagtinget åstadkoms en bättre överskådlighet och ges bättre möjligheter till samordning av externpolitiska frågor inom förvaltningen. Landskapsregeringen är representerad i Central Baltics övervakningskommitté och styrkommitté.

Mål: Delta i nätverk och seminarier som finns för samarbete inom Östersjöområdet

Förverkligat: Landskapsregeringen deltar i B7-samarbetet som är ett samarbete mellan öar i Östersjön. Även miljöbyrån deltar i Östersjösamarbete bl.a. genom HELCOM samarbetet.

Jämställdhet

Mål: Förankring och utveckling av det tvärssektoriella arbetet gällande våld i nära relationer

Förverkligat: Kartläggning av berörda myndigheters ansvarsområden genomfördes och modell för familjefridscentrum och myndigheternas samverkan skapades. Arbetet med Landskapslagen om skyddshem (LL 2015:117) påbörjades och slutfördes och trädde i kraft 1.1.2016.

Mål: Ökad samverkan samt kompetensutveckling inom berörda myndigheter gällande arbetet mot våld i nära relationer

Förverkligat: Två utbildningstillfällen har erbjudits för målgruppen berörda myndigheter, politiker och övriga intresserade inom kunskapsområdet våld i nära relationer. (Deltagare 98 kvinnor och 35 män)

Mål: Kompetensutveckling för berörda aktörer i frågor som rör människohandel för sexuella ändamål och prostitution.

Förverkligat: Genomförs under år 2016.

*Mål:*Handledning för pilotdaghem inom ramen för jämställd barnomsorg

Förverkligat: Två daghem som uppfyllde uppställda kriterier har varit pilotdaghem under året och erbjudits kontinuerlig handledning.

Mål: Kunskaps- och kompetensutveckling gällande olika aspekter av genus- och jämställdhet hos barnomsorgspersonal, berörda politiker och vårdnadshavare.

Förverkligat: Kunskaps- och kompetensutveckling har erbjudits barnomsorgspersonal. Rapport gällande barnomsorgsprojektet har utarbetats.

Mål: Kunskaps- och kompetensutveckling och utvecklande av rutiner för att skapa hållbarhet i genus- och jämställdhetsarbetet inom fritidssektorn

Förverkligat: Processutbildning i fem steg samarbete med Make Equal utförd, handledning och framtagande av egna handlingsplaner har gjorts.

Mål: Genomföra utbildningsinsatser i form av grundutbildning i jämställdhetsintegrering med målgruppsanpassade påbyggnadsmoment

Förverkligat: Utbildning i genus och jämställdhet och jämställdhetsintegrering i EU genomförts. (Deltagare 45 kvinnor och 9 män.)

Integration

Kännedom om åländska samhället hos inflyttade

Mål: Kännedom om rättigheter och skyldigheter i det åländska samhället speciellt gällande arbetsliv och samhällets servicesystem ökas hos de inflyttade till Åland. Anslaget innefattar kostnader för informationspunkt och informationsträffar för inflyttade, samt översättning av informationsmaterial.

Förverkligat:

- Rådgivning och information vid informationskontoret Kompassen (besökare: 68 kvinnor, 21 män)
- Informationsträff på tema *Arbetsstagarens rättigheter och skyldigheter* ordnad vid Kompassen (6 män och 8 kvinnor)
- Informationsträff på tema *starta eget* ordnad vid Kompassen (7 deltagare)
- Heldagsutfärd med buss med ålandsinformation ordnad vid Kompassen. (18 kvinnor, 9 flickor, 19 män)
- Uppstart av "invitationsdepartementet" vid Kompassen (inflyttade blir bjudna hem på middag till 'ålänningar'), samt ordnande av Restaurant Day/ restaurangdagen. Åtta matbord från olika länder. Ca 200 besökare.
- Allmän samhällsinformation som finns på www.aland.ax/flytta översatt till arabiska
- Information om skola och barnomsorg översatt till engelska och arabiska

- Valinformation inför valen 2015 översatt till engelska, estniska, lettiska, ryska, rumänska och thai. Informationstillfällen ordnade (landskapets valadministratör) i samarbete med Mariehamns Stad.
- Uppdaterat material *Föräldrar på Åland*. Tillgängligt på www.regeringen.ax/demokrati-hallbarhet/integration/foraldrar-pa-aland

Kunskaper om integrationsfrämjande arbete bland offentligt anställda

Mål: Offentligt anställda fortsätter stärka sina kunskaper om integration och hur de kan bidra till att främja integration i sitt arbete. Utbildnings- och kompetenshöjande insatser för olika berörda målgrupper så som offentligt anställda inom landskapsregeringen, Ams och kommunerna.

Förverkligat:

- Presentationer och diskussion av ÅSUBs integrationsstudie *Att leva och bo som inflyttad på Åland*
- Två föreläsningar för personal som arbetar med språkundervisning för barn och vuxna eller annars kommer i kontakt med personer med annat modersmål än svenska. Första målgrupp lärare (15 kvinnor, 2 män), andra föreläsningen målgrupp tredje sektorn, social- och vårdpersonal (22 kvinnor, 5 män).
- Medverkan i nätverksgrupp för ungdomsarbetare på tema mångfaldsarbete. Träffar samt ett fortbildningstillfälle ordnat (12 kvinnor, 3 män).
- Två nätverksträffar med representanter från tredje sektorn på tema integration och flyktingmottagning. (genomsnittligt antal deltagare: 18 kvinnor, 6 män)
- Samarbete med andra aktörer: filmvisning av dokumentären *Jag har gått från en kontinent till en annan kontinent* (om ensamkommande barn) på Vera filmfestival. Filmvisning och samtal *We just want to live* - om tillvaron på gatan i Sverige, livet i en rumänsk bergsby, och om gränsöverskridande systerskap (10 män och 15 kvinnor). Föreläsning om hedersförtryck (8 män, 32 kvinnor)
- Fortbildningsdag ordnad för Ams vägledare och förmedlare i form av utbyte med Vasa TE-byrå. (7 kvinnor, 1 man)

Samordning och ökade kunskaper vid flyktingmottagning

Mål: Flyktingmottagning på Åland genomförs på bästa sätt. Landskapsregeringen stöttar berörda parter inom ramen för sitt uppdrag.

Förverkligat:

- Utredning om förutsättningarna för en asylmottagning på Åland genomförd under hösten och diskuterad med utgående och inkommande landskapsregering. Röda Korsets Ålandsdistrikt bereder frågan vidare. Beredskapen för inkvartering av eventuella större grupper asylsökande har höjts under året. Frågan har varit uppe hos samrådsdelegationen för beredskapsärenden.
- Tre fortbildningstillfällen har ordnats med särskild inriktning på flyktingmottagning. Två i form av utbyte med Pargas och en fortbildningsdag *Arbeta professionellt med flyktingar*. Totalt antal deltagare 93 kvinnor, 20 män.
- Samordningsmöten med Mariehamn Stad, Jomala kommun, Medborgarinstitutet, Ams och ÅHS inför mottagande av kvotflyktingar från Syrien under hösten.
- Två informationsträffar med kommunrepresentanter, samt medverkan i arbetsgrupp med Ålands kommunförbund. Framtagande av ytterligare resursmaterial för kommunala tjänstemän samt beslutsfattare.

Tillgängligt på www.regeringen.ax/demokrati-hallbarhet/integration/flyktingmottagning

Personalenheten

Mål: Tillgodose organisatoriska och individuella behov av kompetens samt främja likvärdiga möjligheter till utveckling och avancemang genom att ta fram riktlinjer för kompetensutveckling.

Förverkligat: Ålands landskapsregering arbetar aktivt med att höja och utveckla personalens kompetens. Detta sker dels genom en allmän personalutbildning som ordnas centralt av personalenheten. I detta begrepp ingår introduktionsutbildningar för nyanställda, datorutbildningar samt jämställdhetsutbildning. Inom allmänna förvaltningen användes 7.197 euro till allmän personalutbildning under året. Under år 2015 deltog 158 personer inom den allmänna förvaltningen i den allmänna personalutbildningen, 107 kvinnor och 51 män.

Ytterligare har anställda möjlighet att anhölla om yrkesspecifik personalutbildning, vilket är utbildning som är specifik för den tjänst medarbetaren eller chefen innehar. Under år 2015 deltog 113 personer inom den allmänna förvaltningen i yrkesspecifik utbildning, 34 kvinnor och 79 män. Kostnaderna uppgick till totalt 81.357 euro.

Mål: I samarbete med andra berörda avdelningar och myndigheter utveckla och effektivisera rutiner och arbetsmetoder inom personaladministrationen med stöd av ett nytt löne- och personaladministrativt system (PA-system).

Förverkligat: En kravspecifikation för ett nytt PA-system är framtagen och godkänd i styrgruppen. Den utgjorde grunden för den dialog som dialoggruppen har fört med medverkande leverantörer under andra delen av 2015. Utgående från kravspecifikationen fortsätter arbetet med att dokumentera processer på personaladministrativa området.

Mål: Uppdatering av åtgärder i jämställdhetsplanen för resterande planperioden 2015-2016

Förverkligat: Under 2015 arrangerade personalenheten tillsammans med Regnbågsfyren i samband med Pridefestivalen en föreläsning för alla anställda vid allmänna förvaltningen samt fristående myndigheter. Temat för föreläsningen var diskriminering, normer och hur vi alla kan råka bidra till ojämlika villkor.

Arbetet med att hantera den personal som har berörts av driftsprivatiseringen har krävt omfattande arbetsinsatser på personalenheten. Tyvärr har enhetens personalstyrka varit reducerad med 50 procent under närmare hälften av år 2015. Detta innebär att största delen av arbetstiden har gått åt till att sköta de löpande ärendena, vilket har medfört att utvecklingsarbetet har nedprioriterats.

Serviceenheten

Mål: Digitalisera (scanna in) de gamla bd-korten från 1952-1987

Förverkligat: 9.053 bd-kort har scannats och registrerats under 2015

Mål: Digitalisera personalakter (scanna in och registrera handlingar)

Förverkligat: 1.284 personalakter har registrerats under 2015

Mål: Digitala formulär

Förverkligat: 37 formulär har tillverkats och lagts ut på hemsidan under 2015

Uppföljning av mätetal/miljöfaktorer/miljönyckeltal

Rättsserviceenhetens mätetal

	2012	2013	2014	2015
Totalt	91	83	96	85
Tillståndsfrågor såsom spel, lotterier och penninginsamlingar	91	81	93	84
Danaarv	0	1	1	1
Tillstånd för resebyrå och fastighetsmäklarverksamhet	0	1	2	0

Ärenden gällande näringsrätt 2015

	Bifall		Avslag	
	2014	2015	2014	2015
Totalt	121	203	0	0
Ansökningar om permanent näringsrätt	33	70	0	0
kvinnor	0	0	0	0
män	0	2	0	0
bolag	33	68	0	0
Ansökningar om tillfällig näringsrätt	88	133	0	0
kvinnor	7	1	0	0
män	5	3	0	0
bolag	83	130	0	0

Besökare och telefonsamtal vid receptionen 2015

	Besökare	Besvarade telefonsamtal
Totalt	20 138	49 196
Januari	2 011	4 640
Februari	1 608	3 780
Mars	2 021	4 690
April	1 950	4 700
Maj	1 820	4 185
Juni	1 627	4 160
Juli	776	2 785
Augusti	1 415	3 910
September	1 888	4 741
Oktober	1 697	4 348
November	1 790	3 927
December	1 535	3 330

Registratorskontoret, ärenden enligt kategori

	Registrerade ärenden ÅLR	Registrerade ärenden EU	Registrerade ärenden DÄR	Övriga W3D3 registreringar	Arkiverade akter
Totalt	8 807	1 125	198	47 417	2 586
Januari	661	62	27	4 624	300
Februari	612	181	21	3 720	308
Mars	607	146	18	4 198	305
April	1 326	65	10	4 668	253
Maj	1 569	105	6	5 589	194
Juni	746	109	13	4 955	224
Juli	325	33	5	2 335	104
Augusti	633	86	12	3 359	167
September	530	72	22	3 446	185
Oktober	646	106	30	3 593	211
November	563	62	22	3 476	173
December	589	98	12	3 454	162

Registratorskontoret

	Inkomna postförsändelser	Per post inkomna leverantörsfakturor	Utgivna hembygdsrättsintyg
Totalt	20 887	14 115	69
Januari	1 761	1 246	6
Februari	1 781	1 369	3
Mars	1 749	1 386	8
April	1 586	1 158	14
Maj	1 481	1 175	5
Juni	1 677	1 034	3
Juli	1 180	732	0
Augusti	1 212	788	16
September	1 800	1 159	5
Oktober	2 018	1 403	2
November	2 081	1 284	4
December	2 561	1 381	3

Registrerade ärenden fördelade på de olika byråerna/ enheterna

	Reg. ärenden 2015	Fattade beslut Plen/ ensk.	Tjm/ Tjb	Oavsl. ärenden 2015 > 3 mån.	Oavsl. ärenden totalt > 3 mån.	Kommission, kommitte, nytillsatta 2015	Kommission, kommitte, totalt tillsatta
Totalt	8 801	1 698	11 472	761	1 023	12	141
Regeringskansliet	1 097	449	763	29	40	1	19
Allmänna byrån	201	65	183	8	8		14
Rättsserviceenheten	831	328	553	18	29	1	3
Kommunikationsenheten	4						
Enheten för europarätt	46	54	11	2	2		1
Personalenheten	4	2					
Jämställdsenheten	8		5	1	1		1
Utvecklingsenheten	3		11				
Finansavd.	1 597	223	1 385	89	103	2	34
Allmänna byrån	518	118	408	8	11	2	6
Redovisningsbyrån	7	6	143	2	2		
Avtals- o. Pensionsbyrån	743	66	585	50	56		9
Fastighetsbyrån	329	33	249	29	34		19
Social- och miljöavd.	593	279	363	21	43	5	16
Socialvårdsbyrån	223	107	178	3	6	2	5
Hälsö- och sjukvårdsbyrån	174	21	154	1	5	2	5
Miljöbyrån	196	151	31	17	32	1	6
Utbildnings- o kulturavd.	585	134	620	37	66	1	37
Allmänna byrån	267	16	353	7	8		6
Utbildningsbyrån	100	71	22	14	26	1	8
Kulturbedbyrån	172	26	4	9	22		12
Museibyrån	46	21	241	7	10		11
Näringsavd.	3 802	269	7 423	480	568	3	22
Allmänna byrån	294	69	433	14	14	2	5
Jordbruksbyrån	1 467	46	2 352	452	481	1	15
Fiskeribyrån	162	100	99	6	65		1
Skogsbruksbyrån	1 879	54	4 539	8	8		1
Infrastrukturavd.	1 066	258	908	91	165	0	13
Allmänna byrån	701	97	689	44	74		12
Trafikbyrån	347	128	200	40	65		1
Produktionsbyrån	18	33	19	7	26		
Lagberedningen	61	86	10	14	38	0	0

Redogörelse för avdelningens interna kontroll

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut inom avdelningen har fungerat utan anmärkningar.

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Genom LF 2015:120, antagen arbetsordning och delegeringsbeslutet har uppnåendegraden höjts. Avdelningens enhetschefer fungerar som koordinators gällande gränsöverskridande verksamhet, planering och uppföljning av verksamheterna.

Ordnanande av riskhantering

Revidering av arbetsordningen och delegeringsbeslutet har genomförts med målsättning att skapa bättre intern styrning och kontroll på regeringskansliet.

Avtalsverksamhet

Avdelningen anlitar chefsjuristen vid uppgörande av avtal med ekonomiska konsekvenser.

Fakturahantering

De av finansavdelningen antagna anvisningarna tillämpas genomgående av regeringskansliet. De som har rollen som konterare är nyckelpersoner för att flödet i Palette sker friktionsfritt.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom avdelningen

Medarbetare har genomgått anordnade internutbildningar. Under året har deltagande skett inom utbildning i projektledning, ekonomi och intern styrning och kontroll.

Verksamhetsmålen följs under året kontinuerligt upp. Avdelningens budget och kostnader följs kontinuerligt upp.

LAGBEREDNINGEN

Ledningens översikt

I syfte att göra de beslut av allmän betydelse som lagtinget och landskapsregeringen fattar tillgängliga för allmänheten utges Ålands författningssamling. I författningssamlingen publicerades under året sammanlagt 123 (62) nummer. Under året utfärdades 64 (24) landskapslagar samt 1 ändring av självstyrelselagen i författningssamlingen. Dessutom publicerades 32 (10) landskapsförordningar, av vilka de flesta hade utarbetats på lagberedningen. Författningssamlingen innehöll även 7 (3) lagtings beslut om antagande av budget och tillägg därtill, 10 (8) beslut av lagtinget samt 8 (15) beslut av landskapsregeringen. Under året publicerades 1 (2) överenskommelseförordning.

Under berättelseåret överlämnades sammanlagt 28 (18) lagförslag jämte 1 (0) kompletterande lagförslag till lagtinget.

Ett av lagförslagen gällde en ny oberoende Lotteriinspektion, vilken överlämnades till lagtinget i början av året. Regleringen utgör ett led i arbetet med att motverka de skadeverkningar spel kan ge upphov till, kännbara för såväl den enskilde individen som för det åländska samhället i stort. Den av lagtinget antagna lagstiftningen träder i kraft den 1 januari 2017.

Ett lagförslag om ett förnyat hemvårdsstöd överlämnades till lagtinget våren 2015. Arbetet med att ta fram ett underlag för en ny hemvårdsstödslag påbörjades redan under år 2014 samtidigt som ett nytt familjepolitiskt program utarbetades för Åland. Syftet med den nya hemvårdsstödslagstiftningen, som trädde i kraft den 1 januari 2016, är att öka vårdnadshavarnas valfrihet i fråga om vården av barnet, att ge vårdnadshavarna goda förutsättningar att förena föräldraskap och yrkesarbete samt att främja jämställdheten i samhället.

Genom ett lagförslag om ändrad arbetsmarknadslagstiftning reformerades bland annat den föråldrade lagstiftningen om sysselsättningsfrämjande utbildning. Bestämmelser om utbildningsprövning samt åtgärder i form av frivilliga studier med bibehållen arbetslöshetsförmån infördes i lagstiftningen. Förslaget medförde även att den arbetskraftskommission som funnits vid Ams avskaffades.

Under berättelseåret överlämnades även ett lagförslag till lagtinget som innebar att ett affärsverk bildades med uppgift att förvalta landskapets fastigheter samt att bedriva uthyrningsverksamhet av lokaler och fastigheter för förvaltningens behov. Lagförslaget resulterade i en lagstiftning som medförde att landskapets fastighetsverk inledde sin verksamhet den 1 januari 2016.

Arbetet med att reformera den kommunala socialtjänsten slutfördes under året genom att ett lagförslag överlämnades till lagtinget. Den första fasen av lagreformen trädde i kraft den 1 januari 2016.

Även detta verksamhetsår var ett flertal av författningsförslagen på ett eller annat sätt kopplade till genomförandet av EU:s rättsakter i den åländska rättsordningen.

Under året inbegärdes utlåtande av högsta domstolen (HD) över 23 lagtingsbeslut (5 lagförslag). Till den del det gällde 19 av dessa lagtingsbeslut bedömde HD att det inte förelåg några hinder för deras ikraftträdande (LTB 43-47/2015, 49/2015, 50/2015 och 77-88/2015). En ändring av trafikbrottslagen för landskapet Åland genom LTB 62/2015 fälldes partiellt, då ändringen av bestämmelserna i 4 § 1 mom. i trafikbrottslagen om rattfylleri ansågs utgöra en behörighetsöverskridning. Övriga moment i den föreslagna 4 § anknöt enligt HD lagtekniskt till 4 § 1 mom., varför hela 4 § förordnades att förfalla. Den samtidigt antagna ändringen av körkortslagen på Åland (LTB 63/2015) föranleddes

direkt eller indirekt av ändringen av 4 § i trafikbrottslagen. Utan en bestämmelse som den i den ändrade 4 § i trafikbrottslagen skulle ändringarna i körkortslagen bli meningslösa och missvisande. Eftersom 4 § i trafikbrottslagen som helhet förordnats att förfalla ansåg HD att även ändringen av körkortslagen skulle fällas i dess helhet. Partiellt veto gavs ytterligare i fråga om två lagtingsbeslut. I landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftning om elmarknaden (LTB 42/2015) fälldes lagens 4 § 8 punkten och 7 § 2 mom. Landskapslagens 4 § 8 punkten fälldes då bestämmelsen ansågs stå i strid mot 27 § 23 punkten i självstyrelselagen om rättskipning, medan landskapslagens 7 § 2 mom. fälldes eftersom bestämmelsen ansågs stå i strid med bestämmelserna i 21 § i självstyrelselagen och 80 § i grundlagen. I landskapslagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (LTB 76/2015) ansåg HD att delegeringsbestämmelserna i 2 § 3 mom., 4 § 3 mom., 8 § och 12 § 4 mom. 3 punkten och 5 mom. utgjorde behörighetsöverskridningar. I frågavarande ärenden fattade republikens president beslut i överensstämmelse med HD:s utlåtanden.

Under året deltog två av lagberedningens tjänstemän i arbetet med den för staten och Åland gemensamma Ålandskommittén.

Arbetet med att skapa en plattform för den uppdaterade lagsamlingen på landskapets nya hemsida har fortsatt under året.

Lagberedningens organisation och väsentliga förändringar inom verksamhet och ekonomi

Även under år 2015 har efterfrågan på lagberedningens tjänster varit stor, vilket medfört att en hård prioritering har behövt göras mellan de ärenden som ska beredas. Under större delen av året har två tjänstemän vid lagberedningen på heltid bistått den parlamentariska Ålandskommittén i deras arbete, vilket medfört att lagberedningens resurser för annan författningsberedning minskat i omfattning.

Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling

För att möta efterfrågan på lagberedningstjänster finns ett behov att kontinuerligt se över de lagberedningsresurser som finns tillgängliga. Under året gjordes bedömningen att beredningsresurserna måste förstärkas även på lång sikt. Därför upptogs i förslaget till grundbudget för år 2016 ett anslag för inrättande av en ny tjänst som lagberedare.

Uppföljning av målsättningar

Mål: Att utvärdera den laggranskning som görs.

Förverkligat: Vid den externa granskning som har genomförts har externa sakkunniga anlåtats till laggranskningsarbetet. Antalet externa laggranskningar har däremot under året lopp varit av begränsad omfattning, mycket beroende på den tidspress som beredningen ofta är utsatt för. Under året genomfördes en extern laggranskning av ett lagförslag. Avsikten med externa laggranskningar är att förbättra kvaliteten på lagförslagen. Uppdraget som extern laggranskare förutsätter dock en språklig och juridisk kompetens i en unik kombination, vilket medför att antalet potentiella granskare är begränsat. Utfallet av de granskningar som har genomförts under årets lopp har varit av skiftande karaktär, men sammanfattningsvis ger granskningarna ofta ett värdefullt tillskott i

beredningsprocessen. Arbetet med att upprätthålla och förbättra kvaliteten i författningsberedningen samt att effektivisera den granskning av lagförslag som utförs fortsätter.

Mål: Att den tekniska konstruktionen av landskapsregeringens nya hemsida ska kunna fungera som en ändamålsenlig plattform för att göra den uppdaterade elektroniska lagsamlingen tillgänglig för allmänheten.

Förverkligat: Landskapsregeringens nya hemsida sjösattes under året och förväntas utgöra en ändamålsenlig plattform även för en elektronisk uppdaterad lagsamling. Under året har arbetet fortsatt med att tillsammans med Åda skapa de tekniska formerna och förutsättningarna för en uppdaterad elektronisk lagsamling, som sedan kan göras tillgänglig för allmänheten via landskapsregeringens nya hemsida.

Uppföljning av mätetal/miljöfaktorer/miljönyckeltal

Publiceringar

	2015	2014
Ålands författningssamling	123	62
Landskapslagar	64	24
Självstyrelselagen (ändring)	1	0
Landskapsförordningar	32	10
Beslut om budget	7	3
Beslut av lagtinget	10	8
Beslut av landskapsregeringen	8	15
Överenskommelseförordning	1	2
Lagförslag	28	18
Kompletterande lagförslag	1	0

FINANSAVDELNINGEN

Ledningens översikt

Nettokostnaderna för avdelningen inkl. fastighetsbyrån uppgick år 2015 till ca -15,7 miljoner euro, mot tillgängliga nettobudgetanslag om ca -22,8 miljoner euro. Verksamhetsintäkterna inkl. internhyror uppgick till ca 18,4 miljoner euro eller ca 0,15 miljoner euro högre än budgeterat. Verksamhetskostnaderna uppgick till ca 13,9 miljoner euro mot tillgängliga budgetanslag om ca 16,55 miljoner euro. Budgetavvikelsen för verksamhetskostnader fördelas så att ca 0,5 miljoner euro hänförs till avdelningens allmänna förvaltning, ca 1 miljon till fastighetsbyrån medan ca 0,45 miljoner euro utgörs av ofördelade förvaltningskostnader. Därtill inverkade minskad semesterlöneskuld för hela förvaltningen exkl. ÅHS positivt med ca 0,65 miljoner euro. Pensionskostnaderna uppgick till ca 29,4 miljoner euro mot 29,7 miljoner euro i tillgängliga budgetanslag. Från pensionsfonden överfördes planenligt 18,5 miljoner euro. Överföringsintäkterna uppgick sammanlagt till ca 38,8 miljoner euro. I beloppet ingår dels justeringsbeloppet från kommunerna om ca 3,8 miljoner euro, dels 35 miljoner euro i extra anslag från staten för att täcka bidraget till Kraftnät Åland Ab för likströmsförbindelsen till riket. Överföringskostnaderna uppgick till sammanlagt ca 44 miljoner euro fördelat på ca 6,2 miljoner euro till kommunerna, 35 miljoner euro som bidrag för likströmsförbindelsen respektive 2,8 miljoner euro som bidrag ur penningautomatmedel. Avskrivningarna enligt plan under fastighetsbyrån uppgick till ca 4,05 miljoner euro eller ca 0,4 miljoner euro högre belopp än budgeterat.

År 2015 präglades av fortsatt intensivt utvecklingsarbete på avdelningen. Förberedelser gjordes inför bildandet av landskapets fastighetsverk som planenligt inledde sin verksamhet den 1 januari 2016. Detta år var också det första verksamhetsåret för det offentliga Ålands IT-bolag Åda Ab. Ett omfattande arbete har under året gjorts tillsammans med bolaget för att klargöra roller och ansvarsfördelning. Detta arbete kommer att fortgå under år 2016.

Förutsättningarna för landskapet att bedriva en god ägarstyrning förändrades radikalt i och med den nya ägarstyrningspolicyn som antogs under året. Bland ytterligare projekt som avdelningen arbetade med under året kan nämnas ett omfattande utredningsarbete i anslutning till Ålandskommitténs arbete med förnyandet av självstyrelselagen, arbetsvärdering, nytt landskapsandelsystem, ny hemsida samt ibruktagande av det nya ekonomisystemet, där rapporteringsfunktionen krävt ett betydligt mera omfattande arbete än beräknat. Slutligen kan också nämnas arbetet med upphandlingarna av ett flertal nya IT-system, såsom budgetprocesssystem, löne- och personaladministrativt system samt system för hantering av landskapets EU-stöd.

Antalet anställda på avdelningen den 31.12.2015 var 78 personer, varav 40 kvinnor och 38 män. Av dessa arbetade 34 personer, varav 5 kvinnor och 29 män på fastighetsbyrån, medan resterande 35 kvinnor och 9 män fanns fördelade på avdelningens övriga tre byråer. Utöver dessa hade fastighetsbyrån 17 timanställda personer. Av dessa var 2 kvinnor och 15 män. Under året inrättades ingen ny tjänst. En ordinarie tjänst som upphandlare tillsattes på allmänna byrån, medan 2 personer på fastighetsbyrån gick i pension. En av dessa tjänster tillsattes på tillfällig bas. Utöver detta har avdelningen under året haft 3 tillfälliga projektrelaterade anställningar.

Till följd av det intensiva utvecklingsarbetet har de personella resurserna varit ansträngda. Detta har också resulterat i en ökande ohälsa på avdelningen, vilket bekräftas av att sjukfrånvaron under året ökade. Temat på den planeringsdag som avdelningen höll den 3 september var därför Utveckling &

förändring. Syftet var att öka förståelsen för förändringsarbete i allmänhet, och hur individer reagerar på förändring i synnerhet. Arbetet med personalens hälsa och välbefinnande kommer också fortsättningsvis att vara högt prioriterat på avdelningen.

Finansavdelningens organisation och väsentliga förändringar inom avdelningens verksamhet och ekonomi

Utveckling av självstyrelsen

Redan under år 2014 tillsatte Ålandskommittén en underarbetsgrupp för finansiella frågor. Två av medlemmarna utsågs från landskapsregeringen, förvaltnings- och utvecklingschef Dan E. Eriksson och finansavdelningens avdelningsjurist Ida Hellgren. Utredningsgruppen fick under år 2015 ytterligare ett utredningsuppdrag och utredningsgruppen lämnade en andra rapport till Ålandskommittén slutligen justerad den 12 november 2015.

Ägarstyrning av bolag

Den 7 maj 2015 fastställde landskapsregeringen en ny ägarpolicy och riktlinjer för landskapsägda bolag och penningautomatföreningen. Den nya ägarpolicyen innebär att internationellt bärkraftiga principer ska tillämpas vid ägarstyrningen av landskapets bolag. Finansavdelningen har genom policyen fått en övergripande roll i ägarstyrningsfrågor som biträde till finansministern. På grund av den övergripande rollen och även p.g.a. tillämpningen av de principer som policyen innehåller, krävs att avdelningen avsätter betydligt mer arbetstid på ägarstyrningsfrågor än tidigare.

Skattegränsen

Under året slutfördes ett för landskapsregeringen mångårigt arbete med EU:s nya tullagstiftning. Arbetet slutfördes i september 2015 genom att kommissionens delegerade förordning om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 med närmare regler som preciserar vissa bestämmelser i unionens tullkodex. Av resultatet av den slutliga delegerade förordningen framgår hur det nya regelverket kommer att påverka handeln över skattegränsen dels mellan landskapet och riket och även mellan landskapet och resten av EU.

Kollektivavtal

År 2015 var normalt beträffande kollektivavtalsförhandlingarna. Tehy anslöt sig till tjänstekollektivavtalet som ingicks 2014 med de övriga tjänstemannaorganisationerna. Landskapsregeringen ingick tjänstekollektivavtal om anställningsvillkor för landskapets undervisningspersonal. Det omfattande arbetsvärderingsprojektet påbörjades under 2015.

Fastighetsförvaltning

Fastighetsbyrån bildades 1.1.2015 med den tidigare byggnadsbyrån som stomme. Avsikten med fastighetsbyrån var att den skulle utgöra ett mellansteg i bildandet av landskapets fastighetsverk. Fastighetsbyrån verkade således enbart under år 2015. Vid bildandet av fastighetsbyrån överfördes förvaltningsansvaret för samtliga byggnader samt mark- och vattenlägenheter till byrån. Infrastrukturavdelningens område på Möckelö och ÅHS sjukhusområde kvarblev hos den tidigare förvaltaren. Vid årsskiftet övergick också fastighetsskötselpersonalen från byggnadsbyrån, miljöbyrån, museibyrån, skogsbruksbyrån, Ålands folkhögskola, Ålands gymnasium och Högskolan på Åland till

fastighetsbyrå, totalt ca 40 personer. Förutom skötseln av landskapets verksamhetsbyggnader ingick skötseln av fornminnen, kulturhistoriska byggnader, naturreservat, samt jord- och skogsbruksegendomarna i byråns åtaganden.

Under året bereddes lagstiftningen om landskapets fastighetsverk och lagen antogs av lagtinget den 14 september 2015 (ÅFS 2015:110).

Under året slutfördes byte av den äldsta delen av ventilationssystemet på Neptunigatan 17 samt påbörjades renoveringen av Ålands museum. För de kulturhistoriska byggnadernas del kan nämnas takmålning på Kastelholms slott, renoveringen av delar av fasaden på ostmejeriet vid Kastelholms kungsgård och mangårdsbyggnaden på Haga kungsgård. Totalt sett var investeringarna under året på en ganska låg nivå.

En tillbyggnad av polishuset är ett av de kommande större projekten och under året färdigställdes förplaneringen av byggnaden samtidigt som en ändring av stadsplanen genomfördes. Den för nybygget avsedda tomten vid Strandgatan 25 kunde inköpas efter att stadsplanen vunnit laga kraft.

Den första juni överlät finska staten sjöbevakningsstationerna på Bärö, Enskär, Hamnsundet och Storklubb, lotsstationen på Heligman samt ett bostadsvåringshus i Mariehamn till landskapet.

Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling

Landskapets huvudsakliga finansieringskälla avräkningsbeloppet påverkas i hög grad av den ekonomiska utvecklingen i Finland. Under år 2015 fanns orosmoln kring den ekonomiska utvecklingen för Finland, men totalt sett hölls statens inkomster nära den budgeterade nivån. Utgående från statsbudgeten för år 2016 samt statens plan för de offentliga finanserna 2017 – 2020 tyder det på att statens inkomster totalt sett skulle vara relativt oförändrade under perioden 2015 – 2017. I riket förs diskussioner och förhandlingar gällande avtalet om stärkt konkurrenskraft. Riksstämman har räknat med att ett förverkligande av avtalet skulle medföra ökat antal arbetsplatser och vara en viktig injektion för en positiv utveckling av Finlands ekonomi. I riket pågår även beredningen av social- och hälsovårdsreformen, vilket kommer att inverka på avräkningsbeloppets storlek p.g.a. att man avser att göra en skatteväxling från kommunalskatt till statsskatt. Landskapsregeringen följer med arbetet och förutsätter att reformen ska neutraliseras såväl finansiellt som behörighetsmässigt.

Landskapsregeringen har därutöver, separat från den nämnda social- och hälsovårdsreformen lämnat in en formell anhållan till finansministeriet om att höja avräkningsgrunden till 0,48 procent. Skattegottgörelsen bedöms för närvarande vara på ungefär samma nivå åren 2016 och 2017. På det lokala planet är hotet om en eventuell nedläggning av fabriken för potatisförädling det största osäkerhetsmomentet för landskapets ekonomi.

Uppföljning av målsättningar

Systemstöd för verksamhetsstyrning

Mål: att inom ramen för Åda upphandla verksamhetsplanerings- och budgeteringssystem så att det kan implementeras och tas i bruk för arbetet med budgetförslaget för år 2016.

Förverkligat: I samarbete med Åda, Mariehamns stad och Ålands hälso- och sjukvård uppgjordes upphandlingsunderlaget för en budgetprocesslösning. Upphandlingen publicerades i slutet av året och

anbudstiden gick ut i början av februari 2016. Vid tidpunkten för beredningen av årets förvaltningsberättelse hade upphandlingen resulterat i val av systemlösning.

Upphandlingar

Mål: att utarbeta och fastställa en upphandlingspolicy

Förverkligat: Målet att utarbeta eller fastställa en upphandlingspolicy har inte fullföljts. Planerat är att utarbetandet av upphandlingspolicyn påbörjas när de nya upphandlingsdirektiven har implementerats.

Mål: att planera för samordnad upphandling för landskapsförvaltningen

Förverkligat: Det har förts diskussioner om hur och på vilket sätt upphandlingar kan samordnas inom landskapsförvaltningen. Samarbetet och samordningen av upphandlingar mellan landskapsregeringen och Ålands hälso- och sjukvård har ökat, liksom samarbetet med andra underställda myndigheter. Konkreta styrdokument för processen har inte tagits fram.

Utöver dessa ovan nämnda mål har handboken för upphandling i landskapet Åland genomgått en totalrevision under senare delen av 2015 och godkänts i plenum i februari 2016. Dessutom har ett projekt med målsättning att utarbeta en samordnad upphandlingsprocess genomförts. Därutöver har en utredning gjorts av de tre nya upphandlingsdirektiven som kommissionen gav ut, för att identifiera vilka områden i vår egen upphandlingslagstiftning som ska regleras. Detta lagstiftningsarbete beräknas vara färdigt vid årsskiftet 2016-2017.

Avgifter

Mål: att utföra en översyn av avgiftslagen och förvaltningens rutiner kring debitering av avgifterna.

Förverkligat: Översynen har stått tillbaka för mer prioriterade uppgifter.

Ägarstyrning

Mål: att utveckla och förverkliga arbetsmetoder som leder till en tydlig, transparent och långsiktig ägarstyrning i enlighet med ägarstyrningspolicyn.

Förverkligat: Målet uppnåddes. Landskapsregeringen antog under 2015 en ny ägarpolicy och riktlinjer för landskapsägda bolag och penningautomatföreningen, och med anledning av det skapades förutsättningar att utveckla arbetsmetoder.

Intern styrning och kontroll

Mål: att förankra den nya projektmodellen, som bygger på PPS (praktisk projektstyrning), inom landskapsregeringens verksamheter.

Förverkligat: PPS-modellen har anpassats för landskapsregeringen och används nu i flera interna och externa projekt där modellen bidrar till resultatet genom bl.a. struktur och förankring. Det har också genomförts utbildning i bland annat projektstyrning. Avsikten var att under året vidareutveckla den anpassade modellen genom att definiera ansvarsfördelningen mellan ett projekts olika roller. Det arbetet har påbörjats i samarbete med Åda men är inte slutfört på grund av omprioriteringar. Uppdraget att åstadkomma en tydlig roll- och ansvarsfördelning inom projekt med intressenter och slutanvändare från flera olika organisationer visade sig omfatta betydligt större utmaningar och oklarheter än beräknat, vilket medfört förseningar i genomförandet.

Ålands digitala agenda - Åda Ab

Mål: att tillsammans med bolaget utveckla en modell för avtal om servicenivå

Förverkligat: Under året inleddes arbetet med att ta fram en modell för avtal om servicenivå. Arbetet fortgår under år 2016.

Mål: att få en transparens i kostnadsutvecklingen

Förverkligat: En första tjänstekatalog för Åda utarbetades tillsammans med Åda under hösten 2015 och låg till grund för en första prismodell. Arbetet med att vidareutveckla tjänstekatalogen fortgår.

Ekonomisystemet

Mål: att förvalta och vidareutveckla det nya ekonomisystemet Visma Control tillsammans med ÅHS, samt att implementera ett nytt anläggningsregister och rapporteringsverktyget Visma Menu.

Förverkligat: Det gamla anläggningsregistret i det tidigare ekonomisystemet har migrerats till det nya ekonomisystemet och arbete har lagts på att, tillsammans med ÅHS, bygga upp en stabil struktur i registret samt utveckla ändamålsenliga rutiner och processer.

Mål: att slutföra det gemensamma Åda-projektet – upphandling av ett nytt personal- och administrationssystem. En målsättning gällande tidtabell för implementering kommer att presenteras efter det att upphandlingen är slutförd och en leverantör är vald.

Förverkligat: Det gemensamma Åda-projektet – upphandling av nytt personal- och administrations (LPA) system är ännu inte avslutat.

Landskapsandelssystemet

Mål: att med utvärderingen av landskapsandelssystemet som grund påbörja en reform av densamma.

Förverkligat: Reformen av landskapsandelssystemet inleddes som planerat under året.

Arbetsvärdering och lönekartläggning för jämställda löner

Mål: att genom arbetsvärdering utreda på vilken kravnivå arbeten är placerade och sedan kartlägga hur dessa tjänsters löner ligger i förhållande till varandra. Parallellt med detta ska det utredas och föreslås hur A-löner kan omvandlas till eurolöner.

Förverkligat: Under hösten har samtliga myndigheter gjort en arbetsvärdering av alla tjänster/befattningar inom landskapet. Efter årsskiftet har processen fortsatt i arbetsgruppen med målsättningen att vara klar den 1 maj 2016. Lönekartläggning påbörjas efter detta. Arbetsvärderingsprojektet har varit så omfattande att utrymme för en utredning om hur A-löner kan omvandlas till eurolöner inte har funnits.

Kollektivavtal

Mål: att ingå ett kollektivavtal, ett tjänstekollektivavtal och ett huvudavtal.

Förverkligat: Följande tjänstekollektivavtal/kollektivavtal har ingåtts under året;

- Huvudavtal om tjänstekollektivavtalsförhandlingar
- Tjänstekollektivavtal om resekostnadsersättningar för 2015
- Tjänstekollektivavtal om att omvandla semesterpenningen för semesteråret 2015 till ledighet med lön

- Tjänstekollektivavtal om samarbete
- Tjänstekollektivavtal om anställningsvillkor för landskapets undervisningspersonal under perioden 1.8.2015-31.7.2017
- Tjänstekollektivavtal om anställningsvillkor för lärare vid Högskolan på Åland som i huvudsak undervisar på gymnasienivå vid sjöfartsprogrammet
- Tjänstekollektivavtal om anställningsvillkoren för landskapets tjänstemän om en löneuppgörelse för den andra avtalsperioden 1.2.2016-31.1.2017
- Tjänstekollektivavtal om justeringar fr.o.m. 1.11.2015 av grundlönerna för tjänstemän vid Ålands hälso- och sjukvård i enlighet med en regleringsmån som reserverades i 4 § punkten i tjänstekollektivavtalet 12.6.2014 om anställningsvillkoren för landskapets tjänstemän
- Tjänstekollektivavtal om lönejusteringar fr.o.m. 1.11.2015 i enlighet med en regleringsmån som reserverades i 4 § tjänstekollektivavtalet 12.6.2014 om anställningsvillkoren för landskapets tjänstemän
- kollektivavtal med Finlands Skeppsbefälsförbund r.f. för styrmän på landskapets frigående färjor för perioden 1.4.2015-31.3.2017
- kollektivavtal mellan Ålands landskapsregering och Finlands Maskinbefälsförbund r.f. gällande allmän löneförhöjning för maskinchefer på frigående färjor från 1.3.2016
- kollektivavtal mellan Ålands landskapsregering och Finlands Skeppsbefälsförbund r.f. gällande allmän löneförhöjning för styrmän på frigående färjor från 1.3.2016
- kollektivavtal mellan Ålands landskapsregering och Finlands Skeppsbefälsförbund r.f. gällande allmän löneförhöjning för befälhavare på frigående färjor från 1.3.2016
- kollektivavtal mellan Ålands landskapsregering och Finlands Sjömans-Union r.f. gällande allmän löneförhöjning för manskap på frigående färjor från 1.3.2016
- kollektivavtal mellan Ålands landskapsregering och Anställda vid Ålands trafikavdelning JHL 408 r.f. om en löneuppgörelse för tiden 1.2.2016-31.1.2017
- Tjänstekollektivavtal gällande Tehys anslutning till gällande tjänstekollektivavtal. 24.6.2015.
- Tjänstekollektivavtal angående ändringar i tjänstekollektivavtal om semester och i tjänstekollektivavtalet om en möjlighet att omvandla semesterpenningen för semesteråret 2015 till ledighet med lön

Mål: att tillsätta en arbetsgrupp som ska se över möjligheten att införa flexibla arbetstidsformer

Förverkligat: Arbetsgruppen om flexibla arbetstidsformer och uttag av semester i periodarbete har inte utsetts ännu, utan man har väntat att arbetsgruppen som hade uppgift att komma med förslag, följa upp och stöda åtgärder som gynnar de anställdas arbetshälsa har slutfört sitt arbete och lämnat slutrapporten. Slutrapporten lämnades under hösten 2015 och arbetet påbörjas under år 2016.

Mål: att tillsätta en arbetsgrupp som ska se över bestämmelserna kring uttag av semester i periodarbete

Förverkligat: Arbetet har inte prioriterats och därmed inte påbörjats under 2015.

Mål: att arbetsgruppen för ett förnyat läkaravtal, som tillsattes hösten 2014 fortsätter sitt arbete.

Förverkligat: Arbetet har pågått periodvis under åren 2015 och kommer att fortsättas under 2016. Målet är att ha ett utkast klart innan kommande ramavtalsförhandlingar.

Under året tillsattes en arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta ett nytt tjänstekollektivavtal för Högskolan på Åland. Målet är att ha ett utkast klart innan kommande ram-avtalsförhandlingar för undervisningssektorn.

Pensioner

Mål: att fortsätta utreda behovet av ett nytt program för pensionsdataregistret med beaktande av nya krav som eventuellt kommer med förändrad pensionslagstiftning.

Förverkligat: utredningen är uppskjuten tills den nya pensionslagstiftningen som träder i kraft från 2017 är klar.

Fastighetsförvaltning

Mål: fastighetsskötseln sköts av en under finansavdelningen fristående enhet, fastighetsbyrån, under år 2015 och förberedelserna att bilda ett affärsverk för skötseln av landskapets fastighetsförvaltning fortgår.

Förverkligat: Under 2015 förbereddes ombildandet till ett affärsverk och i ett beslut den 29 december 2015 överfördes den egendom och förvaltning som ingick i fastighetsbyråns förvaltningsområde till landskapets fastighetsverk.

Uppföljning av mätetal/miljöfaktorer/miljönöckeltal

Landskapets budget

Budgetförslaget för landskapet Åland för år 2015 antogs av landskapsregeringen den 24 oktober 2014. I förslaget upptogs anslag om sammanlagt 368.770.000 euro. Det budgeterade underskottet enligt resultaträkningen uppgick till 8.810.000 euro. Lagtinget antog budgetförslaget den 19 december 2014. Under året avlämnade landskapsregeringen fem tilläggsbudgetförslag, varvid de budgeterade anslagen ökade till 372.880.000 euro och det budgeterade underskottet enligt resultaträkningen ökade till 11.724.000 euro. Värt att notera är att budgetstrukturen förändrades och en ny ekonomimodell togs i bruk samtidigt som budgeterings- och redovisningsprinciperna förändrades fr.o.m. år 2015. Detta medför att budgeterna för åren 2014 och 2015 inte är direkt jämförbara.

Avräkning, skattegottgörelse och extra anslag

Avräkningsbeloppet har de senaste åren haft en positiv utveckling och sammanlagt erhöll landskapet knappt 220,8 miljoner euro i avräkningsbelopp under år 2015. Skattegottgörelsen som hänför sig till skatteår 2013 och utbetalades under år 2015 uppgick till nära 7 miljoner euro. Utvecklingen av avräkningsbeloppet respektive skattegottgörelsen under en fyraårsperiod framgår av nedanstående tabell.

Skattefinansiering åren 2012 – 2015

	År 2012	År 2013	År 2014	År 2015
Avräkningsbelopp	204 345 615	209 391 832	215 807 393	220 775 638
Förskott för året	203 684 000	207 276 000	215 311 000	221 568 000
Slutreglering föregående år	661 615	2 115 832	496 393	-792 362
Skattegottgörelse	17 440 733	9 783 220	5 278 521	6 987 664

Under år 2015 inlämnade Kraftnät Åland Ab ytterligare fem delredovisningar för projektkostnader för byggandet av en likströmsförbindelse mellan riket och Åland och bidrag om sammanlagt 34.990.000

euro (5.043.000 euro) utbetalades på basis av dessa delredovisningar. Ett belopp motsvarande det utbetalda bidraget rekvirerades från staten av det för ändamålet beviljade extra anslaget. Av bidraget återstår 2.167.000 euro innan totalbeloppet om 50.000.000 euro är nått. Likströmsförbindelsen togs i bruk i slutet av år 2015.

Utlåtanden

Antalet utlåtanden som landskapsregeringen lämnat är på ungefär samma nivå som föregående år. Dessa har gällt utredningar och propositioner om rikslagstiftning samt EU-initiativ i beskattningsärenden.

	Totalt	Utlåtanden till finansministeriet	Utlåtanden till Statsrådet	Utlåtanden till finansutskottet	Övriga yttranden	Notifieringar	EU-pm
Totalt	16	2	2	3	2	6	1
Beskattnings	12	2	1	3	1	4	1
Skattegränsen	1		1				
Övriga	3				1	2	

Ägarstyrning av de bolag m.m. som finansministern ansvarar för

Landskapsregeringen utövar ägarstyrningen av 4 helägda aktiebolag, 2 bolag där landskapsregeringen är minoritetaktiesägare, Penningautomatföreningen och det från början av år 2016 nybildade fastighetsverket. Således har landskapsregeringen deltagit vid 6 bolagsstämmor samt Penningautomatföreningens årliga stämma. Ca 14 möten har hållits med dess bolag. Sammanlagt 1 ny styrelseledamot har tillsatts under året och en styrelse med fem styrelseledamöter utsågs för fastighetsverket under bildning. Landskapsregeringen har lämnat 2 beslut under året om medgivande av tillstånd till Penningautomatföreningen att tillhandahålla spel utanför sitt verksamhetsområde.

Överföringar till kommunerna

Landskapsandelarna till kommunerna uppgick till sammanlagt ca 36,4 miljoner euro efter att justeringsbeloppet om ca -3,8 miljoner euro dragits av. De uppgiftsbaserade landskapsandelarna för socialvård, grundskola, medborgarinstitut, bibliotek samt idrott, ungdomsverksamhet och kulturarv uppgick till sammanlagt ca 34,3 miljoner euro. Övriga landskapsandelar, dvs. den allmänna landskapsandelen och kompletteringen av skatteinkomster uppgick till ca 4,0 miljoner euro. Kompensationerna till kommunerna för sjukdomskostnadsavdraget, ändring av grundavdraget och utebliven kapitalinkomstskatt uppgick till ca 1,8 miljoner euro.

Landskapsandelar, kompensationer och justering

Totalt efter justering	36 428 581
Uppgiftsbaserade	34 326 800
Övriga	4 049 998
Kompensationer	1 839 996
Justeringsbelopp	-3 788 212

Av de uppgiftsbaserade landskapsandelarna uppgick andelarna för socialvården och grundskolan till ca 20,6 miljoner respektive ca 12,1 miljoner euro. Medborgarinstitutet uppgick till ca 0,3 miljoner euro, biblioteken till ca 0,6 miljoner euro samtidigt som idrott, ungdom och kulturarv uppgick till ca 0,7 miljoner euro. Det betyder att socialvården och grundskolan utgjorde 60 respektive 35 procent av de uppgiftsbaserade andelarna medan de tre återstående verksamhetsområdena sammanlagt utgjorde 5 procent av desamma.

Uppgiftsbaserade landskapsandelar

	Belopp	Procent
Totalt	34 326 800	
Socialvård	20 613 383	60,1 %
Grundskola	12 082 548	35,2 %
Medborgarinstitut	281 120	0,8 %
Bibliotek	607 974	1,8 %
Idrott, ungdom och kulturarv	741 775	2,2 %

Redovisningsbyrån sköter bokföring, kundfakturerings och hanteringen av leverantörsfakturer för hela den allmänna förvaltningen och alla underliggande myndigheter förutom ÅHS. Redovisningsbyrån handhar även landskapets lånereskontra, ansvarar för Nordens Institut på Ålands (Nipå) ekonomiadministration samt utbetalningarna av Pensionsfondens leverantörsfakturer.

Ett led i att förenkla och effektivisera redovisningsbyråns arbete är t.ex. att öka antalet mottagna e-fakturer.

Antalet leverantörsfakturer

	2012	2013	2014	2015
Totalt	41159	41495	38236	41537
E-fakturer	3779	4564	5902	6398
PDF-fakturer	4298	5742	7398	4967
Pappersfakturer	33082	31189	24936	30172

I siffrorna för år 2012-2014 gällande PDF-fakturer ingår även reseräkningar.
Från och med år 2015 hanteras reseräkningarna i lönesystemet.

Lönebokföringen för hela allmänna förvaltningen och alla underliggande myndigheter förutom ÅHS sköts av löneenheten.

Antal personer som erhållit utbetalningar (antal årsanmälningar)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Totalt	7380	7504	7664	7908	8015	8178
Löner och arvoden	2082	2092	2048	1971	1899	1906
Pensioner	2057	2230	2329	2451	2540	2685
Studiestöd	2451	2588	2575	2612	2669	2676
Arbetslöshetsersättning	790	594	712	874	907	911

Antal lönespecifikationer år 2015

	2015	i %
Totalt	975	
Papper	529	54 %
E-specifikation	446	46 %

Pensioner

Antalet beviljade pensioner ökade jämfört med 2014. Det är i huvudsak ålderspensionerna som ökat. Nedan presenteras de beviljade pensionerna enligt pensionsform. Under året beviljades 309 personer pension, medan det var 25 avslag.

Beviljade pensioner mellan åren 2012-2015

Pensionsform	2012			2013			2014			2015		
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Totalt	154	96	250	200	122	322	198	91	289	202	107	309
Ålderspension	82	75	157	116	80	196	135	64	199	139	81	220
Förtida ålderspension	5	1	6	9	5	14	1	-	1	1		1
Invalidp./rehab.stöd	26	7	33	35	23	58	30	17	47	36	12	48
Delinvalidpension	6	2	8	6	1	7	6	-	6	6	3	9
Yrkesinriktad rehabilitering	5	-	5	3	-	3	1	-	1	3	1	4
Deltidspension	7	4	11	7	7	14	1	-	3	6	6	12
Familjepension	23	7	30	24	6	30	24	-	32	11	4	15

Pensionstagare mellan åren 2012-2015

	2012			2013			2014			2015		
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Beviljade	154	96	250	200	122	322	198	91	289	202	107	309
därav ålderspension	87	76	163	125	85	210	136	64	200	140	81	221
Utbetalda i december	1 367	823	2 190	1 447	869	2 316	1 522	900	2 422	1 601	929	2 530

Redogörelse för avdelningens interna kontroll**Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut**

Årets arbete har fokuserat på att skapa nya ändamålsenliga arbetsrutiner och kontrollmekanismer inom ekonomiadministration och budgetering. Det arbetet fortsätter under år 2016 i och med att ett nytt system för att hantera budgetprocessen ska implementeras.

Inom avdelningen finns många skilda ansvarsområden och arbetsuppgifter. Därför säkerställs att bestämmelser, föreskrifter och beslut följs på olika sätt beroende på vilket som är mest ändamålsenligt.

Inom arbetsgrupper förekommer möten för uppföljning och information med varierande frekvens. Några protokollförs och andra är muntliga genomgångar. Dessutom används rutinbeskrivningar och kontrollaktiviteter i varierande grad. Vissa genomförs varje gång en arbetsuppgift utförs, medan andra genomförs med annan frekvens.

Finansavdelningens tjänstemän deltar kontinuerligt i fortbildning inom sina verksamhetsområden för att ta del av ny lagstiftning, anvisningar, utlåanden, EU:s krav på uppföljning av EU-programmen samt skatteförvaltningens anvisningar för att säkerställa att bestämmelser, föreskrifter och beslut följs. Besluten förs in i landskapsregeringens system för ärendehantering. För att säkerställa den övriga förvaltningens kunskap inom ekonomi håller finansavdelningen årligen internutbildning inom ekonomi, intern styrning och kontroll, budget och upphandling.

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Inom finansavdelningen hålls avdelningsmöten, byråmöten och arbetsgruppsmöten för att stämma av att arbetet bedrivs i enlighet med fastställda mål. Som komplement till avstämningen tillhandahåller avdelningen budgetrapporter för alla verksamheter för kontinuerlig uppföljning av upparbetade kostnader och intäkter.

Avdelningen arbetar kontinuerligt för att förbättra ekonomiuppföljningen och servicen till den övriga förvaltningen så att en tillförlitlig bedömning av verksamheten kan göras på basen av en tillräcklig och rättvisande bokföring. Likviditetshanteringen har skötts i enlighet med rådande regler och kassalikviditeten är fortsättningsvis god.

Tillsyn över anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

För anskaffningar följs landskapsregeringens upphandlingsregler och mallar som stöd i upphandlingsprocessen har tagits fram. Den nya finansförvaltningslagen innehåller bestämmelser för överlåtelse av både fast och lös egendom. Dessutom har anvisningar för överlåtelse förtydligats i anvisningarna till verkställande av budgeten. Både fasta och lösa tillgångar registreras i en anläggningsreskontra.

Ordnanande av riskhantering

Möjligheterna att styra behörigheter och rättigheter förbättrades avsevärt tack vare det nya ekonomisystemet. Systemet tillhandahåller funktionalitet för att lägga upp mallar med behörigheter beroende på behov och ansvarsområde/uppgift. Tjänstemännen kopplas sedan till respektive mall för att på det sättet ges behörighet exakt till det data och den funktionalitet uppdraget kräver. Därmed styrs behörigheten på nivåerna databas, affärsenhet, dataregister, applikationer och operationer.

Avdelningen följer principen om separering av funktioner genom att dela upp arbetsuppgifter så att s.k. farliga arbetskombinationer inte förekommer. Det görs t.ex. genom att en tjänsteman som deltar i verkställandet av utbetalningar i banksystemet inte har behörighet att uppdatera uppgifter i leverantörsregistret eller registrera in utbetalningar i reskontran. Därutöver kan inte en tjänsteman ensam verkställa utbetalningar.

Avtalsverksamhet

Avtal hanteras av registraturen och scannas in i ärendehanteringssystemet w3d3.

Ekonomiadministration, rapportering och ekonomisystemet

Kundfakturer och påminnelser hanteras vid avdelningen. Indrivningsärenden sker, beroende av ärende, antingen av inkassobyrå eller av landskapsfogdeämbetet. Åtskillnad mellan funktioner finns, det är t.ex. inte samma person som bokför inbetalningar som sköter faktureringen.

Alla leverantörsfakturer skannas in och attesteras i fakturahanteringssystemet Palette. Attesträtten i Palette följer budgetanvisningarna. Varje förvaltningsenhet granskar att fakturorna motsvarar beslut och beställningar och att de belastar rätt budgetmoment. Egna kostnader granskas av någon annan behörig tjänsteman innan attestering. Finansavdelningen utför stickprovsbaserade kontroller på fakturorna i fakturaflödena enligt riskbaserade urval under året för att säkerställa en korrekt fakturahantering med avseende på betalningsmottagare, budget och moms.

I samband med arbetet med framtagandet av budgetförslaget för år 2015 togs den nya ekonomimodellen i bruk och under slutet av år 2014 implementerades ett nytt ekonomisystem hos ÅHS och i januari 2015 hos landskapsregeringen. De olika modulerna/funktionaliteterna i ekonomiprogrammet har under hela år 2015 gradvis tagits i bruk. Detta på grund av stora förseningar i projektet, vilka förkortade testperioden avsevärt. För att minimera risken för fel valde man således att implementera ekonomisystemet i delar under året. De olika delarna implementerades enligt prioritering utgående från behov av kontinuitet i verksamheten. Den sista delen som togs i bruk var anläggningsregistret, vilket överfördes från det gamla ekonomisystemet i början av år 2016.

Rapporteringen har byggts upp i det externa rapporteringsverktyget som ingick i leveransen av ekonomisystemet. Som följd av den tidsmässigt utdragna implementeringen av ekonomisystemet försenades även arbetet med rapporteringsverktyget. Detta har lett till att verksamheten under en stor del av år 2015 inte har haft tillgång till rapporteringsverktyget. Alla budgetansvariga har dock kunna beställa uppföljningsrapporter direkt från ekonomisystemet. I dagsläget är rapporteringsverktyget implementerat och introducerat i den allmänna förvaltningen. På grund av tekniska problem har några underliggande myndigheter ännu inte tillgång till verktyget. Möjligheten för de ansvariga att själva följa upp den ekonomiska utvecklingen inom sina respektive områden har således generellt förbättrats. Dock kvarstår en del arbete med att vidareutveckla och förfina de olika rapporterna.

I och med implementeringen av nytt, gemensamt, ekonomisystem har landskapsregeringen och ÅHS påbörjat arbetet med att bygga upp gemensamma rutiner och processer. Mycket arbete kvarstår dock att skapa och vidareutveckla nya strukturer, rutiner och processer.

Under året genomfördes även åtgärder för att förbereda Fastighetsverkets ekonomiadministration.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom avdelningen

Nya processer och arbetssätt har tagits fram under året i enlighet med tillgänglig funktionalitet i det nya ekonomisystemet. Arbetet fortsätter framöver med målsättningen att utnyttja systemstöden och de inbyggda kontrollmekanismerna för att minimera risken för fel. Samordningen av ekonomiadministrationen med ÅHS ökar också jämförbarhet och transparensen, varför bedömningen är att den interna styrningen och kontrollen redan har förbättrats, men även att det nu också finns potential att förbättra den ytterligare tack vare utvecklandet av enhetliga redovisnings- och budgeteringsprinciper.

Inom lagstiftningsområdet och EU-initiativ som berör landskapet finns utmaningar att hantera. Landskapsregeringen bör lämna utlåtanden avseende både förslag till ändring av rikslagstiftning och EU-initiativ inom områden som berör landskapet. I synnerhet om ändringsförslagen berör landskapets lagstiftningsområde. Vad gäller ändring av rikslagstiftning är det ansvarigt ministeriums ansvar att

lämna begäran om utlåtande om förslaget till landskapsregeringen. Landskapsregeringen har inte någon bevakningsmöjlighet av ärenden förrän de lämnas till riksdagen eftersom de då först framgår på riksdagens hemsida. Det är dock upp till varje tjänsteman att i så fall bevaka riksdagens hemsida för att se över om något förslag lämnas som berör landskapet men som landskapsregeringen inte tidigare hört om.

Eftersom ansvaret att höra landskapsregeringen ligger på ministerierna och utskotten finns en risk att rikslagstiftning som är av intresse för landskapet antas av riksdagen utan att landskapsregeringen hörts i ärendet. Detta inträffade under året avseende en ändring av sjöarbetsinkomstavdraget i statsbeskattningen. Det har även inträffat att landskapsregeringen inte hörs av ministeriet, utan tidigast under riksdagens utskottsbehandling.

SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGEN

Ledningens översikt

Social- och miljöavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är att sörja för välbefinnandet hos människor, djur och miljö. Avdelningens övergripande uppgift är därför att allmänt planera, leda och utveckla, samordna och övervaka verksamhetsområdena socialvård, hälso- och sjukvård och miljövård. Underlydande myndigheter är Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM) och Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS).

Avdelningen har under året gjort ett omfattande arbete i att rekrytera personal. Vakanser i personalresursen har påverkat förverkligandegraden av målsättningar och budget. Verksamhetsåret var det sista för vilket föregående års budgetunderskridning tillgodoräknades och denna tillgodoräkning syns i det ekonomiska resultatet.

Socialvård

För socialvårdens del har verksamheten påverkats av riksregeringens omfattande reformarbete med socialvårds- och socialförsäkringslagstiftningen. Samtidigt som en osäkerhet ofta rått angående reformernas innehåll fram till avslutad riksdagsbehandling har tiderna till lagarnas ikraftträdande blivit förhållandevis korta. Socialvårdslagstiftningen utgör en komplex helhet och landskapet har i stor omfattning valt att tillämpa så kallad blankettlagstiftning. En del av bestämmelserna i socialvårdslagstiftningen är riksbehörighet och flera speciallagar har varit under reformarbete. Arbetets mängd och komplexitet i förhållande till tillgängliga resurser har därför varit en utmaning för avdelningen. En stor osäkerhetsfaktor under året som påverkat organiseringen och planeringen av arbetet har varit reformarbetet beträffande organiseringen av socialvården, dess tidtabell och förverkligande i landskapet.

Landskapsregeringen utbetalade under året ersättning till kommunerna för 157 (151) moderskapsförpackningar samt för ekonomiskt stöd motsvarande 101 (129) moderskapslådor i de fall föräldrar istället valde ekonomisk ersättning. Ett adoptionsbidrag betalades ut. Konstaterades att den del av konsumentprisindex för Åland som motsvarar de varor och tjänster som täcks med utkomststödets grunddel minskade med 0,6 procent mellan december månad 2013 och december månad 2014 och utkomststödets grunddel behölls därför på oförändrad nivå för år 2015. Bostads- och barnbidragsärendena sköts av Folkpensionsanstalten i enlighet med ingånget avtal. Anstalten gav 1208 (1220) bostadsbidragsbeslut, 601 (483) barnbidragsbeslut samt 135 (114) beslut om utbetalningar av underhållsstöd.

Totalt fördelades 3.098.802 euro av penningautomatmedel till 38 föreningar som verkar inom det sociala området och till ÅHS (tobaksavvänjning) och Ålands landskapsregering, medel för utvecklingsarbete för äldres psykiska hälsa samt arbete för en jämställd barnomsorg.

Hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvårdsverksamheten kan hänföras till tre huvudområden: lagstiftning, tillsyn och folkhälsa. Informationsverksamheten riktad till allmänheten och utöware av hälso- och sjukvårdstjänster är även den omfattande. Lagstiftningsarbete har att gällt rådgivningsverksamhet och tobak. Lagstiftningsaktiviteten och reformarbetet i Finland och inom EU kräver ständig

uppmärksamhet. Under det gångna året har införandet av elektroniska recept, förnyelse av patientinformationssystemet, avgifter och servicesedlar inom munhälsovården och tolkningar av frågor som har att göra med behörighet och legitimering (t.ex. gällande AT-läkare) varit speciellt aktuella. Antalet patientklagomål var fem det vill säga på samma nivå som under tidigare år. Inga anmärkningar om allvarliga fel eller försummelser har gjorts. En jämn ström av nyetableringar inom hälso- och sjukvården på Åland illustreras av fyra anmälningar om självständig yrkesutövning (nio år 2014) och fem tillstånd att tillhandahålla privata hälso- och sjukvårdstjänster (fem år 2014). Antalet aktörer inom den privata hälso- och sjukvårdssektorn som är skyldiga att årligen inlämna sina verksamhetsberättelser var 92 stycken (83 år 2014). Privata servicegivare ges fortlöpande handledning och utbildning i användandet av elektroniskt baserade register. Samarbete med riksmyndigheten Valvira sker fortlöpande.

Samarbetet med ÅHS, som är den mest betydande aktören inom folkhälsoarbetet är viktigt, omfattande och prioriteras. Samarbetet med ÅMHM och ÅHS har fortsatt inom bland annat smittskyddet och beredskapsarbetet. Den nya nätbaserade servicetjänsten för anonymt tagande av laboratorieprov för sexuellt överförbara sjukdomar, klamydia.ax togs i bruk och kompletterar på ett bra sätt laborativverksamheten inom ÅHS. Antirökkampanjen Tobakskampen har fortsatt. Folkhälsorapport för Åland 2015 har publicerades. Sakkunnigutlåtanden har getts till olika instanser och organisationer på Åland, i Finland, inom Norden och inom EU. Det nordiska samarbetet är omfattande inom sjukvård, prioritering, folkhälsofrågor och beredskap. Även det nordiska statistiksamarbetet kallat NOMESCO fortgår.

Inom hälso- och sjukvårdsområdet finns det ett återkommande behov av att ge information och hjälp till enskilda individer och företag om frågor angående etablering, yrkeskvalifikationer och yrkesrättigheter samt behörighet för personer som har utbildning från annat land och önskar arbeta eller etablera sig på Åland. I samarbete med socialvårdsbyrån och utbildningsbyrån utarbetades en folder för information om tystnadsplikt och samarbete inom vård- och skolsektorerna.

Miljövård

Miljöarbetets övergripande målsättningar är hållbar utveckling, att miljön skyddas och vårdas i så hög grad som möjligt, att god luft- och vattenkvalitet, välmående natur och att viktiga ekosystemtjänster säkras och att på det sättet skapas en bra livsmiljö för människor, växter och djur.

Allmän miljövård

Penningautomatmedel om sammanlagt 493.400 euro beviljades i verksamhetsbidrag och för miljörelaterade ändamål. IVL Svenska Miljöinstitutet presenterade rapporten om luftkvalitetsmätningar som gjordes i Mariehamn under år 2014. En miljömedvetenhetsstudie beställdes från Ålands statistik- och utredningsbyrå och rapporten publicerades i december. Yttrande har getts till lagtinget gällande godkännande av ändringar av Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändring och godkännande av avtalet om Islands deltagande i det gemensamma fullgörandet under Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod. Landskapsregeringen var representerad när ett avtal om transport av brännbart hushållsavfall mellan Finland och Sverige undertecknades i Torneå. Landskapsregeringen deltog i den tjugoförsta konferensen för parterna till FN:s ramkonvention om klimatförändring (UNFCCC, COP 21) samt det elfte mötet för parterna till Kyotoprotokollet (CMP 11) som anordnades i Paris i Frankrike. Utlåtande har getts till Ålands delegation i Nordiska rådet gällande medlemsförslag om nordiskt förbud mot hormonstörande ftalater. EU:s omarbetade WEEE-direktiv (avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk

utrustning) och ändringar i batteridirektivet implementerades. EU:s ändrade svaveldirektiv föranledde även ändringar i blankettförordningen om åtgärder mot förorening av luften. Ny blankettförordning om livsmedel och livsmedelshygien antogs. Även vattenlagen och vattenförordningen ändrades och ett arbete med modernisering av vattenlagen påbörjades.

Under året har ändringar i miljöskyddslagen och -förordningen trätt i kraft, främst med anledning av implementeringen av industriutsläppsdirektivet. Förslag till ändring av blankettlagen om konsumentssäkerhet har lämnats till lagtinget. Utlåtande till jord- och skogsbruksministeriet om regeringens proposition med förslag till lag om hantering av risker orsakade av främmande arter och lag om ändring av naturvårdslagen samt om flera förslag till ändringar i jord- och skogsbruksministeriets förordningar för bekämpning av djursjukdomar har getts. Utlåtande har även getts om lag om ändring av lagen om djursjukdomar samt om lagstiftningen som gäller VHS, beredskapsplaner för sjukdomar hos vattendjur och utkastet till regeringens proposition om förstatligande och koncentrerande av tillsynen över konsumenttjänsters säkerhet till Säkerhets och kemikalieverket (Tukes). EU-kommissionen har underrättats om behöriga myndigheter på Åland enligt Europeiska parlamentet och rådets förordning (EU) Nr. 1143/2014. Kommissionens offentliga samråd om cirkulär ekonomi har besvarats. Därtill har nio EU-direktiv notifierats. Landskapsregeringen har varit medlem i statsrådets EU-beredningssektion för miljö.

Miljöhälsovårdens övergripande målsättning är att främja en god djurhälsa och förhindra spridning av smitta mellan djur samt från djur till människor. Arbetet för att utrota fisksjukdomen VHS från åländska fiskodlingar har fortsatt. Hälsotillstånd för vattenbruksföretag har beviljats enligt djursjukdomslagstiftningen. Kompetensbevis för slakt av djur har beviljats i enlighet med Rådets förordning (EG) nr 1099/2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning. En projektgodkännandenämnd har tillsatts enligt landskapslagen (2013:75) om tillämpning av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål. I anslutning till övervakning av fårsjukdomarna maedivisna och scrapie har djurhållningsplatser klassificerats i hälsokategorier. För att upprätthålla Ålands status som varroafritt område har övervakning av varroatos hos åländska bin gjorts i form av inspektioner och provtagningar av åländska bigårdar. Tillsyn i enlighet med biproduktförordningen har genomförts.

Naturvård

Målsättningen för naturvården är att bevara livskraftiga populationer av våra ursprungsarter samt att skydda både naturliga livsmiljöer och sådana artrika miljöer, som traditionellt jordbruk har skapat. Beslut togs om förstoringen av Boxö naturreservat. Ett avtal om ett nytt område av gammal skog har ingåtts och området inrättas som naturreservat. Naturreservaten och naturminnena i landskapet framgår av bilaga 2. Rönningar av igenväxta partier utfördes på Idö i Kökar, på Herröskatan och Nåtö i Lemland, på Prästgårdsnäset i Finström och på Björkör i Föglö. Ålands Natura 2000 program innefattar 88 områden, varav ca 30 fortsättningsvis inte är inrättade. Inom Ålands Natura 2000 program finns ett 50-tal privatägda vatten- och landskiften.

EU-kommissionen har år 2014 utfärdat lagstiftning för att förebygga och dämpa de negativa effekter som främmande, invasiva arter har på biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Miljöbyrån har under året arbetat med genomförandet av Europeiska parlamentet och rådets förordning (EU) Nr. 1143/2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Underlag för en lista om invasiva arter på Åland har tagits fram. Under året utfördes naturinventeringar i sex av de åländska naturreservaten. Administrativa åtgärder har vidtagits genom, expertutlåtanden om större markanvändningsplaner, granskning av byggplaner för ellinjer, granskning

av skogsbruksplaner och granskning av vägplaner. Ny lagstiftning om fridlysta och särskilt skyddsvärda arter och biotoper har beretts.

I enligt med naturvårdslagen har tillstånd behandlats till olika forskningsprojekt, att hålla i ägo döda exemplar av fridlysta arter och intrång i en särskilt skyddsvärd biotop eller i en särskilt skyddsvärd arts livsmiljö. Miljöbyrån har deltagit i den av miljöministeriet tillsatta arbetsgruppen för hotade mossor (rödlistning), miljöministeriets EU-miljösektion och en nordisk arbetsgrupp kring en nordisk IPBES-tillämpning (IPBS står för The Intergovernmental science-policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services). IPBES är en kunskapsplattform för biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Vattenförsörjning och vattenvård

De övergripande målen för vattenvården i landskapet är att skapa en ekosystembaserad och långsiktigt hållbar vattenförvaltning att minska förorening och skadlig påverkan och därigenom bevara och förbättra vattenkvaliteten i havet, sjöar och grundvatten samt att kontinuerligt övervaka vattenkvaliteten i alla åländska vattenområden. Administrativa åtgärder har vidtagits genom expertutlåtanden om större markanvändningsplaner, detaljplaner och om fosforfällor (våtmarker) samt fiskodlingar.

Avfallshantering

Den övergripande målsättningen på avfallsområdet är att minska avfallets mängd och farlighet, samt att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och den miljöpåverkan som hänger samman med generering av avfall. Att förebygga avfall genom ökad medvetenhet om hållbar konsumtion och produktion är ett prioriterat arbete. Landskapsregeringen ansvarar för den högsta ledningen av renhållningsverksamheten medan varje kommun ansvarar för verkställigheten. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet och kommunerna ansvarar för tillsyn. Kommunalt samarbete på avfallsområdet ger ökade möjligheter att styra utvecklingen och att uppnå en effektiv och välfungerande avfallshantering. Under året har den gemensamma renhållningsmyndigheten Ålands miljöservice k.f. haft sex medlemskommuner.

En ändring av förordningen om producentansvar genomfördes under året. En plockanalys av brännbart avfall från egnahemshus respektive flerfamiljshus utfördes. Landskapet besvarade riksdagens justitieombudsmans begäran om utredning om kompostering av animaliska biprodukter. Ålands lagting inlämnade ett utskottsbetänkande angående medborgarinitiativet *Förbud mot plastkassar*. Landskapsregeringen deltog i EU:s kampanjvecka *Europa minskar avfallet* tillsammans med flera föreningar, företag och den gemensamma kommunala renhållningsmyndigheten. Kökars kommun beviljades stöd för sluttäckning av deponin i Flattö. Lagtinget beviljade tilläggsbudget om 200.000 euro för omhändertagande och behandling av bioavfall.

Social- och miljöavdelningens organisation och väsentliga förändringar inom avdelningens verksamhet och ekonomi

Den ändring i Landskapsförordningen (2015:120) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning som gjordes i slutet på året konsoliderade avdelningens byråindelning så att avdelningen nu är indelad i fyra byråer. Samtidigt uppdaterades uppgiftsbeskrivningar. Den allmänna byrån handlägger ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområde. Socialvårdsbyrån handlägger ärenden som gäller främjande av social välfärd och förbyggande av sociala problem. Hälso- och sjukvårdsbyrån handlägger ärenden som gäller främjande

av hälsa och förbyggande av sjukdomar och miljöbyrån handlägger ärenden som gäller miljömedvetenhet, miljöskydd, biologisk mångfald, minimerad klimatpåverkan, avfall, hälsosam livsmiljö för människor, djurhälsa, djurvälstånd och livsmedelssäkerhet samt ärenden som gäller vattenvård.

Av avdelningens budgeterade medel för verksamhet användes ca 80 procent. Vakanser påverkade personalkostnaden och förverkligandegrad. Budgeten för år 2015 justerades i den första tilläggsbudgeten med ett tillägg om 70.000 euro för sociala uppgifter, överföringar med hänvisning till landskapsregeringens lagförslag om ny blankettlag om bostadsbidrag. Samtidigt minskades landskapsandelen för kommunernas sociala tjänster som en följd av minskade kostnader inom missbrukarvård och barnskydd med 36.000 euro. I den andra tilläggsbudgeten lyftes behovet av resurser för revideringen av vattenlagstiftningen fram. Revideringsarbetet hann inte under året så långt som planerat och detta bidrar till avdelningens underskridning av budgeten för året. Inför den fjärde tilläggsbudgeten visade prognoserna ett ökat behov av anslag för de sociala utgifter för bostadsbidrag, barnbidrag och underhållsstöd. Utgiftsökningen för dessa poster beräknades till 363.000 euro. Därtill höjdes anslaget för understöd av kommunernas sociala tjänster med 100.000 euro med motiveringen att kommunerna år 2015 erhöll ersättning för skolgångskostnader utanför Åland om kostnaderna uppstått som en följd av en barnskyddsplacering. I den femte tilläggsbudgeten ändrades anslaget om 200.000 euro som upptagits för stöd för investeringar för omhändertagande och behandling av bioavfall till ett reservationsanslag med hänvisning till att beslut inte skulle hinna tas under år 2015.

Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling

Arbetets mängd och komplexitet i förhållande till tillgängliga resurser utgjorde under året den enskilt största risken gällande avdelningens möjlighet att fullfölja sina ålägganden. Enskilda tjänstemän har komplexa och breda rättsområden att handha. Kompetensförsörjningen är en utmaning i synnerhet till vakanser där inte ordinarie anställningar kan erbjudas. För att självständigt kunna handlägga ärenden på avdelningen krävs i grunden hög utbildningsnivå, gedigen erfarenhet på förvaltningsområdet ifråga och lång introduktion.

Uppföljning av målsättningar

Social omsorg

Mål: Målet för socialpolitiken är alla människors lika rätt till trygghet under livets alla skeenden. Det långsiktiga målet för socialpolitiken är att på ett hållbart sätt trygga den grundläggande välfärden med tillräckliga resurser för vård och omsorg samt verka för social rättvisa och för minskade ekonomiska och sociala klyftor i det åländska samhället

Förverkligat: Målsättningen är övergripande och långsiktig och genomsyrar hela socialvårdsbyråns verksamhet.

Mål: Landskapsregeringen verkar för att alla ska ha tillgång till likvärdiga sociala omsorger och stödinsatser.

Förverkligat: Målsättningen är övergripande och långsiktig. Likvärdig och trygg socialvård för kvinnor och män, flickor och pojkar uppnås huvudsakligen genom de lagstadgade serviceformerna och

stödsystemen. Trygg socialvård förverkligas främst genom överföringar till kommunerna så att kommunerna kan tillhandahålla vård och omsorg efter behov och genom utvecklingsarbete.

Mål: I enlighet med LL (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården antar landskapsregeringen årligen en socialvårdsplan som innehåller riktgivande mål och anvisningar till kommunerna för ordnandet av socialvården i landskapet under de fem följande åren.

Förverkligat: Planen för ordnande av socialvården i landskapet Åland under åren 2015 - 2019 antogs den 9 januari 2015.

Mål: Socialvårdslagstiftningen genomgår en totalrevidering i riket och landskapsregeringen avser att under år 2015 ta fram ett lagförslag till förnyande av socialvårdslagen och lagstiftning som sammanhänger med den.

Ej förverkligat: Den nya socialvårdslagen och lagstiftning som sammanhänger med den trädde i kraft i riket 1 april 2015. Då de tillgängliga resurserna och arbetets omfattande karaktär inte gjorde det möjligt att anta dessa samtidigt, vidtogs istället åtgärder för att frysa rättsläget i enlighet med lagarnas utformning per 31 mars 2015.

Mål: Ett system för hur servicesedlar kan användas för socialvårdens behov tas fram och föreläggs lagtinget i mars 2015.

Förverkligat: Landskapsregeringens lagförslag angående servicesedlar inom socialvården förelades lagtinget i maj 2015. Lagförslaget har genomgått lagstiftningskontroll och landskapsregeringen har beslutat att lagarna ska träda i kraft den 1 april 2016.

Mål: Lagframställning om stöd för vård av barn i hemmet (hemvårdsstödslagen) överlämnades till lagtinget i mars 2015.

Förverkligat: Lagen trädde ikraft 1.1 2016, skolningstillfällen för handläggare har hållits och ett stödmaterial har utarbetats. En anvisning på basen av stödmaterialet kommer under våren 2016.

Mål: Beträffande barn och ungdomar som drabbats av psykisk ohälsa genomför landskapsregeringen under hösten 2014 - våren 2015 en kartläggning och samordning av de tvärsektoriella resurser som finns till stöd för dessa berörda.

Förverkligat: En rapport som ger förslag på mer effektivt användande av befintliga resurser har getts till landskapsregeringen. Utvecklingsarbete kring definierade utvecklingsområden pågår.

Mål: Ett familjepolitiskt program tas fram och implementeras i berörda förvaltningsområden.

Delvis förverkligat: Ett familjepolitiskt program är framtaget och taget till kännedom av landskapsregeringen. Inga konkreta åtgärder med anledning av innehållet i programmet har vidtagits.

Mål: Rekommendationerna för observation av barns utveckling samt överföringsrutinerna mellan barnomsorg och skola utvärderas.

Förverkligat: Utvärderingen genomförd, slutsatserna utmynnar i en anvisning till kommunerna.

Mål: Kvalitetsrekommendationer inom barnskyddet

Ej förverkligat: Framtagandet av åländska kvalitetsrekommendationer för barnskyddet kan bäst aktualiseras då den allmänna socialvårdens relation till barnskyddet fastställts, efter att ny socialvårdslagstiftning antagits på Åland.

Mål: Kvalitetsarbetet inom barnskyddet förstärks genom seminarier för berörd personal i samarbete med Rädda barnen på Åland r.f.

Delvis förverkligat: Informationsarbete kring anmälningsplikt och anmälmingsmöjlighet till barnskyddet samt föreläsningar om barns rätt har arrangerats för yrkesverksamma av Rädda Barnen på Åland r.f., med understöd av Ålands landskapsregering.

Mål: Landskapsregeringen kommer att utreda barns och ungdomars möjlighet att delta i fritidsaktiviteter i ekonomiskt utsatta familjer.

Ej förverkligat: Landskapsregeringen har inte haft möjlighet att prioritera den här frågan.

Mål: Lagstiftningen för utkomststöd ses över med fokus på hur lagstiftningen tillämpas i kommunerna och om social kredit även bör införas på Åland. Undersöks om handläggningen av det grundläggande utkomststödet kan flyttas från kommunerna till Folkpensionsanstalten (FPA).

Ej förverkligat: Folkpensionsanstalten har meddelat att man inte har möjlighet att ta över hanteringen av det grundläggande utkomststödet fr.o.m. ingången av år 2017. Landskapsregeringen har överfört ändring av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd till lagberedning för att tillsvidare bevara hanteringen av grundläggande utkomststöd i kommunerna. Landskapsregeringen ser också att Kommunernas socialtjänst kommer att innebära en likvärdig tillämpning i hela landskapet.

Mål: Landskapsregeringen avser att bibehålla det åländska barnbidraget på nuvarande nivå, men ifall man i riket inför barnavdraget tas denna fråga upp för behandling.

Förverkligat: Ingen sänkning av barnbidraget har gjorts.

Mål: Landskapsregeringens målsättning är att alla ska ha rätt till en likvärdig och kvalitativt god äldreomsorg.

Förverkligat: Målsättningen är övergripande och långsiktig.

Mål: Lagen om stöd för närståendevård ses över. Syftet är att tillse att tillgången på avlastningsplatser är tillräcklig och att ersättningsnivåerna ses över samt att stärka närståendevårdarnas arbetshälsa genom att utveckla stödtjänster.

Ej förverkligat: Landskapsregeringen avser beakta närståendevården i övrigt socialvårdslagstiftningsarbete.

Mål: Landskapsregeringen avser att kontrollera hur kommunerna lever upp till kraven på mätning av funktionsförmågan utgående från socialvårdslagets bestämmelser om bedömning av servicebehovet.

Förverkligat: ÅMHM gav ut tillsynsrapport den 16 april 2015.

Mål: Eftersom omsorgen till de äldre är en avgörande fråga för framtiden tillsätter landskapsregeringen år 2015 en arbetsgrupp som inleder arbetet med den kommande äldreomsorgslagen samt äldreomsorgens organisering som steg två efter att *Kommunernas socialtjänst* är etablerad.

Ej förverkligat: Arbetet med ny äldreomsorgslag görs då ny socialvårdslag bereds.

Mål: Landskapsregeringen ger riktlinjer för omsorgen och vården av äldre med kortvarig eller kronisk psykisk ohälsa och informerar berörda om riktlinjerna.

Delvis förverkligat: En förundersökning av vård- och servicekedjorna genomfördes under år 2015. Projekt *Äldres psykiska ohälsa* inleds år 2016.

Mål: Förnyande av handikappservice/specialomsorgslagstiftningen.

Ej förverkligat: Ny funktionshinderslag tas fram med beaktande av FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Arbetet har inletts genom en kommande ändring i riket av lagen om specialomsorg. Lagförslaget torde komma för utlåtande våren 2016.

Mål: Landskapsregeringen kommer under år 2015 att arbeta med utveckling och utbildning inom personlig assistans. Landskapsregeringen kommer under året även att arbeta med individens ökade självbestämmande.

Delvis förverkligat: Föreläsningstillfälle om ordnande av personlig assistans anordnades under året. Utkast till lag om stärkt självbestämmanderätt förföll i riksdagen våren 2015.

Mål: Landskapsregeringen fortsätter arbetet med att förbättra levnadsvillkoren för alla i samhället oavsett funktionsförmåga. Landskapsregeringen kommer under år 2015 att arbeta för att förverkliga åtgärdsprogrammet för Ålands landskapsregerings funktionshinderspolitik 2013 - 2016, *Ett tillgängligt Åland*.

Förverkligat: Landskapsregeringens förverkligande av *Ett tillgängligt Åland* framgår i uppföljningsrapporten *Ett tillgängligt Åland – Från ord till handling III, uppföljning 2013-2015*.

Mål: Landskapsregeringen samarbetar inom Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder med de nordiska länderna och övriga självstyrande områdena för att verkställa *Handlingsplanen för nordiskt samarbete om funktionshinder 2015-2017*.

Förverkligat: Landskapsregeringen har deltagit i Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinders samarbetsmöten och verksamhet.

Mål: Handikapprådet för landskapet Åland kommer under 2015 att verka för att personer med funktionsnedsättnings intressen tillgodoses genom att främja, följa, ta initiativ och fungera som ett rådgivande organ.

Förverkligat: Rådet har under året haft sex möten och verkat för att personer med funktionsnedsättnings intressen tillgodosetts genom att främja och följa verksamheten inom förvaltningen, tagit initiativ och lämnat yttrande samt fungerat som ett rådgivande organ. Handikapprådet har under året följt upp verkställande av landskapsregeringens funktionshinderspolitikiska åtgärdsprogrammet *Ett tillgängligt Åland*.

Mål: Förverkligande av handlingsprogrammet mot risk- och missbruk

Delvis förverkligat: Handlingsprogrammets detaljmål som rör handlingsplaner och policyn, utbildning/fortbildningar, tobaksavvänjningsverksamhet, organisation/samordning, informationsmaterial och lagstiftningsarbete har uppnåtts eller är pågående. Behov av utveckling och förändringar bland verksamheterna på rusmedelsområdet har aktualiserats och verkställts genom de tre arbetsgrupperna.

Mål: Nolltolerans mot narkotika.

Delvis förverkligat: Genom en styrgrupp, en politisk referensgrupp och en operativ grupp har *Ålands handlingsprogram mot risk- och missbruk 2013 - 2016* förverkligats. En handbok för yrkesverksamma i åtgärdskedjan för personer med riskbruk eller missbruk har tagits fram och samverkan främjats mellan yrkesverksamma som jobbar med att motverka bruk av rusmedel hos bl.a. unga. Folkhälsans projekt *Vision Nolltolerans* har understötts. Projektet samordnar yrkesverksamma, ordnar förebyggande verksamhet och driver informationsverksamhet för bland annat ungdomar och föräldrar.

Mål: Åtgärder kommer att vidtas för att revidera risk- och missbruksområdets lagstiftning.

Ej förverkligat: Åtgärder för att revidera missbrukarvårdslagstiftning och lagstiftning om nykterhetsarbete har inte vidtagits. Revidering av åländsk lagstiftning om serveringstillstånd aktualiseras i samband med planerad ny alkohollag på fastlandet år 2016.

Mål: Projekt *Vision Nolltolerans* fortsätter.

Förverkligat: Folkhälsans projekt *Vision Nolltolerans* roll som samordnare har fortsatt. *Vision Nolltolerans* har under år 2015 bl.a. understött arbetet med att skapa en rökfri gymnasieskola, fungerat som sekreterare för de grupper som driver handlingsprogrammet mot risk- och missbruk framåt samt understött kommuner och föreningar i uppgörande av handlingsplaner om alkohol, narkotika, doping och tobak.

Mål: Under år 2015 permanentas projektet *Ansvarsfull Alkoholservering*.

Ej förverkligat: Ansvar för projektet har inte överförs från socialvårdsbyrån eller på annat sätt permanentats på fältet utan verksamheten förverkligas i projektform.

Mål: Kurs i ansvarsfull alkoholservering kommer återkommande att erbjudas inom utbildningsväsendet.

Ej förverkligat: Landskapsregeringen har berett ordnande av kurs under hösten 2015 genom utbildningssektorn. Brist på tillräckligt deltagarintresse under hösten har gjort att ingen kurs ordnats under år 2015.

Mål: Samarbetet inom ramen för en referensgrupp mellan bransch och myndigheter fortsätter och utökas under året.

Ej förverkligat: Referensgruppen för projekt *Ansvarsfull Alkoholservering* har sammanträtt en gång under år 2015. Gruppen har inkluderat näringsidkare inom krogbranschen, Ålands polismyndighet, Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet samt Ålands landskapsregerings socialvårdsbyrå.

Hälso- och sjukvård

Mål: Arbetet med att implementera landskapslagen om hälso- och sjukvård.

Förverkligat: Förordning om rådgivning för gravida och barn, skol- och studerandehälsovård antogs under året.

Mål: Utarbeta Folkhälsorapporten

Förverkligad: Folkhälsorapporten för Åland 2015 färdigställdes.

Mål: Att underlätta och trygga den medicinska vården på Åland genom att få till stånd svenskspråkiga versioner av *Pharmaca Fennica* och *Gängse Vård / Käypä Hoito*.

Delvis förverkligat: Riksdagens justitieombudsman fattat i slutet av året ett beslut enligt vilket det av läkarföreningen *Duodecim* skapade och upprätthållna elektroniskt tillgängliga standardverket *Gängse vård / Käypä hoito* bör översättas till svenska på försorg av det allmänna. Från social- och hälsovårdsministeriet har man informerat om att åtgärder vidtagits för att genomföra översättningen så fort som möjligt.

Justitieombudsmannen beslöt även att mycket starka skäl talar för att de väsentligaste uppgifterna i produktresuméerna *Pharmaca Fennica* borde finnas på båda nationalspråken. JO uppmanade berörda riksmyndigheter och landskapets myndigheter att dryfta hur det ska göras.

Mål: Fortsätta med och utveckla samt utvärdera folkhälsoprojektet *Tobakskampen*.

Delvis förverkligat: Projektet har bedömts var meningsfullt. Det har fortsatt men inte systematiskt utvärderats.

Mål: Fortsätta med och utveckla samt utvärdera folkhälsoprojektet *klamydia.ax*.

Delvis förverkligat: Projektet har bedömts var meningsfullt. Det har fortsatt men inte systematiskt utvärderats.

Mål: Förlängning av det statliga stödet för fortsatt allmän TBE vaccination på Åland.

Delvis förverkligat: THL förordade den åländska ansökan om fortsatt statligt stöd för TBE vaccination på Åland och ministeriet har gett beskedet att vaccinationen ingår i den förordning som kommer att utfärdas om allmänna vaccinationer för åren 2016 - 2020.

Mål: Bevilja anslag för utvecklingsprojekt inom folkhälsoarbetet.

Förverkligat: Beviljades anslag till två projekt; *Arbetsengagemang och job crafting inom vården samt Hälsa och livskvalitet hos äldre kvinnor på Åland*.

Mål: Utarbetandet av förslag till ny tobakslag på basen av EU direktivet 2014/40.

Delvis förverkligat: I samarbete med lagberedningen har ett förslag till ny tobakslag färdigställts vilket sänts ut för remissutlåtanden.

Mål: Utredning om utökande av den allmänna tandvården vid ÅHS till de som har en disponibel årsinkomst under 15.800 euro.

Delvis förverkligat: En arbetsgrupp gjorde preliminära beräkningar men det utmynnade inte i några konkreta förslag.

Mål: Utredds förslag om införandet av servicesedlar inom tandvården.

Delvis förverkligat: En preliminär kartläggning av situationen i riket och förutsättningarna på Åland vad gäller användning av servicesedel inom tandvården gjordes. Det behövs en mera omfattande utredning förslagsvis av en arbetsgrupp som består av representanter från åtminstone ÅHS, ÅSUB och landskapsregeringen.

Mål: Utredning om möjligheterna att överföra tillsynen över och tillstånden för privat hälso- och sjukvård till ÅMHM.

Delvis förverkligat: På basen av diskussioner och överväganden inom social- och miljöavdelningen bedömdes det vara varken realistiskt eller ändamålsenligt att satsa resurser på en regelrätt utredning. Tillsynen och tillståndsrutinerna ansågs vara bra som de är. En överföring skulle försämra förutsättningarna att följa med övervaka och främja hälsovården och folkhälsoarbetet på Åland.

Mål: Förbättrande av patientbemötandet inom ÅHS.

Åtgärd: Landskapsregeringen har stött styrelsen för och ledningsgruppen vid ÅHS i deras strävanden att ytterligare förbättra patientbemötandet.

Mål: Optimering och effektivisering av den s.k. externa vården utanför Åland.

Åtgärd: Landskapsregeringen har stött styrelsen för och ledningsgruppen vid ÅHS i fråga om de åtgärder som vidtagits inom ÅHS för att ordna den externa vården på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt.

Mål: Främja en hållbar utveckling genom satsningar på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder.

Delvis förverkligat: Folkhälsorapporten ger underlag för planering av strategier och åtgärder i detta avseende.

Miljö

Mål: Delta i det internationella vattenvårdsarbetet främst genom deltagande i möten i HELCOM och Nordiska ministerrådet

Förverkligat: Genomfördes enligt målsättningen, dock i något mindre utsträckning än tidigare pga. resursbrist.

Mål: Medverka i *Seed Money projektet Smart Coast* som var inriktat på en smart och hållbar kustzonsförvaltning med Östersjöparter som Sverige, riket och Estland.

Förverkligat: Projektet genomfördes och slutrapporterades i december 2015.

Mål: Landskapsregeringen deltar i olika samarbets-, samråds- och arbetsgrupper som t.ex. i övervakningskommittén för Ålands LBU-program och strukturfondsprogram. Landskapsregeringen deltog även vid framtagandet av det operativa programmet för fiskerinäringen som slogs fast hösten 2015, samt deltar i flera samrådsgrupper avseende genomförande av vattenförbättrande åtgärder.

Förverkligat: Samarbete har genomförts enligt planer och fortsätter.

Mål: Ta fram underlag till och utarbeta en remissversion av ny förvaltningsplan och nytt åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten i enlighet med vattendirektivets riktlinjer.

Förverkligat: Genomfördes enligt målsättningen. Officiella dokument fastslogs hösten 2015.

Mål: Ta fram underlag och förslag till åtgärdsprogram för de åländska havsområdena i enlighet med det marina strategidirektivet och i samarbete med övriga länder i regionen.

Förverkligat: Genomfördes enligt målsättningen, remissversion fanns i december 2015. Samrådsmöten hölls tillsammans med riket, Sverige och Estland.

Mål: Påbörja arbete med att uppdatera det som behövs inför rapportering av nitratdirektivet.

Förverkligat: Arbetet genomfördes enligt planerna. Slutrapportering sker 2016.

Mål: Genomföra ett lagstadgat program för vattenövervakning samt sammanställa och presentera information om den övervakning och forskning som genomförs. I arbetet ingår även att ta fram specialuppdrag i samarbete med Husö biologiska station. Under 2015 pågick även ett arbete med att uppdatera miljöövervakningsprogrammet för perioden 2016 - 2021.

Förverkligat: Genomfördes enligt målsättningen.

Mål: För att statusklassificera vatten behöver kompletterande analyser utföras av t.ex. prioriterade ämnen, växtplankton och bottenfauna i sjöar.

Förverkligat: Flera offerter begärdes in och sedan genomfördes uppdragen enligt målsättningarna.

Mål: Stötta kommunerna i deras tillsynsansvar gällande enskilda avlopp och verka för ett fortsatt och utökat samarbete i avlopps- och vattenförsörjningsfrågor.

Förverkligat: Arbetet utfördes i linje med målsättningen. Diskussioner fördes med kommunerna om hur stödet gällande tillsynen och samarbetet ska utvecklas.

Uppföljning av mätetal/miljöfaktorer/miljönyckeltal

Social- och miljöavdelningen, ärendena fördelade på avdelningens byråer

	Pleni		Enskilda		TjB-TjF		Brev antal	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Totalt hela avdelningen	15	20	264	252	358	347	702	734
Avdelningschefen (fr.o.m. 1.1.2016 Allmänna byrån)	2	3	25	36	156	137	191	331*
Socialvårdsbyrån	4	1	76	66	20	8	132	
Hälso- och sjukvårdsbyrån	4	4	17	16	152	143	82	90
Miljöbyrån	5	12	146	134	30	59	297	313

* 2014 sorterade breven från Avdelningschefen och Socialvårdsbyrån i samma brevsérie

Redogörelse för avdelningens interna kontroll

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut inom avdelningen har under året fungerat utan särskilda anmärkningar. Delegeringsbeslutet följs och enskilda tjänstemän har i arbetsordningen getts föredragnings- och beslutanderätt och budgetansvar. Tjänstemannabesluten dokumenteras elektroniskt och har följt god förvaltningssed.

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Riksdagen justitieombudsman har i två fall efter klagomål granskat handläggningen av två enskilda ärenden. Som en följd av det ena klagomålet har interna kontroller av handläggningen av förvaltningsärenden gjorts avseende handläggningstiderna. Verksamhetsmålen följs under året kontinuerligt upp.

Ordnanande av riskhantering

Systematiska riskbedömningar och åtgärdsplaner för hur man säkerställer en relevant riskhantering för verksamheten har inte införts.

Avtalsverksamhet

Avdelningen tecknar avtal i ringa omfattning och de avtal som tecknats har inte fått önskad följd. Personalen har fått information om upphandlingsprocessen och om upphandlingsbestämmelserna. Ansvar för att teckna och följa upp avtal är i tillräcklig utsträckning fördelat.

Fakturahantering eller andra relevanta områden att bedöma för avdelningen

Fakturering och reskontra hanteras centralt från finansavdelningen. Avdelningen ger finansavdelningen faktureringsunderlag. Avdelningens budget och kostnader följs kontinuerligt utgående från sammanställda rapporter.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom avdelningen

Bedömningen är som helhet att verksamheten ifråga om arbetssätt, metoder och arbetsrutiner säkerställer lagligheten, att god förvaltningssed upprätthålls och att verksamhetsmålen uppnås på ett föreskrivet och resurseffektivt sätt.

UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGEN

Ledningens översikt

Avdelningens ansvarsområde utgör en väsentlig del av landskapsbudgeten och påverkar direkt eller indirekt de flesta ålänningars vardag. Ansvarsområdet omfattar grundskoleverksamhet, utbildning på gymnasialstadiet och högskolenivå. Studier bedrivs av barn, unga och vuxna, flickor och pojkar, kvinnor och män. Till ansvarsområdet hör även att medverka till att skapa förutsättningar för ett rikt kulturutbud för ålänningarna. Kulturarv och kunskapsförmedling är områden som berör historia, identitet, förvaltning och respekt inför kommande generationers möjligheter att fortsätta axla förvaltningen av vår gemensamma historia.

Utbildnings- och kulturavdelningens organisation och väsentliga förändringar inom avdelningens verksamhet och ekonomi

Överföring av verksamhet till fastighetsverk

Under året övergick åtta personer, helt eller delvis, från museibyrån till fastighetsbyrån. Detta innebar att utförandet av den hantverksmässiga vården, restaurering och underhåll samt fastighetsdrift av samtliga de fastigheter som förvaltades av museibyrån, främst kulturhistoriska byggnader, kulturmiljöer och fornminnen, övergick till landskapets nya fastighetsförvaltning. Museibyrån har delgivit sina synpunkter på lagförslaget i samband med förändringarna som ska leda till bildandet av ett fastighetsverk samt medverkat i framtagande av dokument gällande ägarstyrning.

Organisationsutvecklingen optimerar resursanvändningen

Avdelningen har genomgått en omfattande organisationsutveckling genom LF 2015:120. Omorganisationen har inneburit att museibyrån fusionerats med kulturbyrån och det gemensamma namnet för byrån är numera kulturbyrån. Därmed har antalet byråer reducerats från fyra till tre på avdelningen. Inom kulturbyrån finns två enheter, Ålands museum och enheten för kulturarvsförvaltning. Den tidigare administrativa enheten har upplösts och personalen ingår numera i allmänna byrån. Åtgärden har stärkt stabsfunktionen vid avdelningen samtidigt som byråerna har kunnat fokusera på sina kärnverksamheter. Inom kulturbyrån har myndighetsutövningen getts en särställning inom enheten för kulturarvsförvaltning medan den operativa utställningsverksamheten har koncentrerats till Ålands museum, som idag utgör en takorganisation för Ålands kulturhistoriska museum, Ålands konstmuseum, Kastelholmområdets muséer och museirelaterade verksamheter, Eckerö post- och tullhus samt externa landskapsägda muséer.

Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling

Den största riskfaktorn för verksamhetsutvecklingen i allmänhet och den lagstadgade verksamheten i synnerhet är direkt relaterad till landskapets ekonomiska utveckling. Ledning, utveckling och tillsyn är avdelningens viktigaste uppgifter inom utbildningsområdet men uppdraget är också resurskrävande. Det är viktigt att arbetsledningen föresvävas av adekvata prioriteringar. Ett regeringsskifte innebär i

regel att vissa projekt kan avslutas samtidigt som nya kan startas. En viss anhopning av utvecklings- och lagstiftningsärenden sker i skarven mellan dessa. Det är viktigt att rena förvaltningsärenden kan hanteras parallellt med utvecklingsfrågor och att omvärldsbevakningen inte blir lidande så att det åländska samhället utvecklas i takt med de närliggande regionerna. På utbildningsområdet har, inte minst i riket, en stor utveckling skett inom utbildningssektorn under de senaste åren. Det krävs kraftanstängningar för att den åländska utbildningslagstiftningen och övriga styrdokument ska vara anpassade till utvecklingen inom den europeiska gemenskapen.

En stor utmaning ligger också på systemutvecklings- och digitaliseringssidan i allmänhet. En sannolik utveckling är att hitta anpassningar till befintliga system i öst eller väst, utan att ge avkall på språkkrav.

Inom kulturarvsförvaltningen utgör den allmänna samhällsplaneringen ett särskilt ansvarsområde som även ofta ges fokus i den offentliga samhällsdebatten. Det är av stor vikt att synen på tillämpningen av lagstiftningen är tillräckligt entydig för att fungera som ett instrument för planeringen och att den möjliggör den myndighetsutövning som lagstiftaren avsett.

En stor del av budgetmedlen som kulturbyrån arbetar med är penningautomatmedel. Under många år har de fördelningsbara penningautomatmedlen varit tillräckliga och den tredje sektorns verksamhet är därigenom omfattande och i många fall även nyskapande. Så gott som hela idrottsverksamheten och den största delen av kulturlivet samt många stora verksamheter inom det sociala frivilligarbetet är beroende av dessa medel. Att denna sektor i så hög grad finansieras med penningautomatmedel kan innebära en osäkerhet eftersom konkurrensen mellan spelbolagen är hård. En kännbar nedgång för Ålands penningautomatförening riskerar att drabba tredje sektorn hårt. En plan för ett sådant scenario bör utarbetas.

Uppföljning av målsättningar

Grundskola och utbildning efter grundskolan – utvecklingsarbete

Mål: Utveckla styrdokument för grundskola, gymnasialstadium och högskola.

Förverkligat: Nya läroplansanvisningar har antagits för stöd och lärande i grundskolan för att tas i bruk under läsåret 2015-2016.

Landskapsregeringen har fastställt en revidering av *Läroplansgrunder för utbildningen på gymnasienivå*. Revideringen gäller främst:

- en anpassning av läroplansgrunderna till gällande lagstiftning,
- en värdering av kurser inom den allmänbildande utbildningen i en kompetensbaserad utbildning,
- ett upplägg av den högskoleförberedande utbildningshelheten HUTH,
- den allmänbildande utbildningens läroplan inklusive timfördelning

Även betygsdokument för åländsk gymnasieexamen har tagits fram och fastställts.

En handbok har tagits fram för elevrådsverksamheten i grundskolan.

En grund för examen inom turism, kosthållning och ekonomi med examensbenämningen barmästare har fastställts. Examen till barmästare utgör en åländsk kompletteringsutbildning.

Landskapsregeringen har förlängt giltighetstiden för gällande utbildningsavtal med Högskolan på Åland samt Forskningspolitiskt program för Högskolan på Åland.

Mål: Samordna och utveckla organisatoriska strukturer, utbildningspolitiskt program och förverkligande av utbildningsdelegationens uppdrag.

Förverkligat: Utbildningen inom sjöfartsområdet är under året föremål för fortsatt utvecklingsarbete inom Ålands sjöfartsakademi, för att dels samordna resursanvändningen inom Högskolan på Åland och Ålands gymnasium och dels tydliggöra profileringen av utbildningsområdet. Hösten 2015 förflyttades personal inom sjöfartsutbildningen från Ålands gymnasium till Högskolan på Åland. Ålands sjösäkerhetscentrum ingår i samarbetet genom avtal.

En utbildningsdelegation avlämnade förslag till utbildningspolitiskt program med målsättningar och strategier för kommande utbildningspolitik. Landskapsregeringen antog programmet efter en debatt i Ålands lagting.

Mål: Landskapsregeringen avser initiera en översyn av verksamheten vid Ålands folkhögskola i syfte att långsiktigt säkra skolans verksamhetsförutsättningar.

Ej förverkligat.

Mål: Högskolan på Åland ges i uppdrag att förbereda för att senast från hösten 2016 inleda ett utbildningsprogram på engelska inom området elektroteknik.

Förverkligat: Landskapsregeringen beslöt i samband med att högskoleavtalet förlängdes med ett år, att särskilt beslut tas gällande uppdraget att inleda det engelskspråkiga programmet. Det engelskspråkiga utbildningsprogrammet inleds inte på grund av för få sökande.

Mål: Utveckla läroplansgrunder för vuxenutbildning.

Ej förverkligat.

Mål: Främja den pedagogiska utvecklingen av nätbaserade arbetssätt och metoder genom fortbildning, seminarier, workshops samt utveckla digitala läromedel och öppna lärresurser.

Förverkligat: Tyngdpunkt har under året lagts på nätbaserade arbetssätt och metoder, öppna digitala lärresurser, digitala läromedel samt studieadministrativa system. Dialog-seminariet, med föreläsningar om digitala arbetssätt och metoder, hölls i januari och lockade ca 150 deltagare från de åländska skolorna. Därtill har ett flertal workshops kring olika pedagogiska teman hållits under rubriken Skolsnack. Ett grundmaterial för ett nytt digitalt läromedel har tagits fram inom samhällskunskap för grundskolan.

En utvärdering av användningen av lärplattformen *Fronter* har gjorts med beaktande av de fortbildningsinsatser som genomfördes under läsåret 2014-2015. Uppföljning och utvärdering kring användning av IT i undervisningen samt kring målsättningarna för IT-strategin för undervisningssektorn på Åland 2014-2017 har också genomförts.

Inom projekt *Småskolor* hölls fortbildningsinsatser för skärgårdens lärare. En fortsatt kompetens- och systemutveckling sker inom det ESF-finansierade projektet *En flexibel skola i skärgårdsmiljö*.

Mål: Behörighetsgivande utbildning i specialpedagogik och för utomlands utbildad personal inom socialväsendet. Öppna högskolan arrangerade kursverksamhet på uppdrag.

Förverkligande: Ålands landskapsregering gav Högskolan på Åland, Öppna högskolan, i uppdrag att anordna ämnesstudier i specialpedagogik med en omfattning av 35 sp. Utbildningen inleddes hösten 2015 med 18 studerande för behörighet till speciallärare i grundskola eller barnomsorg.

Mål: Stöda kommunerna i arbetet med att utveckla en välmående, inkluderande skola samt i samarbete med berörda myndigheter stärka insatserna för ungdomar i behov av särskilt stöd.

Förverkligat: Ett seminarium ordnades för samtliga lärare i grundskolan och på gymnasienivå kring den fysiska aktivitetens betydelse för inläringen.

Stödfunktionerna kring elever och studerande i de åländska skolorna, grundskolor och landskapets skolor, lyftes fram i en rapport *Elevers och studerandes hälsa och inläring*. Utredningen syftar till att hitta samverkansformer mellan de aktörer som stöder elevers och studerandes hälsa och inläring och ger förslag på tio olika utvecklingsområden.

Utbildningsalternativ på gymnasienivå för studerande med behov av särskilt stöd samt inom yrkesträningsundervisningen har granskats. En arbetsgrupp med uppdrag att se över nuvarande antagningssystem och dagens tillgång till utbildning avlämnade rapporten *Utredning av övergången från grundskolan till gymnasieskolan* med åtta utvecklingsområden. Gruppen har gett förslag på hur övergången från grundskola till gymnasialstadiet kunde underlättas för studerande i behov av särskilt stöd. Parallellt har en grupp arbetat med frågeställningar för att underlätta övergången från träningsundervisningen till undervisning på gymnasienivå. Arbetsgruppen har fått förlängt mandat till utgången av september månad 2016.

Mål: Skapa system för gemensamma elevdatabaser och antagning av studerande.

Förverkligat: Under året har åtgärder vidtagits för att ta fram ett nytt studieadministrativt system för skolorna. I detta ingår ett nytt digitalt antagningssystem.

Mål: Utarbeta underlag för lagändringar, bl.a. studiestödslagen och högskolelagen.

Förverkligat: En framställning gällande revidering av studiestödslagen om höjd och förlängd vuxenstudiepenning lämnades till Ålands lagting, LAGFÖRSLAG nr 21/2014-2015, 24.5.2015.

Initiativ togs till ändring av gymnasieförordningen med avseende på övergång från dimensionering av den grundläggande yrkesutbildningen i studieveckor till kompetenspoäng.

Landskapsregeringen har inte inlett arbetet med att kartlägga behovet av förändringar i aktuell lagstiftning som rör grundskolans verksamhetsområde.

Mål: Främja utvecklingen av arbetsplatslärande, bl.a. genom deltagande i Nordiska ministerrådets projekt *Lärande på arbetsplats*.

Förverkligat: Det 3-åriga projektet *Lärande på arbetsplats* avslutades 2015. Syftet med projektet har varit att genom idé- och erfarenhetsutbyte möta de utmaningar som länderna och självstyrande områdena i Norden står inför när det gäller att tillhandahålla praktikplatser och garantera kvaliteten i lärande på arbetsplats inom den grundläggande yrkesutbildningen. I projektet har som åländska aktörer ingått representanter för Ålands gymnasium och Företagarföreningen. Projektet har bidragit till ett ökat samarbete med arbetslivet, utvecklat en utbildning för handledare på arbetsplatserna samt gett möjlighet för lärare att uppdatera sin yrkeskompetens och få en ökad insyn i arbetslivet genom utvecklande av arbetslivsperioder för lärare.

Grundskola och utbildning efter grundskolan - utvärdering och uppföljning

Mål: Utvärdera och följa upp undervisningen och den övriga verksamheten.

Förverkligat: Grundskolorna deltog under året i utvärderingarna PISA (Program for International Student Assessment) samt TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study). PISA genomförs vart tredje år och mäter kunskaperna i läsning, matematik och naturvetenskap bland 15-åringarna och är en av OECD:s största studier. TIMSS är en internationell studie som genomförs vart fjärde år och undersöker elevers kunskaper i matematik och naturvetenskap i årskurserna 4 och 8 i

grundskola. Institutet för hälsa och välfärd genomförde utredningen *Hälsa i skolan* i grundskolan, Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium våren 2015.

ÅSUB följde upp flödesstatistik för utexaminerade och studieavbrott 2013-2014 för de treåriga utbildningsprogrammen inom den åländska gymnasienivåutbildningen för studerande som påbörjat studierna 2005 eller senare.

Landskapsregeringen har gett Ålands gymnasium möjlighet att ta del av det av Åbo Akademi framtagna kartläggningsverktyget SKUTT för att stöda den interna utvecklingen av den pedagogiska verksamheten och miljön i skolorna. SKUTT genomfördes också i den kommunala grundskolan. Utredningen ses som ett komplement till landskapsrevisorernas revision, Landskapsrevisorernas berättelse nr 1/ 2013 – 2014. Utvärderingen kompletteras med en studerandeenkät våren 2016.

Läsprojekt

Mål: Att fortsätta arbetet för att minska skillnaderna i pojkars och flickors läsning samt lyfta betydelsen av goda läsvanor och -strategier för att nå framgång både i skolan och senare i livet.

Förverkligat: Läsprojektet för att stöda pojkars och flickors läs- och skrivutveckling har pågått under året. Fokus har det senaste året legat på de yngsta barnen på dagis och i hemmet för att utveckla ett bestående läsintresse.

Yrkesinriktad vuxenutbildning

Mål: Köp av enskilda studieplatser inom yrkesinriktad utbildning enligt avtal, utbildningsinsatser i form av läroavtal samt utbildningsinsatser för att möta akuta behov föranledda av konjunkturläget.

Förverkligat: För att säkerställa en kontinuerlig tillgång på enskilda studieplatser inom olika yrkesområden har landskapsregeringen ett avtal med Yrkesakademin i Österbotten. Enskilda studieplatser tillhandahålls också i form av läroavtal. Därtill har det hållits en sysselsättningsfrämjande kurs inom hotell och restaurangbranschen.

Utbildning för inflyttade

Mål: Köp av utbildningstjänster för lokal utbildning i svenska för inflyttade (sfi), enligt avtal med Medborgarinstitutet.

Förverkligat: En ny avtalsperiod har inletts med Mariehamns stad/Medborgarinstitutet för tiden 1.8 2015-31.7.2018 för att tillhandahålla ett kontinuerligt utbud av språkutbildning för inflyttade. Totalt var 161 personer (113 kvinnor, 48 män) inskrivna i sfi-utbildning på olika nivåer under året. Sfi arrangeras med sysselsättningsfrämjande medel.

Mål: Utbildningsinsatser omfattande språkcoachning på arbetsplatser för inflyttade personer, i samarbete med arbetsgivare på Åland.

Förverkligat: Totalt deltog 53 personer (31 kvinnor, 22 män) i språkcoachning ute på arbetsplatser under året. Utbildningen ordnas inom ramen för avtal med Medborgarinstitutet i Mariehamn.

Mål: Utbildningsinsatser omfattande undervisning i svenska för inflyttade analfabeter och personer med annat alfabet, enligt avtal med Medborgarinstitutet.

Förverkligat: Totalt deltog 9 personer (8 kvinnor, 1 man) i undervisningen under året.

Mål: Utbildningsinsatser för att stöda inflyttade personer utanför arbetslivet och utan arbetsmarknadsstöd.

Ej förverkligat.

Skolfartyget m/s Michael Sars

Mål: Drift av skolfartyget m/s Michael Sars beställs av Rederienheten.

Förverkligat: Drift och underhåll av skolfartyget m/s Michael Sars har förverkligats inom Rederienheten. Rederiansvaret, inkluderande det operativa ansvaret för driften samt ansvaret för reparationer och underhåll, har legat vid rederienheten. Ombyggnaden av M/s Michael Sars brygga och maskinrum har verkställts.

Arkivväsendet

Mål: Landskapsarkivet utgör specialfunktion inom landskapsregeringen beträffande dokument- och arkivhantering.

Förverkligat: Arbetet med olika myndigheters lagstadgade arkivplaner har fortgått. Detta och övriga projekt som berör arkivfunktionen och dokumentförvaltningen har föranlett besök hos myndigheter, handledning, möten med olika arbetsgrupper, arkivinspektioner, styrning samt handräckningsuppdrag.

Mål: Fortsatt planering av utvidgade arkivutrymmen i samverkan med fastighetsbyrån samt en fortsatt satsning på inrättande av ett audiovisuellt arkiv innehållande värdefull kulturhistorisk dokumentation.

Förverkligat: Arbetet med planeringen av nya arkivmagasin har framskridit. Olika digitaliseringsprojekt sysselsatte Ålands landskapsarkiv. De har bl.a. berört audiovisuellt material. Nämda projekt skulle även få förankringar i ett nordiskt samarbete, där de andra aktörerna representerade utbildnings- och kultursektorn i såväl Sverige som Finland.

Samarbetet med Ålands radio och TV har fortgått beträffande digitalisering av äldre dokumentärfilmer och arbetet planeras fortsätta även under 2016. Resultatet har allmänheten kunnat ta del av då filmerna har visats i den lokala TV-kanalen.

Utöver dessa mål har under året genomförts en stor arbetsinsats att katalogisera en Alandicasamling som tillhör landskapsarkivets referensbibliotek.

Teater och film

Mål: En kommitté för utvecklande av scenkonst på grundläggande nivå inledde sitt arbete hösten 2014. Arbetet fortgår och beräknas vara klart våren 2015.

Förverkligat: Ett betänkande presenterades under året, men medel har inte upptagits för ett förverkligande av den planerade teaterutbildningen. I början av 2016 beslöt landskapsregeringen höra direktionen vid Ålands musikinstitut om den föreslagna utbildningen.

Mål: Filmutveckling och -finansiering

Förverkligat: Ett betänkande presenterades av en arbetsgrupp sommaren 2015. Betänkandet beaktades i landskapsbudgeten så att det under år 2016 tillsätts en sakkunnig film- och medienämnd som ska arbeta dels med utvecklingen av landskapets filmfinansiering och dels med utvecklingen av ett resurscenter för film och media. För de kommande fyra årens finansiering av större filmproduktioner på Åland har landskapsregeringen avsatt 250.000 euro. Samarbetet med Filmregion Stockholm – Mälardalen har fortgått under året, och bland annat lett till att stora delar av inspelningen av den

svenska filmen Flickan, Mamman och Demonerna förlades till Åland. Produktionen tog hjälp av ett flertal lokala sakkunniga personer.

Kultursamarbeten

Mål: Nytt avtal med Gävle symfoniorkester.

Förverkligat: Det tvååriga avtalet med Gävle symfoniorkester gick ut våren 2015. Samarbetet har varit till glädje för bägge parter genom den goda tillströmningen av publik under de fyra konserterna som har ordnats gemensamt. Flera av Ålands musikinstituts elever har också fått möjlighet att spela med under konserterna i Alandica Kultur & Kongress. Avtalet förnyades mot slutet av året och gäller fram till 2018.

Mål: Kultursamarbete med Mariehamns stad.

Förverkligat: Sommaren 2015 tillsatte Mariehamns stad en kommitté med uppgift att utarbeta förslag till hur museifartyget Pommern kan bevaras för framtiden. Landskapsregeringen har varit representerad på tjänstemannanivå i kommittén som i slutet av 2015 presenterade sitt förslag till en docka för Pommern. Staden godkände att arbetet kan fortgå utifrån förslaget och kommittén fick förlängt mandat. Staden har också ansökt om landskapsbidrag för förverkligandet av en docka för Pommern.

Ålands kulturdelegation

Mål: Att genom tillräckliga stödsystem garantera ett mångsidigt kulturliv.

Förverkligat: Ålands Kulturdelegations riktlinjer för understöd och stipendier har reviderats och ett digitaliserat ansökningsförfarandet har tagits i bruk fr.o.m. 2015.

Ålands kulturdelegation har under året fördelat drygt 914.000 euro i form av verksamhets- och projektbidrag till föreningar och organisationer samt stipendier till enskilda kulturutövare. Ytterligare 28.000 euro har fördelats som understöd till författare och översättare. Därtill beviljades totalt 27 stipendievistelser för kulturutövare på Källskär och i Eckerö Post- och tullhus.

För år 2015 ser fördelningen av stipendier för kulturverksamhet till enskilda ut på följande sätt:

Beviljade stipendier under år 2015

	Kvinnor	Belopp	Män	Belopp	Summa
Totalt	20	55 700	12	36 000	91 700
Konst	7	21 400	4	23 200	44 600
Konststipendier	6	11 800	3	4 000	15 800
Arbetsstipendier	1	9 600 (6 mån)	1	19 200 (12 mån)	28 800
Litteratur	8	24 900	3	3 100	28 000
Litteraturstipendier	3	5 500	1	2 100	7 600
Arbetsstipendier	2	14 400 (3+6 mån)	-	-	14 400
Stipendier för utgiven litteratur	3	5 000	2	1 000	6 000
Musik och dans	5	9 400	4	6 200	15 600
Musik- och dansstipendier	5	9 400	4	6 200	15 600
Teater, film och övrigt	-	-	1	3 500	3 500
Teater-, film- och övr. stipendier	-	-	1	3 500	3 500
Arbetsstipendier	-	-	-	-	-

Den största andelen medel, ca 670.000 euro, har fördelats som verksamhetsunderstöd till föreningar, fem projekt har erhållit stöd inom ramen för kultur och hälsa och två projekt har beviljats stöd inom ramen för Barn- och ungdomskultur i skärgården.

Under året avslutades den treåriga satsningen på *Kulturfabriken* gällande samarbete mellan flera föreningar under samma tak. Kulturdelegationen har under perioden gett totalt 60.000 euro i stöd till projektet. Konceptet med gemensam finansiering upphör men samarbeten under namnet *Kulturfabriken* kommer förhoppningsvis att fortleva.

Kulturdelegationen har under året utsett Sally Salminen-prismottagare samt nominerat åländska författare till Nordiska rådets litteraturpris respektive Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris. Ingen nominering till Nordiska rådets musikpris 2015 gjordes.

Nordiskt samarbete

Mål: Uppmärksamma Nordens instituts 30-årsjubileum.

Förverkligat: Landskapsregeringen uppmärksammade Nordens instituts 30 årsjubileum under våren 2015 genom att reservera medel för jubileet i landskapsbudgeten.

Mål: Inleda ett samarbete med Nordens institut om skolprojektet *Biophilia*, som syftar till att sammanföra musik, naturvetenskap och teknologi för att stimulera elevens fantasi och kreativitet.

Förverkligat: Nordens institut på Åland ansvarade för förverkligandet av det nordiska skolprojektet *Biophilia*. Projektet resulterade i att Strandnäs skola och Godby högstadieskola framförde varsin föreställning med inslag från konst, naturvetenskap och musik.

Utöver fastslagna budgetmålsättningar beslöt de nordiska kulturministrarna under år 2015 att ordna en stor nordisk festival i samarbete med Southbank Centre i London 2017. Southbank Centre är en av Europas största kulturinstitutioner och -arrangörer. Planeringen för ett åländskt deltagande har inletts under 2015 och fortgår under 2016 under kulturbyråns ledning.

Därtill stod landskapsregeringen under augusti värd för två nordiska idrottsseminarier. Det ena seminariet var en mellan nordiska idrottstjänstmän och det andra gällde ett seminarium för nordiska senioridrottsledare.

Ungdomspolitik

Mål: Demokratiarbete med anledning av valåret 2015.

Förverkligat: ÅSUB genomförde efter beställning av landskapsregeringen en undersökning av första- och andragångsväljarnas valbeteende. Undersökningen är en uppföljning av tidigare års undersökningar som har utförts sedan 1999.

Mål: Fortbildning för lärare och elevråd i delaktighets- och demokratiarbete.

Förverkligat: Har genomförts delvis i samarbete med olika ungdomsorganisationer. En viss begränsning i uppnåendegraden har varit följderna av att den tillfälliga tjänsten lämnats vakant efter att tjänsteinnehavaren beviljats tjänstledighet under hösten.

Mål: Fortbildning för ledare i verksamheter riktade till unga om olika funktionsnedsättningar.

Förverkligat: En begränsning i uppnåendegraden har varit följderna av att den tillfälliga tjänsten lämnats vakant efter att tjänsteinnehavaren beviljats tjänstledighet under hösten.

Mål: Samordning av åtgärder med anledning av utredningen *Kartläggning av myndighetssamarbete för ungdomar som varken arbetar eller studerar eller befinner sig i riskzon för detta*.

Förverkligat: En viss begränsning i framskridningen har varit följden av att den tillfälliga tjänsten lämnats vakant efter att tjänsteinnehavaren beviljats tjänstledighet under hösten.

Mediapolitik

Mål: Mediapolitiskt program.

Förverkligat: Under våren 2015 ordnade landskapsregeringen en debatt med medieexperter som inbjudits från Sverige och Finland. Tanken var att debatten skulle utgöra inledningen av arbetet med ett nytt mediepolitiskt program. Arbetet hade dock inte kunnat inledas vid tidpunkten för valet hösten 2015, och ärendet har därefter blivit vilande.

Utöver fastslagna budgetmålsättningar har en informell arbetsgrupp inom landskapsförvaltningen arbetat med upphovsrättsliga frågor. Landskapsregeringen har bland annat deltagit i s.k. öppna samråd som EU-kommissionen har utlyst gällande en föreslagen översyn av EU:s satellit- och kabeldirektiv samt det audiovisuella direktivet. Beträffande förstnämnda har landskapsregeringen även yttrat sig till Riksdagens kulturutskott. Landskapsregeringen har haft en konstruktiv samverkan med Undervisning- och kulturministeriet i dessa frågor. Under året har diskussioner förts med YLE och Modern Times Group om möjligheten att se sommar-OS från svenska TV 3. Frågan hade inte blivit löst vid årsskiftet.

Kulturarv och kulturmiljö

Mål: Förvaltningen av kulturarvet och kulturmiljön ges hög prioritet och beaktar såväl kvinnors som mäns angelägenheter.

Förverkligat: Vid sidan av basutställningsarbetet har ordinarie verksamhet utförts som vanligt. De arkeologiska uppdragen under året har varit 64 där majoriteten motiveras av samhällsplanering och utvecklingsprojekt.

Föremålsvården har inneburit att 466 arkeologiska fynd förts för konservering samt 76 kulturhistoriska föremål. Den interna textilkonserveringen har resulterat i att 70 textilier (utan ordentlig konserveringsateljé p.g.a. av renoveringsarbete) utförts.

Föremålsvården ute på skärgårdshemmanet Hermas/Enklinge fortsatte där ca 300 föremål och textilier både frystes och rengjordes.

Vid sidan om det kontinuerliga digitaliseringsarbetet av arkivbilder i Ålands museums bildarkiv har några särskilda punktinsatser genomförts under verksamhetsåret. Hela diaarkivet på Ribacka med nästan 20 000 bilder har inskannats. I databasen Primus har drygt 2.000 fotografier katalogiserats. Tio arkivfilmer samt elva trådbansinspelningar har digitaliserats av extern aktör för att säkra dess innehåll för framtiden.

Under året byggnadsskyddades Kastelholms kungsgård. Därtill utkom boken om fyren Märket genom ett samarbete mellan Ålands landskapsregering och Finlands fyrsällskap, som ett led i att skapa förutsättningar för ett långsiktigt bevarande av fyren.

Ålands museums champagneutställning utlånades till Ålands sjöfartsmuseum.

Mål: En fortsatt forskning kring de vikingatida fynden i Kvarnboområdet möjliggörs och utgående från forskningsresultaten vidtas vidare åtgärder.

Förverkligat: Landskapsregeringen har finansierat forskningsprojektet med en halvtids forskningstjänst under år 2015 samt konservering av extraordinära fynd.

Mål: Påbörja utredning vad konventionen om tryggande av det immateriella kulturarvet innebär omsatt i praktiskt arbete.

Förverkligat: Museibyrån har deltagit i ett möte med Museiverkets ledningsgrupp där genomförandet av Unescos konvention om tryggandet av det immateriella kulturarvet diskuterades. Museibyrån har även tagit del av Museiverkets implementeringsrapport samt inbjudits till ett fördjupande sammanträde med den nationella koordinatören för det immateriella kulturarvet.

Renovering av museibyggnad inför nyöppning basutställningar

Mål: Museibyggnaden kommer under året att genomgå renovering av de publika delarna samt uppgradering av hela byggnadens ventilation för att säkerställa ett bra och stabilt klimat för de föremålsvårdskategorier (foto, konst, textilier, arkeologisk metall samt kulturhistoriska föremål) som landskapet Åland förvaltar.

Förverkligat: Den första mars stängdes nedre våningen i museibyggnaden på grund av omfattade klimatinstallationer i magasinsutrymmen. Samtliga samlingar i museibyggnaden blev därmed otillgängliga och delar av personalen fick omlokaliseras till andra arbetsutrymmen, bl.a. i bibliotekshuset, självstyrelsegården samt museibyråns kontor i Ribacka.

I magasinsutrymmena krävdes betydande skyddsåtgärder genom inplastning och omstuvning av föremål för att skydda det materiella kulturarvet från cementdamm eller fysisk åverkan i samband med bygginstallationerna. Ett större antal skrymmande föremål transporterades temporärt till museimagasinet och konferensutrymmet i Ribacka, även ett omfattande arkiv- och fotomaterial flyttades för att finnas tillgängligt under renoveringstiden.

Mål: Museibyrån kommer främst koncentrera sina resurser på nyöppningen av museibyggnaden med dess nya basutställningar vid Ålands museum och Ålands konstmuseum.

Förverkligat: Arbetet med att ta fram fakta och föremål till den nya basutställningen fortsatte och inskanningen av totalt 25.000 katalogkort slutfördes för att underlätta inventering och urval. Över 2.000 föremål registrerades digitalt med omfattande bakgrundsfakta, mått och delar av deras kontext.

Den nya basutställningen kommer att innehålla ca 1.800 föremål och fynd. Ett stort antal nya texter, på tre språk, har producerats samt en mängd illustrationer, bilder och fotografier har tagits fram och digitaliserats. Ett hundratal erbjudanden om donationer till nya basutställningen har tagits emot.

Mål: Arbetet med att förbättra och säkerställa magasinsutrymmena för det textila kulturarvet sker genom montering av entresolplan i Ribackamagasinet.

Förverkligat: Upphandling och installation av entresolplan för uppbevaring av textila samlingar genomfördes hösten 2015.

Ålands konstmuseum

I väntan på museibyggnadens färdigställande öppnade Ålands konstmuseum i maj Lilla ÅKM i tillfälliga lokaler. Drygt 2.000 besökare tog del av basutställningen med ett urval ur Ålands konstmuseums samlingar samt de åtta specialutställningar som arrangerades av Ålands konstförening.

Tavlan *Bondbruden* har under året varit på Ateneum för restaurering. Ateneum har lånat Källskärstavlan av Tove Jansson som sedan vidarelånades till konstinstitutioner i Japan.

Eckerö Post- och tullhus

Mål: Ansvar för den kulturella verksamheten vid Eckerö Post- och Tullhus övergår till museibyrån. Orsaken är att landskapsregeringen vill ta ett större verksamhetsansvar för de landskapsägda utställningsverksamheterna och besöksmålen som ett led i att skapa en effektiviserad och specialiserad organisation.

Förverkligat: Ansvar för den kulturella verksamheten vid Eckerö Post- och tullhus övergick från årsskiftet till museibyrån. Sommarutställningen *Vassen susar* genomfördes som ett samarbete med Ålands konstmuseum och lockade totalt 11.500 besökare. Under sommaren erbjöds vid fler tillfällen teaterpjäs och konserter, därtill deltog Post- och tullhuset i evenemangen *Påskpaus* och *Skördefesten*.

Stipendiatsverksamheten, *Artists in Residence*, fortsatte i samarbete med kulturbyrån. Under året har åtta stipendiater vistats på Post- och tullhuset under perioden maj-oktober.

Under hösten genomfördes en tillgänglighetsinventering av byggnadens publika delar.

Kastelholmområdet

Mål: Kulturarvet som marknadsföringsprofil och länk mellan historia och nutid för Kastelholmområdet.

Förverkligat: Kastelholms slott fortsatte samarbetet med Visit Ålands projekt *Piratklubben*. Den pedagogiska familjeaktiviteten *Piratvandringen* kompletteras med utomhusaktiviteten *Bågsytte, brynja och svärd*. I enlighet med att året 2015 utlystes som Barnens år skapades ett särskilt Barnens rum på Kastelholms slott. I rummet kunde historiska dräkter och riddarutrustning provas.

Audioguiden förbättrades genom språköversättningar till finska och engelska. I samarbete med Ålands guideklubb erbjöds slottets besökare kostnadsfria guidningar på tre språk under högsäsong. Under sommaren erbjöds även ett flertal konsertkvällar och teaterevenemang. Slottet höll extraöppet under höstlovet och årets publika arbete avslutades med den traditionella slottsglöggen i samband med Lilla julmarknaden.

På Jan Karlsgården firades Självstyrelsen med en programafteon. Det traditionella midsommarfirandet och Lilla julmarknaden arrangerades även i år i samarbete med Sund kultur r.f. Under juli månad genomfördes hantverkardagar med demonstrationer, uppvisningar och program varje onsdag.

Bomarsund

För att genomföra planerna på Bomarsunds besökscentrum krävs ytterligare utredningar kring bl.a. driftsfrågorna. Under året tillsattes en arbetsgrupp som skulle ta ny ställning till förutsättningarna för ett besökscentrum i Bomarsund och dess förverkligande.

Uppföljning av mätetal/miljöfaktorer/miljönyckeltal

Grundskola och utbildning efter grundskolan

Antalet elever i grundskolan fortsätter att minska, däremot sker en fortsatt ökning av andelen elever med annat modersmål än svenska. Hösten 2015 hade drygt 230 elever annat modersmål än svenska, vilket motsvarade 8 procent av samtliga elever i grundskolan.

Grundskolelever enligt kön och stadium samt andel stödundervisning i svenska

Läsår	Totalt	Flickor	Pojkar	Låg- stadiet		Hög- stadiet		Stödundervisning i svenska	
								Antal elever	Antal timmar
2013	2 856	1 363	1 493	1 867		989		64	11 576
2014	2 855	1 354	1 501	1 910		945		100	13 557
2015	2 848	1 370	1 478	1 923		925		110	18 696

Källa: ÅSUB Utbildningsstatistik

Utbildningsutbudet

Landskapsregeringens mål är att erbjuda en studieplats åt alla ungdomar under 20 år. Av de totalt 434 studieplatser som erbjöds ungdomar inför hösten 2015, blev 36 studieplatser obesatta. Behovet av yrkesutbildad arbetskraft inom olika områden följs kontinuerligt upp. Landskapsregeringen följer årligen upp behovet av utbildad arbetskraft inom olika sektorer av näringslivet genom den Arbetskraftsbarometer som ÅSUB utarbetar på uppdrag av utbildningsbyrån och AMS. Utbildningsutbudet ska tillgodose både kvinnors och mäns behov av utbildning.

Studerande hösten 2015 efter nivå, kön och ålder

	Utbildningsnivå			Totalt
	Gymnasieutbildning	Högskolan på Åland	Övrig nivå	
Totalt	1 159	460	38	1 657
Kvinnor	536	155	25	716
Män	623	305	13	941
Ålder				
15-19	985	21	31	1 037
20-24	84	216	2	302
25-29	26	127	-	153
30-39	38	63	1	102
40-49	19	26	2	47
50+	7	7	2	16

Källa: ÅSUB Utbildningsstatistik

Museiyråns utåtriktade verksamhet

Besökarstatistik för museiyråns museer och bemannade sevärdheter åren 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Totalt	77 047	80 142	79 944	77 203	75 193	73 366	70 533	55 536	47 824	68 300
Ål museum & Ål konstmuseum	25 189	27 771	30 018	27 117	25 168	25 642	21 424	3 126	-	3 016 *
Kastelholms slott	35 336	35 586	33 586	34 287	35 045	31 789	33 183	32 469	29 067	33 317
Fängelsemuseet Vita Björn	12 519	12 996	12 838	11 602	11 799	12 331	12 682	16 659	16 327	16 175
Lotsstugan i Bomarsund	2 282	2 230	1 776	2 819	2 709	2 607	2 015	2 228	1 680	1 932
Skärgårdshemmenet Hermas	1 021	979	986	928	-	500	605	584	350	476
Ålands skolmuseum	700	580	740	450	472	497	624	470	400	927
Eckerö Post- & Tullhus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12 457

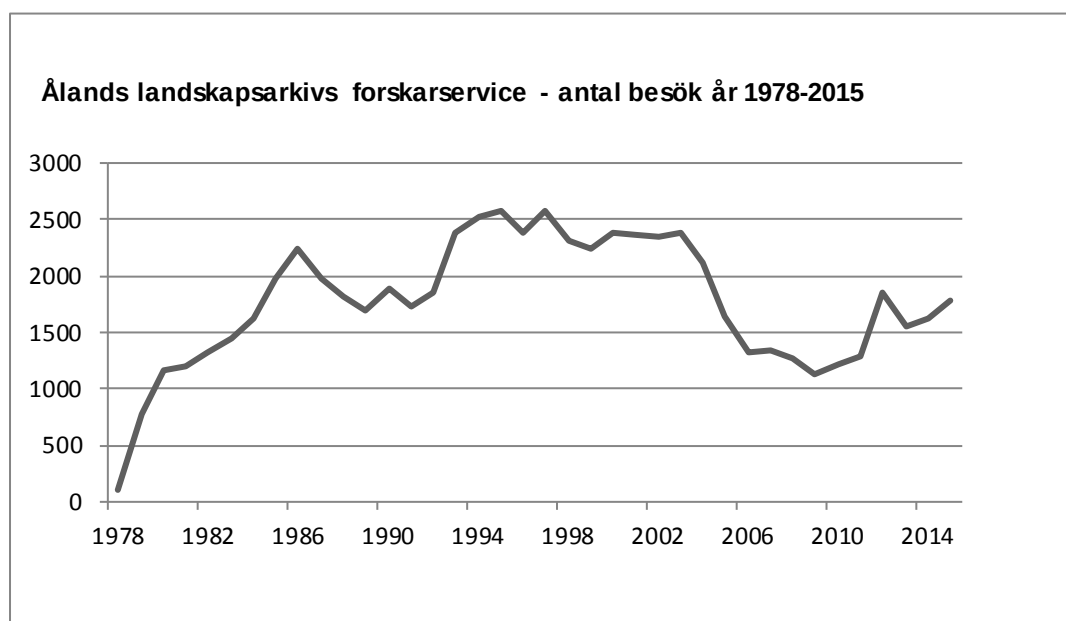
* Ålands museum och Ålands konstmuseum stängde 1.3.2013 för renovering (siffrorna för 2015 gäller Ålands konstmuseum i bibliotekshuset). Utställningsverksamheten i Eckerö Post- och tullhuset i museiyråns regi fr.o.m. 2015. Skärgårdshemmenet Hermas stängt år 2010 p.g.a. filminspelningen Iris.

Lek & Lär, förskoleverksamheten - antal deltagare

	2013	2014	2015
Daghemsggrupper	204	0	0
Fritidshem	30	0	0
Skolor, träningsundervisningen	18	0	0
Sportlovsaktivitet	19	0	0
Vårutflykt	194	202	243

Arkivväsendet

Forskarservicen vid landskapsarkivet noterade 298 skriftligen besvarade förfrågningar (år 2014:273). Antalet inkomna arkivleveranser var 67 (57) motsvarande ca 88,5 hyllmeter (135,8). Uppgjorda och reviderade arkiv var till antalet 62 (54).

Ålands landskapsarkivs forskarservice, antal besök

Besökare	2012	2013	2014	2015
Totalt	1 847	1 552	1 615	1 781
Kvinnor	881	747	718	880
Män	966	805	897	901

Lånade arkivalier från Ålands landskapsarkiv - antal

	Kvinnor		Män		Totalt
	Forskare	Tjänstebruk	Forskare	Tjänstebruk	
2012	371	215	718	144	1448
2013	208	345	605	314	1472
2014	299	346	1 293	192	2 130
2015	481	412	589	302	1 784

Redogörelse för avdelningens interna kontroll***Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut***

Utbildnings- och kulturavdelningens organisation, byråernas och enheternas ansvarsområden och uppgifter framgår i landskapslagstiftningen om allmänna förvaltningen. Föreskrifter och bestämmelserna i bl.a. förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland, landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet och landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter har fungerat som hörnstenar för handläggning och beslutsfattande på avdelningen. Vid beslutsfattandet har landskapsregeringens delegeringsbeslut följts.

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Genom LF 2015:120, antagen arbetsordning och reviderat delegeringsbeslut har uppnåendegraden succesivt höjts. Avdelningens chefsgrupp fungerar som forum för koordinering av byråöverskridande arbete, planering och uppföljning av verksamheterna.

Tillsyn över anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

Ansvarsområdet har successivt överförts till fastighetsbyrån och inför år 2016 vidare till Fastighetsverket.

Ordnande av riskhantering

Organisationsutvecklingen har omfattat en revidering av arbetsordningen och delegeringsbeslutet i syfte att skapa funktioner för att förbättra den interna styrningen och kontrollen på avdelningen. Syftet är även att effektivisera flöden och genomströmningar i ärendehantering, särskilt inom områden där anhopningar identifierats. En avbyråkratisering har skett i och med att tjänstemannabeslutsnivåerna har justerats.

Avtalsverksamhet

Avdelningen saknar juridisk kompetens på området varför ex. rättsserviceenheten anlitas då avtal som har ekonomiska följder är aktuella, såvida de inte är av rutinkaraktär. Avtal av annan art granskas internt.

Fakturahantering eller andra relevanta områden att bedöma för avdelningen

Av finansavdelning antagna anvisningar tillämpas genomgående inom utbildnings- och kulturavdelningen. De som har rollen som konterare är nyckelpersoner för att flödet i Palette ska ske utan störning.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom avdelningen

Många medarbetare på avdelningen har genomgått fortbildningar i projektledning, ekonomi och intern styrning och kontroll. Den interna styrningen och kontrollen har märkbart utvecklats genom åren och beaktades särskilt i organisationsutvecklingsarbetet. Ombildningen av tjänst som ekonomisamordnare innebär en avgörande resursförstärkning för planering och uppföljning av avdelningens interna styrning och kontroll.

NÄRINGSAVDELNINGEN

Ledningens översikt

Den största delen av avdelningens budgetvolym är överföringsutgifter till företag, föreningar och enskilda företagare för att stärka det åländska näringslivets konkurrenskraft. Året har präglats av att de sista finansieringsbesluten inom ramen för de näringspolitiska stödprogrammen för åren 2007-2013 har fattats samtidigt som de första besluten i den nya perioden 2014-2020 har godkänts. Inom det nya åländska programmet med finansiering från Europeiska havs- och fiskerifonden har beslut om finansiering bl.a. till den landbaserade fiskodlingen i Eckerö fattats vilket lett till en överskridning av årets budgetanslag. EU-programmen har s.k. EU-anslag vilket betyder att budgeteringen görs jämn under en sjuårsperiod med möjlighet till överskridning enskilda år om programmet genomförs i snabbare takt, vilket blev aktuellt år 2015. Även genomförandet av det nya programmet Entreprenörskap och kompetens med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden startade med många stora och långsiktiga projekt, vilka ledde till en överskridning av EU-anslaget för året. Genomförandet av finansieringsinstrumentet riskkapital med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden i programmet Entreprenörskap och kompetens innebar att beloppet gavs ut som ett lån istället för ett bidrag, vilket ledde till en stor utbetalning i slutet av året och att budgeteringen av överföringsutgifter minskar med motsvarande belopp för sjuårsperioden.

Inom ramen för satsningen *Kraftsamling för inflyttning och tillväxt* som genomfördes under året fördelades finansiering till åtta utvecklingsområden. Målsättningen med utvecklingsprojekten är att de ska stimulera entreprenörskap, utveckla och förstärka varumärket Åland så antalet besökare, inflyttare och affärspartners ökar samt stimulera innovation och digitalisering genom satsningar på kreativa sektorer.

Arbetslöshetsgraden tycks ha nått en toppnivå år 2014 och har planat ut under året varför utgifterna för arbetsmarknadsåtgärder har stabiliserats. Under året har avbytarverksamheten i landskapets regi slutligen avvecklats och stöd för lantbrukares privata avbytarservice har kunnat beviljas. Inom avbytarssystemet kan konstateras att under systemets första år har ca 80 procent av de budgeterade dagarna utnyttjats och 64 procent av de budgeterade medlen utnyttjats. Orsakerna till den låga utnyttjandegraden är förmodligen flera. Den rådande kris som drabbat mjölkproduktionen under år 2015 där producenterna anpassar kostnaderna till minskade intäkter påverkar, men också det faktum att systemet är nytt och bristande tillgång till entreprenörer för att utföra tjänsterna på privat basis är förmodligen också en betydande orsak. Producenterna har särskilt rapporterat om osäkerheter i systemet gällande möjligheten att hitta vikariehjälp vid akuta sjukdomsfall. Landskapsregeringen har aviserat att det under år 2016 kommer att göras en utvärdering av problemen med syfte att identifiera åtgärder som gör systemet effektivare.

Näringsavdelningens organisation och väsentliga förändringar inom avdelningens verksamhet och ekonomi

Stödfinansiering och särskilda aktiviteter

Under år 2015 har finansiering kunnat beviljas inom de EU-delfinansierade program som godkänts för perioden 2007-2013, Regional konkurrenskraft och sysselsättning (ERUF) och landsbygdsutvecklingsprogrammet (LBU) samt det nya programmet som godkänts för perioden 2014-2020 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF). Därutöver har åländska företag kunnat ansöka om nationell medfinansiering för deltagande i andra europeiska program såsom t.ex. Eurostars. Lån och garantier har under år 2015 beviljats via landskapsregeringens samarbetsavtal med Finnvera, en statlig specialfinansiär och Finlands officiella exportgarantiinstitut.

Affärsidéutvärderingen Skräknästet genomfördes för femte gången år 2015, men nu i ett internationellt koncept tillsammans med roslagsregionen, och har överförts till Ålands näringsliv med final i april 2016. Reglementet för Ålands skärgårdsnämnd reviderades under år 2015 och ett skilt resultatavtal tecknades med Företagsam skärgård r.f. gällande driften av nämnden, vilket tidigare sköts av landskapsregeringen. Syftet är att hälften av medlemmarna från skärgården ska representera näringslivet och fokus ska ligga på att skapa arbetsplatser som grund för inflyttning.

Ålands teknologicentrum (ÅTC)

ÅTC:s verksamhetsinriktning har de senaste åren genomgått en förändringsprocess i enlighet med landskapets första tilläggsbudget 2012. ÅTC:s verksamhet har nischats mot miljöteknik och erbjuder kompetens och samarbete med företag inom branscher som har förutsättningar att växa. Uppgiften är att höja den tekniska kompetensnivån i landskapet inom cleantech-området. Fr.o.m. år 2016 byter verksamheten namn till Ålands Teknologi- och Energicentrum (ÅTEC) i syfte att sätta mer fokus på och göra en nödvändig förstärkning inom energiutvecklingsområdet.

Åland som testområde för smarta energilösningar och flexibla energisystem (Åland Demo Plattform)

En förstudie har genomförts under året i syfte att undersöka möjligheterna att åstadkomma en plattform för utvecklandet och uppbyggnaden av ett smart elnät och flexibelt energisystem på Åland. Material från projekt ÅTC Tillväxt gav relevant faktaunderlag för ett omfattande analysarbete i förstudien. Upprinnelsen är ett intentionsavtal mellan landskapsregeringen och det finländska bioteknik- och energiklustret CLIC Innovation Ltd som ingicks i december 2014. Intressegruppen bakom initiativet leddes från Finland av CLIC Innovation Ltd och från landskapsregeringen av ÅTC. Slutrapporten presenterades i september 2015. Koordinator för CLIC Innovation Ltd:s sida är Teknologiska forskningscentralen VTT Ab och bland parterna finns Villmanstrand Tekniska Högskola, Tammerfors Tekniska Högskola samt företagen ABB, Fortum, Wärtsilä, Empower och Kraftnät Åland. Från åländsk sida har ÅTC koordinerat samarbetet tillsammans med Högskolan på Åland och de lokala energi-, telekom- och IKT-bolagen; Kraftnät Åland Ab, Ålands Elandelslag, Mariehamns Elnät Ab, Mariehamns Energi Ab, Allwinds Ab, RBS Värme Ab, Consilia Ab och Ålcom. I slutet av året inleddes följande fas i förverkligandet av Åland Demo Plattform. Flertalet workshops hölls inför finansieringsansökningar från nationella och internationella stödinstrument under 2016.

Jordbruk

Den 13 februari 2015 godkände kommissionen Landsbygdsutvecklingsprogrammet för perioden 2014-2020. Utarbetandet och proceduren för godkännande av programmet blev utdraget på grund av att lagstiftningsarbetet inom gemenskapen försenades kraftigt. År 2015 karaktäriserades av implementeringen av åtgärderna inom programmet. De största åtgärderna; kompensationsbidraget, stöd för miljövänligt odlande, stöd för ekologisk produktion, investeringsstöd till lantbruket samt startstöd till unga odlare togs i bruk under året. Parallellt med det nya landsbygdsutvecklingsprogrammet ska också nya administrationssystem tas fram. Landskapsregeringen samarbetar med riksmyndigheter gällande framtagande av helt nya elektroniska ansöknings- och administrationssystem. Systemen ska möjliggöra en fullständig elektronisk administration, från ansökan till arkivering inkluderande dialog mellan förvaltning och stödtagare. Utvecklandet av systemen har dock visat sig vara ytterst utmanande för riksmyndigheterna och arbetet har försenats mycket.

Under år 2015 infördes ett nytt avbytarsystem. I det nya systemet som regleras av landskapslagen (2014:53) om avbytarstöd ändrad genom (2015/47) delfinansierar landskapet djurproducenters privat arrangerade ledigheter och sjukvikariat till skillnad från tidigare system då landskapsregeringen också tillhandahöll landskapsanställd personal.

Växtinspektionen identifierade den farliga växtskadegöraren päronpest i en odling under hösten 2014 och säsongen 2015 karaktäriserades därmed av uppföljning för att kartlägga utbredningen och åtgärder för att förhindra etablering och spridning. En etablering av skadegöraren innebär att Åland riskerar förlora sin status som skyddszon för päronpest. Konstateras vidare att den ekologiska arealen fortsatt blir större.

Under år 2015 har en översyn av rådgivnings- och utvecklingsverksamheten genomförts för att stärka infrastrukturen kring arbetet med att utveckla konkurrenskraften inom lantbruksproduktionen. Medel från traditionell mer långsiktig försöksodlingsverksamhet har frigjorts för att stärka tillgången till spetskompetens och möjligheten till utvecklingsprojekt med syfte att stärka konkurrenskraften och lönsamheten inom näringen på kortare sikt.

Skogsbruk

Resurserna har under året koncentrerats till förnyande av lagstiftningen om stöd för skogsbruksåtgärder och implementering av den nya lagstiftningen samt till en översyn av lagstiftningen om Ålands skogsvårdsförening eftersom förutsättningarna för uppbörden av skogsvårdsavgiften ändrat. Landskapsregeringen har med anledning av detta fört diskussioner med skatteförvaltningen och lämnat utlåtande till Justitieministeriet angående Republikens presidents förordning om upphävande av förordningen om fastställande, uppbörd och redovisning av skogsvårdsavgifter i landskapet Åland (FFS 839/2002).

Det Norske Veritas utförde under året en revision av PEFC skogscertifieringen på basen av datainsamling och rapportering. Revisionen utmynnade i två avvikelser för Ålands del. Efter att en plan över korrigerande åtgärder redovisats kunde certifikatet behållas. Skogsnäringen har även parallellt arbetat vidare med en möjlig certifiering av intresserade skogsägare enligt skogscertifieringssystemet FSC.

Främjande av skogsbruket

Aktiviteten har fortsättningsvis varit bra i det åländska skogsbruket. Mängden saluvirke ökade något trots att antalet förnyelseplaner minskade jämfört med föregående år. Den nya landskapslagen

(2015:32) om stöd för hållbart skogsbruk trädde i kraft i mitten av året och medförde vissa förändringar i såväl administrationen som skogsägarnas stödmöjligheter.

Arealen plantskogsskötsel nådde en ny rekordnivå och även markberedningsarealen visade åter en ökande trend. Speciellt andelen markberedning som utförs med grävmaskin uppvisar en kraftig ökning de senaste åren. Den stödberättigade planteringsarealen låg på samma nivå som tidigare, medan stubbehandlingen mot rotröta samt skydds- och iståndsättningsdikningen varierar mycket mellan åren beroende på avverkningsaktivitet och klimatbetingade drivningsförhållanden.

Under året påbörjades grundförbättring av en skogsbilväg samt byggande av en ny skogsbilväg. Dessa blev inte färdigställda under året.

Jakt och viltvård

Med anledning av WTO:s dom som underkände undantagsmöjligheterna för handel med produkter presenterade kommissionen ett förslag till ändring av förordningen om handel med sälprodukter. Landskapsregeringen har lämnat utlåtande i frågan till Jord- och skogsbruksministeriet.

Landskapsregeringen mottog den 3 mars en kompletterande formell underrättelse med anledning av vårjakten på ejder som besvarades den 16 april. Landskapsregeringen besvarade vidare ett samråd om EU:s fågel-, art- och habitatdirektiv som kommissionen initierat.

Ur influtna jaktvårdsavgifter beviljade landskapsregeringen 15 jaktvårdsföreningar sammanlagt 60.883 euro i bidrag för den ordinarie verksamheten och fem föreningar sammanlagt 5.457 euro för skjutbaneverksamheten. Vidare reserverades 20.000 euro ur penningautomatmedel i syfte att uppmuntra särskilda viltvårdsprojekt. Ur dessa har två jaktvårdsföreningar beviljats bidrag för att skapa mink- och mårddhundsfria häckningsområden för sjöfågel med hjälp av viltkameror och intensifierad jakt och fällfångst.

Avskjutningen på rådjur steg med ca 20 procent och avskjutningen på älg sjönk med 6 procent. Landskapsregeringen har arbetat för att införa en gemensam strategi för älgförvaltning för att höja älgstammens kvalitet och produktion.

Under året arrangerades ett informationstillfälle om vildsvin och den första trafikolyckan med vildsvin inträffade på Hammarlandsvägen i Djäkenböle i maj då en galt blev påkörd.

Fiskerinäringen

Under året trädde landskapslag (48:2015) om tillämpning i landskapet Åland av bestämmelser i rikslagen om ett påföljdssystem för och tillsynen över den gemensamma fiskeripolitiken ikraft. Med lagen genomförs i landskapet den unionslagstiftning som rör kontrollåtgärder inom fiskeripolitiken. Det införs ett system med administrativa påföljder för den som gör sig skyldig till överträdelser mot fiskeripolitikens bestämmelser.

Landskapsregeringens målsättning är att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet. För en hållbar förvaltning av våra kustnära fiskbestånd har landskapsregeringen planenligt utfört de årliga provfiskearbetena i norra Marsund/Bovik, Kumlinge och i Lumparn. Provfiskena ingår i ett internationellt samarbete under Helcom. Målsättningen att årligen finansiera ett samarbetsprojekt med Husö biologiska station resulterade under året i en undersökning av möjligheterna att i större skala fiska karpfisk.

Målsättningen var att inleda genomförandet av det nya operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) i början av år 2015 men tidsplanen blev ytterligare lite fördröjd. Efter fastställandet av nödvändiga styrdokument kunde det första beviljandet av stöd genom programmet göras i augusti. Genom en tilläggsbudget 2015 ökades landskapsregeringens medfinansiering i programmet med 2,5 miljoner euro för att göra det möjligt att bevilja stöd till större innovativa investeringsprojekt. Programmets nya finansieringsram är totalt 10.365.000 euro, varav landskapets del är 59 procent och Europeiska unionens 41 procent.

Vid utgången av år 2015 hade landskapsregeringen beviljat totalt offentligt stöd genom det nya operativa programmet till ett belopp av sammanlagt 2.512.500 euro, vilket utgör 27 procent av totala budgeten för programmet. Av detta betalades 722.110 euro ut under året.

Samtliga projekt som beviljas bidrag, bidrar till uppfyllandet av landskapsregeringens målsättning om att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbart. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet.

För år 2015 upptogs inget anslag för det förra fiskeriprogrammet, perioden 2007-2013, men beslut om stöd kunde ännu fattas under året utgående från tidigare års anslag. Programmets totala finansieringsram är 6,8 miljoner euro och vid utgången av år 2015 hade ett 99 procentigt nyttjande av programmedlen nåtts.

Landskapsregeringen har även en målsättning att med landskapsmedel främja uppsamlingen av fjällfisk och skötströmming i skärgård och glesbygd. Inom ramen för detta stödsystem har det under året beviljats sammanlagt 32.029 euro i stöd fördelat på fem aktörer.

Stödandet av branschorganisationernas rådgivningsverksamhet har skett planenligt. En utbetalning om 50.000 euro har gjorts till Ålands hushållningssällskap för arbete kopplat till gällande ramavtal mellan landskapsregeringen och hushållningssällskapet. Beloppet delas mellan Ålands fiskare r.f. och Ålands fiskodlarförening.

Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling

Utvecklandet av de elektroniska administrationssystemen för hanteringen av lantbruksstöd som görs i samarbete med riksmyndigheten är utmanande och arbetet har dragit ut på tiden vilket också gjort att implementeringen och framförallt utbetalningen av ersättningar till lantbrukarna fördröjts mycket. Enligt gemenskapsreglerna skall de arealstöd som beviljats till lantbrukare betalas ut senast 30 juni följande år. Med hänsyn till utvecklingstakten som hittills uppvisats så utgör det en risk att systemen inte helt färdigställda för utbetalning till detta datum.

Uppföljning av målsättningar

Mål: Genomföra näringslivspolitikerna enligt de av landskapsregeringen antagna programmen för perioden 2014 – 2020 vilka delfinansieras med EU-medel.

Förverkligat: Under året startade genomförandet av de tre åländska EU-programmen och de första projekten beviljades finansiering.

Mål: Reformera det näringslivsfrämjande arbetet med bättre samordning mellan finansiering, rådgivning och andra kunskapstjänster.

Förverkligat: Inom ramen för de finansieringsformer som EU-programmen medger, har de projekt prioriterats som har en långsiktighet och som förbättrar det åländska näringslivsklimatet och förutsättningarna för företagande.

Mål: Genomföra lagstiftning inom arbetsmarknadspolitiken.

Förverkligat: Under året godkändes lagstiftning som premierar utbildning och aktivitet under perioder av arbetsledighet samt förbättrar möjligheterna till sysselsättning för personer som står långt ifrån den ordinarie arbetsmarknaden.

Mål: Förbättra kommunikationen med kunder och införa e-tjänster.

Förverkligat: Arbetet med utveckling av e-tjänster ledde till möjligheten att göra elektroniska ansökningar inom fler områden som hör till näringsavdelningen men det återstår en hel del utvecklingsarbete.

Mål: Skapa förutsättningar för en hög ekonomisk hållbar tillväxt genom att entreprenörer och företag startar nya och utvecklar befintliga företag.

Förverkligat: För att uppnå det övergripande målet ska landskapsregeringen ge förutsättningar för; hög sysselsättning, att bevara de arbetsplatser som finns samt vara med och skapa nya arbetsplatser, ökat antal hållbara arbetsplatser i skärgård och landsbygd, ökad export av tjänster och varor, diversifiering av näringsstrukturen i landskapet och stimulerande av tillväxtbranscher som kan ge fler jobb samt utvecklade möjligheter till fortbildning och omskolning. Dessa förutsättningar och mål beaktas av landskapsregeringen vid beviljande av stöd till näringslivet. Stöd beviljas utgående från befintlig lagstiftning, EU:s regelverk för statsstöd, landskapets årliga budget samt av landskapsregeringen utfärdade principer, där landskapsregeringen prioriterar åtgärder som ökar företagets export av tjänster och varor, internationalisering samt åtgärder som stöder en året runt detaljhandelsverksamhet i skärgården.

Mål: Ett övergripande mål för ÅTC:s verksamhet är att ha effektiva tjänster med god tillgänglighet som strävar efter att påskynda företagstillväxt samt förse näringslivet och förvaltningen med innovativa metoder för teknisk och ekonomisk utveckling. Under år 2015 har verksamheten fokuserat på energifrågor vilket innefattar även förnyelsebar energi och energieffektivisering.

Förverkligat: ÅTC:s verksamhet var i huvudsak koncentrerad till:

- Det 3-åriga projektet ÅTC Tillväxt - affärsutveckling.
- Genomfört förstudien *Åland Smart Energy Platform* i enlighet med landskapsregeringens avsiktförklaring med CLIC Innovation Ltd. Samarbetet syftar till utvecklandet och förverkligandet av ett flexibelt energisystem och särskilt ett smart elnät på Åland.
- Bistått idéägare, projekt och entreprenörer med information om finansiella, tekniska och kommersiella nätverk och lösningar.
- Tillsammans med Ålands Utvecklings Ab vara huvudarrangör för kursen *företagarskolan* i samarbete med Högskolan, företagets intresseorganisationer och föreläsare från näringslivet.
- Bistått med teknisk konsultering och delta i arbets- och sakkunniggrupper inom förvaltningen.
- Inom verksamhetens arbetsområde deltagit i utvecklings- och samarbetsgrupper i lokala, nationella och internationella sammanhang, såsom NMR:s Nordic working group for green growth – innovation and entrepreneurship.

Mål: Landsbygdsutvecklingsprogrammet skall genomföras effektivt.

Förverkligat: För att säkerställa detta är programmet målstyrt utgående från tydliga mål samt genom användande av urvalskriterier framtagna med utgångspunkt i programmets övergripande mål. Programmet följs löpande upp av en övervakningskommitté och enligt en utvärderingsplan. Eftersom landsbygdsutvecklingsprogrammets genomförande startat under år 2015 är genomförandenivån ännu låg. Uppföljningen av programmets många åtgärder och insatser är som nämnts formaliserat och görs dels i de årliga rapporterna samt i det utvärderingssystem enligt utvärderingsplanen som planeras att upphandlas under våren 2016.

Mål: Projektet med fjärranalys av den åländska skogen ska slutföras och datamaterialet användas för skogsbruksplanering och utveckling av den privata skogsnäringen.

Förverkligat: Projektet har drabbats av förseningar av teknisk natur som inte landskapsregeringen kunnat råda över. Under året har stort arbete lagts på utveckling av den programvara som ska hantera och bearbeta insamlad skogsdata. Arbetet fortgår.

Mål: Landskapslagen (1998:84) om stöd för skogsbruksåtgärder ses över i förhållande till EU:s nya riktlinjer för statligt stöd till skogsbruket.

Förverkligat: Landskapsregeringen lämnade i mars ett lagförslag till lagtinget (nr 8/2014-2015). Den nya landskapslagen (2015:32) om stöd för hållbart skogsbruk trädde i kraft den 1 juli 2015.

Mål: En revidering av landskapslagen (2001:51) om Ålands skogsvårdsförening görs som en följd av att skogsvårdsavgiften slopats i riket och uppbörden av skogsvårdsavgiften kommer att ändra.

Förverkligat: Landskapsregeringen tillsatte i april en arbetsgrupp för översyn av landskapslagen om Ålands skogsvårdsförening. Arbetsgruppen presenterade sin slutrapport den 25.6.2015. Som en följd av detta har landskapsregeringen lämnat ett lagförslag till lagtinget i mars 2016.

Mål: Påbörja arbetet med ett skogsprogram för Åland.

Förverkligat: Ej påbörjat. Kommer att genomföras under år 2016.

Mål: Färdigställa förvaltningsplanen för lodjursstammen samt ta fram lagstiftning och riktlinjer gällande skyddsjakt och ersättning av skador förorsakade av stora rovdjur.

Förverkligat: Ett lagförslag gällande ersättning av skador överfördes redan 2014 till lagberedningen för fortsatt arbete. Arbetet med förvaltningsplan och riktlinjer för skyddsjakt har inte kunnat slutföras med tillgängliga resurser.

Mål: Genomföra förnyelsen av jägarexamen.

Förverkligat: Arbetet med förnyelsen av jägarexamen har pågått under hela året och den nya handboken kommer att tryckas under år 2016.

Uppföljning av mätetal/miljöfaktorer/miljönyckeltal

Beviljad finansiering för näringslivets främjande 2014-2015

Stödform	2015		2014	
	Antal	Beviljat	Antal	Beviljat
Totalt	151	15 176 841	124	4 970 894
Turismens främjande VÅ	1	1 000 000	1	1 000 000
Skärgårdsutveckling	1	35 000	1	35 000
Nationellt företagsstöd				
Internationalisering	12	158 413	11	219 445
Investeringsbidrag	14	1 115 588	11	1 636 720
Detaljhandeln i skärgården i form av				
Driftsbidrag	10	109 896	9	98 602
Investeringsbidrag	3	13 531	4	15 923
Skärgårdsstöd	5	27 000	4	24 000
SSA-stöd i skärgården	50	61 360	46	47 527
Internationella utvecklingsprojekt	6	441 235	0	0
Förordade lån till Finnvera	15	366 960	6	89 000
Förordade garantier till Finnvera	6	3 878 650	6	909 000
Stöd från EU-medfinansierade program				
ERUF 2007-2013	4	51 678	12	681 053
LBU 2007-2013	7	124 967	7	162 109
Leader projekt 2007-2013	4	57 969	6	52 515
Eruf 2014-2020	3	1 545 366	0	0
ESF 2014-2020	8	3 159 928	0	0
LBU 2014-2020	1	10 000	0	0
Leader projekt 2014-2020	0	0	0	0
Eruf finansieringsinstrument	1	3 019 300	0	0

Jordbrukets nyckeltal

	2014	2013
Lantbrukets totalproduktion (ton)	53 028	52 342
Lantbrukets bruttointäkter (1000 ton)	24 349	23 736
Medelareal (ha), gårdar	31,3	29,6
BNP-andel; jord- och skogsbruk, fiske	2,3% (år 2013)	2,8% (år 2012)
Jordbrukets fosforbelastning av totala belastningen	2,7 ton, motsvarar 7,6%	3,4 ton, motsvarar 9,1%
Jordbrukets kvävebelastning av totala belastningen	213 ton, motsvarar 31,6%	256 ton, motsvarar 34,8%

Förnyelseplaner och anmälningar om beståndsvårdande avverkning 2013-2015

	2013	2014	2015
Totalt	452	528	454
Förnyelseplaner	163	190	150
Anmälan om beståndsvård	289	338	304

Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Utförd plant- och ungskogsröjning i privata skogar 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	mål 2015	förverkligat 2015
Hektar, ha	591,9	799,2	735,4	817,4	700,0	837,5

Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Utförda skogsvårdsarbeten i privata skogar 2013-2015

	2013		2014		2015	
	Areal ha	Medel-kostnad €/ha	Areal ha	Medel-kostnad €/ha	Areal ha	Medel-kostnad €/ha
Markberedning högläggare	209,8	243,90	146,7	340,00	176,7	340,00
Markberedning grävmaskin	8,8	388,18	33,1	467,10	48,0	404,00
Skogsförbättringsplantering	23,1	i.u.	26,2	i.u.	25,4	i.u.
Plant- och ungskogsröjning	735,4	267,00	817,4	251,00	837,5	296,00
Preparat mot rotröta	408,4	33,19	302,2	58,10	371,7	48,92
	Meter	€/meter	Meter	€/meter	Meter	€/meter
Skydds- och istandsättningsdikning	3 870	1,89	4 975	2,00	4 195	2,39
Byggande av skogsbilväg	-	-	-	-	-	-
Grundförbättring av skogsbilväg	-	-	-	-	-	-

Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Antalet fällda vilt

	2014		2015	
	Antal	Sökande	Antal	Sökande
Älg	190	15 jaktvårdsföreningar	179	15 jaktvårdsföreningar
Rådjur	2 949	200 jaktlag	3 563	200 jaktlag
Guding	2 294	2259 jägare	2 307	2186 jägare
Säl	115	576 jägare	123	585 jägare
Skarv	839	363 jägare	542	413 jägare

Antal jaktkort

	2013	2014	2015
Totalt	4 370	4 400	4 403
Åländska jägare	3 415	3 453	3 407
män	3 207	3 245	3 191
kvinnor	208	208	216
Utländska jägare	955	947	996
män	939	930	953
kvinnor	16	17	43

Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Beviljade stöd till fiskerinäringen år 2015

Europeiska fiskerifonden 2007-2013		
	Antal projekt	Stöd (€)
Investeringar på fartyg	2	8 896
Investeringar inom vattenbruk	4	1 231 548
Beredning och saluföring	5	37 415
Gemensamma branschåtgärder	3	245 000
Fiskehamnar och landningsplatser	1	4 445
Leader	2	43 471
Totalt	17	1 570 775
Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020		
Investeringar inom vattenbruk	1	2 482 800
Saluföringsåtgärder	1	29 700
Totalt	2	2 512 500
Uppsamlingsstöd		
	Mängd (kg)	
Skötströmming	12 433	1 865
Fjällfisk	74 552	30 164
Totalt	86 985	32 029

Utvecklingen av fiskerinäringen

Yrkes- och binäringsfiske		2013	2014	2015
Förstahandsvärde (€)		2 060 116	3 234 033	3 563 886
På Åland landad fisk (€)		746 980	866 109	863 019
Antal registrerade fiskare,	män	252	249	245
	kvinnor	25	23	22
Registrerade fiskebåtar		293	285	265
Fiskodling				
Förstahandsvärde (milj. €)		24,7	25,4	22,7
Försäljning av matfisk (kg)		5 123 574	5 364 313	5 361 540
Värde (milj. €)		21,1	22,2	20,9
Försäljning av rom (kg)		234 308	232 356	229 568
Värde (milj. €)		3,6	3,2	1,8
Antal verksamma företag		5	5	4
Antal produktionsenheter		26	26	27
Sysselsättning (heltid)		74,7	74,6	73,7
inom direktodling,	män	32,0	29,7	31,3
	kvinnor	1,0	1,1	0,0
inom förädling,	män	28,9	30,0	28,0
	kvinnor	12,8	13,8	14,4
Fiskhandel och förädling				
Omsättning		52 682 000	54 138 000	51 515 400
Sysselsättning,	män	51,0	43,5	41,3
	kvinnor	18,0	20,0	19,8

Redogörelse för avdelningens interna kontroll

Näringsavdelningens ansvarsområden gäller huvudsakligen finansiella överföringar till externa parter, myndighetsutövning genom inspektions- och planeringsverksamhet och tilldelning av rättigheter. Förvaltningsområdena på avdelningen följer i huvudsak fleråriga verksamhetsprogram med uppställda mål på kort och lång sikt som i den årliga budgeten och interna verksamhetsplaneringen bryts ner till konkreta åtgärder och arbetsuppgifter. Bland styrdokumentet kan nämnas förutom lagstiftning, regeringsbeslut om principer för finansieringsstöd för olika ändamål och systembeskrivningar för verksamheten.

Avdelningschefen följer dels löpande upp att avdelningens lista med öppna ärenden inte är orimligt lång när det gäller externa intressenter, att avdelningens budgetmoment inte överskrids eller nyttjas i låg utsträckning, dels avdelningens föredragningslistor för att kunna upptäcka eventuella avvikelser från styrdokument. Byråvis sker en uppföljning av att målen nås samt löpande även avdelningsvis. Avdelningens chefer tillämpar avvikelserapportering så att uppmärksammade avvikelser meddelas avdelningschefen.

Risker hanteras genom framtagning av kontrollplaner som uppgörs delvis på basen av riskanalyser, skrivbordskontroller och kontroll på plats och dokumentation av kontrollåtgärder och -resultat. Det finns ett detaljerat delegeringsbeslut för avdelningen med fördelade uppgifter samt en arbetsordning med budgetansvar för respektive tjänsteman, vilket ger en tydlig ansvarsfördelning. Det sker ett löpande utvecklingsarbete för att höja kvaliteten och säkerheten inom administrationen bl.a. för att öka automatiseringen av bl.a. rapportering. Avdelningen har låg personalomsättning och en kompetent personal.

Huvuddelen av näringsavdelningens verksamhet omfattas av, delvis externa, krav på en omfattande kontroll, uppföljning genom årsrapporter, regelbunden revision av ärenden och system samt utvärdering vilket görs av antingen landskapsrevisionen eller externa aktörer. Därför finns en etablerad rutin för intern styrning och kontroll. Avdelningen har kommit i åtnjutande av anvisningar och rutiner framtagna av controllerfunktionerna. Andelen rättelseyrkanden eller besvär som har lett till ändrade beslut och beslut om återkrav är låg i förhållande till ärendevolymen. Sammantaget tillgodoser de tillämpade systemen kraven för att säkerställa lagligheten, att verksamhetsmålen uppnås på ett resurseffektivt sätt och att den finansiella rapporteringen är korrekt.

INFRASTRUKTURAVDELNINGEN

Ledningens översikt

Avdelningens utfall för år 2015 uppgick till 32,4 miljoner euro, en ökning på 4,3 procent jämfört med år 2014. Kostnaderna för investeringar och överföringar har ökat medan verksamhetskostnaderna bara stigit med 2,4 procent. Orsaken till att verksamhetskostnaderna stigit lite jämfört med år 2014 är att driftskostnaderna för att kunna hålla Vårdöbron i körbart skick och kostnaderna för digitalisering av farleder. Farledsprojektet är delfinansierat av EU:s Central Baltic program och erhåller dessutom PAF-bidrag, men redovisningsmässigt ingår hela finansieringen i avdelningens verksamhetskostnader.

Avdelningens kostnader påverkades negativt av att driftsprivatiseringsprogrammet försenades kraftigt på grund av inlämnade besvär. Enligt plan skulle linjen Åva-Osnäs, varit driftsprivatiserad den 1 februari 2015. På grund av besvär försköts processen till den 3 juni 2015. Även driftsprivatiseringen av Hummelvik-Torsholma försenades p.g.a. inlämnat besvär. Driftsprivatiseringen genomfördes den 19 augusti 2015. Även driftsprivatiseringen av Södra linjen försenades. Enligt plan skulle linjen varit driftsprivatiserad den 1 maj 2015, men den kunde genomföras först den 1 februari 2016. Den totala kostnaden för förseningarna i driftsprivatiseringsprogrammet uppskattas till cirka 1 miljon euro eller 3,4 procent av avdelningens totala nettokostnader.

Under år 2015 har beslut fattats om att bygga en ny bro till Vårdö samt att de projekt som har den kortaste återbetalningstiden i korttruttsprogrammet går vidare i program- och planfasen. Avdelningens åldersstigna tonnage kräver allt större insatser. Då nyinvesteringar är kostsamma har linfärjorna under året uppdaterats för att möta säkerhetskrav, effektiveras och moderniserats. Ett motsvarande arbete pågår rörande de frigående färjorna. Grundproblemen med att fartygen inte har den kapacitet som samhället kräver och att utrymmesproblem försvårar för säkerhet och rörelsehindrade kvarstår tills nyinvesteringar är möjliga. Avdelningen har därför arbetat fram ett upphandlingsunderlag för en ny frigående färja. Vid regeringsskiftet försköts dock den planerade upphandlingen.

Ledningen konstaterar att avdelningen även under 2015 haft svårigheter att rekrytera till vakanser inom Infrastrukturteamet, vilket negativt påverkat investeringstakten inom infrastrukturen. Detta är allvarligt då stora investeringsbehov finns fram för allt inom bro- och hamnbeståndet och en långsammare investeringstakt även påverkar den åländska gräv- och schaktmarknaden. Trafikupphandlarteamet har arbetat intensivt med driftsprivatiseringarna under året och som en följd av dem har stora omstruktureringar och personalhanteringsinsatser krävts på rederienheten under året.

Trots ekonomiskt kärva tider ser avdelningen med tillförsikt på de kommande åren. Ekonomin är under kontroll, driftprivatiseringen är genomförd och samtliga stora projekt löper enligt planer reviderade utgående från personalsituationen.

Infrastrukturavdelningens organisation och väsentliga förändringar inom avdelningens verksamhet och ekonomi

Målsättningen var att samtliga frigående färjelinjer skulle drivas i privat regi i medlet av år 2015. Konkurrensutsättningen medförde övergång av sjöpersonal till entreprenören, omplacering inom förvaltningen eller uppsägning. Rederienheten skulle under år 2015 övergå till en enhet för linfärjornas och trafikbåtarnas personal, med målet att personalen sedan överförs till en annan enhet inom

produktionsbyrån. Därtill övergick besättningen på Michael Sars från och med 1 januari 2016 till Ålands sjösäkerhetscenter, medan underhåll och investeringar fortsättningsvis sköts genom avdelningen. Landskapsregeringen eftersträvar att de personalminskningar som konkurrensutsättningen av skärgårdstrafiken föranledde, i så hög grad som möjligt skulle genomföras genom naturliga avgångar såsom pensioneringar, i enlighet med praxis och personalförsörjningsplanen. Till följd av driftsprivatiseringarna har ca 110 personer avslutat sin anställning hos landskapsregeringen, varav två personer fått gå från rederiets kontor efter många år i landskapets tjänst.

Under år 2015-2016 har ledningen som mål att anpassa organisationen till den nya infrastrukturförvaltningen, med omläggning av tjänster och nya arbetsuppgifter. Arbetet är ansträngande för personalen, men fortlöper enligt plan. Avdelningen har dessutom under flera år genomgått en generationsväxling samtidigt som det visat sig vara väldigt svårt att besätta vakanta tjänster. Speciellt de tjänster som är av mer senior karaktär och kräver minst 10-15 års relevant arbetserfarenhet har varit i mycket svåra att tillsätta. Lönegapet mellan vad privata sektorn erbjuder i förhållande till vad landskapsregeringen erbjuder är för stor. Problemet försvåras ytterligare av att efterfrågan av seniora ingenjörer med projektledarkompetens är större än vad utbudet är.

Infrastrukturavdelningen är en specialistberoende avdelning vars produktivitet direkt hämmas vid frånvaro av vissa nyckelpersoner. Avdelningen har under en längre tid haft hög arbetsbelastning och situationen har försvårats av att avdelningen inte haft full personalstyrka på plats. Få tjänster har en naturlig back-up resurs och många tjänstmän arbetar i en struktur som kan likställas med entreprenörskap. I anpassningsprocessen av organisationen har stor vikt lagts på att skapa naturliga team, såsom infrastrukturteamet, trafiktjänsteteamet osv. Genom att strukturera avdelningen i team fås bättre kunskapsspridning, en klarare styrning, ett bättre nyttjande av olika kompetenser samt ett naturligt erfarenhetsutbyte som är essentiellt då relativt många tjänster är tillsatta med helt ny personal och arbetsfältet komplicerat. En annan stor fördel med att jobba i team är det gemensamma ansvar som gruppen tillsammans skapar för att teamsammansättningen ska fungera. Personerna i teamet lär sig ta ansvar för uppgifter utanför sitt direkta ansvarsområde och naturliga back-up strukturer bildas.

Större strukturella förändringar i arbetssätt är påfrestande för medarbetarna. Arbetet i teamstruktur kräver att tjänstemännen tar ett större helhetsansvar utan att kvaliteten på det individuella arbetet påverkas negativt. Därtill är de tvungna att bredda sin kompetens och generella förståelse för att teamarbetet ska bli effektivt. I och med att arbetstiden är begränsad betyder det att tjänstemännen måste arbeta mer effektivt och tillgodogöra sig mer information än tidigare. Därtill har deras ansvar, utöver de uppgifter som specificeras i arbetsordning, indirekt ökat. Men på lite sikt borde teamstrukturen minska den personliga stressen samtidigt som kvalitén på utfört arbete förbättras.

Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling

Den politiska styrningen kan snabbt ändra förutsättningarna för att uppfylla målen i verksamhetsplanen och kan indirekt påverka välbefinnandet hos personalen. Ett exempel under året är det långt skridna arbetet med utvecklingen av förbindelsen till Jurmo, Brändö kommun, som i ett mycket sent skede stoppades av regeringen. Därtill finns inga medel avsatta för oförutsedda händelser utan dessa måste finansieras via tilläggsbudget, vilket alltid innehåller inslag av osäkerhet, fördröjning och anpassning.

Budgetramarna kommer under de närmaste åren att minska till följd av besparingskrav. Det kommer att bli en svår prioritering där olika intressen måste vägas mot varandra för att finna alternativ som har minst påverkan på samhällsservicen. Besparingskraven kommer högst antagligen att ge avdelningen ökad arbetsbelastning samtidigt som yttre krav på kvalitetssäkring och utvärderingar kommer att kräva mer resurser än idag.

En utmaning de närmaste åren kommer även att vara att implementera hållbarhetsaspekter i arbetet, särskilt med hänsyn till de begränsade personella resurserna.

I och med att delar av avdelningens verksamhet är utlokaliserad till olika leverantörer uppstår operativa risker, både tids- och kvalitetsrelaterade. Dessa risker hanteras främst med genomarbetade upphandlingar, bra avtal och löpande avtalsuppföljning med leverantörerna.

Uppföljning av målsättningar

Avdelningens övergripande mål

Mål: Anpassa organisationen till den nya infrastrukturavdelningen.

Förverkligat: Organisationen har anpassas och är nu betydligt bättre lämpad att möta omgivningens krav.

Mål: En verksamhetsplan för år 2016 och underlag till det nya handlingsprogrammet tas fram.

Förverkligat: Verksamhetsplanen är klar och underlag för det nya handlingsprogrammet är framtagna.

Mål: En trafikjour upprättas.

Förverkligat: Medel för trafikjour har beviljats, men svårigheter finns att till en rimlig kostnad och belastning på de få anställda få en fungerande och realistisk trafikjour till stånd. Avdelningen arbetar vidare i hopp om att hitta nya infallsvinklar och lösningsmodeller, men tillsvidare har berörd personal uppmannats att söka utryckningsersättning vid jourfall.

Allmänna byrån

Mål: Mätetal för ärendehandläggningen inom hela avdelningen tas fram i syfte att kunna lägga mål för år 2016.

Förverkligat: Målet har inte förverkligats till följd av att de tidsmässiga resurserna prioriterats på annat håll. Avdelningen har dock för avsikt att ta fram dessa mätetal för att använda dem vid planering och utveckling av verksamheten.

Mål: Inköp av nödvändiga byggstandarder och motsvarande dokument, uppdatering av fastighetsdata från lantmäteriverket samt anpassningar och utveckling av programvara inom GIS.

Förverkligat: Huvuddelen av nödvändiga byggstandarder har köpts in, resterande del köps in under år 2016.

Mål: Revidering av byggbestämmelsesamlingen och harmonisering av GIS-data.

Förverkligat: Uppdatering av fastighetsdata från Lantmäteriverket och utveckling av programvara inom GIS sker kontinuerligt. Projektet ligger enligt plan.

Mål: Översyn av plan- och bygglagen samt därefter juridisk genomgång.

Förverkligat: Nya byggbestämmelsesamlingen (ÅFS 2015/5) är i kraft sedan 1 mars 2015.

En översyn av plan- och bygglagen har utförts och lagberedningen arbetar sedan december 2015 med en revidering av lagstiftningen på området.

Mål: Energideklarationsregistret tas i bruk från och med 1 januari 2016.

Förverkligat: Arbetet är på slutfasen, men registret har ännu inte tagits i bruk. Ny målsättning är att energideklarationsregistret kan tas i bruk i under hösten 2016.

Mål: Stöda åtgärder för ökad tillgänglighet i bostäder.

Förverkligat: Landskapsregeringen har beviljat stöd till hissinstallationer i äldre flervåningshus, genom vilka 72 lägenheter får tillgång till hiss. Därtill har landskapsregeringen såsom tidigare beviljat stöd till ett flertal åtgärder avseende reparationer av pensionärers bostäder.

Mål: Stöda klimatvänliga installationer och energieffektiviserande åtgärder i bostäder.

Förverkligat: Landskapsregeringen har under år 2015 beviljat flera stöd till installationer av solceller än tidigare. Ökat antal ansökningar som uppfyllt ansökningskriterierna är förklaringen till detta. Därtill har landskapsregeringen såsom tidigare beviljat stöd till ett flertal åtgärder avseende energieffektiviserande åtgärder i flerbostadshus.

Mål: En ny kabelförbindelse mellan Åland och fastlandet skall tas i drift under slutet år 2015.

Förverkligat: Arbetet med förverkligande av likströmskabeln till riket fortsätter och förväntas vara slutfört under inledningen av 2016. Samtidigt pågår en diskussion att ta bort eller minska avgiften till Vattenfall gällande Sverigekabelns anslutning till det svenska regionnätet. Ännu har dock inte någon ny överenskommelse uppnåtts.

Mål: Koncessioner för 4G har ledigförklarats på Åland.

Förverkligat: Landskapsregeringen har givit sitt samtycke till att två aktörer tilldelas koncessioner.

Mål: Inmatningstariffsystem för vindkraft.

Förverkligat: Arbetet med att etablera ett inmatningstariffsystem för vindkraft pågår. Detta gäller lagstiftning och uppfyllande av de krav riket anser att Åland ska uppfylla gällande andelen förnybar energi till år 2020.

Mål: Förlängt stöd för vindkraften.

Förverkligat: Kompensation för den tidigare accisbefrielsen har utbetalats för produktionsåren 2011 och 2012 för elproduktion genom vindkraft. En förlängning av stödet gällande produktionsåren 2013-2015 har utarbetats och stödnotifieringen har inlämnats till EU kommissionen.

Trafikbyrån

Mål: Under åren 2015 – 2016 ska vägförvaltning till sin helhet att bli en beställarorganisation i och med att all mätning och projektering handlas upp.

Förverkligat: Mätningssupphandlingen förbereddes under året, för satt avtal ska skrivas under 2016. Projektet ligger enligt plan.

Mål: Ett nytt digitalt vägregister som fyller dagens krav upphandlas och kartering av vägnätet genomförs.

Förverkligat: Kartering av landskapets vägnät, vägnätsmätning, upphandlades och utfördes under året 2015. Syftet med vägnätsmätningen är att skapa ett underlag för tillståndsbedömningen för landskapets vägar. Konsulten utförde vägnätsmätning på 573 km belagd väg som Ålands

landskapsregering är väghållare över, både på fasta Åland och i skärgården. Vagnätsmätningen resulterade i en bättre övergripande helhetsbild över vägarnas jämnhet och åkkomfort samt spårbildning längs vägarna.

En intern databas för trafikbyrån har tagits i bruk. I registret finns förutom uppgifter om landskapets vägar även fastighetsdata, uppgifter om beläggningar, skyddsområden och jordartsinformation m.m. I databasen finns därtill all information från vagnätsmätningen som utfördes under 2015.

Mål: Funktions- och standardbeskrivningen för vägunderhållet fastställs.

Förverkligat: Dokumentet för funktions- och standardbeskrivningen finns och nyttjas vid beställning av vägunderhåll. Funktions- och standardbeskrivningen är dock inte fastställd på politisk nivå och målet är således inte helt förverkligat till denna del.

Mål: Upphandling av ett nytt drifts- och underhållsavtal för de grunda farlederna.

Förverkligat: Upphandling av ett nytt drifts- och underhållsavtal för de grunda farlederna gjordes våren 2015 och avtalet trädde i kraft under augusti 2015.

Mål: Befintligt avtal för flygtrafiken på linjen Mariehamn – Stockholm (Arlanda) går ut 29 februari 2016 och en ny upphandling måste påbörjas under 2015.

Förverkligat: I slutet av år 2015 antogs Nextjet Ab:s anbud. Avtalet är fyraårigt och på årsbasis 407.775 euro förmånligare än befintligt avtal. Avtalet innebär även trafik under julimånad, vilket inte har erbjudits tidigare. Priset för en tur/retur resa inte får överstiga 250 euro medan priset för en enkelbiljett inte får överstiga 125 euro. Flygbolaget måste därtill erbjuda fyra olika priskategorier. En enkelresa kostar i dagsläget mellan 69 euro till 125 euro.

Mål: En ny tvåårig tilldelning med en option på ytterligare två tilläggsår ska göras för kollektivtrafiken då de nuvarande stöдавtalen löper ut vid årsskiftet 2015. Noggranna ekonomiska analyser görs på basen av det ekonomiska utfallen från tidigare år. Ett lagförslag för ny kollektivtrafiklag bereds.

Förverkligat: Ursprungligt mål var att landskapsregeringen skulle börja upphandla kollektivtrafiken för 8-12 år från och med 1 januari 2016 med stöd av den planerade kollektivtrafiklagen som ska tas fram för landskapet. Lagstiftningsarbetet har dock dragit ut på tiden varför landskapsregeringen beslöt att fortsätta tilldela trafiken till och med 31 december 2017, med möjlighet till två års förlängning. Tre nya stöдавtal undertecknades 18 november 2015.

Mål: Att trafiken på norra linjen går över i privat drift under våren samt att totalkostnaden sänks jämfört med drift i egen regi. Den södra linjen driftsprivatiseras under år 2015 med målsättningen att sänka de direkta driftskostnaderna exkl. bränsle med minst 12 procent jämfört med drift i egen regi.

Förverkligat: Driften på norra linjen övergick i privat regi för linjen Åva-Osnäs del den 3 juni 2015 och för linjen Hummelvik-Torsholmas del den 18 augusti 2015. För linjen Åva-Osnäs sänktes de direkta driftskostnaderna med 28 procent och för linjen Hummelvik-Tormsholma sänktes de direkta driftskostnaderna med 33 procent. Både norra och södra linjens upphandlingar blev föremål för besvär. Infrastrukturavdelningen hade framgång i marknadsdomstolen och alla besvär förkastades. Besvären förorsakade dock en försening i övergången till privat drift, så att alla linjer övergick i privat regi först från och med 1 februari 2016. Driftskostnaderna sänktes 32 procent.

Mål: Den tvärgående linjen läggs ut på totalentreprenad. Trafiken på Kumlinge-Enklinge och Asterholma-Lappo-Torsholma bjuds på ny totalentreprenad från början av år 2015.

Förverkligat: Tvärgående linjen övergick på totalentreprenad den 15 juni 2015 med bättre kapacitet för tunga transporter. Trafiken på Kumlinge-Enklinge och Asterholma-Lappo-Torsholma upphandlades på ny totalentreprenad från början av år 2015 så att båda linjerna är på ett och samma avtal med en skyldighet att tillhandahålla en reservfärja.

Mål: Driftsentreprenaderna för trafiken på linjen Åva-Jurmo och Svinö-Degerby liksom totalentreprenaderna för passagerarbåts- och menförestrafik i södra skärgården, Getas, Hammarlands samt Lemlands skärgård fortsätter.

Förverkligat: Driftsentreprenaderna för trafiken på linjen Åva-Jurmo och Svinö-Degerby liksom totalentreprenaderna för passagerarbåts- och menförestrafik i södra skärgården, Getas, Hammarlands samt Lemlands skärgård fortsatte.

Mål: En utredning tillsätts kring möjligheterna att utveckla lättare persontransporter i skärgårdstrafiken.

Förverkligat: På grund av överklaganden gällande privatiseringsprogrammet var avdelningen på grund av tidsbrist tvungna att bortprioritera utredningsarbetet.

Mål: Att utveckla webbokningssystemet för att öka användningsgraden ytterligare.

Förverkligat: Befintliga bokningssystemet Bookit utvecklas kontinuerligt såsom funktionen ”avvikelser i ordinarie turlista”, där korrigerade avgångstider och beviljade extra turer synligt kompletterar den tryckta turlistan. För att öka användningsgraden och förenkla bokning och avbokning via mobiltelefon för kunder som redan befinner sig skärgården har framtagningen av en Ålandstrafiken-app påbörjats.

Mål: Att hållbara, förenklade och enhetliga avgifts-, boknings- och avbokningsregler tas fram samt att en informationsstrategi tas fram.

Förverkligat: De skärpta boknings- och avbokningsreglerna har gjort att ledig däckskapacitet nyttjats mer optimalt jämfört med tidigare år. Den avsevärt kortare avbokningstiden resulterade även i färre för sent avbokade platser och därmed mindre fakturerade avbokningsavgifter. En informationsstrategi inom skärgårdstrafiken har tagits fram och förankrats inom organisationen och hos entreprenörerna.

Mål: En funktionsbeskrivning för en gemensam boknings- och biljetteringsplattform för skärgårdstrafiken och kollektivtrafiken tas fram i syfte att förnya systemen och se över organisationen. I samband med detta tas ett gemensamt zon- och betalningssystem för bussbiljetter fram, där även stadstrafiken omfattas.

Förverkligat: Arbetet med en funktionsbeskrivning för plattformen har påbörjats. Infrastrukturavdelningen avvaktar nu direktiv från den nya landskapsregeringen om hur man önskar gå vidare.

Mål: Att utveckla oljeskyddet inom landskapet och fastslå en oljeskyddsplan.

Förverkligat: Planen för bekämpning av oljeskador fastställdes i november 2015, gäller för perioden 2015-2019 och uppdateras årligen. Vidare ordnades i december, tillsammans med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i Sverige, en utbildning om oljeskadeskyddsarbete för 24 personer i organisationer som har nyckelfunktioner vid en oljeolycka inom Åland. Landskapsregeringen har dessutom ingått ett avtal med räddningsväsendet rörande uppgifter och ansvar när det gäller att bekämpa oljeskador. Avtalet innehåller bl.a. planering, drift, upprätthållande av jour, räddningsledning, övervakning, utredning och rapportering.

Mål: Att anskaffa och förnya oljeskyddsutrustning i enlighet med oljeskyddsplan, med delfinansiering från Oljeskyddsfonden.

Förverkligat: Oljeskyddsfonden har omfattat den investeringsplan som ingick i oljeskyddsplanen och de mest prioriterade upphandlingarna har påbörjats under året.

Mål som definierats i arbetsprogram godkända av regeringen

Mål: Verkställa projekt som gäller om- och nybyggnad av vägar samt gång- och cykelvägar.

Förverkligat: Under 2015 har följande två projekt verkställts; ombyggnad av Kalmarnäs korsningsområde i Jomala kommun och ombyggnad av Östra Utfarten, i samarbete med Mariehamns stad, i syfte att göra sträckan trafiksäkrare för såväl trafikanter som för cyklister och fotgängare.

Mål: Handlägga vägplaneförslag och vägplaner.

Förverkligat: Under 2015 har följande arbete gjorts rörande vägplaner; vägplan fastställdes för väg samt gång- och cykelväg på sträckan Geta kyrka – Höckböle i Geta kommun, vägplan fastställdes för grundförbättrande åtgärder på sträckan Harparnäs-Karlby i Kökars kommun, vägplan fastställdes för nybyggnation av parallell gång- och cykelväg på sträckan Fallgårdsvägen-Jomala kommunkansli i Jomala kommun, vägplan utställdes ånyo för sträckan Bjärström-Emkarby inklusive byggande av parallell gång- och cykelväg i Finströms kommun och vägplan utställdes för Vårdöbro, i Vårdö kommun. För majoriteten av Infrastrukturavdelningens projekt måste en vägplan fastställas innan en väg kan börja byggas. Vägplanarbetet inklusive besvärstider och behandling i kommunen är en lång process som inte sällan sträcker sig uppemot två år.

Mål: Upphandla och genomföra tre grupper av grundförstärkning genom stabiliseringsfräsning.

Förverkligat: Grundförstärkningar genom stabiliseringsfräsning upphandlades och genomfördes i två separata grupper under 2015 på hela eller delar av följande vägar: Svibyvägen, Klockargatan, Brobackavägen, Kyrkvägen i Eckerö, Hagavägen, Hamnsundsvägen, Skarpnätövägen och vägar på Kumlinge samt mindre lappningar på ytterligare några vägar. Grundförstärkning genom stabiliseringsfräsning gjordes på 15,7 km lands- och bygdeväg. Därtill upphandlades även ännu en stabiliseringsgrupp i slutet av 2015 för att kunna genomföras under 2016. Grundförstärkning genom stabiliseringsfräsning är en bra och ekonomiskt fördelaktig metod för de mindre trafikerade vägarna som landskapet är väghållare över. Metoden har sedan 2014 använts i större omfattning på landskapets vägar.

Mål: Upphandla beläggningsavtal för åren 2015-2016 (2017)

Förverkligat: Under 2015 upphandlades beläggningsarbete för att gälla i två år, med möjlighet till ett års förlängning. Detta var första gången Infrastrukturavdelningen gjorde upphandlingen längre än på årsbasis. Ny- och ombeläggning med oljebitumengrus och asfaltbetong utfördes under år 2015 på 34,3 km väg samt 0,5 km gång- och cykelväg.

Mål: Fortsätta arbetet med att ta fram upphandlingsmallar för Trafikbyrån och genomföra nödvändiga upphandlingar.

Förverkligat: Under år 2015 fortsatte arbetet med att ta fram upphandlingsmallar för Trafikbyråns olika infrastrukturprojekt. Inom Infrastrukturavdelningens verksamhetsområde genomfördes under år 2015 upphandling för bottenkartläggning, vägnätsmätning, sjötransporter för infrastrukturprojekt samt geotekniska fält- och laboratorieundersökningar.

Mål: Hastighetsdisplayer och trafikmätare är kontinuerligt utplacerade längs landskapets vägar.

Förverkligat: Hastighetsdisplayer sätts upp på längs landskapets vägar enligt fastställt schema i syfte att uppmärksamma vägtrafikanterna på att hålla hastighet. Trafikmätning sker årligen på landskapets alla vägar i syfte att veta hur tungt trafikerade vägarna är samt för att se skillnader mellan trafikintensiteten vid olika tidpunkter på dagen.

Mål: Fortsatt trafiksäkerhetsinformation.

Förverkligat: Ett aktivt arbete har gjorts för att informera allmänheten om trafiksäkerhet i olika medier. Allmän trafikundervisning sker därtill årligen i både skolor och på dagis bl.a. genom evenemang såsom Ettor i buss, Trafikjokern och skolpolis.

Mål: Utföra löpande underhåll för hamnar, bryggor och färjelägen.

Förverkligat: Underhåll och reparationer främst på färjelägen och bryggor utfördes enligt program under året. Följande mera omfattande ombyggnads- och förstärkningsarbeten slutfördes under året:

En landklaff och tre frontbalkar s.k. modell Destia till linfärjfasten levererades, renoveringsplanerna för linfärjelinjerna har blivit slutfört i förtid och nu har samtliga linfärjor det nya angöringssystemet enligt planen från år 2011.

Vidare har följande arbeten utförts inom verksamhetsområdet; tre stycken nya fenderstöd i betong har gjutits på Enklinge, på Kyrkogårdsö har piren förstärkts med mera sten men behöver ytterligare kompletteras under år 2016 och vid dykdalben invid Lappo färjfäste har fendrar förnyats. Vinterjobbet har bestått av renovering på verkstadsbyggnaden i Möckelö. Upphandling av nya klaffar till Lappo, Kumlige och Torsholma har påbörjats, därtill pågår upphandlingar av nya fendersköldar till Kökar, Snäckö och Överö.

Mål: Utföra förstudier och ta fram projekteringsunderlag för hamnar, bryggor och färjelägen.

Förverkligande: Investeringsbehovet är stort i hamnar och färjfasten. Under året har projekterings- och konstruktionsuppdrag utförts för byggande av ny landklaff på Lilla Hummelholm i Brändö, för matartrafikens behov av angöringsplats. Projekteringsunderlag för ny landklaff i Galtby för Södra linjens behov har uppgjorts och överlämnats till NTM-centralen i Egentliga Finland. En förstudie för förkortat färjpass på linjen Åva – Osnäs har påbörjats. I förstudien ingår ett samarbetsprojekt gällande ny landklaff i Osnäs med NTM-centralen i Egentliga Finland.

Mål: Fastställa en vägplan och upphandla entreprenaden för att byta befintlig bro till rörbro vid Fiskökroken i Brändö.

Förverkligande: Vägplanen för att byta befintlig bro till rörbro vid Fiskökroken i Brändö fastställdes, varefter entreprenaden bjöds ut och upphandlades. Entreprenaden färdigställs under år 2016.

Mål: Utföra årliga broinspektioner

Förverkligat: Underhållsbehovet för broarna i landskapet är fortsättningsvis stort. Under året har huvudinspektioner, samt uppföljningsinspektioner av broarna fortsatt. Samtliga broar i skärgårdskommunerna och på fasta Åland är inspekterade. Vid granskningarna undersöks broarna enligt svenska Trafikverkets fastställda kontrollmetoder med avseende på materialbeskaffenhet, slitage och bärförmåga. Resultaten införlivas i ett digitalt broregister för att underlätta långsiktig planering av åtgärder i brobeståndet. På grund av broarnas allmänna skick och förändringen i fordonsstadgan angående fordonskombinationers största tillåtna vikt har ett förslag till åtgärdsprogram framtagits för brobeståndet i landskapet.

Den 25 juni 2015 fattade landskapsregeringen beslut om att ersätta Vårdöbron med en ny bro, samt riva den befintliga Vårdöbron då den nya bron tas i bruk. En projektorganisation för byggande av ny

Vårdöbro har byggts upp under året och inlett sitt arbete. I syfte att hålla den befintliga Vårdöbron i drift till den nya bron är på plats har en tillfällig inspektionsplattform av trä byggts under hela bron och förstärkning med stålpelare och balkar har utförts vid landfästet.

Produktionsbyrån

Mål: Rederienheten ställs om till en enhet för linfärjeförare och ansvaret för tonnaget överförs till trafikbyrån varvid även den framtida driftsformen utreds.

Förverkligat: På grund av överklaganden mot driftsprivatiseringsprogramet övergick den i sista linjen i privat regi först i februari 2016. Målsättningen uppfylls till sin helhet under våren 2016.

Mål: Utvecklingsmöjligheterna för hamnverksamheten i Möckelö utreds med målsättning att i första tilläggsbudgeten för år 2015 återkomma med förslag om en helhetslösning för området. Därtill utreds vägunderhållets framtida organisation och samordning med Mariehamns stad vidare, varvid även verkstaden och lagret berörs genom att alternativen för framtida organisation ses över.

Förverkligat: Under år 2014-2015 utreddes vägunderhållets framtida organisation och samordning med Mariehamns stad, varvid även verkstaden och lagret berördes genom att alternativen för framtida organisation sågs över. Det konstateras att samarbetet mellan landskapsregeringen och staden fungerar väl och kan utvecklas, men att vinsterna av ett samgående i dagsläget inte är uppenbara. Tidigare ingångna avtal gällande plogning, halkbekämpning, plogkäppsuppsättning/borttagning och hyvling/dammbindning av grusvägar med staden och kommunerna fortgår dock som vanligt.

Mål: Övnings- och uppkörningsområde vid Motorfordonsbyrån

Förverkligat: Möjligheterna att anlägga ett prov- och uppkörningsområde vid Motorfordonsbyrån i Möckelö utreddes under året och medel beviljades, med syfte att bygga banan under 2016.

Mål: En undersökning som belyser förutsättningarna att köra linfärjor med eldrift ska beställas. Vissa beräkningar påvisar att 50-60 procent energibesparingar uppnås jämfört med maskiner som körs med fossilt bränsle men varje linje har mer eller mindre unika förutsättningar.

Förverkligat: En utredning har beställts från fastlandet gällande eldrift för linfärjor. Den tekniska utredningen och kostnadskalkylen kommer under första kvartalet 2016 att presenteras för landskapsregeringen.

Mål: Modernisera linfärjorna så att de klarar kommande säkerhetskrav

Förverkligat: Under slutet av år 2015 försågs två av linfärjorna med nya dieselmotorer vilka har en lägre bränsleförbrukning samt ett lägre CO₂-utsläpp än de äldre motorerna. För närvarande förses dessutom linfärjorna med nya och ändamålsenliga styrhytter samtidigt som brandsäkerheten ombord ökar genom installation av brandsläckningsapparat och alarmsystem. Linfärjorna måste uppdateras för att klara kommande säkerhetskrav, samtidigt som avdelningen på lite längre sikt har för avsikt att förnya flottan för att möjliggöra transporter med fordonskombinationer som når upp till den högsta tillåtna vikten på 76 ton. I dagsläget är det endast Töftö linfärja, vars lastkapacitet är 100 ton, som möjliggör så tunga transporter.

Mål: Nya typer av däckluckor och trapphus till maskinrummen ska byggas på några av linfärjorna.

Förverkligat: På de landskapsägda linfärjorna har det löpande under hela året, och speciellt under dockningar, gjorts diverse arbeten för att anpassa linfärjorna med tanke på att förlänga livsspannet. Underhållet ombord blir enklare att utföra i och med att linföraren smidigare kan ta sig ner till maskinrummet för att utföra sina dagliga kontrollrutiner och serviceunderhåll.

Mål: Varje färja tas ur trafik för dockning och översyn enligt uppgjort docknings och översynsschema och trafiken sköts under tiden med ersättande tonnage.

Förverkligat: Docknings- och översynsplanen genomfördes enligt uppgjort schema och trafiken sköttes under tiden med ersättande tonnage.

Mål: De frigående fartygen exklusive m/s Skarven behöver uppgraderas till följd av de nya brandbestämmelserna som träder i kraft under 2015.

Förverkligat: Åtgärdsförslagen för att uppgradera fartygen enligt de nya brandbestämmelserna blev godkända av Trafiksäkerhetsverket (Trafik) i december 2015. Fartygen byggs om och uppgraderas under 2016.

Uppföljning av mätetal/miljöfaktorer/miljönyckeltal

Mätetal har tagits fram och har under året följts upp i enlighet med avdelningens verksamhetsplan. Det finns ett behov av en översyn för att utvärdera vilka mätetal som är viktigast ur ett internkontrollperspektiv. Avdelningens målsättning är att under år 2016 arbeta fram en handfull utvecklade nyckeltal.

Miljöutredningar görs i alla större infrastrukturprojekt och vid alla planändringar för att underlag ska finnas för att beakta och välja miljövänligare alternativ. Miljökrav ställs även vid upphandlingar, men avdelningen ser ett behov av att på sikt utveckla kravnivåerna både på det interna arbetet och det som handlas upp. Miljöarbetet är högt prioriterat på avdelningen, men enhetliga miljönyckeltal har hittills saknats. I samband med hållbarhetsarbetet 2016-2017 kommer Infrastrukturavdelningen att arbeta vidare med detta.

Redogörelse för avdelningens interna kontroll

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut inom avdelningen har under året fungerat utan särskilda anmärkningar. Delegeringsbeslut, lagar och förordningar samt anvisningar följs och enskilda tjänstemän har genom tjänstemannabeslut givits föredragnings- och beslutanderätt. Avdelningen har därtill infört en kvalitetssäkring vid beslutsfattande vilken innebär att alla beslut som ska föredras för minister eller för den samlade landskapsregeringen först ska skickas till tjänstemannens närmaste förman för godkännande. Syftet med förfarandet är att avdelningen ska fatta rättssäkra och riktiga beslut som i sin grund är uppbyggda på samma sätt oavsett vilken tjänsteman som föredrar ett visst ärende.

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Inom Infrastrukturavdelningen hålls regelbundna avdelningsmöten, byråmöten och arbetsgruppsmöten för att stämma av att arbetet bedrivs i enlighet med fastställda mål. Som styrdokument fungerar avdelningens verksamhetsplan som följs upp och uppdateras kontinuerligt. Avdelningen är stor och innehåller många olika sakområden, varför redovisningsmetoden anpassats till ämnesområdet. Därför används beroende på område både målstyrning i balanserade styrkort, återanskaffningsplaner och projektplanering i Gantt-scheman, vilka på ett överskådligt sätt visar hur olika moment faller ut i tid och hur mycket arbetstid som bör reserveras till olika moment.

Ordnande av riskhantering

Trafikledningen har utvecklats och en handlingsplan har tagits fram för att minska konsekvenserna av störningar i färjetrafiken. Vid driftsstopp ger entreprenören eller dess ombud en situationsbedömning och anger ett förväntat tidsperspektiv. Därefter bedöms vilka åtgärder ur handlingsplanen som måste genomföras.

För att förbättra den ekonomiska kontrollen och styrningen av avdelningens medel utreds om investeringstidplaner på ett överskådligt vis kan kompletteras med kostnadsfördelning. Därtill pågår ett projekt för att utveckla trafiksäkerhetsplaneringen med planerade fokusområden för de närmaste åren. Även bro- och hamninvesteringarna kan med fördel kompletteras med ett arbetsprogram/schema för ett år eller några år för att erhålla ett bättre helhetsperspektiv. Ett annat prioriterat område är att utveckla det balanserade styrkortet med vision och se över och förfina strategier, kritiska framgångsfaktorer och nyckeltal, samt gemensamt arbeta fram relevanta SMART-mål.

Några av momenten har historiskt redovisat stora budgetavvikelser, i synnerhet i relation till deras omsättning. Avdelningen har under år 2015 satsat resurser på kvalitetssäkra budgeteringsprocessen och den löpande uppföljningen mot budgetar och prognoser. Avdelningen har även infört avvikelseanalys baserad på antal överskridningar av budget samt procentuell avvikelse mellan budget och utfall. Vid behov kan fler avvikelser analyseras.

Hur avdelningen jobbar för att minimera riskerna gällande nyckelpersoner och personalrelaterade risker har behandlats under rubrik Infrastrukturavdelningens organisation och väsentliga förändringar inom avdelningens verksamhet och ekonomi.

Avtalsverksamhet

Att upphandla och skriva avtal är ett mycket komplext område. Infrastrukturavdelningen är en av de avdelningar inom landskapsregeringen som har de mest komplexa och till antalet flest upphandlingar. Idag har avdelning två heltidsanställda trafikupphandlare som genomför alla mer komplexa trafikupphandlingar, men upphandling sker på de flesta tjänster inom avdelningen. Inom landskapsregeringen pågår en centraliseringsprocess av upphandlingar vilken kommer att komma avdelningen tillgodo. De flesta upphandlingarna på avdelningen kommer dock även fortsättningsvis att genomföras av personer ur den berörda verksamheten eftersom de besitter kunskap om tekniska krav, verksamhetskrav, kvalitetskrav, funktionskrav, miljökrav mm och även följer upp ingångna avtal. Under 2015 utförde landskapsrevisionen en granskning av upphandlingarna, i vilken det noteras misstag i några upphandlingar men även konstateras att avdelningen har god kvalitetssäkring. För att ytterligare höja kompetensen inom upphandlingsområdet kommer avdelningen därför under 2016 att hålla en fördjupad internutbildning för personer involverade i upphandlingar. Därtill pågår ett mer långsiktigt projekt för att säkerställa att arbetsinsatsen vid trafikupphandling och avtalsuppföljning visualiseras ännu bättre.

Fakturahantering eller andra relevanta områden att bedöma för avdelningen

Sedan slutet av år 2015 pågår ett projekt vars syfte är att förtydliga och förenkla fakturahanteringen. Avdelningen har tillsammans med finansavdelningen uppdaterat alla rättigheter i fakturahanteringssystemet Palette så att dessa motsvarar avdelningens arbetsordning för år 2016. Därtill har alla roller och flödesreferenser reviderats för att säkerställa att en faktura utan dröjsmål når avsedd mottagare eller dess back-up person.

Under året har det noterats att avdelningen använder många redovisningskonton, vilket försvårar kostnadsuppföljningen. Ett arbete har startats för att ta fram ett dokument som mer precist definierar avdelningens enhetliga kontoplan och klart belyser vilka konton som ska användas till en viss transaktion. Inom avdelningen kommer man också att börja arbeta med behovssydda inställningar i fakturasystemet Palette, vilket innebär att man avgränsar varje användares valbara alternativ enligt behov.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom avdelningen

Den interna styrningen och kontrollen inom avdelningen är integrerad i verksamhetsprocesserna och bedöms vara välfungerande. Mängden styrdokument varierar mellan de olika byråerna och enheterna. Avsaknad av styrdokument innebär en ökad risk för att uppgifter genomförs på olika sätt samt att beroendet av nyckelpersoner ökar då endast ett fåtal personer känner till hur arbetet ska skötas. Arbetet med att uppdatera och initiera nya styrdokument påbörjades under 2015 och kommer att fortgå under flera år.

FRISTÅENDE ENHETER OCH MYNDIGHETER

Fastighetsbyrån

Fastighetsförvaltningen redogörs för under finansavdelningen.

Ålands sjösäkerhetscentrum

Väsentliga förändringar i verksamhet och ekonomi

Verksamheten styrs av landskapslagen (2003:17) om Ålands sjösäkerhetscentrum. Centret har under året förberett ett övertagande av skolfartyget, vilket ökat belastningen på centret avsevärt. För att klara belastningen och uppfylla gällande regelverk anställdes en Utbildnings- och sjösäkerhetsansvarig på centret. Centrets reglemente måste revideras samt omorganiseras i två enheter, kursenhet och rederienhet.

Det totala antalet kursdeltagare har under året varit 1.832 kursdeltagare, vilket är en ökning med 36 procent jämfört med 2014, fördelat på 174 kurstillfällen. I och med den under hösten tilltagande efterfrågan på ÅSCs kurser har centret utbildat ytterligare ett antal externa instruktörer som på kortvarsel kan vara tillgängliga med tanke på det förväntade behovet under 2016.

Under året har rederier och sjöfarare kommit igång med fortbildningskurserna för att uppfylla STCW Manila 2010 kraven innan 2017. Sjöfartsskolorna hade dock något färre antagna elever mot tidigare år vilket kommer att avspeglar sig i ÅSC verksamhet under de kommande åren.

Under hösten inleddes arbetet med implementeringen av skolfartyget Michael Sars i centrets verksamhet inför 2016. Centret kommer att stå som förvaltande myndighet över landskapsregeringens skolfartyg och inneha rederiansvaret för fartyget inkluderande bl.a. det operativa ansvaret för driften.

Uppföljning av målsättningar

Kursverksamhet

Mål: Utveckla kurserna i hamn-, bassäng- och brandanläggningarna samt att marknadsföra dessa.

Förverkligat: De flesta kurser vid Ålands sjösäkerhetscentrum följer den internationella STCW-konventionen varför utvecklingen hela tiden måste anpassas till regelverkets krav på innehåll och omfattning. Under hösten startades en kompletteringsutbildning för elmästare (ETO) enligt STCW 2010 A-III/6 för Högskolan via elektrotekniska-programmet. I samband med planerna på ett nytt simulatorcenter fortgår arbetet med att undersöka hur en ny simulator kan bidra som en kvalitetshöjande faktor till Sjösäkerhetscentrums kursverksamhet

Mål: Leverera aktuella säkerhetsutbildningar anpassade för närregionen.

Förverkligat: Med anledning av den drastiskt höjda efterfrågan på STCW kurser från rederinäringen har centret anställt personal och utbildat extra personal för att klara efterfrågan av kurser under 2015 och t.o.m. 2016. Kurserna utvecklas hela tiden efter näringsens behov.

Mål: Integrera flera kurser godkända av myndigheterna till kursutbudet.

Förverkligat: Planerna på externkursverksamhet påbörjades under hösten efter rederinäringsens önskan och behov myndigheternas respons har varit god.

Mål: Hålla cirka 140 kurser under året av varierande längd.

Förverkligat: 174 kurser hölls under året i jämförelse med fjolårets 106.

Mål: Bibehålla positionen som marknadsledare.

Förverkligat: De rederier som redan tidigare visat sin tillit till ÅSC har fortsatt utbilda sin personal här. Nya kunder, rederier från både Finland och Sverige har visat intresse för rederianpassade utbildningar.

Ålands sjösäkerhetscentrums kursdeltagare 2014 och 2015

Kursens namn	Förverkligade kurser 2014			Förverkligade kurser 2015				
	Kurser	Dagar	Deltag.	Kurser	Dagar	Kvinnor	Män	Deltag.
Totalt	106	186	1 179	174	259	188	1 644	1 832
Säkerhetskurer	89	138	982	136	170	172	1 171	1 343
Livbåtsman	20	46	227	18	36	53	181	234
Livbåtsman, refresher	12	13	118	33	33	32	363	395
Fast rescue boat	6	13	39	5	15	1	32	33
Fast rescue boat, ref.	4	4	10	21	21	5	159	164
Basic Safety	1	5	9	-	-	-	-	-
Basic Safety ref.	5	10	38	22	44	9	224	233
Arbetskydd	3	3	21	2	1	1	32	33
Basic Safety (Tallink)	8	16	154	8	16	71	64	135
Första hjälp	4	4	51	4	4	0	42	42
Övr. sjösäkerhetskurer	26	24	315	23		0	74	74
Brandkurser	17	48	197	38	89	16	473	489
Familiarization Training	1	1	11	-	-	-	-	-
Basic Fire Fighting	6	24	74	7	28	3	80	83
Basic fortbildning	-	-	-	5	5	3	76	79
Advanced Fire Fighting	3	9	42	4	12	4	55	59
Advanced fortbildning	7	14	70	22	44	6	262	268

Ålands sjösäkerhetscentrum ger ut egen verksamhetsberättelse.

Ålands fiskodling, Guttorp

Övergripande mål

Upprätthålla goda förutsättningar för småskaligt yrkesmässigt kust- och skärgårdsfiske samt sportfiske och fisketurism.

Årets målsättningar

För att uppnå det övergripande målet har landskapsregeringen satt upp följande delmål för verksamheten 2015:

- Verksamheten inriktas på produktion av fiskyngel för utplanteringsändamål i syfte att stärka och upprätthålla lokala fiskbestånd som är föremål för yrkes- och fritidsfiske.
- Under året produceras ca 120.000 smolt av havsöring och ca 150.000 1-somriga sikyngel samt att leverera cirka 2 miljoner nykläckta gäddyngel varav ca 1 miljon inköpes från privata aktörer.
- Marknadens behov och förväntningar utreds genom kontinuerlig kontakt och dialog med vattenägare och andra berörda grupper.
- Sälja 1-årig havsöring till den kommersiella matfiskodlingen om ett överskott finns.

För att utreda behov och önskemål hos fiskelag och samfälligheter kontaktades 109 av dessa. 72 svar erhöles. Av svaren framgick bl.a. att man önskade beställa ca 87.000 st havsöringar, 150.000 st sikyngel samt 2,1 miljoner nykläckta gäddyngel. Förutom verksamheten i Guttorp drevs i samarbete med fiskelag 11 st präglingsskassar med havsöring fördelat på 10 olika platser samt 3 st präglingsskassar med sik. Under året såldes ca 20.000 1-åriga havsöringar som sättfisk till den kommersiella matfiskodlingen.

Rederiverksamhet

Vintern var lindrig och fartygen kunde trafikera utan nämnvärda störningar. Förutom att säkerställa att av myndigheterna uppställda säkerhetskrav följs, eftersträvas en god nivå på underhållet för att hålla fartygen i tillfredställande skick. Fartygen har under året varit på översyn och dockats enligt på förhand uppgjord plan. De frigående färjornas medelålder är drygt 28 år och linfärjornas 31 år. Verksamheten bedrivs till stor del med eget tonnage.

I och med att driftsprivatiseringen är genomförd kommer rederiverksamheten att avvecklas under våren 2016.

Vägunderhållsverksamhet

Vägunderhållet sköter underhåll och mindre arbeten inom landskapste trafikinfrastruktur. Arbetet utförs enligt funktions- och standardbeskrivningen för vägnätet och enligt beställning av vägingenjör och bro- och hamningenjör. Arbetet har under året löpt enligt plan. Under år 2015 utreddes vägunderhålllets framtida organisation och samordning med Mariehamns stad.

Verkstad och lager

Verkstaden sköter landskapets tonnage och vägunderhålllets maskinpark. Lagret sköter upplagring av vissa förbrukningsmaterial och reservdelar för hela förvaltningen och finansieras av serviceavgifter och hanteringspåslag på lagerhållna varor.

Enhetens målsättning kan kortfattats beskrivas enligt punkterna nedan:

- Hålla en låg timdebitering genom att hålla personalstyrkan på en sådan nivå att man hela tiden har så nära full sysselsättning som möjligt.
- Hålla en bra service genom att ställa upp på obekväma arbetstid och helger, tjänstgöra som ”brandkår” vid plötsliga haverier samt att upprätthålla en bra planering.
- Hålla en hög kompetensnivå genom att kunna anställa fackmän och genom att kunna hålla personer med lång och gedigen kunskap om landskapsregeringens färjor, fordon och maskiner kvar i anställning hos landskapsregeringen.
- Verksamheten ska vara självfinansierad.

Enheten uppfyllde samtliga verksamhetsmål för år 2015.

Ålands Statistik- och utredningsbyrå

I lagen om Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅFS 116/93) stadgas att statistik- och utredningsbyrån (ÅSUB) har till uppgift att verka som Ålands officiella statistikmyndighet samt att bedriva kvalificerad utredningsverksamhet. ÅSUB har under år 2015 letts av en direktion bestående av sex sakkunniga och representanter för de som efterfrågar byråns tjänster. Under verksamhetsåret har direktionen haft sammanlagt fyra sammanträden.

I januari 2015 lämnade direktör Bjarne Lindström sin tjänst som direktör för ÅSUB. Katarina Fellman utnämndes efter en öppen rekrytering till ny direktör från 1 mars 2015. Förändringen har föranlett ytterligare rekryteringar, Jouko Kinnunen tillträdde som forskningschef den 15 april och Johan Flink som utredare den 1 juni 2015.

Landskapsregeringen har fastställt övergripande mål för ÅSUB. Målen förverkligas via byråns verksamhetsprogram och årliga verksamhetsplaner. Samtliga projekt och aktiviteter i verksamhetsplanen för 2015 har genomförts, dock i något fall med viss fördröjning. Inom såväl befolkningsstatistiken, boendestatistiken som företagsstatistiken förnyades systemen för de register som utgör grunden för statistiken med vissa förseningar i publiceringstakten som följd. Utöver de projekt som var kända när verksamhetsplanen fastställdes tillkom nya projekt och uppdrag under året.

Statistikproduktionen regleras i statistiklag för Åland (ÅFS 42/94). Den framställda statistiken har publicerats på ÅSUBs *webbplats* i statistikdatabasen och även i form av excel-tabeller, statistikrapporter, statistikmeddelanden samt kommenterande nyhetstexter. Inom 17 av statistikens 24 ämnesområden gavs statistik ut i ämnesspecifika publiceringar. Uppgifter för övriga områden publicerades i form av tabeller i Statistisk årsbok och på hemsidan utan kommenterande text.

Utredningsverksamhetens övergripande målsättning är att utveckla en kunskapsbas om centrala drag inom det åländska samhället och att erbjuda analyskompetens för samhällets beslutsfattare. Tyngdpunkten inom utredningskompetensen finns enligt lagen om ÅSUB inom det samhällsekonomiska området i ett brett perspektiv.

Under 2015 fortsatte arbetet med att förbättra *kvaliteten i verksamheten*. Seminarierna i aktuella ämnen, inkl. datahantering och vetenskapliga metoder fortsatte. Ett mindre internt projekt inom sekretess och säkerhet genomfördes för att uppdatera och säkerställa rutinerna inom området. Arbetet

med att utveckla ÅSUBs hemsida (www.asub.ax) och IT-infrastruktur fortsatte. Processen med att föra över nya statistikområden till SQL-databaser fortsatte med utbildningsstatistiken.

Under berättelseåret har utrednings- och statistikrapporterna publicerats i två olika serier, ÅSUB Rapport respektive ÅSUB Statistik. Härtill kommer serierna Statistiska Meddelanden samt Översikter och indikatorer. Antalet webb-publiceringar ökar kontinuerligt och uppgick under år 2015 till 27 stycken. Förutom dessa webb-publiceringar gav ÅSUB ut 78 olika publikationer under året varav huvuddelen (73 stycken) inom ramen för dessa fyra publikationsserier. Detta ger en samlad volym på 105 publiceringar under 2015, vars fördelning på produkttyp framgår av tabellen nedan.

Översikt över ÅSUBs produktion 2015

	ÅSUB generellt	Statistisk	Utredningar	Totalt
Rapporter		7	6	13
Meddelanden		54		54
Översikter & indikatorer		2	3	5
Webb-publiceringar		27	1	28
Övrigt	2	2	1	5
Publiceringar, totalt	2	92	11	105

Utöver detta har ÅSUB-personal under 2015 publicerat åtta texter i andra sammanhang, såväl i form av bokkapitel, vetenskapliga artiklar, rapporter för konferenser och web-rapporter.

ÅSUB har under året aktivt tagit del i det nordiska samarbetet inom det regionalpolitiska forskningsområdet. ÅSUB deltar vidare i det *nordiska chefstatistikersamarbetet*. Statistikchefen har även ingått i Coordination Group för planeringen av Nordsikt statistikermöte 2016. ÅSUBs personal ingår i ett antal nordiska statistiknätverk och har under året även deltagit i olika *internationella seminarier* och *workshops*, både i Norden och i Europa.

Datainspektionen

Myndigheten avger en separat berättelse.

Elmarknadstillsynsmyndigheten

Myndighetens uppdrag är att främja en effektiv, säker och miljömässigt hållbar elmarknad för konsumenterna och elhandlarna. Arbetet med att inrätta Ålands energimyndighet pågår. Elmarknadslagen har under 2015 reviderats och godkänts av lagtinget och uppgifter för myndigheten är elmarknadsfrågor samt uppgifter enligt landskapslagen om Ålands energimyndighet. Verksamheten inom energimyndigheten ska inledas från maj 2016.

Ålands polismyndighet

Uppföljning av 2015 års målsättningar och mätetal

Polismyndigheten ansvarar inom sitt område för tryggheten av rätts- och samhällsordningen, upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet, förebyggandet, utredningen och sörjandet för att brott blir föremål för åtalsprövning samt ansvarar för att som allmän säkerhetsmyndighet inom sitt uppgiftsområde ge hjälp till allmänheten. Temat för år 2015 var barn och ungdom. I verksamheten prioriterades arbetet mot narkotika, arbetet mot våld i nära relationer och övrigt brottsförebyggande arbete, särskilt inom området barn och ungdom.

Skol- och ungdomspolisverksamheten sköttes av fem utsedda ungdomspoliser. Polismyndighetens satsning på ungdomspolisverksamheten har medfört mycket positiv feedback från intressentgrupper och allmänheten. Även fältpatrullerna har besökt daghem och skolor och på så sätt bidragit till det förebyggande arbetet inom temaområdet. Allmänt kan konstateras att samarbetet med skolorna och sociala myndigheterna har fungerat bra i ärenden som berört barn och ungdom.

Våld i nära relationer har beaktats i all polisverksamhet. Vid utredningar där barn varit involverade har man följt Barnahusmodellen. En utvärdering av Barnahusmodellen gjordes 2015 och polismyndigheten har i mån av möjlighet följt de förslag till förbättringar som presenterades i bedömningen. Bland annat har målsättningen varit att förkorta utredningstiderna. Utredarna har också deltagit i utbildning och seminarier inom ämnesområdet.

Inom alarm- och brottbekämpningsenheten uppnåddes målsättningarna och responstiden för brådskande uppdrag var på god nivå (2,9 minuter i Mariehamn, 15,6 minuter i övriga landskapet). Det kan tilläggas att 63 procent av alla uppdrag skedde i Mariehamn. Gatusäkerhetsindexet var 101,28 för hela Åland, vilket är en god nivå nationellt sett även om man inte uppnådde målsättningen (110 för hela Åland). Gatusäkerhetsindexet för Mariehamn var 65,72.

Inom utredningen fokuserades på kvalitet. Utredningstiderna hölls mestadels inom ramen för målsättningarna. Målsättningen för upplärningsprocenten¹ var 44 procent, vilket inte uppnåddes, då upplärningsprocenten stannade på 33,7 procent. Vid myndigheten registrerades sammanlagt 4.005 ärenden vilket motsvarar i stort sett 2014 års nivå (4.077). Trots att det totala antalet ärenden minskade något (1,8 procent) så ökade de rena brottsanmälningarna, s.k. R-anmälningar, med 13 procent.

Inom tillståndsförvaltningen höll man en god servicenivå och tillgänglighet. Detta har också uppmärksamats av kunderna i form av direkt positiv respons till myndigheten. Antalet ärenden motsvarade ungefär 2014 nivå.

Alarmcentralen utvecklade sin verksamhet under år 2015, och arbetet med att utveckla Alarmcentralens datasystem var intensivt. Fortfarande kunde ses brister gällande alarmoperatörernas fortbildning. Arbetet med att öka kompetensen fortsätter år 2016.

Väsentliga förändringar inom polismyndighetens verksamhet och ekonomi

Budgeten för år 2015 var 6 147 000 euro och under året ansöktes om en tilläggsbudget om 35.000 euro. Tilläggsbudgeten beviljades för en extra pensionsförsäkring (för poliser som går i pension vid 60

¹ Uppklärningsprocenten gäller brott mot strafflagen exklusive trafikbrott.

år) samt för att klara av de ökade utgifterna för expert- och utredningstjänster i form av IT-tjänster och särskilt tolkningstjänster. I övrigt kan konstateras att utfallet av polismyndighetens nettoanslag för året 2015 var 97,88 procent, motsvarande ca 130.000 euro. Verksamhetskostnaderna låg på 99,93 procent. Det överskott som nettoanslaget visar har uppkommit dels på grund av mer inkomster från tillståndsärenden, men även en sen inbetalning på

82 000 euro från Inrikesministeriet gällande ersättning för polispraktikanter. Det kan tilläggas att polismyndigheten var tvungen att iaktta försiktighet och strikt budgetdisciplin i och med att uppföljningen av ekonomin inte kom igång förrän halva året hade förlöpt. Detta på grund av byte av landskapets ekonomisystem.

Personalresurserna var tillfredsställande under året 2015 men polismyndigheten förlorade fyra polismän till polisinnrättningar på fastlandet. År 2015 utexaminerades sju åländska polismän från Polisyrkeshögskolan och två polismän utförde sin praktik vid polismyndigheten.

Organisationsreformen Polis2012 slutfördes senhösten 2015. Som följd av reformen fastställdes ny organisation, där ledningssystemet förenklades och det bildades enheter. Polismyndighetens reglemente uppdaterades under 2015 och fastställdes senare av styrelsen för Ålands polismyndighet.

Alarmcentralen var föremål för många förändringar under år 2015. Under sommaren försökte man rekrytera en ordinarie alarmmästare, men polismyndigheten avbröt rekryteringen. I stället inledde polismyndigheten ett samarbete med Mariehamns räddningsverk, vilket resulterade i ett samarbetsavtal där alarmmästartjänsten sköts av räddningsverket. Samarbetsavtalet trädde i kraft 1.1.2016.

Planeringen av det nya polishuset aktualiserades under år 2015 och polismyndigheten deltog aktivt i den inledande planeringen. Att polishuset äntligen tillbyggs sågs som ytterst positivt av personalen, som i flera år arbetat i för trånga och i viss mån också oändamålsenliga utrymmen.

Redogörelse för polismyndighetens interna styrning och kontroll

Polismyndigheten har följt de bestämmelser, föreskrifter och beslut som berör polisverksamheten, men också de bestämmelser som reglerar den allmänna förvaltningen inom myndigheten, t.ex. upphandling.

Polismästaren har i sista hand ansvarat för verksamhetens laglighet samt för den interna kontrollen tillsammans med förmännen på befäls- och underbefälsnivå.

Ålands ombudsmannamyndighet

Ålands ombudsmannamyndighet (ÅOM) är en oberoende myndighet som är administrativt underställd landskapsregeringen (LL 2014:33). Myndigheten leds av en myndighetschef, vilken utses av landskapsregeringen på ett femårsförordnande. Under året har diskriminerings- och barnombudsmannen fungerat som myndighetschef (60 procent). Beslutet gäller för perioden 2014-2019. De övriga deltidsanställda ombudsmännen har varit klientombudsmannen (40 procent), patientombudsmannen (60 procent) och konsumentrådgivningen (60 procent). Personalen arbetar totalt 79 timmar och 45 minuter per vecka.

Ombudsmannanämnden har inte tillsatts, nämnden ska ha karaktären av ett rådgivande organ vars uppgift är att bistå ÅOM i dess verksamhet med likabehandlings-, barnrätts-, klient- och patientfrågor.

Ombudsmannamyndigheten ska verka för att främja och trygga

- den enskildes rätt till likabehandling i enlighet med landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland,
- den enskildes rätt till likabehandling i enlighet med landskapslagen (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män,
- barns ställning och rättigheter i enlighet med denna lag,
- klientens ställning och rättigheter inom socialvården i enlighet med landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård samt
- patientens ställning och rättigheter inom hälso- och sjukvården i enlighet med landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter.

ÅOM verkar genom konsumentrådgivning även för att främja och trygga konsumenters intressen i enlighet med vad som föreskrivs särskilt.

Myndigheten har under år 2015 fortsatt det påbörjade förankrings- och uppstartsarbetet genom att skapa en myndighet med både långsiktiga och hållbara rutiner och arbetsmetoder. Arbetet med myndighetens webbsida påbörjades under året. Webbsidan ska bli användarvänlig, det vill säga tillgänglig för alla även personer med funktionsnedsättning, samt lätta att använda via läsplattor och smarttelefoner. Webbsidan har inte kunnat tas i bruk ännu på grund av förseningar och brister i planeringsarbetet hos uppdragstagaren för ÅOM:s funktions- och webbutvecklingsarbete. För övrigt har förankrings- och uppstartsarbetet kunnat genomföras till stor del enligt planering, men i något långsammare takt på grund av en längre sjukfrånvaro av myndighetschefen under våren.

Trots reducerade personalresurser har personalen förmått svara upp för att både tillgodose och uppfylla verksamhetens mål. En timanställd vikarie 12 veckotimmar har delvis täckt upp för den sjukskrivna ombudsmannen. Den löpande budgethanteringen har skötts i Palette, på distans, av myndighetschefen.

De övriga ombudsmännen har under året ålagts ett större ansvar för verksamheten, men ändå fullföljt den verksamhet de planerat med klienter, patienter och fortsatt sitt samarbete med olika myndigheter och organisationer.

Myndigheten har sin verksamhet i lokaler i Kvarteret iTiden. Besöksadressen är Elverksgatan 10. Lokalerna har för klient- och patientombudsmännen inte varit optimala. Klienter och patienter har klagat på att det är svårt att hitta till kontoret, att det är för långt borta från centrum av staden och från bussplan och att bilburna besökare har svårt att hitta parkeringsplats.

Diskriminerings- och barnombudsmannens redogörelse

Löpande DO/BO verksamhet är information, rådgivning, påverkansarbete och kansliverksamhet. Remissutlåtanden, yttranden samt rekommendationer inom ramarna för verksamhetsområdet samt information vid verkställighet av jämställdhetsplaner samt vid olika former av demokratiarbete har getts. Ombudsmannen har deltagit i olika barnrätts- och diskrimineringsseminarier i kompetens- och nätverksbildande syfte, lokalt och nordiskt. Hon har deltagit i både planering av programmet i samverkan med arrangören Regnbågsfyren inför Ålands Pride, samt arrangerat *öppet hus*-dag under Ålands Pride. Samverkan med BRIS stödfunktion, Rädda barnen, Medis har ägt rum, bl.a. förekommer BRIS-banners via massmedia inför och under målgruppens olika lov.

Från och med 1 september 2015 utarbetas på 20 procent, ett år framåt, en manual med en sammanställning av all slags information och kontaktuppgifter i barnrätts- och barnskyddsärenden på Åland. Samverkansavtal har ingåtts med klientombudsmannen inom ramarna för BO och framtagandet

av en barnrättsmanual. DO/BO har haft totalt 67 ärenden, de flesta, 64 ärenden, som telefonrådgivning (BO 5, DO 59). Ärenden har förts fram av 26 män och 41 kvinnor.

Klientombudsmannens redogörelse

Under året har klientombudsmannen tjänstgjort två dagar per vecka och 60 (64) ärenden har inkommit. Antalet kvinnliga klienter var 32 och antalet män 22. I arton av dessa ärenden har barn berörts. Information, rådgivning och vägledning har även getts vid 58 tillfällen till klienter/anhöriga och övriga medborgare och till personal vid 16 tillfällen, främst telefonledes eller via mejl.

Ärendena har mest gällt missnöje med socialvården i de åländska kommunerna, varav 19 (32) ärenden i Mariehamn och resten 35 (32) på landsbygden samt övriga myndigheter/verksamheter d.v.s. Ålands Omsorgsförbund k.f. (5) och Trobergshemmet (1).

Kontakten gällde kommunens barnskydd 15 (9), handikappservice 11 (18), utkomststöd 7 (8), äldre omsorg 8(10), barndagvård 3 (2), hemvård 2 (1) och annan service 8 (13). Anmärkningsvärt är att så många barnskyddsärenden förts till klientombudsmannen under året.

Ombudsmannen är inte en övervakande myndighet och utreder inte om det finns fog för missnöjet.

Ombudsmannen har även kontaktat berörd personal eller myndighet vid ett flertal tillfällen.

Orsaken till kontakten ovan var bemötandet 15, servicens verkställighet 6, beslutet 6, självbestämmandet 5, lång väntetid 4, avgifter 2 eller behovet av mer information eller klargörande 19.

Åtgärderna har främst varit att lyssna och ge råd i 22 ärenden och ge tilläggsinformation i 18, bistå vid anmärkning i 9, bistå vid besvär 1 eller delta i klientmöten i kommunen vid 3 tillfällen.

Till Ålands förvaltningsdomstol har under året inkommit mest handikappserviceärenden 6 ärenden samt tre ärenden gällande stöd för närståendevård.

Klientombudsmannens nyckeltal**Typ av ärende**

	2015	2014
Totalt	60	61
Kommunens barnskydd	15	9
Handikappservice	11	18
Utskomststöd	7	8
Äldreomsorg	9	10
Barndagvård	3	2
Hemvård	2	1
ÅOF specialomsorgen	5	
Annan service	8	13

Orsak till kontakt

	2015
Totalt	60
Bemötandet	15
Servicens verkställighet	6
Beslutet	9
Självbestämmandet	5
Lång väntetid	4
Avgifter	2
Behov av mer info eller klargörande	19

Typ av åtgärder

	2015
Totalt	60
Lyssna och ge råd	27
Ge tilläggsinformation	20
Bistå vid anmärkning	9
Bistå vid besvär	1
Delta i klientmöten	3

Patientombudsmannens redogörelse

Under året tog ombudsmannen emot 195 (172) ärenden som rörde hälso- och sjukvården, varav 124 ärenden har gällt kvinnor och 71 ärenden män. Åldersfördelningen bland ärendena var 10 patienter som var 18 år och yngre, 125 patienter var mellan 19-64 år, 50 patienter var 65 år och äldre, samt för 10 patienter finns det inte uppgifter om ålder. Information och rådgivning har 39 patienter eller anhöriga fått.

Totalt har 156 ärenden gällt missnöje, varav 128 ärenden har gällt ÅHS och 28 ärenden har gällt övriga vårdgivare/myndigheter. För ÅHS del har patienterna varit mest missnöjda med vård och behandling, bemötande samt smidighet i servicen. Antalet ärenden vad gäller journaldokumentering har ökat. För övriga vårdgivare har patienterna varit mest missnöjda med vård och behandling.

Ombudsmannen har bistått patienter med anmärkning, klagomål och skadeanmälan, samt kontaktat berörd personal eller myndighet vid ett flertal tillfällen.

Patientombudsmannens ärenden

	2015	2014
Totalt	195	172
Kvinnor	124	
Män	71	

Patienter enligt ålderfördelning

	Totalt	< 18 år	19-64 år	> 65 år	Ingen uppgift
Patienter	195	10	125	50	10

Konsumentrådgivningen

Sedan september 2014 ingår konsumentrådgivningen i Ålands Ombudsmannamyndighet.

Konsumentrådgivningens centrala uppgifter är att ge information till konsumenter och företag. Näringsidkarna kontaktar vanligen konsumentrådgivningen för att få information i förebyggande syfte, men även i enskilda ärenden.

Konsumentrådgivaren har varit anträffbar tre dagar i veckan.

Konkurrens- och konsumentverket i Finland stöder konsumentrådgivningen genom att ge ut information och publicera material. Kommunikationsverket i Finland och Försäkrings- och finansrådgivningen FINE ger också ut konsumentinformation. Konsumenteuropa i Finland ger information i konsumentfrågor vid gränsöverskridande handel.

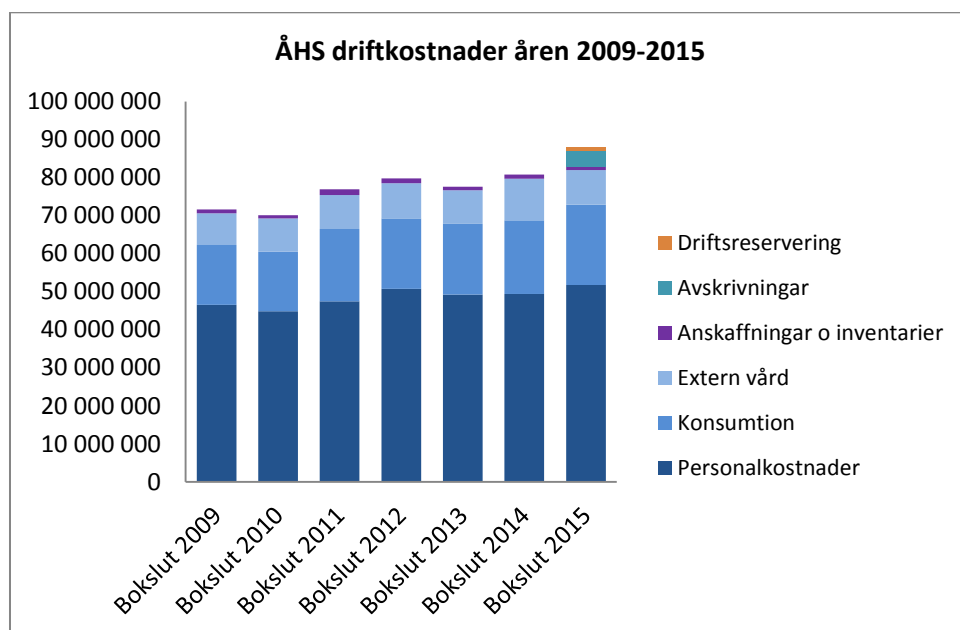
Antalet konsumentärenden under året var ca 350. De vanligaste grupperna av konsumentärenden under året:

- Fel i varor och tjänster samt dröjsmål och reklamationer.
- Köp, försäljning och avtal
- Bostadsköp, husköp, dolda fel eller övriga problem i samband med dessa
- Byggnadsentreprenader, byggande och renoveringar
- Hyrestvister
- Bilar, motorfordon och service av dessa
- Garantireparationer av datorer och annan hemelektronik och övriga garantifrågor
- Betalningar, fakturor och indrivningar
- Telefon-och bredbandsabonnemang
- Problem i samband med näthandel och telefonförsäljning.

Ålands hälso- och sjukvård

Intäktsbudgeten uppgick till 6,8 miljoner euro medan utfallet visar på drygt 7,2 miljoner euro.

Budgeten för driftkostnaderna uppgick till 89,57 miljoner euro varav överskottet från år 2014 utgjorde drygt 2,1 miljoner. Av överskottet beslutade styrelsen att 0,53 miljoner euro finansiera förlikningsavtalet med Tehy med anledning av strejken hösten 2014, samt vissa särskilda satsningar på friskvård m.m. ÅHS har gjort en driftsreservering om 1 miljon euro för framtida oförutsedda behov, utgående från lagtingets budgetbeslut för år 2016 som ger möjlighet för detta. Utfallet visar därefter på kostnader på drygt 88 miljoner euro vilket ger ett totalt budgetöverskott på drygt 1,5 miljoner euro. Egenfinansieringsgraden uppgår till 8,2 procent, om inte hänsyn tas till redovisningstekniska förändringar och driftsreserveringen på 1 miljon. Motsvarande uppgift för år 2014 var 8,3 procent.

Vid bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling och verksamhetens möjligheter att förverkliga de formulerade målen lyfter ÅHS fram tillgången på kompetent personal.

Landskapsregeringen har haft som målsättning att skapa serviceenheter för den administrativa verksamheten inom bland annat upphandlingsverksamheten. Målsättningen har förverkligats och under år 2015 flyttade landskapsregeringens upphandlingspersonal samman med ÅHS upphandlingsavdelning i ÅHS förvaltningsbyggnad. Att upphandlingsresurserna nu finns inom samma utrymmen har befrämjat samarbetet.

ÅHS hade under året två övergripande fokusområden för verksamheten. Fokusområdena var bemötande och vård utom Åland. Hela organisationen har jobbat med bemötandet bland annat genom att med enkäter fråga om patienternas upplevelser av bemötandet. En generell mätmetod avseende bemötande har tagits fram i form av en patientenkät. Även fortbildning i bemötande har ordnats.

Vård utom Åland var det andra fokusområdet. Klinikerna skickar patienter till både Finland och Sverige men det har varit svårt för ledningen att se om klinikerna haft någon medveten strategi för besluten om vart och varför patienter skickas. Klinikcheferna har under året granskat sina betalningsförbindelser. Dokument över vilka patientgrupper som skickas för vård utom Åland har sammanställts klinikvis som underlag för analyser och framtida strategier. Även om vård utom Åland är ett svårbudgeterat kostandsmoment så görs bedömningen att insatser för att stävja kostnadsutvecklingen är möjliga.

På folkhälsoområdet har det 5-åriga projektet Tobakskampen fortsatt. Tobaksanvändare erbjuds professionell hjälp till att varaktigt sluta använda tobaksprodukter samt man jobbar förebyggande i projektet för att minska nyrekryteringen av tobaksanvändare. En sjukskötare arbetar heltid med detta. En skolhälsovårdare och en ergoterapeut arbetar deltid med projektet. I fråga minskning av sexuellt överförda sjukdomar har tjänsten klamydia.ax tagits i drift år 2014 och är den första i sitt slag i Finland. År 2015 gjordes 139 provtagningar via klamydia.ax. Förordningen om skol- och studerandehälsovård infördes hösten 2015. Landskapsförordningen om rådgivningsverksamheten ställer mycket ökade krav på det förebyggande arbetet. Vissa åtgärder har påbörjats för att nå intentionerna i förordningen.

ÅHS lämnar en särskild verksamhetsberättelse med mer omfattande och specifika uppgifter om verksamheten.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Uppföljning ÅMHM

	Utfall	Budget
Intäkter ÅMHM+Veterinärer	814 000	600 000
Kostnader ÅMHM+Veterinärer	-2 049 000	-2 154 000
Överföringar från tidigare år		-1 000
Nettoanslag ÅMHM+Veterinärer	-1 235 000	-1 555 000
Intäkter Laboratoriet	365 000	360 000
Kostnader Laboratoriet	-751 000	-718 000
Överföring från tidigare år		-139 000
Internhyra	-154 000	-154 000
Nettoanslag laboratoriet	-540 000	-651 000

ÅMHM+veterinärer underskred sin kostnadsbudget med ca 100 000 till stor del på grund av att kostnader för byte av ärendehanteringssystem gjordes till ett investeringsärende med på medel som överförts från tidigare år samt att personalkostnaden blev lägre än budgeterat på grund av deltidstjänstledigheter och uttag av semesterpengar som ledighet. Intäkterna överskred budget på grund av den tidigare lagda årsfaktureringen.

Två större förändringar i myndighetens verksamhet skedde under 2015. En ny myndighetschef anställdes från 1 juni. Det interna arbetets fokus flyttades då till arbetet med att införa ett verksamhetssystem. Verksamhetssystemets mål är att garantera rättsäkerhet, transparens och likabehandling genom att dokumentera och fastställa rutiner och arbetssätt och därigenom ytterligare effektivisera verksamheten och även säkerställa en god kvalitet och arbetsmiljö.

Den andra större förändringen i verksamheten var bytet av ärendehanteringssystem i november-december. Även om man nu bytt själva programvaran kommer arbetet med det nya ärendehanteringssystemet att fortgå under första halvan av 2016. Myndighetens ekonomi påverkades under året av att faktureringen av årsavgifter skedde redan i november, med betalning i februari 2016, vilket medför att ÅMHM:s bokslut för 2015 omfattar intäkter för två års årsavgifter. Den tidigare lagda faktureringen var efterfrågad av verksamhetsutövarna, men den tidiga tidpunkten i november berodde på bytet av ärendehanteringssystem i november-december. Framöver kommer årsavgifterna att faktureras i december med betalning i januari.

De medel som överförts från tidigare år planerades till största delen att användas för investeringar såsom byte av ärendehanteringssystem, byte av veterinärernas journalsystem samt införskaffande av tre bilar, varav en elbil. Dessa investeringar kommer att slutföras under 2016.

De största osäkerhetsfaktorerna för myndighetens verksamhet och utveckling framöver ligger i vilka förändringar som görs i lagstiftning och vilka budgetmedel myndigheten tilldelas. Redan idag har myndigheten svårt att uppfylla sina åtaganden inom flera delområden såsom inom miljö-, livsmedels och djurskyddsområdet. Arbetet med verksamhetssystemet har som ett av målen att effektivisera verksamheten. En viktigt underlag för effektiviseringsarbetet är det arbete och de diskussioner som pågår i riket för att underlätta för verksamhetsutövare genom att se över tillsynsintensitet, tillståndsplikt och till delar ersätta det med anmälningsförfarande.

Genom det inledda arbetet med ett verksamhetssystem är avsikten att skapa en i grunden mer rättsäker, transparent och likabehandlande myndighetsutövning. Tillika är enhetliga processer och rutiner väsentliga för att kunna skapa ett rättvist taxasystem. Verksamhetssystemet beräknas vara klart att tas i bruk i februari 2017. Under året beslöts att ibruktagandet av ett nytt taxasystem skjuts upp tills arbetet med verksamhetssystemet är klart. Det nya taxesystemet ska grunda sig på verksamhetssystemet samt riskbedömningar av verksamheter. Kundenkäten som utfördes under 2015 visade klart och tydligt att användningen av myndighetens hemsida inte generellt är så utbredd som man kunde önska, medan man i övrigt var nöjd med bemötande, kunnande, tillgänglighet, behandlingstid och tydlighet. Besluten upplevdes dock ibland svårförståeliga. På laboratoriet har man fortsatt att jobba i Lean-filosofins anda och bland annat genomfört ett så kallat 5S projekt. 5S är ett verktyg för ordning och reda. De fem S:en är sortera, systematisera, städa, standardisera och sköt om. Inom veterinärvården har man eftersträvat ökad samordning samt haft en målsättning att i högre grad sätta kunden i fokus. Det påbörjade arbetet med verksamhetssystemet adresserar såväl långsiktig som kortsiktig planering inom myndigheten och kundperspektivet är av stor vikt.

Myndigheten lämnar en särskild verksamhetsberättelse.

Högskolan på Åland

Väsentliga förändringar i skolans verksamhet och ekonomi

Sjöfartsgymnasiet blev en del av Högskolan fr.o.m. 1.8.2015, då personalen flyttades från Ålands yrkesgymnasium till Högskolan på Åland. Budgetmedlen för Sjöfartsgymnasiet för höstterminen 2015 följde med till Högskolan. Tidigare IT-personalen överflyttades till Åda och fastighetsskötarna flyttades till fastighetsbyrån 1.1.2015. Högskolan betalade internhyra till fastighetsbyrån 2015 (1.568.417 €) och betalade för köp av IT-tjänster till Åda i form av ersättning motsvarande den förflyttade personalens löner samt en del overheadkostnader, totalt 206.000 €.

Uppföljning av målsättningar

Examensinriktad utbildning

Målsättning för nybörjarplatser och examination 2014-2015 samt data för 2013

Utbildningsprogram	Nybörjarplatser per år			Examination per år		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Totalt	144	168	120	81	77	70
Elektroteknik	-	24	-	3	8	2
Företagsekonomi	24	24	24	11	15	7
Hospitality management	24	24	24	10	12	5
Informationsteknik	24	24	24	9	10	4
Maskinteknik	24	24	24	15	16	20
Sjöfart	24	24	24	16	16	16
Vård	24	24	-	17	-	16

Sammanlagt 811 studerande har avlagt yrkeshögskoleexamen på Åland till och med höstterminen 2015.

Öppen högskoleverksamhet

Mål: Förverkliga minst 150 studiepoäng av universitets- eller yrkeshögskolekurser med minst 10 deltagare per kurs (minst 8 deltagare på fortsättningskurser) samt ordna minst 5 öppna föreläsningar eller seminarier.

Förverkligat: Under 2015 har Öppna högskolan erbjudit:

Öppna högskolans kurser 2015

Kurskategori	Erbjudna	Genomförda	Deltagare
Totalt	153	139	2 594
Uppdrags- och fortbildningskurser	51	41	1 014
Sjöfartskurser	54	47	663
Universitetskurser	40	28	324
Yrkeshögskolekurser	8	7	46
Seminarier		2	236
Öppna föreläsningar		14	311

Under året erbjöds sammanlagt 121 fortbildningsaktiviteter i vilka totalt 2.393 personer (1.502 kvinnor, 891 män) deltog. Av dessa var 354 personer inskrivna vid något av högskolans utbildningsprogram. Antalet unika kursdeltagare uppgick till totalt 1.055 personer av vilka 845 var bosatta på Åland.

Bland Öppna högskolans övriga aktiviteter kan nämnas en tämligen omfattande tentamensservice med allmänna tentamensdagar för Öppna högskolans deltagare, fakulteternas omtentamina samt högskoleprovet. Sammantaget har 1.216 personer (622 kvinnor, 594 män) utnyttjat möjligheten att tentera vid något av de ca 150 tillfällen som ordnats. Under året uppgick det totala antalet presterade studiepoäng till 2.534.

Mål: Målet för Öppna högskolans fortbildningskurser är självfinansiering.

Förverkligande: Planering för uppdragskurser sker enligt självkostnadspris, med beaktande av overheadkostnader.

Tillämpad forskning och utveckling

Högskolan på Åland följer landskapsregeringens forskningspolitiska program för 2015-2016. Kvantitativa mål för 2015:

Mål: Minst 4 examensarbeten som ingår i forskningsprojekt, per år.

Förverkligat: Två examensarbeten har ingått i forskningsprojekt under året.

Mål: Löneanslag för lärarnas forskning minst 3 procent av högskolans totala budget.

Förverkligat: Löneanslaget för lärarnas forskning har uppgått till 2,4 procent av budget.

Mål: Volymen på extern forskningsfinansiering, minst 3 procent av högskolans totala budget.

Förverkligat: Volymen på extern forskningsfinansiering har uppgått till 4,6 procent av budget.

Mål: Minst ett kontinuerligt pågående projekt med extern finansiering (ej EU:s strukturfonder)

Förverkligat: Två pågående projekt med extern finansiering.

Mål: Minst 5 publicerade artiklar i vetenskapliga tidskrifter med sakkunnigförfarande, per år.

Förverkligat: Tre artiklar publicerades i vetenskapliga tidskrifter.

Ytterligare fortsätter arbetet med Högskolans profilprojekt som går ut på att segla över Atlanten med en självstyrd, autonom segelrobot. <http://www.sailingrobots.ax>

Högskolan på Åland ger ut egen verksamhetsberättelse, se www.ha.ax.

Redogörelse för skolans interna styrning och kontroll

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut

Inga särskilda incidenter under 2015

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Se närmare Högskolans verksamhetsberättelse.

Tillsyn över anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

Högskolan kan inte sälja eller köpa tillgångar. Fastigheterna förvaltades under 2015 av Fastighetsverket.

Ordnanande av riskhantering

Högskolan har ett system där vissa tjänstemän har rätt att godkänna betalningar för inköp. I högskolans konteringsplan och verksamhets- och ekonomiplan framgår vilka befattningar som har rätt att göra inköp och till vilka summor. Budgeten fördelas på enhetsnivå i verksamhets- och ekonomiplanen. Budgetuppföljning av verksamheten rapporteras kvartalsvis till högskolans styrelse och redovisas månatligen till de budgetansvariga. Högskolan har ett omfattande kvalitetsledningssystem med tydliga processer som genomgås årligen med nödvändig uppdatering av dokument och rutiner som följd.

Avtalsverksamhet

Inför ingående av avtal som får stora konsekvenser för verksamheten eller större påverkan på budgeten utreds detta först på tjänstemannanivå för att sedan diskuteras och beslutas om i ledningsgrupp och högskolans styrelse.

Fakturahantering

Fakturor (främst Öppna högskolans) tas ut från databasen Filemaker, avstämning görs mot kontoutdrag, påminnelser skickas ut som i sin tur avstäms mot kontoutdrag.

Fakturor konteras och signeras i Palette. Varje kostnadsställe har en ansvarig tjänsteman som har rätt att signera fakturorna inom det kostnadsstället. Beloppsgränser finns angivna i Högskolans verksamhets- och ekonomiplan och rektor har rätt att signera fakturor upp till ett visst högre belopp och fakturor som överstiger det beloppet kräver styrelseordförandes godkännande.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom högskolan

Högskolan har ett omfattande kvalitetsledningssystem där all nödvändig information samlas, bl.a. högskolans nyckeltal. Vi har flertalet utbildade interna revisorer vid högskolan och det genomförs två interna revisioner av verksamheten varje år. Verksamheten planeras utgående från beviljad budget i verksamhets- och ekonomiplanen och redovisas i kvalitetsledningssystemet samt delvis i högskolans årliga verksamhetsberättelse.

Ålands folkhögskola

Väsentliga förändringar i skolans verksamhet och ekonomi

Skolans specialiserade linje naturfoto kunde inte starta på grund av att för få sökande antog sin studieplats. Under hösten planerades istället en sysselsättningsfrämjande kurs inom naturturism på uppdrag av Ams. Tid fanns även för att utveckla utbildningen inom naturfoto. Heltidsutbildningen finns kvar i något omgjord form. Distansutbildning planerades och började marknadsföras, liksom ett flertal kortkurser som ettdera inriktar sig på foto eller friluftsliv. Paraplynamnet är Ålands naturfotoakademi vid Åland folkhögskola.

Externa sommarkurser/uthyrningar har minskat, varför budgeterade inkomster inte uppnåddes.

Under hösten stängde skolans internat för resten av läsåret på grund av att endast en boende återstod efter höstlovet, därtill har arbetskraftskapaciteten inom skolbespisningen dragits ned under året.

Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling

Att bedriva ettåriga utbildningar har i sitt upplägg många osäkerhetsfaktorer. Beslut om vilka linjer som får starta tas årligen först i slutet av juni. Tidigast då vet man säkert vilka lärar- och personalresurser som behövs inför läsåret. Vad händer med lärare som är heltidsanställda, hur kan de uppfylla sin arbetskyldighet i fall inte en utbildning får starta? Vad händer med övrig personal när färre personer behöver service?

Timlärare måste anställas i ett väldigt sent skede inför skolstart, vilket inte ger någon anställningstrygghet. Även nyanställningar kan ske väldigt sent. Skillnaderna i nuvarande tjänstekollektivavtal för undervisningspersonal medför orättvisor i lönesättningen och försvårar för skolan att få kompetent personal.

Ettåriga budgetar synkroniserar inte med skolåret och är för kortsiktiga.

Uppföljning av målsättningar

Skolans lärartjänster

Mål: Se över skolans lärartjänster i stort (helhet).

Förverkligat: Skolan har sex ordinarie lärartjänster, varav fyra är ordinarie tillsatta. De övriga två tjänsterna har sedan läsåret 2012-2013 används enligt behov för att klara av de sparkrav skolan har ålagts. Behovet av speciallärare har eskalerat. Även en språklärare behövs. Skolan köper idag språklärartjänster av Ålands gymnasium för undervisning i *höja vitsord-kurser* samt kursen *utveckla din svenska*. Utöver i nämnda kurser skulle det finnas behov inom projekt- och integrationsundervisningen.

Utbildningslinjer och kurser

Mål: Naturfotolinjen fortsätter samarbeta med andra liknande utbildningar i Norden

Förverkligat: Samarbetet med Öjtuns folkhögskole i Norge har fortsatt, dock i lägre grad p.g.a. att naturfotolinjen inte startade.

Mål: Hantverkslinjens grundår utvärderas.

Förverkligat: En ettårig utbildning, grundåret, lockar fler sökande än den tidigare tvååriga hantverksutbildningen. Lärarresurserna kan nyttjas mer effektivt, trots att skolan fortfarande erbjuder möjlighet för de studerande att söka till ett fördjupningsår.

Mål: Undervisningen för NYA linjen fortsätter att utvecklas mot mera projekt- och problemorienterat lärande i syfte att uppnå ämnesintegration även inom de valbara kurserna.

Förverkligat: Kurser inom de valbara ämnena i syfte att uppnå ämnesintegration har inte erbjudits. Utvecklingsarbetet har påbörjats med målet att kurserna ska kunna erbjudas från och med hösten 2016.

Mål: Erbjudas flera valbara kurser för studerande vid Ålands gymnasium.

Förverkligat: Förändringen av läroplanerna vid Ålands yrkesgymnasium minskar på behovet av valbara kurser.

Ålands musikinstitut

Väsentliga förändringar i skolans verksamhet och ekonomi

Inga väsentliga förändringar har skett i skolans verksamhet. Skolans ekonomi har påverkats i och med att musikinstitutets fastighet från 2015 förvaltas av fastighetsbyrån.

Uppföljning av målsättningar

Mål: Jämna ut obalansen mellan antalet pojkar och flickor i dansen.

Förverkligat: Antalet pojkar i dansen har ökat med 100 procent och rekryteringsarbetet fortsätter.

Mål: Utveckla samarbetet med Ålands gymnasium och Ålands folkhögskola.

Förverkligat: Samarbetet med Ålands folkhögskola har utvecklats och sker i flera olika ämnen. Låtskrivarprojektet Dream Academy är också ett nytt samarbete.

Mål: Öka samarbetet med grundskolorna.

Förverkligat: Samarbetet med grundskolan har ökat och sker under titeln *Vi som undervisar i musik* med gemensam fortbildning. Ökat antal besök av både dansare och instrumentalister i grundskolan är ett annat prioriterat område.

Mål: Att revidera skolans läroplaner och reglemente.

Förverkligat: Revisionen av skolans reglemente och läroplaner pågår och beräknas vara färdigt till hösten 2016.

Redogörelse för skolans interna styrning och kontroll

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut

Ålands musikinstitut följer ÅLL (1995:80) om Ålands musikinstitut. Utöver detta finns ett reglemente och läroplaner. Beslut kring verksamheten, så som budget, anställningar och antagning av elever, fattas av rektor och eller direktionen för Ålands musikinstitut.

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Uppnående av målen utvärderas med hjälp av statistik och följande av de i läroplanerna nämnda bedömningskriterierna. Ålands musikinstitut följer Finska musikläroinrättningarnas förbunds regelverk vad gäller nivåproven i musik.

Bedömningen görs av en jury bestående av tre behöriga lärare.

Tillsyn över anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

Budgetansvarig har tillsyn över anskaffning och överlåtelse samt skötseln av tillgångarna upp till gränsvärdet 20.000 €. Direktionen beslutar i övriga frågor. En kontinuerlig uppföljning och

rapportering till direktionen görs minst en gång per kvartal för att säkerställa att konsumtionen inte överstiger tillgångarna.

Ordnanande av riskhantering

En kontinuerlig skolning av personalen sker årligen genom utbildning inom brandförsvar och första hjälp. Företagshälsovården genomför med jämna mellanrum ergonomistudier på arbetsplatsen. Företagshälsovården genomför regelbundet en hälsoundersökning som berör både den fysiska och den psykosociala miljön.

Fakturahantering

Betalningen av fakturor sker centralt via faktureringsystemet Palette. Skolans fakturering av terminsavgifter och dylikt sker centralt via Finansavdelningen.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom skolan

De underlag och metoder som används vid Ålands musikinstitut är tillräckliga för att kunna sköta skolans verksamhet och ekonomi på ett tillfredsställande sätt bl.a. genom kontinuerlig uppföljning av budgetrapporter samt regelbunden rapportering till skolans direktion.

Ålands gymnasium

Väsentliga förändringar i skolans verksamhet och ekonomi

Utvecklingsarbete

Arbete för att tydliggöra de olika delarna i organisationen och dess funktioner har inletts. Ett förslag till nytt reglemente har tagits fram och tillsänts landskapsregeringen för fastställande.

Övergången till kompetensbaserad utbildning hösten 2016 kräver omarbetade läroplansgrunder och läroplaner för samtliga program. Ett kontinuerligt arbete pågår i samverkan med utbildnings- och kulturavdelningen.

Ålands gymnasiums tjänstemän och styrelse har under året fört en återkommande dialog med Ålands landskapsregering om överföring av gymnasiets IT-drift och -personal till Åda ab. Ålands gymnasiums styrelse har i november antagit ett projektdirektiv med syfte att utreda denna fråga.

Ålands yrkesgymnasium

Ålands gymnasium har av Ålands landskapsregering ålagts att från höstterminen 2015 tillämpa rikslagstiftningens föreskrivna förändringar inom yrkesinriktad grundexamina för de reglerade yrkesområdena, inom vård och omsorg samt utbildningsprogrammet sjöfart. Målsättningen är att de övriga utbildningsprogrammen inom yrkesutbildningen övergår till kompetenspoäng från höstterminen 2016. Arbetet med att utarbeta läroplaner har haft hög prioritet inom yrkesutbildningen.

Från höstterminen 2015 är vuxenutbildningen en del av yrkesgymnasiet. Utbildningen är mångsidig och förbereder för arbetslivet, vidare studier, företagsamhet och livslångt lärande.

Ålands gymnasium har under budgetåret tecknat flertalet avtal med examenskommissioner om att ordna fristående examina. Behovet av att köpa in examensrättigheter från utbildningsanordnare i riket

minskar, vilket på sikt genererar en kostnadsinbesparing. Under läsåret 2014-2015 har tre utbildningsplanerare vid vuxenutbildningen avlagt examensmästarutbildning tillsammans med annan personal inom Ålands yrkesgymnasium.

Ålands sjöfartsakademi (ÅSA)

Ålands gymnasium och Högskolan på Åland ingick 2014 ett samarbetsavtal om sjöfartstutbildningen. Samarbetsavtalet har i enlighet med landskapsregeringens beslut som målsättning att skapa dels en enhetlig organisation med ett tydligt ledarskap för sjöfartsutbildningen på Åland och dels en tydlig utbildningsväg för de studerande. Den personal som arbetade med sjöfartsutbildningen inom Ålands gymnasium övergick fr.o.m. höstterminen 2015 till Högskolan på Åland.

Fastigheter

Fastighetsskötarna på Ålands gymnasium tillhör fastighetsbyrån från och med årets början. Övergången har i vissa fall lett till oklarheter i ansvarsfördelningen.

Uppföljning av målsättningar

Långsiktiga mål i enlighet med Ålands gymnasiums kvalitetspolicy

Mål: Minst 85 procent av alla studerande anser sig ha fått en god eller mycket god utbildning.

Förverkligat: Cirka 87 procent av de studerande ansåg att målet uppnåts.

Mål: Minst 85 procent känner att de bemötts med respekt under utbildningen.

Förverkligat: Cirka 86 procent av de studerande ansåg att målet uppnåts.

Mål: Minst 85 procent bedömer att lärarna är kompetenta och kunniga.

Förverkligat: Cirka 93 procent av de studerande ansåg att målet uppnåts.

Mål: Minst 85 procent upplever att läroplaner följs.

Förverkligat: Cirka 86 procent av de studerande ansåg att målet uppnåts.

Mål: Minst 85 procent av de antagna studerande dimitteras med examen inom 3 år.

Förverkligat: Cirka 87 procent av de studerande i Ålands lyceum ansåg att målet uppnåts. Motsvarande statistik saknas för Ålands yrkesgymnasium.

Målsättningar för budgetåret

Mål: Erbjuder utökat antal studieplatser med bredare inriktning på den yrkesinriktade specialundervisningen.

Förverkligat: Den yrkesinriktade specialundervisningen har funnit sin form för de inriktningar skolan har. En engagerad personal har med befintliga resurser lyckats upprätthålla en god undervisning med välmående studerande. Från hösten 2015 är samtliga Y-program för första gången samlade i utrymmen i samma byggnad. Behovet av att utveckla och utöka inriktningarna kvarstår liksom att finna än mer ändamålsenliga utrymmen.

Mål: Erbjuder en ny ungdomsutbildning inom IT.

Förverkligat: Höstterminen 2015 inleddes utbildningsprogrammet Informations- och kommunikationsteknik. Programmet ersätter de tidigare utbildningsprogrammen Media och

kommunikation och el- och datateknik och är en produkt av en dialog med berörda branscher och högskolan på Åland.

Mål: Fortsätta implementeringen av kvalitetsledningssystemet.

Förverkligat: Ålands gymnasium har under året arbetat vidare med sitt kvalitetsarbete. Bl.a. har utredningar gjorts om möjligheterna att införskaffa ett ärendehanteringssystem. Under hösten har en ny kvalitetskoordinator anställts och ett arbete att ta fram ett fungerande kvalitetsledningssystem har tagit fart.

Mål: Försättningsvis utveckla kontakterna till arbetslivet och utveckla modeller för lärande i arbete.

Förverkligat: I och med övergången till kompetensbaserad utbildning där undervisningen ska vara så arbetsplatslik som möjligt krävs ett utvecklat samarbete med arbets- och näringslivet. Omfattningen av lärande i arbete (LIA) utökas an efter för att minst vara 30 kompetenspoäng för en utbildning. Inom olika branscher är tillgången på LIA-platser varierande. För studerande inom vård, företagsekonomi och hotell- och restaurang finns i regel platser medan teknikutbildningarna har större utmaningar. Inom branschen finns bland annat många enmansföretag som har svårigheter att klara av den handledning som företaget förbinder sig till. En samverkan med branscherna pågår kontinuerligt. Som ett led i utvecklingen av lärande i arbete kommer berörda lärare att beredas möjlighet till praktik inom sitt område.

De studerande vid Ålands lyceum har kunnat ta del av gästföreläsningar med inslag av både intraprenörskap och entreprenörskap och där olika utbildningar och yrken presenterats.

Mål: Implementera jämställdhetsplanen och vidareutveckla genustänkandet.

Förverkligat: Vid introduktionsdagen för skolornas nya studerande konkretiserade studeranderepresentanter jämställdhetsfrågor. Studerande i årskurs två fick även i år ta del av *Fair Sex*, en workshop vars syfte är att förebygga sexuellt våld och informera om hur man arbetar mot trakasserier. Den årligen återkommande studerandeenkäten kring jämställdhetsfrågor genomfördes. Under hösten fortsatte arbetet med gemensam samling om jämställdhet kopplad till sexualitet. Filmvisning, med fokus på acceptans av alla typer av sexualitet samt en teaterföreställning med fokus på människohandel har utgjort diskussionsunderlag i undervisningen. Ålands gymnasiums jämställdhetsgrupp höll ett förberedande seminarium där frågor kopplade till pjäsen behandlades och diskuterades. Året avslutades med planering av kommande motsvarande undervisning och verksamheter.

Mål: Intensifiera samarbetet med branscher och myndigheter kring gemensamma frågor.

Förverkligat: Ålands gymnasium har under året haft särskilda träffar med olika branscher för att diskutera gemensamma frågor. Detta har främst rört de tekniska utbildningarna. När det gäller intensifieringen av samarbetet med andra myndigheter har detta varit mer ad hoc, träffar med olika företrädare har skett när behov har uppstått, t.ex. med polisen och ÅHS.

Mål: Stärka insatserna för ungdomar i behov av särskilt stöd.

Förverkligat: Antalet studerande som är i behov av särskilt stöd tenderar att öka. För att möta de studerandes behov har för enskilda studerande utarbetats åtgärdsprogram och erbjudits utökad studiehandledning. Vidare har schemalagd läxhjälp erbjudits varje vecka. Vid ansvarsområdet teknik har en skolvård/assistent varit placerad med uppgift att handla och stöda studerande i behov av särskilt stöd.

Antal studerande

Under 2015 studerade 456 personer icke-examensgivande utbildning vid vuxenutbildningen, cirka 50 mot en fristående examen och runt 100 behörighetsgivande- och fortbildande kurser via NTI. Ytterligare drygt 50 personer deltog i läroavtalsutbildning, varav 28 ingick i den landsbygdsföretagarutbildning som startade under höstterminen.

Ålands lyceum startade läsåret med 472 studerande, 280 flickor och 192 pojkar. Det är sex studerande färre än läsåret innan. De studerande väljer inriktning fr.o.m. sitt andra läsår. Under läsåret 2014-2015 har 25 studerande valt estetisk inriktning, 179 humanistisk-samhällsvetenskaplig, 42 hälsa och idrott samt 74 naturvetenskaplig inriktning.

Antalet antagna studerande per utbildningslinje under läsåren 2014-2015 och 2015-2016

	Läsår	
	2014-2015	2015-2016
Totalt	667	644
Ålands lyceum	152	152
HUTH	39	44
Ålands yrkesgymnasium	238	224
Ekonomi och Media	51	67
Företagsekonomi, ungdom	22	21
Datanom	-	16
Hotell och restaurang, kock	29	30
Livsstil och hälsa	51	52
Närvårdare, ungdom	20	20
Sociokant	22	22
Yrkesträning	3	1
Yrkesinriktad spec.undervisning inr	3	5
Yrkesinriktad spec.undervisning inr	3	4
Sjöfart	53	45
Teknik	83	60
Byggteknik	13	15
El- och datateknik	16	-
Elteknik	-	15
Fordonsteknik	14	15
Frisör	14	-
Verkstadsteknik	10	-
WS	16	15

Antalet antagna studerande till vuxenutbildningen per utbildningslinje 2014-2015 (1.8.2014 - 31.12.2016)

	Antal
Totalt	126
Ekonomi, vuxen	22
Företagsekonomi	22
Hotell och restaurang, vuxen	26
Servitör	7
Hotell-, restaurang- och cateringbranschen	9
Servitör - integration	10
Social- och hälsovårdsbranschen, vuxen	32
Närvårdare	32
Läroavtal	46
Närvårdare	11
Hotell-, restaurang- och cateringbranschen	3
Landsbygdsföretagare	23
Övriga	9
Kursverksamhet (totala antalet kursdeltagare)	456
Icke examensgivande utbildning*	456

*NTI, sysselsättningsfrämjande utbildning, yrkesförarkompetensutbildning

Redogörelse för skolans interna styrning och kontroll
Tillsyn över anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

Ålands gymnasiums styrelse har under året beslutat att delta i flera av landskapsregeringens gemensamma upphandlingar, bl.a. då det gäller bilinköp och städtjänster. Därtill har Ålands gymnasium beslutat upphandla inköp av IT-utrustning för gymnasiets förvaltning och undervisning.

Riskbedömning

Arbetskyddskommissionen på Ålands gymnasium har genomfört en riskbedömning av den fysiska och psykiska arbetsmiljön inom Ålands gymnasiums förvaltning och undervisning. Under året har arbetskyddskommissionen och förvaltningsledningen tillsammans med all personal tagit fram en åtgärdsplan för de problemområden som framkommit. Arbetet fortlöper alltjämt och tanken är att en konkret åtgärdsplan ska presenteras för styrelsen under våren 2016.

Budgetuppföljning

Ålands gymnasium fortsätter sitt arbete med att få en bra struktur i sin budget och budgetuppföljning. Företaget KPMG har anlitats i arbetet. Företaget har föreslagit att gymnasiets ekonomifunktioner bör förstärkas och kvalitetssäkras. Förverkligandet har påbörjats.

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet

Upprättas separat förvaltningsberättelse.

Motorfordonsbyrån

Registrering och besiktning av fordon samt att föra körkortsregister och verkställandet av förarexamen handhas av Motorfordonsbyrån. Därutöver handhar Motorfordonsbyrån även registreringen av fritidsbåtar.

Mål: Väntetider

Förverkligat: Målet för väntetid för besiktning och körkort har uppfyllts. Målet för väntetid har uppnåtts trots ökad arbetsbelastning genom att tillfällig personal som hoppat in vid toppar.

Mål: Myndigheten Motorfordonsbyrån upprätthåller det åländska fordons- och körkortsregistret. Databasen är föråldrad och behöver bytas ut för att kunna upprätthållas och utvecklas enligt internationella krav. En förstudie utförs där olika alternativ till egen databas som uppfyller det åländska behovet och tillika EU:s krav utvärderas.

Förverkligat: Arbetet är påbörjat.

Mål: Arkiv och ärendehantering genom scanning.

Förverkligat: Projektet är vilande i väntan på ny teknik.

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut.

MFB har genomfört kontroller genom datakörningar i registret för att klarlägga att likvärdiga beslut gjorts vid besiktning och registrering.

ÅRSBOKSLUT

Resultaträkning

	Not	2015	2014
Verksamhetens intäkter			
Försäljningsintäkter		9 592 265,26	10 174 558,36
Avgiftsintäkter		9 685 782,70	8 798 394,85
Understöd och bidrag		571 487,06	684 542,71
Övriga verksamhetsintäkter		2 140 926,80	2 147 114,60
		21 990 461,82	21 804 610,52
Verksamhetens kostnader			
Personalkostnader	2	- 106 281 260,27	- 105 537 775,65
Köp av tjänster		- 55 524 217,25	- 49 619 167,45
Material, förnödenheter och varor		- 22 911 565,37	- 20 477 727,05
Övriga verksamhetskostnader		- 3 528 761,01	- 2 785 806,66
Överföring av kostnader för aktivering		9 695 456,84	7 586 573,46
		- 178 550 347,06	- 170 833 903,35
Pensionsintäkter- och kostnader			
Pensionsintäkter		18 500 000,00	17 900 000,00
Pensionskostnader		- 29 376 459,64	- 28 084 193,30
		- 10 876 459,64	- 10 184 193,30
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar			
Europeiska Unionen		7 351 533,28	165 217,78
Återbetalningar av överföringar		21 395,98	29 209,14
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar		39 777 040,56	9 429 624,26
		47 149 969,82	9 624 051,18
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar			
Undervisning, kultur och idrott		- 20 577 555,91	- 16 869 183,95
Social- och hälsovård samt utkomststöd		- 46 583 851,82	- 45 607 715,99
Arbetsmarknad		- 280 875,28	- 303 389,50
Bostadsproduktion		- 314 531,01	- 194 488,16
Primärnäringsringar		- 10 661 003,53	- 10 583 720,79
Övrigt näringsliv		- 40 458 674,07	- 10 446 296,88
Allmänna stöd		- 6 182 132,05	- 5 382 131,36
Övriga överföringskostnader		- 5 676 511,52	- 7 170 860,62
		- 130 735 135,19	- 96 557 787,25
Verksamhetsbidrag			
		- 251 021 510,25	- 246 147 222,20

	Not	2015	2014
Skatteinkomster			
Avräkningsbelopp		220 775 637,92	215 807 392,78
Skattegottgörelse		6 987 664,00	5 278 521,00
Återbäring av lotteriskatt		9 995 530,82	11 458 227,46
Apoteksavgifter		658 064,00	595 826,99
Övriga skatter och intäkter av skattenatur		-	
		238 416 896,74	233 139 968,23
Finansiella intäkter och kostnader			
	3		
Ränteintäkter		1 079 217,24	1 325 880,87
Övriga finansiella intäkter		22 312 265,95	37 391 158,91
Räntekostnader	-	5 817,43	12 283,00
Övriga finansiella kostnader	-	4 848 199,27	1 147 666,71
		18 537 466,49	37 557 090,07
Årsbidrag		5 932 852,98	24 549 836,10
Av- och nedskrivningar			
Avskrivningar	-	15 904 571,89	14 522 490,71
Nedskrivningar		-	
		- 15 904 571,89	- 14 522 490,71
Extraordinära poster			
	4		
Extraordinära intäkter			3 969 552,97
Extraordinära kostnader	-	99 479,11	1 208 200,37
		- 99 479,11	2 761 352,60
Räkenskapsperiodens resultat		- 10 071 198,02	12 788 697,99
Ökning eller minskning av reserver	-	1 000 000,00	10 000 000,00
Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-	11 071 198,02	2 788 697,99

Balansräkning

AKTIVA	Not	2015	2014
BESTÅENDE AKTIVA			
Landskapsegendom	5		
Mark- och vattenområden		947 469,03	752 494,81
Byggnader		944 613,78	944 613,78
Övrig landskapsegendom		457 140,71	390 449,27
		2 349 223,52	2 087 557,86
Immateriella tillgångar	6		
Immateriella rättigheter		594 875,38	799 735,04
Materiella tillgångar	7		
Mark- och vattenområden		-	2 880 632,83
Byggnadsjord- och vattenområden		4 429 295,35	316 082,52
Byggnader		107 801 614,39	103 322 266,45
Vägar och infrastruktur		127 332 150,91	127 937 687,71
Maskiner och inventarier		23 060 196,15	26 486 933,27
Övriga materiella tillgångar		-	66 691,44
Förskottsbetalningar och pågående anskaffningar		4 618 724,35	10 001 144,83
		267 241 981,15	271 011 439,05
Placeringar			
Aktier	8	35 375 659,14	32 718 686,47
Andelar		132 587,66	132 587,66
		35 508 246,80	32 851 274,13
RÖRLIGA AKTIVA			
Omsättningstillgångar			
Lagerkonto		712 467,77	665 634,97
Fordringar	9		
Lånefordringar	10	67 114 539,90	64 918 785,89
Försäljningsfordringar		4 183 592,15	2 946 266,78
Övriga fordringar		3 986 891,60	2 321 137,50
Resultatregleringar	11	14 598 369,02	5 543 275,15
		89 883 392,67	75 729 465,32
Finansiella värdepapper			
Kortfristiga placeringar		27 208 159,50	31 116 241,56
Kassa- och banktillgodohavanden			
Kassa- och banktillgodohavanden		24 553 675,22	27 239 193,05
AKTIVA TOTALT		448 052 022,01	441 500 540,98

PASSIVA	NOT	2015	2014
Eget kapital			
Grundkapital			
Landskapets kapital	12	311 086 104,10	311 086 104,10
Värderingsposter	13	11 455 908,46	11 455 908,46
Fondernas kapital	14	12 214 835,36	12 221 878,85
Penningautomatmedel		12 558 975,78	12 241 237,83
Förändring i eget kapital		2 306 713,80	
Föregående räkenskapsperioders resultat		54 085 426,59	51 596 728,50
Räkenskapsperiodens resultat	-	11 071 198,02	2 488 697,99
		392 636 766,07	401 090 555,73
Obligatoriska reserveringar			
Obligatoriska reserveringar	15	9 798 660,29	10 421 343,20
Förvaltad kapital			
Förvaltad kapital	16	72 192,19	198 324,64
Främmande kapital			
Skuldförbindelselån	17		
Erhållna förskott	18	5 750 751,27	3 815 595,36
Leverantörsskulder		231 964,09	158 391,31
Övriga skulder		16 082 350,84	3 749 398,81
Resultatregleringar	19	5 961 740,47	4 983 600,30
		17 517 596,79	17 083 331,63
		45 544 403,46	29 790 317,41
PASSIVA TOTALT		448 052 022,01	441 500 540,98

Noter

Not 1 Redovisningsprinciper

Principerna för upprättande av bokslutet

Till landskapet Ålands bokslut hör balansräkning, resultaträkning, finansieringsanalys och tillhörande noter samt en budgetuppföljning. Bokslutet upprättas i enlighet med gällande lagar och bestämmelser (i huvudsak bokföringslagen och bokföringsförordningen) och skall ge riktiga och tillräckliga uppgifter om landskapets verksamhet, ekonomiska ställning och finansiering. Dock har vissa speciallösningar tillgripits emedan landskapet bedriver offentlig verksamhet som i många fall väsentligt skiljer sig från privat verksamhet och de redovisningskrav som ställs på dessa. Från och med år 2015 följer landskapet Åland, i tillämpliga delar, bokföringsnämndens kommunsektions anvisningar vad det gäller kontoplan samt upprättande av bokslut. Stor tonvikt har lagts vid periodiseringarna i bokslutet och prestationsprincipen är tillämplad i så stor omfattning som möjligt. Förbindelseprincipen har tillämpats för bidrag som hör till EU:s målprogram samt vissa nationella företagsstöd, vilket innebär att resultaträkningen belastas då landskapsregeringen tagit ett bindande beslut.

Bokslutets jämförbarhet med föregående bokslut

Då landskapet Åland från med 1 januari 2015 tillämnar en helt ny kontoplan, baserad på kommunsektionens mall för kommuner och samkommuner, har en viss omfördelning gjorts mellan de olika kostnadsgrupperna i resultaträkningen, samt en viss omklassificering av balansräkningens grupper. Detta för att bättre kunna visa en jämförbarhet mellan åren.

År 2015 höjdes gränsen för aktivering till 50 000€, från tidigare 1 000€.

Uppgörande av balansräkningen

Anläggningstillgångarna tas upp i balansräkningen till anskaffningspris med avskrivningar enligt plan. De planenliga avskrivningarna har beräknats enligt en på förhand uppgjord avskrivningsplan.

Balansräkningen AKTIVA

Aktiva sidan har klassificerats i bestående aktiva och rörliga aktiva.

Bestående aktiva indelas i följande huvudgrupper:

Landskapsegendom

Definitionen på landskapsegendom följer finska statens, där motsvarande egendom kallas för nationalförmögenhet. Till landskapsegendom hör kultur- och naturarv såsom t.ex. museiföremål, kulturhistoriskt värdefulla byggnader och fastigheter. Syftet med att besitta landskapsegendom gäller framför allt bevarandet och tryggheten av egendomen i stället för egendomens funktion som produktionsfaktor som ger avkastning.

Förvärvad landskapsegendom före år 1998 har inte värderats men av tekniska orsaker har varje anläggning ett värde av (1 mk) 0,17 cent för att kunna behandlas tekniskt i systemen.

Landskapsegendom som förvärvats efter år 1998 har värderats till anskaffningsutgiften förutom egendom som överförts från staten utan vederlag.

Immateriella rättigheter

Bland annat ingår programvaror, licenser och anslutningsavgifter.

Materiella tillgångar

Till materiella tillgångar räknas föremål och rättigheter, som kan överlåtas separat samt övriga nyttigheter, vilkas verkningstid som produktionsfaktor sträcker sig över flera än ett finansår eller som avses ge avkastning eller användas under flera finansår.

Materiella tillgångarna förvärvade före år 1998 värderades enligt det senast kända beskattningsvärdet vid ingången av år 1998 för tillgångarna (fast egendom).

Väggrunder, vägytbeläggning, broar och kajer värderades till gängse värde.

Anläggningstillgångar förvärvade före år 1998 värderades till gängse värde dock så att ifall anläggningens gängse värde understeg (100.000 mark) 16.818,79 euro värderades inte tillgången.

Färjor förvärvade före år 1998 värderades till försäkringsvärdet.

Värdepapper som förvärvades före 1998 värderades till nominella värden.

Egendom vars anskaffningsutgift har överstigit 50.000 euro och har en ekonomisk livslängd om tre år eller längre har aktiverats.

Placeringar

Aktier och andelar bland bestående aktiva har upptagits i balansräkningen till anskaffningsutgiften.

Rörliga aktiva indelas i följande huvudgrupper:*Omsättningstillgångar*

För omsättningstillgångar används samma definition som bokföringslagen ger, omsättningstillgångar är nyttigheter, som är avsedda att överlåtas såsom sådana eller i förädlad form eller att förbrukas.

Material och förnödenhetslager har värderats till anskaffningsutgiften. Lagerbetskrivning/uppskrivning har inte gjorts.

Fordringar

Bland annat ingår lånefordringar försäljningsfordringar och resultatregleringar. Fordringarna upptas till nominellt värde eller till sannolikt värde om detta är lägre.

Finansiella värdepapper

Kortfristiga placeringar upptas till nominellt värde eller till sannolikt värde om detta är lägre.

Balansräkningen PASSIVA***Passiva sidan indelas i följande huvudgrupper:****Eget kapital*

Förvärvade tillgångar före 1.1.1998 samt uppkomna skulder har balanserats mot eget kapital, vilket utgör en grunddel. Utöver denna grunddel består det egna kapitalet av föregående räkenskapsperioders under- och eller överskott, samt av kapital i egna fonder.

Värderingsposter

Denna grupp innehåller tidigare uppvärdering av egendom eller nedskrivningar av värdet på främmande kapital.

Fondernas kapital

Olika fonder ingår enligt specifikation i not.

*Penningautomatmedel**Obligatoriska reserveringar*

Under denna rubrik skall kommande sannolika utgifter eller förluster upptas.

Beträffande bidragshanteringen tillämpar landskapet Åland i de flesta fall den s.k. *förbindelseprincipen*. Denna princip innebär att resultaträkningen belastas redan i det skede då landskapet fattar ett bindande beslut om bidragsbeviljande (= ingår en förbindelse). Denna förbindelse bokförs samtidigt som en skuld på balansräkningen under obligatoriska reserveringar. Skulden minskar sedan i takt med att resp. bidrag utbetalas.

Följaktligen kommer resultaträkningen, till den del förbindelseprincipen används, att visa beloppet av de sammanlagda **beviljade** bidragen, medan resultaträkningen i de fall där förbindelseprincipen inte används, att visa beloppet av de sammanlagda **utbetalda** bidragen.

Förvalt kapital

Förvaltade medel, d.v.s. skulder som inte hör till landskapet Åland.

Främmande kapital

Kortfristiga- och långfristiga skulder redovisas som en total under främmande kapital, dock specificerade i not. Semesterlöneskulden ingår under kortfristigt främmande kapital resultatregleringar.

Principer för avskrivningar enligt plan

För tillgångar som är underkastade förslitning har en på förhand uppgjord avskrivningsplan använts. Avskrivningarna har beräknats genom linerära avskrivningar på anskaffningsutgiften/restvärdet för tillgångarna enligt den uppskattade ekonomiska livslängden.

För anskaffningar gjorda under året har avskrivningarna beräknats månatligen på anskaffningsutgiften.

År 2015 har det gjorts följande ändringar i avskrivningsplanen:

- Tunga arbetsmaskiner har ändrats från 10 år till 7 år
- Tidigare åtskildes servrar och skrivare (5 år) och övrig utrustning (3 år). Från och med år 2015 faller all IT-utrustning under gruppen "övrig IT-utrustning" och avskrivs på 3 år.

De uppskattade avskrivningstiderna för tillgångarna enligt plan har varit följande:

*Immateriella tillgångar**Avskrivningstid linjär*

Datorprogram	3 år
Affärsvärden	3 år
Ringa immateriella tillgångar	5 år

*Materiella tillgångar**Avskrivningstid linjär*

Byggnader och konstruktioner	
Lager- och övriga ekonomiebyggnader	15 år
Industribyggnader	20 år
Bostadsbyggnader	30 år
Kontorsbyggnader	30 år
Muséer, slott och övriga kulturbyggnader	30 år
Skolbyggnader	30 år
Sjukhusbyggnader	30 år
Övriga byggnader	15 år
Fasta konstruktioner	10 år
Vägar och infrastruktur	
Vägar, vägkropp	50 år
Vägar, ytbeläggning	10 år
Broar, färjfasten och kajer	85 år
Farleder och kanaler	10 år
Transportmedel	
Bilar och övriga fordon	5 år
Landskapsfärjor och övriga vattenfarkoster	20 år
Arbetsmaskiner	
Tunga arbetsmaskiner	7 år
Lätta arbetsmaskiner och redskap	3 år
Lätta maskiner och redskap för väghållningen	10 år
Övriga maskiner och inventarier	
IT-utrustning	3 år
Kontorsmaskiner	3 år
Telefoncentraler	5 år
Övrig kommunikationsutrustning	3 år
Lätt sjukvårdsutrustning	3 år
Laboratorie- och sjukhusutrustning	5 år
Audiovisuella apparater	3 år
Möbler	5-7 år
Övriga maskiner och inventarier	3 år

Not 2 Personalkostnader

	2015	2014
Löner och arvoden	- 90 170 285,15	- 89 080 290,32
Pensionspremier	- 15 695 114,80	- 14 952 872,08
Övriga lönebikostnader	- 2 346 365,41	- 2 398 693,31
Personalersättning	1 576 429,17	1 527 440,76
Periodiserade semesterlöner inkl lönebikostn	654 075,92	- 433 360,70
Löneutjämningsreservering	- 300 000,00	- 200 000,00
Personalkostnader totalt	- 106 281 260,27	- 105 537 775,65

Not 3 Finansiella intäkter och kostnader

	2015	2014
Finansiella intäkter		
Ränteintäkter från lån till utomstående	676 956,39	882 009,12
Ränteintäkter från placeringar	231 012,62	385 653,57
Övriga ränteintäkter	171 248,23	57 744,38
Dividender och räntor på andelskapital	1 481 289,20	1 269 731,00
Dröjsmålsräntor	3 705,52	9 473,68
Kursvinster	64 603,35	61 528,39
Landskapsgarantier	62 667,88	48 618,52
Avkastning från Ålands Penningautomatförening	20 700 000,00	36 000 000,00
Övriga finansiella intäkter		1 454,40
Finansiella intäkter sammanlagt	23 391 483,19	38 716 213,06
Finansiella kostnader		
Finansiella kostnader, Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS)		
Räntekostnader från lån till utomstående	- 3 063,45	- 7 053,70
Övriga räntekostnader	- 2 753,98	- 5 229,30
Kursförluster	- 36 885,03	- 15 035,21
Kreditförluster	- 166 509,46	- 157 880,44
Kreditförluster, oindrivna stöd	- 2 899,40	- 3 409,01
Återföring av PAF-medel	- 4 566 983,94	- 879 273,44
Övriga finansiella kostnader	- 74 921,44	- 91 241,89
Finansiella kostnader sammanlagt	- 4 854 016,70	- 1 159 122,99
Finansiella intäkter och kostnader totalt	18 537 466,49	37 557 090,07

Not 4 Extraordinära intäkter och kostnader

	2015	2014
Extraordinära intäkter		
Övriga skadeersättningar	-	25 000,00
Inkomst av testamente	-	925 941,37
Aktiekapital i Försäkringsbolaget Alandia Ab	-	2 828 220,00
ÅHS		190 391,60
Extraordinära intäkter sammanlagt	-	3 969 552,97
Extraordinära kostnader		
Skadeersättning	-	282 259,00
Fondering av testamentmedel	-	925 941,37
Övriga extraordinära kostnader	- 99 479,11	
Extraordinära kostnader sammanlagt	- 99 479,11	1 208 200,37
Extraordinära intäkter och kostnader totalt	- 99 479,11	2 761 352,60

Not 5 Landskapsegendom

	1.1.2015	Ökning	Minskning	31.12.2015
Jord- och vattenområden	752 469,03	195 000,00		947 469,03
Byggnader				
Muséer, slott och övriga kulturbyggnader	944 613,78			944 613,78
Övrig landskapsegendom				
Konstverk	352 422,57	66 691,44		419 114,01
Museiföremål och -samlingar, arkiv och övrig landskapsegendom	38 026,70			38 026,70
Landskapsegendom totalt				2 349 223,52

Not 6 Immateriella tillgångar

	1.1.2015	Ökning	Minskning	31.12.2015
Immateriella rättigheter				
Datorprogram inköpta	446 067,50	385 571,62	528 057,45	303 581,67
Anslutningsavgifter	63 331,13			63 331,13
Övriga immateriella rättigheter	290 335,83		62 373,25	227 962,58
Immateriella rättigheter totalt	799 734,46			594 875,38

Not 7 Materiella tillgångar

	1.1.2014	Ökning	Minskning	31.12.2015
Mark- och vattenområden	2 880 632,83		2 880 632,83	-
Byggnadsjord och vattenområden	316 082,52	4 113 212,83		4 429 295,35
Byggnader				
Bostadsbyggnader	999 320,78	1 372 768,58	684 497,20	1 687 592,16
Kontorsbyggnader	4 497 635,90	7 720 534,41	900 734,93	11 317 435,38
Produktionsbyggnader	3 637 553,52		796 555,93	2 840 997,59
Lagerbyggnader	1 555 112,80		158 009,52	1 397 103,28
Muséer och slott	9 778 359,99		353 924,76	9 424 435,23
Övriga kulturbyggnader	15 667 766,88		658 203,94	15 009 562,94
Skolbyggnader	23 275 109,77	2 082 212,58	1 339 283,83	24 018 038,52
Övriga byggnader	435 988,03	386 213,18	140 825,94	681 375,27
Sjukhusbyggnader	43 475 418,78	17 355 858,50	19 406 203,26	41 425 074,02
				107 801 614,39
Vägar och infrastruktur				
Ytbeläggningen	9 374 744,98	2 148 972,00	1 399 389,49	10 124 327,49
Väggrunden	82 913 453,55	1 473 381,00	2 304 312,53	82 082 522,02
Broar	33 800 145,32	244 000,00	463 263,00	33 580 882,32
Farleder och kanaler	60 488,74		31 559,35	28 929,39
Övriga konstruktioner	1 788 855,12	90 781,00	364 146,43	1 515 489,69
				127 332 150,91
Maskiner och inventarier				
Bilar och övriga landfordon	885 269,59	198 610,05	486 283,69	597 595,95
Färjor och övriga vattenfarkoster	17 965 445,92	523 023,80	2 116 135,07	16 372 334,65
Tunga arbetsmaskiner	361 741,92	292 598,83	97 732,98	556 607,77
Lätta arbetsmaskiner	289 010,52	8 210,85	126 349,24	170 872,13
IT-utrustning	1 338 398,86	563 656,25	965 363,91	936 691,20
Kontorsmaskiner och apparater	37 120,85	29 270,62	50 490,79	15 900,68
Kommunikationsutrustning	89 470,55	63 584,53	102 551,32	50 503,76
Möbler och inredning	1 079 251,61	732 498,60	1 060 137,03	751 613,18
Hälso- och sjukvårdsutrustning	3 860 401,04	3 846 319,29	4 521 795,22	3 184 925,11
Övriga maskiner och inventarier	580 822,41	195 865,59	353 536,28	423 151,72
Värde och konstföremål	66 691,44		66 691,44	-
				23 060 196,15
Förskottsbetalningar och pågående anskaffningar	10 001 144,83	8 898 784,43	14 281 204,91	4 618 724,35
Materiella tillgångar totalt				267 241 981,15

Not 8 Aktier

Bolag	Antal aktier 1.1.2015	För- ändringar	Antal aktier 31.12.2015	Nom. värde per aktie (EUR)	Bokföring- svärde (EUR)	Land- skapets ägar- andel i %
Brändö Fritidsservice Ab	280		280	80,00	22 400,00	15,56 %
Elisa Oyj	300		300		150,00	0,00018%
Fastighets Ab Dalnäs	5 258		5 258	84,09	442 145,22	40,05 %
Fastighets Ab Godby Center	2 397		2 397		403 151,42	42,58 %
Fastighets Ab Söderkåkar	135		135	383,47	51 768,45	100,00 %
Kraftnät Åland Ab	54 322	7 432	61 754	168,19	11 779 240,68	100,00 %
Labquality Oy	2		2		1 200,00	0,67 %
Långnäs Hamn Ab	1 876		1 876	252,28	473 277,28	100,00 %
Apetit Oyj	86		86	2,00	1 102,34	0,0014%
Ålands Fastighets Ab	9 185		9 185		1 634 389,39	94,61 %
Posten Åland Ab	10 000		10 000		11 000 000,00	100,00 %
Ab Skärgårdsflyg	96 376		96 376		8 000,00	100,00 %
Södra Brändö Turistervice Ab	500		500	34,00	17 000,00	28,09 %
Vakka-Suomen Puhelin Oy	3		3	17,00	51,00	0,005%
Ålands Radio & TV Ab	3 000		3 000	170,00	510 000,00	100,00 %
Ålands Utvecklings Ab	588		588	7 232,08	4 254 173,36	98,49 %
Ålands Vatten Ab	3 117		3 117	170,00	529 890,00	27,69 %
Åda Ab	500		500	25,00	1 419 500,00	50,00 %
Försäkringsbolaget Alandia Ab	4 588		4 588	616,44	2 828 220,00	2,36 %
Aktier totalt					35 375 659,14	

Not 9 Fordringar

Specifikation över fordringarna	2015	2015	2014	2014
	Långfristiga	Kortfristiga	Långfristiga	Kortfristiga
Lånefordringar PAF	4 496 874,32	292 129,42	2 377 306,57	285 000,00
Lånefordringar	59 695 536,16	2 630 000,00	59 536 479,30	2 720 000,00
Försäljningsfordringar		4 183 592,15		2 946 266,80
Övriga fordringar		3 986 891,60		2 321 137,50
Resultatregleringar		14 598 369,02		5 543 275,15
	64 192 410,48	25 690 982,19	61 913 785,87	13 815 679,45
Fordringar totalt		89 883 392,67		75 729 465,32

Not 10 Lånefordringar

Specifikation över lånefordringar

Lånets art	Kvarstående från år 2014	Utgivna lån år 2015	Avbetalt år 2015	Kvarstående till år 2015	Ränte %
Bostadslån (enligt LL om bostadsproduktion)	59 754 767,35		2 622 439,10		
Kapitalisering av räntor					
Eftersänkta amorteringar enligt LL om stöd för bostadsförbättring, 11 §				57 132 328,25	1,00% - 1,90%
Lån åt kommunerna för inrättande av					
arbetsplatsområden	192 133,06			192 133,06	0,50% - 0,75%
Lån ur regionallånemedel	1 153 288,79		192 214,76	961 074,03	0,33% - 0,59%
Investeringslån	33 759,71		5 167,76	28 591,95	3,00% - 3,00%
Sysselsättningspolitiska konjunkturlån	16 818,79			16 818,79	7,00% - 7,00%
Produktutvecklingslån	673 822,83		51 964,06	621 858,77	2,00% - 2,00%
Lån för torrlägningsarbeten	7 597,96		3 199,97	4 397,99	3,00% - 4,00%
Gårdsbrukslån	28 201,15		12 475,61	15 725,54	3,50% - 4,00%
Husbockslån	34 159,61		8 946,29	25 213,32	3,00% - 3,00%
Skogsförbättringslån	11 404,68		3 310,22	8 094,46	2,00% - 4,00%
Amorteringslån för golfbana	50 525,37		50 525,37	0,00	0,04% - 0,04%
Kapitallån	300 000,00			300 000,00	1,44% - 1,53%
Offentligt kapitallån		3 019 300,00		3 019 300,00	0 %
	62 256 479,30	3 019 300,00	2 950 243,14	62 325 536,16	
Lån ur penningautomatmedel	2 662 306,57	2 400 624,00	273 253,33	4 789 003,74	1,00 %
	64 918 785,87	5 419 924,00	3 223 496,47	67 114 539,90	

Not 11 Resultatregleringar

Specifikation över resultatregleringar, fordringar

Redovisade, ej inbetalda intäkter från landskapets myndigheter	175 911,50
Redovisade, ej inbetalda TV-avgifter fr Posten Åland Ab	197 192,04
Redovisade, ej inbetalda, uppdrag Öppna Högskolan	142 219,74
Redovisad, ej inbetald, intäkt fr Landskapets Pensionsfond, Q4	2 990 055,96
Pensioner med utbetalning januari 2016	2 605 498,41
Ej utfakturerade intäkter tillhörande år 2015	52 833,37
Fordran på staten gällande bidrag för likströmskabeln	4 783 000,00
Inkomster ESF. LBU och ERUF 2014-2020	2 998 253,99
Upplupna ränteintäkter	413 989,09
Utestående TV-avgifter	110 347,28
Övriga resultatregleringar	129 067,64
Resultatregleringar totalt	14 598 369,02

Not 12 Eget kapital

<u>Förändring i eget kapital</u>	2015	2014
Landskapets kapital 1.1.		
Grundkapital	311 086 104,10	311 086 104,10
Förändring av grundkapital	1 090 580,00	
Värderingsposter	11 455 908,46	11 455 908,46
Fondkapital	24 773 811,14	24 463 116,68
Tidigare räkenskapsperioders resultat	54 085 426,49	51 596 728,50
Räkenskapsårets resultat	- 11 071 198,02	2 488 697,99
Ändring av kapital från tidigare räkenskapsår	1 216 133,80	-
Landskapets kapital 31.12.	392 636 766,05	401 090 555,73

Specifikation över ändringar av kapital från tidigare räkenskapsperioder

Korrigerig av balanskonton gällande lönebikostnader	716 133,80
Värdeökning kortsiktiga placeringar, gällande år 2014	500 000,00
Av finska staten erhållna anläggningstillgångar	1 090 580,00
	2 306 713,80

Not 13 Värderingsposter

I enlighet med affärsbokföringens principer, har landskapet möjlighet att ta in s.k värderingsposter i balansräkningen. En värderingspost används då man behöver värdera upp egendom, eller skriva ner värdet på främmande kapital. En förutsättning för uppskrivning, är att värdeökningen är varaktig och väsentlig.

Användningen av värderingsposter följer i landskapets räkenskaper en restriktiv linje.

	2015	2014
Bokföringsvärde 1.1.	11 455 908,46	11 455 908,46
Ökning/minskning	-	-
Bokföringsvärde 31.12	11 455 908,46	11 455 908,46

Not 14 Fondernas kapital

Fonder	2015	2014
President Urho Kekkonens 80-års fond:		
Bokföringsvärde 1.1.	17 632,60	17 511,17
Ökning/minskning	109,22	121,43
Bokföringsvärde 31.12	17 741,82	17 632,60
Ålands självstyrelses 75-års jubileumsfond:		
Bokföringsvärde 1.1.	1 135 851,47	1 122 141,00
Ökning/minskning	- 5 943,93	13 710,47
Bokföringsvärde 31.12	1 129 907,54	1 135 851,47
Reserverade PAF-medel:		
Bokföringsvärde 1.1.	10 000 000,00	
Ökning/minskning	-	10 000 000,00
Bokföringsvärde 31.12	10 000 000,00	10 000 000,00
Fondkapital totalt	11 147 649,36	11 153 484,07
Donerade tillgångar		
	2015	2014
Irene och Halvdan Stenholms konstdonation:		
Bokföringsvärde 1.1.	59 097,35	58 956,66
Ökning/minskning	129,10	140,69
Bokföringsvärde 31.12.	59 226,45	59 097,35
Testamenterade medel:		
Bokföringsvärde 1.1.		
Ökning/minskning	925 941,37	925 941,37
Bokföringsvärde 31.12.	925 941,37	925 941,37
Donerade tillgångar ÅHS		
Bokföringsvärde 1.1.	83 356,06	83 680,98
Ökning/minskning	- 1 337,88	- 324,92
Bokföringsvärde 31.12.	82 018,18	83 356,06
Donerade tillgångar totalt	1 067 186,00	1 068 394,78
Fondernas kapital totalt	12 214 835,36	12 221 878,85

Not 15 Obligatoriska reserveringar

Projektregistret:

För att underlätta hanteringen av offentliga stöd har Ålands landskapsregering sedan 1998 använt ett för ändamålet anpassat projektregister. Ålands landskapsregering har sedan början av 2015 tagit i bruk ett nytt ekonomisystem och en ny ekonomimodell. Det i kombination med krav på en fullständig elektronisk process för administration av EU-programmen 2014-2020, har förvaltningen beslutat att utveckla en ny stöd tillämpning och småningom utveckla projektregistret.

Alla EU-delfinansierade stöd i programperioden 2007-2013 som beviljats under år 2015 har registrerats in i projektregistret och de följer förbindelseprincipen. Förbindelseprincipen har även tillämpats på de EU-delfinansierade stöden som beviljats under år 2015 och hör till programperioden 2014-2020. För övriga nationella stöd som beviljats under år 2014 och tidigare, har enbart beslut om utbetalningar och restbokningar registrerats in i projektregistret.

Övriga nationella stöd som har beviljats under år 2015 har inte registrerats in i projektregistret och följer därmed inte förbindelseprincipen.

När den nya stöd tillämpningen tas i bruk är avsikten att samtliga nationella stöd inom landskapsförvaltningen ska hanteras via den nya tillämpningen. Detsamma gäller för landskapets egna EU-program.

Program med EU-finansiering

Regionalfondsprogram 2007-2013

Landsbygdsutvecklingsprogram 2007-2013

Fiskerifondsprogram 2007-2013

Socialfondsprogram 2007-2013

Status

Pågående

Pågående

Pågående

Pågående

Nationella stöd

Näringsavdelningens stöd

Investeringsstöd till lantbruket 2007-2013

Finansavdelningens stöd

Utbildnings- och kulturavdelningens stöd

Social - och miljöavdelningens stöd

Stöd för miljöförbättrande åtgärder

Pågående

Pågående

Pågående

Pågående

Pågående

Pågående

Nya program med EU-finansiering

Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014-2020

Europeiska socialfonden 2014-2020

Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020

Pågående

Pågående

Pågående

Varje program/stödform är kopplad till ett separat balanskonto (skuldkonto) i bokföringen.

När ett nytt stöd beviljas, så ökar saldot på balanskontot (skulden ökar), och när utbetalningar eller återbokningar av eventuella restsaldon görs (då projektet avslutas), så minskar saldot (skulden minskar). Då programmet i sin helhet avslutats, så bör således saldot på balanskontot vara 0. Dessa balanskonton visas i bokslutet under gruppen obligatoriska reserveringar.

Samtidigt betyder detta att ett projekt, redan då det beviljas, även kostnadsförs i resultaträkningen och i budgeten. Budgetmedlen för programmet används således redan då projekten beviljas medel (=den s.k. förbindelseprincipen). Ej utbetalda restbelopp på projekten återförs till budgeten då projekten avslutas. För de nationella stöden finns ett separat konto i budgeten (88900). De återbokade restbeloppen måste därefter på nytt budgeteras in på respektive program. Återbokning av bidrag som hör till EU-programmen för åren 2007-2013 görs däremot mot moment där bidrag beviljats. Penningautomatmedel återbokas mot ett skilt balanskonto (201803).

**Obligatoriska reserveringar fördelar sig per den 31.12.2015 enligt följande:
Program med EU-finansiering som pågår:**

ERUF 2007-2013, inkl. tekniskt stöd

	2007-2015		2015		2014
Ingående saldo 1.1:			1 074 643,34		1 901 417,07
Beviljade stöd, totalt:	6 307 435,23		44 611,46		614 444,25
Återbokade stöd, totalt:	- 741 674,49	-	175 785,29	-	214 358,99
Nettobeviljat, totalt:	5 565 760,74	-	131 173,83		400 085,26
Utbetalningar, totalt:	- 5 447 819,73	-	825 528,50	-	1 226 858,99
Utgående saldo 31.12:	117 941,01		117 941,01		1 074 643,34

LBU, Axel 1 och Axel 2* 2007-2013, inkl. tekniskt stöd för LBU

	2007-2015		2015		2014
Ingående saldo 1.1:			865 228,65		1 138 157,39
Beviljade stöd, totalt:	8 959 469,38	-	60 787,09		341 986,00
Återbokade stöd, totalt:	- 296 441,70	-	44 405,15	-	95 646,81
Nettobeviljat, totalt:	8 663 027,68	-	105 192,24	✓	246 339,19
Utbetalningar, totalt:	- 8 663 027,68	-	760 036,41	-	519 267,93
Utgående saldo 31.12:	-		-		865 228,65

* projektstöd som beviljas och utbetalas inom axel 2 följer förbindelseprincipen och registreras i projektregistret.

LBU, Axel 3-4, 2007-2013

	2007-2015		2015		2014
Ingående saldo 1.1:			228 211,85		555 151,96
Beviljade stöd, totalt:	2 689 900,57		56 534,83		140 997,12
Återbokade stöd, totalt:	- 499 827,80	-	96 067,75	-	85 245,17
Nettobeviljat, totalt:	2 190 072,77	-	39 532,92		55 751,95
Utbetalningar, totalt:	- 2 190 072,77	-	188 678,93	-	382 692,06
Utgående saldo 31.12:	-		-		228 211,85

EFF, 2007-2013, inkl. tekniskt stöd

	2007-2015	2015	2014
Ingående saldo 1.1:		549 861,26	728 747,85
Beviljade stöd, totalt:	7 365 880,82	1 571 280,36	822 074,60
Återbokade stöd, totalt:	- 605 437,16	- 173 645,24	- 49 916,03
Nettobeviljat, totalt:	6 760 443,66	1 397 635,12	772 158,57
Utbetalningar, totalt:	- 6 474 469,60	- 1 661 522,32	- 951 045,16
Utgående saldo 31.12:	285 974,06	285 974,06	549 861,26

ESF 2007-2013, inkl. tekniskt stöd

	2007-2014	2015	2014
Ingående saldo 1.1:		157 633,98	341 079,55
Beviljade stöd, totalt:	6 179 011,40	131 005,54	255 860,80
Återbokade stöd, totalt:	- 726 716,00	- 64 355,65	- 58 830,09
Nettobeviljat, totalt:	5 452 295,40	66 649,89	197 030,71
Utbetalningar, totalt:	- 5 358 728,07	- 130 716,54	- 380 476,28
Utgående saldo 31.12:	93 567,33	93 567,33	157 633,98

Under 2014 gjordes ett beviljande till ett projekt på 62.000 euro som sedan har korrigerats genom beslut 11.3.2015 till ett beviljande på 48.000. Eftersom transaktionerna i projektregistret/bokföringen förts in enligt beslutsdatum så visar siffrorna för 2014 det högre beloppet.

Nationella stöd**Näringsavdelningen, övriga stöd**

	2015	2014
Ingående saldo 1.1:	2 029 525,82	1 010 243,61
Beviljade stöd, totalt:	- 45 000,00	3 021 455,91
Återbokade stöd, totalt:	- 155 380,57	- 285 330,80
Nettobeviljat, totalt:	- 200 380,57	2 736 125,11
Utbetalningar, totalt:	- 1 338 783,39	- 1 716 842,90
Utgående saldo 31.12:	490 361,86	2 029 525,82

Startstöd till unga odlare

	2015	2014
Ingående saldo 1.1:	-	8 334,00
Beviljade stöd, totalt:	-	-
Återbokade stöd, totalt:	-	-
Nettobeviljat, totalt:	-	-
Utbetalningar, totalt:	-	8 334,00
Utgående saldo 31.12:	-	-

Investeringsstöd till lantbruket 2007-2013

	2015		2014
Ingående saldo 1.1:	994 901,88		1 119 957,70
Beviljade stöd, totalt:	-		584 357,85
Återbokade stöd, totalt:	- 111 515,10	-	87 146,80
Nettobeviljat, totalt:	- 111 515,10		497 211,05
Utbetalningar, totalt:	- 543 817,16	-	622 266,87
Utgående saldo 31.12:	339 569,62		994 901,88

Finansavdelningen, PAF-stöd

	2015		2014
Ingående saldo 1.1:	2 487 733,75		932 363,89
Beviljade stöd, totalt:	139 000,00		4 609 971,68
Återbokade stöd, totalt:	- 98 551,25	-	60 546,39
Nettobeviljat, totalt:	40 448,75		4 549 425,29
Utbetalningar, totalt:	- 813 522,46	-	2 994 055,43
Utgående saldo 31.12:	1 714 660,04		2 487 733,75

Finansavdelningen, landskapsandelar

	2015		2014
Ingående saldo 1.1:	824 635,00		73 522,79
Beviljade stöd, totalt:	-		5 450 791,36
Återbokade stöd, totalt:	-	-	73 522,79
Nettobeviljat, totalt:	-		5 377 268,57
Utbetalningar, totalt:	- 824 635,00	-	4 626 156,36
Utgående saldo 31.12:	-		824 635,00

Utbildnings- och kulturavdelningen, PAF-stöd

	2015		2014
Ingående saldo 1.1:	152 787,18		250 333,88
Beviljade stöd, totalt:			3 116 610,00
Återbokade stöd, totalt:	- 8 848,35	-	79 761,58
Nettobeviljat, totalt:	- 8 848,35		3 036 848,42
Utbetalningar, totalt:	- 67 262,42	-	3 134 395,12
Utgående saldo 31.12:	76 676,41		152 787,18

Utbildnings- och kulturavdelningen, landskapsandelar

	2015	2014
Ingående saldo 1.1:	-	-
Beviljade stöd, totalt:	-	13 526 492,96
Återbokade stöd, totalt:	-	-
Nettobeviljat, totalt:	-	13 526 492,96
Utbetalningar, totalt:	-	-
Utgående saldo 31.12:	-	-

Utbildnings- och kulturavdelningen, övriga stöd

	2015	2014
Ingående saldo 1.1:	4 211,14	4 211,14
Beviljade stöd, totalt:	-	13 000,00
Återbokade stöd, totalt:	- 4 211,14	- 1 000,00
Nettobeviljat, totalt:	- 4 211,14	12 000,00
Utbetalningar, totalt:	-	-
Utgående saldo 31.12:	-	4 211,14

Social- och miljöavdelningen, övriga stöd

	2015	2014
Ingående saldo 1.1:	427 628,00	527 063,00
Beviljade stöd, totalt:	-	20 617 153,61
Återbokade stöd, totalt:	-	-
Nettobeviljat, totalt:	-	20 617 153,61
Utbetalningar, totalt:	- 411 000,00	- 20 716 588,61
Utgående saldo 31.12:	16 628,00	427 628,00

Stöd för miljöförbättrande åtgärder

	2015	2014
Ingående saldo 1.1:	601 316,93	868 611,40
Beviljade stöd, totalt:	-	-
Återbokade stöd, totalt:	- 243 340,27	- 52 345,00
Nettobeviljat, totalt:	- 243 340,27	52 345,00
Utbetalningar, totalt:	- 190 403,66	- 214 949,47
Utgående saldo 31.12:	167 573,00	601 316,93

Social och miljöavdelningen, PAF-stöd

	2015		2014
Ingående saldo 1.1:	23 024,42		50 850,00
Beviljade stöd, totalt:	-		3 288 253,59
Återbokade stöd, totalt:	- 11 517,22	-	8 585,37
Nettobeviljat, totalt:	- 11 517,22		3 279 668,22
Utbetalningar, totalt:	- 11 482,78	-	3 307 493,80
Utgående saldo 31.12:	24,42		23 024,42

Nya program med EU-finansiering**Europeiska regionalfonden 2014-2020**

	2015		2014
Ingående saldo 1.1:	-		-
Beviljade stöd, totalt:	1 545 366,06		-
Återbokade stöd, totalt:	-		-
Nettobeviljat, totalt:	1 545 366,06		-
Utbetalningar, totalt:	-		-
Utgående saldo 31.12:	1 545 366,06		-

Europeiska socialfonden 2014-2020

	2015		2014
Ingående saldo 1.1:	-		-
Beviljade stöd, totalt:	3 159 929,40		-
Återbokade stöd, totalt:	-		-
Nettobeviljat, totalt:	3 159 929,40		-
Utbetalningar, totalt:	-		-
Utgående saldo 31.12:	3 159 929,40		-

Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020

	2015		2014
Ingående saldo 1.1:	-		-
Beviljade stöd, totalt:	2 512 500,00		-
Återbokade stöd, totalt:	-		-
Nettobeviljat, totalt:	2 512 500,00		-
Utbetalningar, totalt:	- 722 110,92		-
Utgående saldo 31.12:	1 790 389,08		-
Sammanlagt, obligatoriska reserveringar:	9 798 660,29		10 421 343,20

Not 16 Förvaltat kapital

Specifikation över ränteintäkter (kumulativt)

Finansiär:	2015	2014
Europeiska Regionala Utvecklingsfonden 07-13:		
Räntor	12 570,24	12 570,24
Europeiska Socialfonden 07-13:		
Räntor	14 271,88	14 271,88
Europeiska Program för landsbygdens utveckling 07-13:		
Räntor	-	126 132,45
Europeiska Strukturprogram för fiskerisektorn 07-13:		
Räntor	45 350,07	45 350,07
	72 192,19	198 324,64

Beslut har under 2015 tagits över hur de ackumulerade ränteintäkterna inom programmet landsbygdens utveckling 07-13 ska användas och därför ingår de inte längre i summan ovan.

Förvaltat kapital totalt	72 192,19	198 324,64
---------------------------------	------------------	-------------------

Not 17 Främmande kapital

Specifikation över främmande kapital

	2015	2015	2014	2014
	Långfristiga	Kortfristiga	Långfristiga	Kortfristiga
Låneskulder PAF	4 497 247,82	292 429,42	2 377 306,57	285 000,00
Övriga låneskulder	768 861,55	192 212,48	961 074,79	192 214,00
Erhållna förskott		231 964,09		158 391,31
Leverantörsskulder		16 082 350,84		3 749 398,81
Övriga skulder		5 961 740,47		4 983 600,30
Resultatregleringar		1 750 786,18		662 445,10
Periodiserad semesterlön		15 766 810,61		16 420 886,53
	5 266 109,37	40 278 294,09	3 338 381,36	26 451 936,05
Främmande kapital totalt		45 544 403,46		29 790 317,41

Not 18 Skuldförbindelselån

Lånets art	Vid årets början	Under året upptagna lån	Amorterat under året	Lån vid årets slut
Nordiska Investeringsbanken				
Avtal R 98/2/3	1 153 288,79		192 214,76	961 074,03
Penningautomatmedel	2 662 306,57	2 400 624,00	273 253,33	4 789 677,24
	3 815 595,36	2 400 624,00	465 468,09	5 750 751,27

Not 19 Resultatregleringar

Specifikation över resultatregleringar, skulder

Kostnadsreservering för löneutjämningsfonden	500 000,00
Driftreservering Åhs	1 000 000,00
Kostnadsreservering för lånegaranti i konkursbolag	132 000,00
Kostnadsreservering för leverantörsfakturor gällande år 2015	86 871,76
Utbetald, ej intäktsförd, projektersättning	31 914,42
Resultatregleringar totalt	1 750 786,18

Not 20 Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser

Landskaps pensionsansvar

	2015	2014
Landskapet Ålands Pensionsfond:		
Toltalt pensionsansvar per 1.1 (mn €)	741,20	727,60
Ökning/minskning	12,80	13,60
Totalt pensionsansvar per 31.12 (mn €)	754,00	741,20

Utgivna ansvarsförbindelser 31.12.2015

	Antal	Beviljat	Kvarstående belopp
Landskapsgarantier för industrier och vissa andra näringsgrenar			
Beviljade år 1992	1,00	50 456,38	12 162,43
D:o år 1995	1,00	33 637,59	9 033,08
D:o år 2003	1,00	35 000,00	3 943,01
D:o år 2004	3,00	482 100,00	253 609,05
D:o år 2005	1,00	19 900,00	828,41
D:o år 2006	1,00	101 000,00	85 461,54
		722 093,97	365 037,52

Landskapsgarantier för studielån

D:o	år 1995	685	1 363 692,94
D:o	år 1996	706	1 824 839,00
D:o	år 1997	803	2 194 159,51
D:o	år 1998	794	2 202 276,76
D:o	år 1999	914	2 480 771,92
D:o	år 2000	776	1 946 646,59
D:o	år 2001	749	1 978 015,15
D:o	år 2002	770	2 109 189,00
D:o	år 2003	766	2 347 751,00
D:o	år 2004	769	2 304 208,00
D:o	år 2005	762	2 222 174,66
D:o	år 2006	723	2 098 632,24
D:o	år 2007	679	2 037 804,25
D:o	år 2008	780	1 920 722,00
D:o	år 2009	697	2 076 721,06
D:o	år 2010	917	2 228 809,44
D:o	år 2011	765	1 356 719,80
D:o	år 2012	666	1 568 089,00
D:o	år 2013	832	1 674 720,00
D:o	år 2014	1151	3 734 000,00
D:o	år 2015	1158	3 813 000,00

Ikraftvarande landskapsgarantier för studielån 31.12.2015
 (enligt uppgift från respektive bank)

2015	2014
21 139 622,03	19 989 714,27

Garantier beviljade med fullmakt av lagtinget

	Antal 31.12.2015	Kvarstående belopp 31.12.2015	Antal 31.12.2014	Kvarstående belopp 31.12.2014
Ålands Energi Ab	1	244 854,46	1	263 284,00
Kraftnät Åland Ab	9	78 764 823,37	7	69 616 506,00
		79 009 677,83		69 879 790,00
 Landskapsborgen för ägarbostadslån	508	12 338 000,00	409	7 713 000,00
Landskapsborgen för hyreshus	11	11 528 000,00	11	11 084 000,00
		23 866 000,00		18 797 000,00

Bilaga Övriga poster – poster som saknas i balansräkningen

Pensionsansvarsskulden upptas från och med år 2014 inte i landskapets balansräkning. Landskapets approximativa, uträknat av KEVA, pensionsansvarsskuld var per den 31.12.2015 754 miljoner euro (741,2 mn €).

Marknadsvärdet på Ålands pensionfonds fondkapital, vilket utgör täckning för pensionsansvaret, var per den 31.12.2015 405,5 miljoner eur (385,3mn €). Detta ger en täckningsgrad på 53,8% (52%) .

Finansieringsanalys

	31.12.2015	31.12.2014
Kassaflödet i verksamheten		
Internt tillförda medel: ¹⁾		
Årsbidrag	5 932 852,98	24 549 836,10
Extraordinära poster	- 99 479,11	2 761 352,60
Korrektivposter till internt tillförda medel:		
* Försäljningsvinster, -förluster	3 947,26	- 196 229,80
* Obligatoriska reserveringar (Bidrag)	- 622 682,91	911 297,97
* PAF-medel	317 737,95	- 17 351 026,81
	5 532 376,17	10 675 230,06
Kassaflödet för investeringarnas del		
Investeringar i anläggningstillgångar	- 13 758 312,66	- 15 963 602,52
Försäljningsinkomster av anläggningstillgångar	- 3 947,26	196 229,80
	- 13 762 259,92	- 15 767 372,72
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde	- 8 229 883,75	- 5 092 142,66
Kassaflödet för finansieringens del ²⁾		
Förändringar av utlåningen		
* ökning/minskning av utlåningen	- 2 195 754,03	1 144 943,44
Förändringar av lånebeståndet		
* ökning/minskning av långfristiga lån	1 927 728,01	1 124 781,39
* ökning/minskning av kortfristiga lån	7 427,90	140 000,00
	1 935 155,91	1 264 781,39
Förändring av eget kapital ³⁾	500 000,00	
Övriga förändringar av likviditeten		
* Förändring av förvaltade medel o förvaltad kapital	- 126 132,45	3 819,95
* Förändring av fonder och donerade tillgångar	- 7 043,49	939 589,04
* Förändring av omsättningstillgångar	- 46 832,80	279 592,22
* Förändring av fordringar ⁴⁾	- 11 958 173,34	1 814 845,72
* Förändringar av räntefria skulder ⁵⁾	13 535 064,06	- 3 899 754,24
	1 396 881,98	- 861 907,31
Finansieringens kassaflöde	1 636 283,86	1 547 817,52
Förändring av likvida medel	- 6 593 599,89	- 3 544 325,14
Likvida medel 31.12	51 761 834,72	58 355 434,61
Likvida medel 1.1	58 355 434,61	61 899 759,75

Finansieringsanalysen är uppgjord enligt handels- och industriministeriets anvisningar om upprättande av finansieringsanalys för kommuner och samkommuner.

Finansieringsanalysen beskriver kassaflödena från den egna verksamheten (inkluderar överföringar från PAF samt överföringsekonomin), investeringar och finansiering.

På raden "förändring av likvida medel" anges den totala förändringen av likvida medel under året.

De två sista raderna i analysen visar hur mycket likvida medel som kvarstod vid räkenskapsperiodens slut samt hur mycket medel som fanns vid början av räkenskapsperioden.

¹⁾ I den kommunala modellen presenteras de faktorer som ingår i internt tillförda medel i detalj i resultaträkningen. Därför tas bara årsbidraget, som visar överskottet i internt tillförda medel från verksamheten, samt extraordinära poster med i finansieringsanalysen.

De internt tillförda medlen har därefter korrigerats med försäljningsvinster och -förluster, samt med räkenskapsperiodens förändring av balansposterna obligatoriska reserveringar (bidrag) och PAF-medel.

²⁾ Eftersom finansieringsanalysen upprättats enligt prestationsprincipen, så har t.ex. försäljningsinkomster och anskaffningsutgifter inte korrigerats med försäljningsfordringar eller skulder till leverantörer i årsbidraget utan dessa korrigeringar har gjorts först i finansieringens kassaflöde.

³⁾ Förändring av eget kapital är en deposition som gjordes under 2014 men blev bokförd på år 2015.

⁴⁾ Förändring av fordringar: både långfristiga och kortfristiga fordringar som upptagits bland rörliga aktiva ingår i denna post.

⁵⁾ Förändringar av räntefria skulder: erhållna förskott, skulder till leverantörer, övriga skulder och resultatregleringar ingår i denna post.

<u>Finansieringskalkylens nyckeltal</u>	2015	2014
Quick ratio/kassalikviditet	1,93	2,74
Current ratio/balanslikviditet	1,94	2,75

Quick ratio = Kassalikviditet. Nyckeltalet räknas enligt formeln:
Finansieringstillgångar / (Kortfristiga skulder - erhållna förskott)

Till finansieringstillgångar har ovan räknats kortfristiga fordringar, kortfristiga placeringar och kassa- och banktillgodohavanden.

Riktvärden:

Över 1,0 = god
0,5 - 1,0 = tillfredsställande
under 0,5 = svag

Current ratio = Balanslikviditet. Nyckeltalet räknas enligt formeln:
(Omsättningstillgångar + Finansieringstillgångar) / Kortfristiga skulder

Riktvärden:

Över 2,0 = god
1,0 - 2,0 = tillfredsställande
under 1,0 = svag

UPPFÖLJNING AV BUDGET

Principer för budgetering och uppföljning

I 2015 års budgetförslag har budgeten genomgått omfattande strukturella förändringar, både på övergripande och på detaljnivå. I uppbyggandet av landskapets budgetstruktur har modell tagits från den kommunala sektorns struktur i budgeten med anpassningar för bland annat de betydande överföringsutgifterna, där även EU-delfinansierade program och bidrag ur penningautomatmedel ingår.

Vid ingången av år 2015 övergick landskapet till en ny ekonomimodell varför kontostrukturen förändrades i grunden så att såväl affärsbokföringskontona som budgetmomentnumreringen samt övriga objektkontodelar förändrades. Vid uppgörandet av budgetförslaget för år 2015 har avsaknaden av ett IT-stödsystem för såväl den rena sifferbudgeteringen i kombination med nämnda ändringar av kontostrukturen krävt mycket manuell hantering. Avsikten är att budgeteringen ska göras på affärsbokföringskontonivå, men detta kunde inte uppfyllas år 2015. I vissa fall har en mera schablonartad fördelning gjorts mellan personalkostnader, köp av tjänster, material och övriga verksamhetskostnader. Fördelningen mellan kostnadsslagen har i en del fall justerats under året varför fördelningen i den budgeterade resultaträkningen är avvikande i förhållande till fördelningen enligt resultaträkningarna som ingått i budgetförslaget för år 2015 respektive tilläggsbudgetförslagen. Nettokostnaderna påverkades dock inte av denna omfördelning. Budgetförslaget påverkades även till stora delar av bl.a. förändrade redovisningsprinciper och redovisningssätt samt organisationsförändringar där en stegvis övergång till ett fastighetsverk är centralt. Även överföringen av IT-driften till ett bolag för IT-relaterade tjänster medförde förändringar. IT-investeringarna görs framöver inom nämnda bolag medan landskapsförvaltningen redovisar driften som inköp av tjänster. Budgeteringen för IT-system som Åda Ab anskaffar är därför dimensionerad utgående från en årskostnad som landskapet betalar till Åda Ab. I anslagen ingick i vissa fall betydande belopp av interna transaktioner, t.ex. för färjetrafiken och väghållningen. Dessa kunde inte till fullo särskiljas i budgeten och de påverkade därför i viss mån nivån på intäkterna och tjänsteinköpen i resultaträkningen.

Från och med år 2015 visas endast ett budgeterat resultat som är hänförligt till resultaträkningen. Ett viktigt komplement till resultaträkningen är finansieringsanalysen som visar budgetens effekter på de likvida medlen. I budgetförslaget för år 2015 ingick, p.g.a. tidsbrist, inte någon finansieringsanalys. Utgående från den likviditetsplan som uppgjordes i samband med budgetberedningen under hösten 2014 beräknades likviditeten vara tillräcklig under år 2015, vilket också blev fallet.

Budgeteringsmetodiken anpassas successivt så att affärsbokföringens redovisningsprinciper, t.ex. gällande löneperiodiseringar, avskrivningar, investeringar och lån även tillämpas i budgeten. I budgetförslaget för år 2015 har eventuella effekter av periodisering av semesterlöner inte särskilt beaktats i anslagen, utan dessa poster upptogs som förslagsanslag. Periodiseringen av semesterlöner budgeterades skilt för Ålands hälso- och sjukvård samt fastighetsbyrån och centralt till övriga delar.

För att förbereda inför övergången till fastighetsverket gjordes vissa strukturella förändringar i budget för år 2015. De direkta fastighetsrelaterade kostnaderna bröts ut från respektive förvaltningsenhet och myndighet och överfördes till fastighetsbyrån som under år 2015 inordnades under finansavdelningen. Fastighetsbyrån debiterade sedan de enheter och myndigheter som nyttjade fastigheter en internhyra. I den ingick direkta driftskostnader för fastigheter samt kapitalkostnader i form av avskrivningar och

internränta om 3,5 procent på kapitalet. Fastighetsbyråns investeringsanslag budgeterades på normalt sätt. I budgeten för år 2015 beaktades en förändring av principerna för aktivering av kostnader för vissa renoverings- och underhållsarbeten på byggnader så att dessa ingår i driftskostnaderna, mot att tidigare ha redovisats som investeringar. Förändringen medförde en kostnadsökning om ca 0,5 miljon euro per år.

Budgeteringen för år 2015 uppgjordes med beaktande av gällande kollektiva avtal och enligt det faktiska löneläget den 1.4.2014. Vid budgeteringen beaktades att pensionspremierna och övriga sociala avgifter belastar respektive moment där lönekostnader upptas.

Från och med år 2014 har den nya tjänstemannalagen tillämpats. Inrättande och indragning av tjänster görs genom en behovsprövning och för de externa myndigheterna avger avtalsbyrån ett utlåtande om förslaget. Genom att landskapsregeringen inom fastställda ramar för verksamheten kan fatta beslut om tjänsteregleringarna har ett flexiblere system skapats utan att tjänsteinnehavarnas rättsliga ställning i förhållande till arbetsgivaren i sak förändrats. Lagtinget tar således ställning till målsättningarna och nivån på budgetanslagen men inte till enskilda tjänster.

Inkomst i form av dagpenningar som inflyter vid en anställds tjänsteledighet med lön på grund av sjukdom och moder-/faderskap har beaktats netto under respektive moment för personalutgifter. Nettoföringen av dagpenningar innebär samtidigt att kostnader för eventuella vikarier i nämnda fall ska belastas respektive moment för personalutgifter.

Budgetens indelning

Budgetförslaget indelas i följande avsnitt:

Allmän motivering

Verksamhet – detaljmotivering

Överföringar – detaljmotivering

Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter – detaljmotivering

Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar – detaljmotivering

Sifferstat

Bilagor

Resultatpåverkande poster

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter fristående enheter och myndigheter.

I verksamhetsavsnittet ingår inkomster och utgifter för landskapets egen verksamhet som antingen bedrivs i egen regi eller genom upphandling av tjänster. Exempel på sådana utgifter är löner och lönebikostnader, köp av varor och tjänster samt anskaffning av maskiner och inventarier under 50.000 euro. Posterna ingår i resultaträkningen.

I överföringsavsnittet ingår utgifter som inte ger någon direkt motprestation, men indirekt hjälper landskapet att fullfölja sina uppgifter. Hit räknas t.ex. bidrag och överföringar till kommuner, övrig offentlig sektor, näringslivet, hushållen, allmännyttiga sammanslutningar samt bidrag från EU-fonderna. Posterna ingår i resultaträkningen.

I avsnittet om skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter upptas t.ex. inkomster av avräkning och skattgottgörelse samt ränteintäkter och dividender. Även anslag för avskrivningar upptas i avsnittet, förutom till den del de hör till Ålands hälso- och sjukvård respektive fastighetsbyrån. Posterna ingår i resultaträkningen.

Summan av de anslag som upptas under ovanstående avsnitt ska vara lika med det budgeterade överskottet/underskottet för respektive år. Det budgeterade underskottet för år 2015 påverkades även av kvarstående anslag från år 2014 som i budgeten beaktades att skulle användas för 2015 års verksamhet.

Balansposter

I avsnittet om investeringar, lån och övriga finansinvesteringar ingår olika typer av budgetutgifter som ger landskapet tillgångar av olika slag. Förslitning underkastade tillgångar överstigande 50.000 euro upptas som en investering och aktiveras i balansräkningen och kostnadsförs genom planmässiga avskrivningar. Anslag upptas i allmänhet endast för det som ska förverkligas under året, dock så att man i planen uppger totalkostnaden för ett projekt som inleds under budgetåret och som fordrar anslag under kommande år för att kunna förverkligas. Lån och övriga finansinvesteringar används för lån som beviljas av landskapets medel samt t.ex. för inköp av aktier och värdepapper. I avsnittet ingår även inköp av eller intrångsättning för naturskyddsområden. Posterna ingår i balansräkningen.

Summan av de anslag som upptas under detta avsnitt ska inte vara direkt resultatpåverkande. Under år 2015 ingår dock vissa resultatpåverkande poster som har belastat anslag under detta avsnitt, sammanlagt 4.870.942,50 euro. Merparten eller 4.518.405,00 euro består av återföring av lån ur penningautomatmedel². Återföringen har kostnadsförts under övriga finansiella kostnader. Övriga resultatpåverkande poster är fördelade på 9 olika budgetmoment³.

I budgeten beaktades att poster som budgeterades under detta avsnitt inte skulle redovisas via resultaträkningen. I uppföljningen redovisas dock kostnader för projekt i vissa fall via resultaträkningen, så att t.ex. kostnader för en byggtreprenad upptas i resultaträkningen under posten köp av tjänster och vid aktiveringen till balansräkningen bokas kostnaden bort under raden överföring av kostnader för aktivering.

Anslagens beteckningar och bindningsnivån

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. Även avskrivningar och periodisering av semesterlöner har budgeterats som förslagsanslag. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

De bidrag som beviljats och registrerats enligt förbindelseprincipen, men som inte kommer att utbetalas, återbokas för budgetmoment som hör till EU-programmen för åren 2007 – 2013 respektive 2014 - 2020 mot det moment där bidrag beviljats. Denna återföring beskrivs inte separat under berörda moment. Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan

² Moment 935010 och 951500.

³ Moment 934080, 944000, 951600, 954010, 974500, 975000, 976000, 983000 och 985000.

användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslaget ändamål.

Under år 2015 upphörde användandet av de tidigare tvååriga reservationsanslagen (VR), dock så att de anslag som inte använts fullt ut år 2014 kunde användas även år 2015.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment. Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §).

Anslagen under momenten visas endast som totalanslag och inte uppdelade enligt olika kostnadsslag.

Budgetuppföljningen år 2015

Budgetuppföljningen för år 2015 består av jämförelse mot budget för resultaträkningen respektive uppföljning av enskilda budgetmoment. Budgetbeloppen presenteras enligt kolumnerna

- Grundbudget
- Tidigare anslag från år 2014 som beaktats i grundbudgeten. Istället för att ta upp ett nytt anslag i 2015 års budget användes kvarstående anslag från år 2014 för kostnader under år 2015.
- Tilläggsbudgeterna består av tilläggsbudgeterna 1 – 5.
- Total budget 2015. Ovanstående är det som hänförs till budgeten för år 2015.
- Tidigare anslag. Utöver ovanstående finns reserverade anslag som varit tillgängliga från tidigare budgetår (åren 2010 – 2014).
- Summan av total budget 2015 och tidigare anslag utgör samtliga anslag som varit tillgängliga under år 2015.

Utfallet under år 2015 jämförs mot totalt tillgängliga anslag under året. För reservationsanslag visas beloppen som överförs som tillgängliga till år 2016. Samtliga resultatpåverkande poster bokas mot budgetanslag. Vid bokningen av överföring av kostnader för aktivering av vissa projekt används ett ”hjälpmoment” som inte ingår i budgeten. Detta görs för att utfallet på respektive investeringsmoment ska visas korrekt.

Samtliga inkomster och utgifter som budgeterats i avsnittet om investeringar, lån och övriga finansinvesteringar bokas mot budgetanslag. Inbetalningar av kundfordringar, bortbetalning av leverantörsskulder, förskottsinnehållning m.m. liknande poster påverkar inte budgeten.

Budgeten uppgörs i mervärdesskattehanseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten.

I budgeterna för åren 2013 - 2015 upptogs anslag ur penningautomatmedel för sysselsättning och utveckling centralt under finansavdelningen. Detta anslag fördelas sedan ut via ett balanskonto till respektive moment där utgifterna har förverkligats. I tabellerna nedan visas utfallet och användningen brutto. Detta redovisas också i en separat bilaga.

För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal.

Resultaträkning, budgetutfall

	Utfall 2015	Budget 2015	Tidigare års anslag
Verksamhetens intäkter			
Försäljningsintäkter	9 592 265,26	7 400 400,00	
Avgiftsintäkter	9 685 782,70	8 607 000,00	
Understöd och bidrag	571 487,06	732 000,00	
Övriga verksamhetsintäkter	2 140 926,80	1 948 600,00	178 115,00
	21 990 461,82	18 688 000,00	178 115,00
Verksamhetens kostnader			
Personalkostnader	- 106 281 260,27	- 106 402 824,00	- 400 000,00
Köp av tjänster	- 55 524 217,25	- 45 868 120,00	- 1 990 265,00
Material, förnödenheter och varor	- 22 911 565,37	- 18 360 200,00	- 439 479,00
Övriga verksamhetskostnader	- 3 528 761,01	- 5 735 856,00	- 12 917 255,00
Överföring av kostnader för aktivering	9 695 456,84		
	- 178 550 347,06	- 176 367 000,00	- 15 746 999,00
Pensionsintäkter- och kostnader			
Pensionsintäkter	18 500 000,00	18 500 000,00	
Pensionskostnader	- 29 376 459,64	- 29 694 000,00	
	- 10 876 459,64	- 11 194 000,00	-
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar			
Europeiska Unionen	7 351 533,28	4 217 000,00	5 795 578,00
Återbetalningar av överföringar	21 395,98	50 000,00	
Övriga intäkter av			
inkomst- och kapitalöverföringar	39 777 040,56	3 936 000,00	37 957 000,00
	47 149 969,82	8 203 000,00	43 752 578,00
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar			
Undervisning, kultur och idrott	- 20 577 555,91	- 18 526 000,00	- 1 064 035,00
Social- och hälsovård samt utkomststöd	- 46 583 851,82	- 47 236 000,00	- 299 042,00
Arbetsmarknad	- 280 875,28	- 734 000,00	- 183 491,00
Bostadsproduktion	- 314 531,01	- 345 000,00	- 344 791,00
Primärnärings	- 10 661 003,53	- 11 160 000,00	- 4 633 620,00
Övrigt näringsliv	- 40 458 674,07	- 7 559 000,00	- 39 179 919,00
Allmänna stöd	- 6 182 132,05	- 6 190 000,00	- 488 082,00
Övriga överföringskostnader	- 5 676 511,52	- 5 959 000,00	- 4 243 048,00
	- 130 735 135,19	- 97 709 000,00	- 50 436 028,00
Verksamhetsbidrag	- 251 021 510,25	- 258 379 000,00	- 22 252 334,00

	Utfall 2015	Budget 2015	Tidigare års anslag
Skatteinkomster			
Avräkningsbelopp	220 775 637,92	221 568 000,00	
Skattegottgörelse	6 987 664,00	6 987 000,00	
Återbäring av lotteriskatt	9 995 530,82	9 995 000,00	
Apoteksavgifter	658 064,00	580 000,00	
Övriga skatter och intäkter av skattenatur	-		
	238 416 896,74	239 130 000,00	-
Finansiella intäkter och kostnader			
Ränteintäkter	1 079 217,24	1 060 000,00	
Övriga finansiella inäkter	22 312 265,95	22 575 000,00	
Räntekostnader	- 5 817,43	- 166 000,00	
Övriga finansiella kostnader	- 4 848 199,27	- 66 000,00	- 2 635,00
	18 537 466,49	23 403 000,00	- 2 635,00
Årsbidragbidrag	5 932 852,98	4 154 000,00	- 22 254 969,00
Av- och nedskrivningar			
Avskrivningar	- 15 904 571,89	- 15 500 000,00	
Nedskrivningar	-		
	- 15 904 571,89	- 15 500 000,00	-
Extraordinära poster			
Extraordinära kostnader	- 99 479,11		
Extraordinära intäkter			
	- 99 479,11	-	-
Räkenskapsperiodens resultat	- 10 071 198,02	- 11 346 000,00	- 22 254 969,00
Ökning eller minskning av reserver	- 1 000 000,00	- 300 000,00	
Räkenskapsperiodens under- eller överskott	- 11 071 198,02	- 11 646 000,00	- 22 254 969,00

Budgetanslag för verksamhet, överföringar och skattefinansiering

Budget, verksamhet år 2015	Grundbudget 2015	Tidigare anslag 2014 beaktat i grund- budget	Tilläggs- budget 1-5 år 2015	Total budget år 2015	Tidigare års anslag totalt
TOTALT	-4 773 000,00	-4 054 000,00	-2 819 000,00	-11 646 000,00	-22 254 969,00
LAGTINGET	-4 097 000,00	0,00	220 000,00	-3 877 000,00	-1 588 483,00
10100, Lagtinget, verksamhet	-1 808 000,00	0,00	0,00	-1 808 000,00	-434 993,00
11100, Lagtingets kansli	-1 388 000,00	0,00	0,00	-1 388 000,00	-713 244,00
11130, Lagtingets bibl, verksamhet	-30 000,00	0,00	0,00	-30 000,00	-21 805,00
11150, E-demokrati- utv.projekt	-220 000,00	0,00	220 000,00	0,00	-220 000,00
11200, Lagtinget övriga kostnader	-6 000,00	0,00	0,00	-6 000,00	0,00
11210, BSPC, Östersjösamarbete	-25 000,00	0,00	0,00	-25 000,00	0,00
11220, Dispositionsmedel, lagting	-70 000,00	0,00	0,00	-70 000,00	-58 260,00
11290, Till lagt.grupp disp för kansl	-255 000,00	0,00	0,00	-255 000,00	0,00
12010, Landskapsrevision, verksamhet	-210 000,00	0,00	0,00	-210 000,00	-120 059,00
13010, Nordiska Rådet	-85 000,00	0,00	0,00	-85 000,00	-20 122,00
REGERINGSKANSLIET	-5 885 000,00	-20 000,00	-423 000,00	-6 328 000,00	-1 537 129,00
20010, LR, verksamhet	-990 000,00	0,00	0,00	-990 000,00	-98 316,00
20020, Dispositionsmedel, regering	-70 000,00	0,00	0,00	-70 000,00	0,00
21010, Regeringskansliet, verksamhet	-2 106 000,00	-20 000,00	-400 000,00	-2 526 000,00	-547 381,00
21500, Kommunikationsverksamhet	-95 000,00	0,00	0,00	-95 000,00	0,00
21510, Ålandskontoret, Helsingfors	-174 000,00	0,00	0,00	-174 000,00	0,00
21520, Ålandskontoret, Stockholm	-72 000,00	0,00	0,00	-72 000,00	0,00
22000, Främjande av jämställdhet	-175 000,00	0,00	0,00	-175 000,00	-28 047,00
22500, Främjande av integration	-65 000,00	0,00	-10 000,00	-75 000,00	0,00
23000, Lagtingsval	-213 000,00	0,00	0,00	-213 000,00	0,00
23200, Stöd till politisk verksamhet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
24000, Brand- och räddning	-28 000,00	0,00	0,00	-28 000,00	0,00
24010, Landskapsand enl LL, brand o räddn.	-120 000,00	0,00	0,00	-120 000,00	-150 000,00
25000, Personal och arbetsmiljö	-344 000,00	0,00	0,00	-344 000,00	-218 702,00
25210, Serviceverksamhet	-312 000,00	0,00	0,00	-312 000,00	-12 335,00
26000, Regeringen övriga kostnader	-240 000,00	0,00	0,00	-240 000,00	-73 813,00
26001, Central Baltic 2007-2013	0,00	0,00	0,00	0,00	-65 402,00
26002, Central Baltic 2014-2020	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
26003, Utvecklingsplan för Åland	0,00	0,00	0,00	0,00	-200 000,00

Budget, verksamhet år 2015	Grundbudget 2015	Tidigare anslag 2014 beaktat i grund- budget	Tilläggs- budget 1-5 år 2015	Total budget år 2015	Tidigare års anslag totalt
FINANSÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE					
	-25 654 000,00	0,00	75 000,00	-25 579 000,00	-5 330 585,00
30010, Finans, verksamhet	-2 440 000,00	0,00	0,00	-2 440 000,00	-455 415,00
33000, Allmänna stöd till kommunerna	-2 281 000,00	0,00	0,00	-2 281 000,00	-488 082,00
34000, Särskilda stöd, lån	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
34002, Bidrag bygg likströmskabel rik	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
35000, Penningautomatmedel	-3 015 000,00	0,00	0,00	-3 015 000,00	-3 657 867,00
pensionsavgifter	-11 665 000,00	0,00	0,00	-11 665 000,00	-10 836,00
förvaltningskostnader	-1 039 000,00	0,00	75 000,00	-964 000,00	-718 385,00
39050, Förändr semesterlöneskuld	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
39099, Internhyra	-5 214 000,00	0,00	0,00	-5 214 000,00	0,00
SOCIAL- OCH MILJÖÄVDEL- NINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE					
	-37 306 000,00	-25 000,00	-797 000,00	-38 128 000,00	-1 039 413,00
40010, Soc- och miljö, verksamhet	-1 323 000,00	0,00	0,00	-1 323 000,00	-323 347,00
41000, Övriga sociala uppgifter	-109 000,00	0,00	0,00	-109 000,00	-79 000,00
41010, Övriga sociala uppg, överförin	-10 665 000,00	0,00	-433 000,00	-11 098 000,00	0,00
41500, Kommunernas sociala tjänster	-20 700 000,00	0,00	-64 000,00	-20 764 000,00	-190 372,00
42000, Övrig hälso- och sjukvård	-100 000,00	0,00	0,00	-100 000,00	-20 705,00
43000, Allmän miljövard	-120 000,00	0,00	0,00	-120 000,00	-24 791,00
44000, Naturvård	-316 000,00	0,00	0,00	-316 000,00	-30 274,00
44510, Paf-medel sociala sektorn	-3 260 000,00	0,00	0,00	-3 260 000,00	-25 392,00
44520, Paf-medel miljö sektorn	-450 000,00	0,00	0,00	-450 000,00	-108 670,00
45000, Vattenförsörjning- och vård	-242 000,00	-25 000,00	-100 000,00	-367 000,00	-62 588,00
46000, Avfallshantering	-21 000,00	0,00	-200 000,00	-221 000,00	-174 274,00
UTBILDNINGS- OCH KULTURÄVDEL- NINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE					
	-31 155 000,00	0,00	-260 000,00	-31 415 000,00	-1 511 890,00
50010, Utb och kultur, verksamhet	-2 870 000,00	0,00	0,00	-2 870 000,00	-371 667,00
50200, Studiestöd	-7 400 000,00	0,00	0,00	-7 400 000,00	0,00
50500, Bibliotek, arkiv	-178 000,00	0,00	0,00	-178 000,00	-20 000,00
50510, Underst kom bibl, förf o övers	-636 000,00	0,00	0,00	-636 000,00	0,00
51000, Ungdom, idrott och kultur	-1 053 000,00	0,00	0,00	-1 053 000,00	0,00
51010, Ål Kulturdeleg o nord.kultursa	-139 000,00	0,00	0,00	-139 000,00	0,00
51500, Paf-medel ungdom och idrott	-1 960 000,00	0,00	0,00	-1 960 000,00	-27 410,00
51600, Paf-medel kultur	-1 681 000,00	0,00	0,00	-1 681 000,00	-384 672,00
52000, Grundskola	-12 310 000,00	0,00	-20 000,00	-12 330 000,00	0,00
53000, Kostnader för skolfartyg	-460 000,00	0,00	0,00	-460 000,00	-124 321,00
53500, Vuxen utbildning	-660 000,00	0,00	0,00	-660 000,00	-569 987,00
54000, Museiverksamhet	-1 808 000,00	0,00	0,00	-1 808 000,00	-65 000,00
56000, EU, ESF	0,00	0,00	-240 000,00	-240 000,00	51 167,00

Budget, verksamhet år 2015	Grundbudget 2015	Tidigare anslag 2014 beaktat i grund- budget	Tilläggs- budget 1-5 år 2015	Total budget år 2015	Tidigare års anslag totalt
NÄRINGSÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-12 594 000,00	-120 000,00	-1 079 000,00	-13 793 000,00	-1 527 937,00
60010, Näringsavdelningen, verksamhet	-2 015 000,00	0,00	0,00	-2 015 000,00	-446 098,00
61000, Näringslivets främjande	-1 739 000,00	0,00	-1 000 000,00	-2 739 000,00	-801 497,00
61100, Ålands landsbygdscentrum	-131 000,00	0,00	0,00	-131 000,00	93 353,00
61500, Stöd till livsmedelsproduktion	-919 000,00	0,00	-35 000,00	-954 000,00	-668 600,00
61550, Avbytarservice	-502 000,00	0,00	0,00	-502 000,00	0,00
62100, EU, ERUF och ESF 2014-2020	-714 000,00	0,00	0,00	-714 000,00	-675 000,00
62300, EU, EJFLU 2014-2020	-5 389 000,00	0,00	0,00	-5 389 000,00	2 412 461,00
62390, Leaderfinansiering m paf- medel	-169 000,00	0,00	0,00	-169 000,00	0,00
62500, EU, EHFF 2014-2020	-485 000,00	0,00	0,00	-485 000,00	-485 000,00
63100, EU, ERUF 2007-2013	0,00	0,00	0,00	0,00	917 999,00
63300, EU, EJFLU 2007-2013	0,00	0,00	0,00	0,00	-186 486,00
63310, EU - EJFLU 2007-2013	0,00	0,00	0,00	0,00	2 634,00
63500, EU, EFF 2007-2013	0,00	0,00	0,00	0,00	-1 435 814,00
64000, Främjande av skogsbruket	-318 000,00	0,00	0,00	-318 000,00	-117 793,00
65000, Jakt- och viltvård	50 000,00	0,00	-44 000,00	6 000,00	-97 646,00
67000, Stöd till fiskerinäringen	-179 000,00	0,00	0,00	-179 000,00	-23 010,00
68000, Ålands teknologicentrum	-84 000,00	-120 000,00	0,00	-204 000,00	-17 440,00
INFRASTRUKTURÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-24 094 000,00	-3 497 000,00	-410 000,00	-28 001 000,00	-3 218 573,00
70010, Infrastruktur, verksamhet	-1 288 000,00	-377 000,00	-117 000,00	-1 782 000,00	-446 954,00
71000, Planläggning- och byggnad	-75 000,00	0,00	0,00	-75 000,00	-64 718,00
71500, Stödf för bostadsproduktion	-145 000,00	0,00	0,00	-145 000,00	-403 418,00
71510, Räntest o landsb.borgen, bost	-200 000,00	0,00	0,00	-200 000,00	0,00
72000, Elsäkerhet och energi	39 000,00	0,00	0,00	39 000,00	-81 425,00
72010, Produktionb ers,vindkraft	0,00	0,00	-570 000,00	-570 000,00	0,00
74000, Ålandstrafiken	-405 000,00	0,00	0,00	-405 000,00	-20 045,00
74500, Oljeskydd	-165 000,00	0,00	0,00	-165 000,00	0,00
74700, Understöd för övrig trafik	-3 292 000,00	0,00	0,00	-3 292 000,00	0,00
75010, Upphandling av sjötrafik	-13 895 000,00	-1 800 000,00	0,00	-15 695 000,00	-405 490,00
75030, Upphandling av linfärjetrafik	-1 002 000,00	-1 320 000,00	0,00	-2 322 000,00	-170 766,00
75100, Sjötrafik	-316 000,00	0,00	0,00	-316 000,00	0,00
76000, Vāghållning	0,00	0,00	0,00	0,00	-88 516,00
76010, Utg drift o underhåll vägar	-2 500 000,00	0,00	277 000,00	-2 223 000,00	-492 441,00
76030, Utg underh farleder o fiskefyr	-200 000,00	0,00	0,00	-200 000,00	-756 346,00
76050, Utg drift o underh färjfast mm	-650 000,00	0,00	0,00	-650 000,00	-288 454,00

Budget, verksamhet år 2015	Grundbudget 2015	Tidigare anslag 2014 beaktat i grund- budget	Tilläggs- budget 1-5 år 2015	Total budget år 2015	Tidigare års anslag totalt
FRISTÅENDE ENHETER OCH MYNDIGHETER					
82000, ÅSUB	-546 000,00	0,00	0,00	-546 000,00	-59 253,00
82200, Datainspektionen	-121 000,00	0,00	0,00	-121 000,00	-65 613,00
82300, Elmarknadstillsynsmyndighet	-30 000,00	0,00	0,00	-30 000,00	-22 387,00
82500, Ålands polismyndighet	-6 147 000,00	0,00	-35 000,00	-6 182 000,00	0,00
82600, Ålands Ombudsmännamyndighet	-209 000,00	0,00	0,00	-209 000,00	-29 825,00
83000, Fastighetsenheten	8 879 000,00	0,00	-140 000,00	8 739 000,00	-619 008,00
84000, Ålands hälso- och sjukvård	-76 319 000,00	0,00	-4 301 000,00	-80 620 000,00	-2 152 611,00
Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	-2 034 000,00	-32 000,00	0,00	-2 066 000,00	-140 104,00
84810, ÅMHM, verksamhet	-1 534 000,00	-20 000,00	0,00	-1 554 000,00	-1 206,00
84820, ÅMHM, laboratoriet	-500 000,00	-12 000,00	0,00	-512 000,00	-138 898,00
85000, Högskolan på Åland	-5 929 000,00	0,00	-1 394 000,00	-7 323 000,00	-1 076 996,00
85100, Ålands folkhögskola	-1 527 000,00	0,00	0,00	-1 527 000,00	0,00
85200, Ålands musikinstitut	-1 048 000,00	0,00	-25 000,00	-1 073 000,00	0,00
85500, Ålands gymnasium	-21 504 000,00	-360 000,00	1 768 000,00	-20 096 000,00	-1 229 656,00
85600, Ålands Sjösäkerhetscentrum	-302 000,00	0,00	0,00	-302 000,00	-22 491,00
Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet	-6 689 000,00	0,00	0,00	-6 689 000,00	-260 714,00
86000, Arb.mark & studieserv.mynd.	-1 399 000,00	0,00	0,00	-1 399 000,00	-77 223,00
86050, Sysselsätt. o arb.löshet.stöd	-5 290 000,00	0,00	0,00	-5 290 000,00	-183 491,00
86500, Gutterop	-901 000,00	0,00	0,00	-901 000,00	-60 781,00
87000, Motorfordonsbyrån	76 000,00	0,00	0,00	76 000,00	-460 885,00
87100, Rederiet	-300 000,00	0,00	0,00	-300 000,00	-298 000,00
87200, Vägunderhållet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
87300, Verkstad och lager	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
88900, Återförda anslag	100 000,00	0,00	0,00	100 000,00	0,00
89000, Skatter och liknande	239 348 000,00	0,00	-218 000,00	239 130 000,00	0,00
89200, Finansiella poster	2 675 000,00	0,00	0,00	2 675 000,00	-2 635,00
89250, Penningautomatmedel	20 700 000,00	0,00	0,00	20 700 000,00	0,00
89300, Av- och nedskrivningar	-11 860 000,00	0,00	4 200 000,00	-7 660 000,00	0,00
89410, Löneutjämningsreservering	-300 000,00	0,00	0,00	-300 000,00	0,00

Budgetuppföljning av verksamhet, överföringar och skattefinansiering

Budgetuppföljning, verksamhet år 2015	Total budget inkl. tidigare år	Utfall i euro	Utfall i %	Överförs till budget 2016
TOTALT	-33 900 969,00	-6 200 255,52	18,29 %	-11 980 092,63
LAGTINGET	-5 465 483,00	-3 966 762,12	72,58 %	
10100, Lagtinget, verksamhet	-2 242 993,00	-1 794 340,15	80,00 %	
11100, Lagtingets kansli	-2 101 244,00	-1 333 945,07	63,48 %	
11130, Lagtingets bibl, verksamhet	-51 805,00	-25 265,59	48,77 %	
11150, E-demokrati- utv.projekt	-220 000,00	-220 111,44	100,05 %	
11200, Lagtinget övriga kostnader	-6 000,00	0,00	0,00 %	
11210, BSPC, Östersjösamarbete	-25 000,00	-18 330,25	73,32 %	
11220, Dispositionsmedel, lagting	-128 260,00	-59 135,86	46,11 %	
11290, Till lagt.grupp disp för kansl	-255 000,00	-262 444,98	102,92 %	
12010, Landskapsrevision, verksamhet	-330 059,00	-199 715,65	60,51 %	
13010, Nordiska Rådet	-105 122,00	-53 473,13	50,87 %	
REGERINGSKANSLIET	-7 865 129,00	-5 984 723,36	76,09 %	
20010, LR, verksamhet	-1 088 316,00	-955 716,78	87,82 %	
20020, Dispositionsmedel, regering	-70 000,00	-46 462,99	66,38 %	
21010, Regeringskansliet, verksamhet	-3 073 381,00	-2 405 980,22	78,28 %	
21500, Kommunikationsverksamhet	-95 000,00	-81 001,17	85,26 %	
21510, Ålandskontoret, Helsingfors	-174 000,00	-159 572,97	91,71 %	
21520, Ålandskontoret, Stockholm	-72 000,00	-80 716,65	112,11 %	
22000, Främjande av jämställdhet	-203 047,00	-118 009,34	58,12 %	
22500, Främjande av integration	-75 000,00	-73 311,15	97,75 %	
23000, Lagtingsval	-213 000,00	-192 176,00	90,22 %	
23200, Stöd till politisk verksamhet	0,00	180,00		
24000, Brand- och räddning	-28 000,00	-22 449,89	80,18 %	
24010, Landskapsand enl LL, brand o r	-270 000,00	-268 050,00	99,28 %	
25000, Personal och arbetsmiljö	-562 702,00	-381 874,22	67,86 %	
25210, Serviceverksamhet	-324 335,00	-324 323,72	100,00 %	
26000, Regeringen övriga kostnader	-313 813,00	-61 531,74	19,61 %	
26001, Central Baltic 2007-2013	-65 402,00	-6 923,42	10,59 %	
26002, Central Baltic 2014-2020	0,00	1 271,22		
26003, Utvecklingsplan för Åland	-200 000,00	-111 237,36	55,62 %	
26004, Ålandsdelegationen	-10 000,00	-7 816,66	78,17 %	
26500, Konsumentskydd	-18 000,00	-19 807,89	110,04 %	
27000, Radio- o TV-verksamhet	-86 000,00	93 124,96	-108,28 %	
28010, Lagberedning	-923 133,00	-762 337,37	82,58 %	

Budgetuppföljning, verksamhet år 2015	Total budget inkl. tidigare år	Utfall i euro	Utfall i %	Överförs till budget 2016
FINANSÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-30 909 585,00	-24 632 080,91	79,69 %	-4 267 479,87
30010, Finans, verksamhet	-2 895 415,00	-2 345 291,85	81,00 %	
33000, Allmänna stöd till kommunerna	-2 769 082,00	-2 393 920,15	86,45 %	
34000, Särskilda stöd, lån	0,00	-6 729,17		
34002, Bidrag bygg likströmskabel riket (R)	0,00	0,00		0,00
35000, Penningautomatmedel (R)	-6 672 867,00	-2 831 781,47	42,44 %	-3 824 388,53
38000, Pensioner och pensionsavgifter	-11 675 836,00	-11 326 411,14	97,01 %	
39000, Allmänna förvaltningskostnader (R)	-1 682 385,00	-1 147 161,74	68,19 %	-443 091,34
39050, Förändr semesterlöneskuld	0,00	633 214,61		
39099, Internhyra	-5 214 000,00	-5 214 000,00	100,00 %	
SOCIAL- OCH MILJÖÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-39 167 413,00	-37 255 803,58	95,12 %	-579 551,69
40010, Soc- och miljö, verksamhet	-1 646 347,00	-1 298 524,54	78,87 %	
41000, Övriga sociala uppgifter	-188 000,00	-43 762,22	23,28 %	
41010, Övriga sociala uppg, överförin	-11 098 000,00	-11 013 909,20	99,24 %	
41500, Kommunernas sociala tjänster	-20 954 372,00	-20 663 382,97	98,61 %	
42000, Övrig hälso- och sjukvård	-120 705,00	-64 730,08	53,63 %	
43000, Allmän miljövard	-144 791,00	-52 083,97	35,97 %	
44000, Naturvard	-346 274,00	-308 802,49	89,18 %	
44510, Paf-medel sociala sektorn (R)	-3 285 392,00	-3 247 110,31	98,83 %	-38 281,69
44520, Paf-medel miljö sektorn (R)	-558 670,00	-382 400,00	68,45 %	-176 270,00
45000, Vattenförsörjning- och vård	-429 588,00	-154 326,82	35,92 %	
46000, Avfallshantering (R)	-395 274,00	-26 770,98	6,77 %	-365 000,00
UTBILDNINGS- OCH KULTURÄVDEL- NINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-32 926 890,00	-31 253 159,12	94,92 %	-585 211,40
50010, Utb och kultur, verksamhet	-3 241 667,00	-2 826 376,92	87,19 %	
50200, Studiestöd	-7 400 000,00	-7 601 650,65	102,73 %	
50500, Bibliotek, arkiv	-198 000,00	-182 924,60	92,39 %	
50510, Underst kom bibl, förf o övers	-636 000,00	-636 523,75	100,08 %	
51000, Ungdom, idrott och kultur	-1 053 000,00	-1 041 668,44	98,92 %	
51010, Ål Kulturdeleg o nord.kultursa	-139 000,00	-123 927,44	89,16 %	
51500, Paf-medel ungdom och idrott (R)	-1 987 410,00	-1 867 782,54	93,98 %	-115 759,46
51600, Paf-medel kultur (R)	-2 065 672,00	-1 564 166,06	75,72 %	-469 451,94
52000, Grundskola (F)	-12 330 000,00	-12 409 108,89	100,64 %	
53000, Kostnader för skolfartyg	-584 321,00	-578 006,82	98,92 %	
53500, Vuxen utbildning	-1 229 987,00	-588 955,07	47,88 %	
54000, Museiverksamhet	-1 873 000,00	-1 740 292,21	92,91 %	
56000, EU, ESF	-188 833,00	-91 775,73	48,60 %	

Budgetuppföljning, verksamhet år 2015	Total budget inkl. tidigare år	Utfall i euro	Utfall i %	Överförs till budget 2016
NÄRINGSÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-15 320 937,00	-10 755 670,30	70,20 %	-5 131 254,41
60010, Näringsavdelningen, verksamhet	-2 461 098,00	-2 048 987,04	83,25 %	
61000, Näringslivets främjande (R)	-3 540 497,00	-1 062 402,68	30,01 %	-2 477 523,85
61100, Ålands landsbygdscentrum	-37 647,00	-125 538,59	333,46 %	
livsmedelsproduktion (R)	-1 622 600,00	-1 310 791,14	80,78 %	-311 808,86
61550, Avbytar-service	-502 000,00	-376 660,50	75,03 %	
62100, EU, ERUF och ESF 2014-2020 (R-EU)	-1 389 000,00	-2 351 226,73	169,27 %	
62300, EU, EJFLU 2014-2020 (R-EU)	-2 976 539,00	-696 616,48	23,40 %	-2 279 922,52
62390, Leaderfinansiering m paf-medel (R-EU)	-169 000,00	0,00	0,00 %	-169 000,00
62500, EU, EHFF 2014-2020 (R-EU)	-970 000,00	-1 592 942,00	164,22 %	
63100, EU, ERUF 2007-2013 (R)	917 999,00	691 742,46	75,35 %	226 256,54
63300, EU, EJFLU 2007-2013 (R)	-186 486,00	-132 862,08	71,25 %	-53 623,92
63310, EU - EJFLU 2007-2013 (R)	2 634,00	208 734,10	7924,61 %	206 100,10
63500, EU, EFF 2007-2013 (R)	-1 435 814,00	-1 397 681,57	97,34 %	-38 132,43
64000, Främjande av skogsbruket (R)	-435 793,00	-356 217,51	81,74 %	-79 575,49
65000, Jakt- och viltvård (R)	-91 646,00	68 373,18	-74,61 %	-154 023,98
67000, Stöd till fiskerinäringen	-202 010,00	-131 624,10	65,16 %	
68000, Ålands teknologisentrum	-221 440,00	-140 969,62	63,66 %	
INFRASTRUKTURÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-31 219 573,00	-27 080 692,18	86,74 %	-854 477,00
70010, Infrastruktur, verksamhet	-2 228 954,00	-1 554 760,97	69,75 %	
71000, Planläggning- och byggnad	-139 718,00	-25 058,25	17,93 %	
71500, Stödf för bostadsproduktion (R)	-548 418,00	-188 706,86	34,41 %	-284 477,00
71510, Räntest o landsb.borgen, bost	-200 000,00	-125 824,15	62,91 %	
72000, Elsäkerhet och energi	-42 425,00	39 649,89	-93,46 %	
72010, Produktionb ers,vindkraft (RF)	-570 000,00	0,00	0,00 %	-570 000,00
74000, Ålandstrafiken	-425 045,00	-371 476,38	87,40 %	
74500, Oljeskydd	-165 000,00	-88 055,83	53,37 %	
74700, Understöd för övrig trafik	-3 292 000,00	-2 978 517,73	90,48 %	
75010, Upphandling av sjötrafik	-16 100 490,00	-15 292 699,83	94,98 %	
75030, Upphandling av linfärjetrafik	-2 492 766,00	-2 470 427,61	99,10 %	
75100, Sjötrafik	-316 000,00	-246 765,73	78,09 %	
76000, Vaghållning	-88 516,00	-10 950,20	12,37 %	
76010, Utg drift o underhåll vägar	-2 715 441,00	-2 160 540,35	79,56 %	
76030, Utg underh farleder o fiskefyr	-956 346,00	-635 143,95	66,41 %	
76050, Utg drift o underh färjfast mm	-938 454,00	-971 414,23	103,51 %	

Budgetuppföljning, verksamhet år 2015	Total budget inkl. tidigare år	Utfall i euro	Utfall i %	Överförs till budget 2016
FRISTÅENDE ENHETER OCH MYNDIGHETER				
82000, ÅSUB	-605 253,00	-604 344,53	99,85 %	
82200, Datainspektionen	-186 613,00	-70 351,35	37,70 %	
82300, Elmarknadstillsynsmyndighet	-52 387,00	-22 299,49	42,57 %	
82500, Ålands polismyndighet	-6 182 000,00	-6 051 593,17	97,89 %	
82600, Ålands Ombudsmannamyndighet	-238 825,00	-173 149,62	72,50 %	
83000, Fastighetsenheten	8 119 992,00	8 944 056,78	110,15 %	
84000, Ålands hälso- och sjukvård	-82 772 611,00	-80 813 962,27	97,63 %	
Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	-2 206 104,00	-1 774 936,85	80,46 %	
84810, ÅMHM, verksamhet	-1 555 206,00	-1 234 925,92	79,41 %	
84820, ÅMHM, laboratoriet	-650 898,00	-540 010,93	82,96 %	
85000, Högskolan på Åland	-8 399 996,00	-8 319 520,49	99,04 %	
85100, Ålands folkhögskola	-1 527 000,00	-1 555 130,40	101,84 %	
85200, Ålands musikinstitut	-1 073 000,00	-1 064 391,23	99,20 %	
85500, Ålands gymnasium	-21 325 656,00	-20 337 621,31	95,37 %	
85600, Ålands Sjösäkerhetscentrum	-324 491,00	-210 725,29	64,94 %	
Arbetsmarksnads- och studieservicemyndigheten	-6 949 714,00	-6 445 151,79	92,74 %	
86000, Arb.markn & studieservicemynd.	-1 476 223,00	-1 456 827,58	98,69 %	
86050, Sysselsättn. o arb.löshet.stöd	-5 473 491,00	-4 988 324,21	91,14 %	
86500, Guttorp	-961 781,00	-954 144,06	99,21 %	
87000, Motorfordonsbyrån	-384 885,00	277 740,40	-72,16 %	
87100, Rederienheten, verksamhet (R)	-598 000,00	-35 881,74	6,00 %	-562 118,26
87200, Vägunderhållet	0,00	6 536,85		
87300, Verkstad och lager	0,00	-12,35		

Budgetuppföljning, verksamhet år 2015	Total budget inkl. tidigare år	Utfall i euro	Utfall i %	Överförs till budget 2016
88900, Återförda anslag	100 000,00	559 447,08	559,45 %	
89000, Skatter och liknande	239 130 000,00	238 416 896,74	99,70 %	
89200, Finansiella poster	2 672 365,00	2 286 118,42	85,55 %	
89250, Penningautomatmedel	20 700 000,00	20 700 000,00	100,00 %	
89300, Av- och nedskrivningar	-7 660 000,00	-7 728 944,28	100,90 %	
89410, Löneutjämningsreservering	-300 000,00	-300 000,00	100,00 %	

Budgetanslag för investeringar

Budgetuppföljning, investeringar	Grundbudget år 2015	Tidigare anslag 2014 beaktat i grundbudget	Tilläggs- budget 1-5, år 2015	Total budget, år 2015	Tidigare års anslag totalt
TOTALT	-24 542 000,00	0,00	-1 836 000,00	-26 378 000,00	-43 803 652,00
911150, E-demokrati utvecklingsprojekt	0,00	0,00	-220 000,00	-220 000,00	0,00
934000, Övriga finansinvesteringar	-1 750 000,00	0,00	0,00	-1 750 000,00	-956 994,00
934080, Övriga lån	2 598 000,00	0,00	0,00	2 598 000,00	0,00
935010, Lån ur PAF-medel	-1 610 000,00	0,00	0,00	-1 610 000,00	-9 026 529,00
939000, IT-systemanskaffningar	0,00	0,00	-75 000,00	-75 000,00	0,00
944000, Naturskyddsområden	-100 000,00	0,00	0,00	-100 000,00	-69 736,00
951500, PAF-lån till ungdomsorg	0,00	0,00	0,00	0,00	-10 000,00
953000, Investeringar i skolfartyg	-470 000,00	0,00	0,00	-470 000,00	0,00
954000, Konstinvesteringar	-20 000,00	0,00	0,00	-20 000,00	-15 684,00
954010, Museibyråns övr investeringar	0,00	0,00	0,00	0,00	-754 735,00
962100, EU ERUF o ESF, 2014-2020	0,00	0,00	-3 020 000,00	-3 020 000,00	0,00
964000, Förh.fin, övr lån, inv. skogsb	0,00	0,00	0,00	0,00	-18 291,00
970010, Anskaffning av arbetsbåt	0,00	0,00	0,00	0,00	-94 692,00
974500, Oljeskyddsinvesteringar	-700 000,00	0,00	500 000,00	-200 000,00	-100 000,00
975000, Fartygs- o färjinvesteringar	-6 200 000,00	0,00	0,00	-6 200 000,00	-234 523,00
976000, Infrastrukturinvesteringar	-9 080 000,00	0,00	1 062 000,00	-8 018 000,00	-9 867 927,00
983000, Ombyggnader och renoveringar	-1 200 000,00	0,00	50 000,00	-1 150 000,00	-6 859 585,00
984000 Ålands hälso- och sjukvård	-5 900 000,00	0,00	0,00	-5 900 000,00	-15 480 471,00
984810, ÅMHM-investeringar	0,00	0,00	0,00	0,00	-250 500,00
985000, Utbildningsinvesteringar	-110 000,00	0,00	0,00	-110 000,00	-63 985,00
985500, Ål Gymnasium investeringar	0,00	0,00	-133 000,00	-133 000,00	0,00

Budgetuppföljning av investeringar

Budgetuppföljning, investeringar	Total budget inkl. tidigare år	Utfall i euro	Utfall i %	Överförs till budget 2016
TOTALT	-70 181 652,00	-21 459 683,35		-42 893 460,69
910100, Invest datorutrust lagt kansli	0,00	-56 502,42		
911150, E-demokrati utvecklingsprojekt	-220 000,00	-74 205,16	33,73 %	-145 794,84
934000, Övriga finansinvesteringar	-2 706 994,00	-2 656 972,67	98,15 %	
934080, Övriga lån	2 598 000,00	2 757 946,71	106,16 %	
935010, Lån ur PAF-medel	-10 636 529,00	-6 920 102,17	65,06 %	-3 716 426,83
939000, It-systemanskaffningar	-75 000,00	0,00	0,00 %	-75 000,00
944000, Naturskyddsområden	-169 736,00	-157 138,16	92,58 %	-12 598,84
951500, PAF-lån till ungdomsorg	-10 000,00	-10 000,00	100,00 %	
951600, Utbygg av Ål sjöfartsmuseum	0,00	-14 341,66		
953000, Investeringar i skolfartyg	-470 000,00	-523 023,80	111,28 %	
954000, Konstinvesteringar	-35 684,00	141,87	-0,40 %	-35 684,00
954010, Museibyråns övr investeringar	-754 735,00	-95 914,00	12,71 %	-658 821,00
962100, EU ERUF o ESF, 2014-2020	-3 020 000,00	-3 019 300,00	99,98 %	
964000, Förh.fin, övr lån, inv. skogsb	-18 291,00	0,00	0,00 %	
970010, Anskaffning av arbetsbåt	-94 692,00	0,00	0,00 %	-94 692,00
974500, Oljeskyddsinvesteringar	-300 000,00	-10,04	0,00 %	500 000,00
975000, Fartygs- o färjinvesteringar	-6 434 523,00	-83 185,99	1,29 %	-6 351 337,01
976000, Infrastrukturinvesteringar	-17 885 927,00	-5 816 502,56	32,52 %	-12 069 424,44
983000, Ombyggnader och renoveringar	-8 009 585,00	-2 994 483,03	37,39 %	
984000, Ålands hälso- och sjukvård	-21 380 471,00	-1 434 088,88	6,71 %	-19 946 382,12
984810, ÅMHM-investeringar	-250 500,00	-60 177,91	24,02 %	-190 322,09
985000, Utbildningsinvesteringar	-173 985,00	-77 007,48	44,26 %	-96 977,52
985500, Ål Gymnasium investeringar	-133 000,00	-224 816,00	169,03 %	

Penningautomatmedel för utveckling och sysselsättning

Utvecklingsaktiviteterna under respektive moment är nettobudgeterade, d.v.s. kostnaden tas under moment men täcks sedan av moment 35000 (44.20.69), penningautomatmedel för utveckling och sysselsättning. För respektive anslag ansvarar momentets budgetansvarige för förverkligandet. Det kan även ingå övrigt under momenten som ej är av utvecklingskaraktär. I de fallen är anslaget upptaget under momentet.

Budgetmoment, nummer och beskrivning	Återstår 31.12.2014	Budget 2015	TB2 2015	Förbruk. 31.12.2015	Återstår 31.12.2015
Totalbelopp	6 042 665	6 555 000	0	5 306 813	7 290 851
26003 Utvecklingsplan för Åland	200 000			111 237	88 763
21010 Utvecklingsarbete, Webbplatser, hemsida, digitala formulär	284 312	380 000	400 000	593 171	471 141
21010 Utgifter för samhällservicereform	136 351	75 000		19 418	191 933
22000 Utbildning Jämställt Åland	0	100 000		44 438	55 562
23000 Lagtingsval, översyn av vallagstiftning	0	35 000		35 000	0
72000 Elsäkerhet och energi	49 425			0	49 425
83000 Fastighetsbyrå, energieffektivisering	28 076	100 000		0	128 076
30010 Utvecklingsarbete, utredningar med anledning av samhällsservicereformen	25 125	50 000		49 875	25 250
934000 Utgifter för digital agenda, samordnad IT-utveckling och e-förvaltning (R) - (landskapsregeringen, ÅHS, Mariehamns stad och kommunförbundet)	918 992	500 000		1 407 000	11 992
39000 Allmänna förvaltningskostnader (IT-delen)	0				0
42000 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter - verksamhetsutgifter (VR), utveckling inom hälso- och sjukvården	20 705			3 849	16 856
43000 Allmän miljövård, miljöuppföljning LBU	0	80 000		0	80 000
944000 Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)	69 736	100 000		157 138	12 598
984000 Anskaffningar (R), IT-stödsystem	500 000	500 000		0	1 000 000
50010 Utvecklingsarbete, nätpedagogik, utvecklingen av IT-stöd	230 347	250 000		264 487	215 860
53500 Sysselsättningsfrämjande utbildning, SFI, konjunkturanpassad yrkesutbildning	469 987	600 000		545 554	524 433
53500 Integration och mångkulturellt befrämjande (VR), språkcoach, svenska för analfabeter	100 000	60 000		43 401	116 599

Budgetmoment, nummer och beskrivning	Återstår 31.12.2014	Budget 2015	TB2 2015	Förbruk. 31.12.2015	Återstår 31.12.2015
85000 Högskolan på Åland - verksamhetsutgifter (VR), utvecklande forskning	130 000			48 299	81 701
954010 Ålands museums basutställning inkl entre(R)	531 564			95 914	435 650
61000 Turismens främjande, skraknästet, businesslab m.m.	0	30 000			30 000
61000 Team-Åland, en kraftsamling för tillväxt och inflyttning, 570309	0	200 000	1 000 000	229 000	971 000
61500 Stöd för producentorganisationer, rådgivning och försöksverksamhet	0	805 000		805 000	0
64000 Främjande av skogsbruket - verksamhetsutgifter (VR), fjärranalys	17 553	25 000		6 344	36 209
67000 Övrigt understöd för fiskerinäringens främjande	0	50 000		50 000	0
86050 Sysselsättningens främjande, byggreturen, Katapult	73 918	360 000		415 031	18 887
70010 Trafikavdelningens allmänna förvaltning - verksamhetsutgifter (VR), utvecklande av statistik- och biljettsystem samt utredning av kollektivtrafiken	446 572				446 572
76030 Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyrar (VR) - digitalisering av farleder	696 000			382 657	313 343
974500 Oljeskyddsinvesteringar	0	700 000			700 000
976000 Kortruttsinvesteringar (R) - fortsatt utrednings- och planeringsarbete för kortrutten inkluderande två nya färjor	1 100 000			0	1 100 000
Till landskapsregeringens disposition	14 000	1 555 000	-1 400 000		169 000

BILAGA 1. ÅTGÄRDSUPPMANINGAR ÅR 2015

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Republikens presidents framställning om godkännande av överenskommelsen med Estland om samarbete på området förebyggande av, beredskap för och insatser vid nödsituationer och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen (RP 2/2014-2015). Uppmaning till landskapsregeringen att verka för att Estlands regering på lämpligt sätt uppmärksammas på Ålands status som demilitariserat och neutraliserat område.	Klämmen godkänd 19.01.2015 LKU 7/2014-2015	
Landskapsregeringens lagförslag om höjd och förlängd vuxenstudiepenning (LF 21/2014-2015). Uppmaning till landskapsregeringen att återkomma med förslag som stärker samtliga ensamförsörjande studerandes möjlighet till stöd under studietiden. Förslagen bör ta i beaktande hur olika parametrar och eventuella andra stöd inverkar på den studerandes helhetsekonomi.	Klämmen godkänd 14.09.2015 LKU 15/2014-2015	
Landskapsregeringens lagförslag om kommunernas socialtjänst (LF 25/2014-2015). Uppmaning till landskapsregeringen att vidta de åtgärder som bedöms nödvändiga med beaktande av de synpunkter som framgår av social- och miljöutskottets betänkande och bifogade utlåtanden.	Klämmen godkänd 16.09.2015 SMU 14/2014-2015	

BILAGA 2. ÅLANDS NATURRESERVAT

Reservat per den 31.12.2015	Kommun	Inrättat år	Samhällsägt		Privatägt		ÅFS
			land ha	vatten ha	land ha	vatten ha	
1 Ramsholmen	Jomala	1925	-	-	13	-	36/25 31/74
2 Mangelbo (Almskogen)	Finström	1931	-	-	-	-	
		1987 ^o	1	-	-	-	32/87
3 Svartnö-Kaja	Hammarland	1939	46	98	-	-	29/87
4 Espholm	Mariehamn	1943	7	-	-	-	30/87
5 Nåtö-Jungfruskär	Lemland	1964	-	-	-	-	-
		1985 ^o	-	-	-	-	
		1992 ^o	-	-	-	-	-
		2005 ^o	124	427	-	-	13/05
6 Björkör	Föglö	1966			-	-	24/66 28/74
		2003	220	6536			3/03
7 Sandskär	Kökar	1971	-	-	-	-	9/71
		1996 ^o	13	-	-	-	27/96
8 Lövdal	Jomala	1974	-	-	1	-	57/74
9 Granö	Föglö	1975	-	-	-	-	-
		1985 ^{oo}	-	-	-	-	44/85
		1996 ^{oo}			80	-	67/96
10 Långskär-Sandskär	Kökar	1978	-	-	-	-	-
		1985 ^o	96	263	-	-	31/88
11 Länsmansgrund	Saltvik	1979	55	100	-	-	33/87
12 Blåskär etc	Brändö	1980	38	296	-	-	4/80
13 Lökskär	Lemland	1980	13	52	-	-	8/80
14 Iriskärret	Jomala	1981	-	-	2	-	45/81
15 Lillnäsberget-Tingö	Sund	1982	-	-	-	-	-
		1991 ^o			-	-	-
		1995 ^{o*}	100	211			34/95
16 Fjärdsjär, Harrgrund	Sund	1986	3	-	-	-	12/86
17 Herröskatan	Lemland	1987	27	86	-	-	31/87
18 Östra Rödklobb	Eckerö	1988	10	-	-	-	28/88
19 Bråttö	Föglö	1988	-	-	-	-	-
		1992 [*]	-	-	-	-	-
		1999 ^o	-	-	44	-	66/99
20 N. Hastersboda	Föglö	1988	-	-	5	-	30/88
21 Boxö	Saltvik	1988	-	-	-	-	-
		1996 ^o	306	1091			28/96
		2015 ^o			8,5		55/15
22 Skag	Lumparland	1989	-	-	16	-	32/89
		2014 ^o			18,5		56/14
23 Idö	Kökar	1989	-	-	-	-	
		2005 ^o	82	-	-	-	10/05
24 Hemdal	Vårdö	1990	-	-	7	-	15/90
25 Prästgårdsnäset	Finström	1992	-	-	33	-	55/92

Reservat per den 31.12.2014	Kommun	Inrättat år	Samhällsägt		Privatägt		ÅFS
			land ha	vatten ha	land ha	vatten ha	
26 Åsgårda Stenåkrar	Saltvik	1994	51	-	6	-	2/94
27 Höckbøleholmen	Geta	1994	-	-	-	-	3/94
		2000 ^o	23	-	-	-	74/00
28 Skålklobbarna	Vårdö	1994	11	195	-	-	80/94
29 Lökö	Hammarland	1997	-	-	11	-	21/97
30 Bistorp Stenåkrar	Lemland	1997	14	-	-	-	46/97
31 Träsket	Eckerö	1998	-	-	71	-	21/98
32 salskyddsområde	Kökar	1998	-	-	3	670	15/98
33 Gloet	Vårdö	1998	-	-	31	-	119/98
34 Blacksund	Kumlinge	1999	-	-	28	-	60/99
35 Sandön	Föglö	2001	-	-	37	-	15/01
36 Näset	Kumlinge	2001	34	-	-	-	16/01
37 Södra Uddhagarna	Eckerö	2001	-	-	10	-	67/01
38 Ängessjö	Hammarland	2001	-	-	10	-	68/01
39 Prästgårdsskogen	Sund	2001	-	-	50	-	69/01
40 Moren	Jomala	2002	-	-	5	-	62/02
41 Norra Uddhagarna	Eckerö	2003	-	-	11	-	22/03
42 Knöppelskär	Saltvik	2005	31	-	-	-	11/05
43 Kråkskär	Saltvik	2005	86	394	-	-	12/05
44 Idskär	Finström	2005	44	238	-	-	9/05
45 Löfvik	Sund	2008	-	-	4	-	56/08
46 Båtskär	Lemland	2008	-	190	-	-	57/08
47 Gunnarsby	Sund	2008	-	-	31	-	58/08
48 Näsgården	Hammarland	2008	-	-	2	-	88/08
49 Toböle	Saltvik	2008	-	-	0,5	-	89/08
50 Signilskär-Märket	Hammarland	2009	400	22100	-	-	28/09
51 Svenstälpa	Vårdö	2009	-	-	190	-	30/09
52 Kvarnsjöskogen	Saltvik	2011	60	-	-	-	79/11
53 Öfladorna	Lemland	2013			10	1	56/13
54 Jomalaöjen	Jomala	2014	16				49/14
			1 911	32 277	723	671	

Ålands landareal 148 130 ha

Naturskyddad landareal 2633,5 hektar = 1,78%

Medelstorlek, landareal 48,8 hektar

Naturskyddsområden = 35581,5 hektar

^o förstorat

^{oo} förlängd fredning

* ändrade gränser eller bestämmelser

Ålands vattenareal = 1.180.000 ha

Naturskyddad vattenareal = 32 948 ha = 2,79%

Naturminnen:

Naturbildningen "Källskärskannan" , kokar

Tvenne slånbuskar på Svinö Holme, Jomala

Säregen tall i Torp by, Eckerö

Säregen björk i Möckelö by, Jomala

Två popplar i Tjudö by, Finström

Fyra askar i Prästgården by, Jomala

Stenåkern "Stenögat i Åsgårda by, Saltvik

En ek och ett flyttblock i Kvarnbo vy, Saltvik

En allé i Nääs by, Saltvik

LANDSKAPSREVISIONEN

Dokumentnamn
Berättelse

Datum
12.05.2016

Nr
22/2016

Till Ålands landskapsregering

REVISIONSBERÄTTELSE

Landskapsrevisionen avger härmed till landskapsregeringen sin i 7 § 2 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen avsedda revisionsberättelse för finansåret 2015.

Mariehamn, den 12 maj 2016

Dan Bergman
Landskapsrevisor

INNEHÅLL

1.	Bakgrund	3
2.	Årsbokslutet.....	3
2.1.	Analys av resultaträkningen	3
2.2.	Analys av balansräkningen.....	6
2.3.	Övriga iakttagelser.....	7
3.	Budgetuppföljningen.....	8
4.	Intern styrning och kontroll	9
4.1.	Aktionsplan	9
4.2.	Uppföljning av målsättningar	10

1. Bakgrund

Landskapsrevisionens granskning sker i form av årlig revision och effektivitetsrevision. Den årliga revisionen ska ske i enlighet med god revisionssed och ha till syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och bokslutet ger en rättvisande bild samt om ledning och förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och beslut.

Enligt 7 § 2 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen ska Landskapsrevisionen lämna en revisionsberättelse med resultaten från den årliga revisionen till landskapsregeringen inom en månad efter att landskapsregeringen har fastställt årsredovisningen.

2. Årsbokslutet

Från år 2015 har landskapsregeringens ekonomistyrningsmodell förnyats. Budgetstrukturen har förändrats och budgetering sker utgående från affärsbokföringens redovisningsprinciper. Årsbokslutet är uppgjort enligt bokföringslagen och bokföringsnämndens kommunsektions anvisningar i tillämpliga delar.

2.1. Analys av resultaträkningen

Nedanstående tabell visar en jämförelse av resultatet med föregående år:

	2015	2014
Verksamhetsbidrag	-251.021.510,25	-246.147.222,20
Årsbidrag	5.932.852,98	24.549.836,10
Resultat efter avskrivningar och extraordinära poster	-10.071.198,02	12.788.697,99
Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-11.071.198,02	2.788.697,99

Verksamhetsbidraget uppstår efter att verksamhetens intäkter och kostnader, pensionsintäkter och -kostnader samt överföringsekonomin intäkter och kostnader räknats samman. Bidraget är nästan 5 MEUR sämre 2015 jämfört med 2014.

Skatteinkomsterna är ca 5 MEUR högre 2015 jämfört med föregående år. De finansiella intäkterna och kostnaderna uppgick till 18,5 MEUR under 2015 jämfört med 37,5 MEUR under 2014. Försämringen 19 MEUR består av lägre intäktsföring av PAF-medel 15,3 MEUR samt mer återförda PAF-anslag (finansiell kostnad) 3,7 MEUR jämfört med året före.

Orsaken till det försämrade årsbidraget (18,6 MEUR) jämfört med föregående år beror nästan uteslutande på PAF-medlens inverkan på resultaträkningen.

Avskrivningarna var 1,4 MEUR högre 2015 jämfört med 2014. De extraordinära intäkterna var högre ifjol (bl.a. 2,8 MEUR för aktier i Alandia Försäkring Ab). Resultatet efter dessa poster är 22,7 MEUR sämre jämfört med föregående år.

Resultatet på sista raden är ca 13,7 MEUR lägre 2015 jämfört med 2014 (skillnaden i reserveringar utgör 9 MEUR mellan åren).

Verksamhetskostnaderna

Verksamhetskostnaderna har ökat från 170,8 MEUR till 178,5 MEUR. Procentuellt utgör ökningen 4,5 %, vilket är en hög siffra med tanke på små löneförhöjningar och den låga inflation som råder. De större kostnadsposterna har utvecklats enligt följande:

	2015	2014
Personalkostnader	-106.281.260,27	-105.537.775,65
Köp av tjänster	-55.524.217,25	-49.619.167,45
Material, förnödenheter och varor	-22.911.565,37	-20.477.727,05

Antal anställda i siffrorna nedan innebär inte antal årsverken. Systemstöd för att ta fram denna väsentliga information saknas.

Enligt personalbokslutet har antal anställda (exklusive ÅHS) ökat från 920 till 984 personer per den 31.12.2015. Inom landskapets skolor har antal anställda ökat med 101 personer, främst på grund av ökad sjukfrånvaro som krävt vikarier. Inom polisen är personalökningen 12 personer och inom övriga myndigheter 34 personer. Antal personal i arbetsavtalsförhållande har minskat, i huvudsak inom sjötrafiken. Personalkostnaderna inom denna grupp har sjunkit med ca 1 MEUR.

Inom ÅHS var antal anställda, ordinarie och vikarier, 1025 personer per den 30.11.2015, en ökning med 7 från föregående år. ÅHS personalkostnader ökade med 2,3 MEUR (4,6 %) jämfört med år 2014. Orsakerna anges till följande:

- pensionspremieprocenten höjdes från 17 % till 18 % (ca 0,5 MEUR)
- förlikningsavtal innebar löneförhöjningar (0,4 MEUR) samtidigt som lönekostnaderna 2014 var lägre på grund av strejken (ca 0,6 MEUR), vilket medför en nettoeffekt om 1 MEUR
- överföring av personal till Åda Ab inverkade positivt (ca 0,4 MEUR)
- allmän löneförhöjning, inrättande av nya tjänster och ombildningar samt bättre läkarbemanning överlag 2015 jämfört med 2014

Personalkostnaderna har påverkats positivt av att semesterlöneskulden minskat med drygt 0,7 MEUR. Merparten av minskningen kan hänföras till sjölönerna. I personalkostnaderna ingår en kostnadsreservering för löneutjämningsfonden om 300.000 EUR (200.000 EUR föregående år) för lönejusteringar som blir aktuella som ett resultat av arbetsutvärderingsprojektet.

Förändrad kontoplan och förändrade principer för aktivering försvårar jämförelse mellan år 2015 och år 2014 gällande köp av tjänster samt material, förnödenheter och varor.

Landskapets inköp av tjänster har ökat kraftigt jämfört med föregående år. Noteras att överföringen för aktivering är 2,1 MEUR större än 2014 och att merparten av denna summa berör inköp av tjänster. Samtidigt har sjukvården utanför Åland kostat 2 MEUR mindre 2015 jämfört med 2014.

En del av kostnadsökningen kan förklaras med att driftsprivatiseringen av fler linjer inom skärgårdstrafiken startat 2015. Besvär mot upphandlingar och därmed uppskjutningar av driftsprivatiseringsplanerna har förorsakat landskapet betydande merkostnader. Landskapets ansvar för personalen medför att personalkostnaderna sjunker betydligt först efter en övergångsperiod. Inbesparingar i totalkostnaderna kommer att synas i kommande års bokslut.

I övrigt märks kostnadsökningar för IT-tjänster, utbildningstjänster inom skolorna samt renoverings- och underhållsarbeten på byggnader (på grund av en behövlig förändring av aktiveringsprinciperna). Ytterligare har resekostnader flyttats till denna grupp från övriga kostnader.

Inom gruppen material, förnödenheter och varor märks en ökning hos ÅHS om ca 0,8 MEUR. Lägre bränslekostnader jämfört med föregående år (ca 0,7 MEUR) har inverkat positivt. Kostnadsökningar för IT-utrustning, möbler och övriga inventarier noteras, vilket till stor del kan förklaras med ändrad aktiveringsgräns från 1.000 EUR år 2014 till 50.000 EUR år 2015.

Pensionskostnaderna

Pensionskostnaderna ökar fortsättningsvis – från 28 MEUR år 2014 till 29,3 MEUR år 2015. Uttaget från pensionsfonden ökade från 17,9 MEUR till 18,5 MEUR. Täckningsgraden utgör ca 63 % vilket är ungefär på samma nivå som föregående år.

Arbetsgivarens pensionspremieprocent höjdes från 17 % till 18 % år 2015. Landskapets dyrare pensionssystem bör synas i en högre pensionspremieprocent än den som gäller inom privata sektorn. Systemet kan närmast jämföras med statens. Efter att ett fel i beräkningsunderlaget upptäckts har statens pensionsavgift sänkts från en nivå på drygt 20 %. Den beräknas ligga under 18 % åren 2016-18 för att därefter stiga till närmare 19 %. En enprocentig höjning av pensionspremien innebär ca 0,9 MEUR högre personalkostnader för landskapet.

Driftsreservering

I bokslutet har gjorts en driftsreservering för ÅHS ämnad för svårbudgeterade kostnader, främst gällande sjukvården utanför Åland. I och med att verksamhetsanslag fr.o.m. budgetåret 2015 blir ettåriga överförs inte längre oanvända budgetmedel vid 2015 års slut till därpå följande år.

Landskapsregeringen ansåg det därför rimligt att en driftsreservering görs. Problemet är att en sådan reservering inte kan hanteras bokföringsmässigt enligt bokföringsnämndens kommunsektions anvisningar som landskapet avser följa. En investeringsreservering kan komma i fråga för kommuner men det är det inte fråga om i detta fall. Driftsreserveringar bör inte göras framöver.

2.2. Analys av balansräkningen

Bestående aktiva

Under 2015 har det skett en genomgång av landskapsegendom, immateriella tillgångar och materiella tillgångar. Nödvändiga korrigeringar i bokföringen har gjorts. Det har tagits fram en välbehövlig anvisning för hanteringen av det nya anläggningsregistret. I och med översynen har en bra grund för överföring av egendomen till det från 1.1.2016 nygrundade fastighetsverket skapats.

Avskrivningar påbörjas när en anläggning färdigställts och inte som tidigare efter att garantisyn hållits. Denna behövliga förändring har medverkat till att avskrivningarna ökat jämfört med föregående år.

Likviditeten

En jämförelse av likviditeten mot fjolåret ser ut enligt följande:

	2015	2014
Kortfristiga placeringar	27.208.159,50	31.116.241,56
Kassa- och banktillgodohavanden	24.553.675,22	27.239.193,05
Totalt	51.761.834,72	58.355.434,61

Likviditeten har försämrats med ca 6,6 MEUR vilket även åskådliggörs i finansieringsanalysen. Försämringen under föregående år var 3,5 MEUR. Den nedåtgående trenden visar att åtgärder krävs för att säkerställa en hållbar likviditet. Landskapets kassalikviditet är dock fortsättningsvis god.

Pensionsansvarsskulden

Landskapsregeringen har anlitat Keva för att utföra en ny total beräkning av det pensionsansvar som orsakats av arbetspensionerna och ledamotspensionerna. Den totala beräkningen per 31.12.2014 har därefter tillsammans med uppgifter som landskapsregeringen uppgivit legat som grund för beräkningen per 31.12.2015. Pensionsansvarsskulden har enligt beräkningarna utvecklats enligt följande de senaste åren:

2015	2014	2013	2012
754.000.000	741.200.000	727.000.000	707.000.000

Från och med år 2014 upptas inte pensionsansvarsskulden och pensionsfondens tillgångar i landskapets balansräkning. Motiveringen till detta förfarande är att staten redovisar på detta sätt.

2.3. Övriga iakttagelser

Fastighetsbyrån / Fastighetsverket

Under 2015 förbereddes grundande av ett fastighetsverk från 1.1.2016. Landskapets alla fastigheter, förutom ÅHS och infrastrukturavdelningens område på Möckelö, överfördes till fastighetsbyrån (tidigare byggnadsbyrån) vilken flyttades från regeringskansliet till finansavdelningen. Personal som arbetade med fastighetsförvaltning överfördes från andra verksamheter till fastighetsbyrån.

En internhyra, bestående av intern ränta, avskrivningar samt underhålls- och skötselkostnader, beräknades och utgiftsbudgeterades på de olika verksamhetsområdena samt inkomstbudgeterades under finansavdelningen. I årsbokslutet har internhyran eliminerats.

Den 29.12.2015 fattades beslut om överföring av den egendom och förvaltning som hörde till fastighetsbyrån. En preliminär ingående balans upprättades för fastighetsverket. Enligt denna borde det göras en uppvärdering av överförda fastigheter med ca 108 MEUR jämfört med värdet i landskapets bokföring (ca 66 MEUR). Detta har även beaktats i budgeten för 2016.

Fastigheter förvärvade före år 1998 värderades enligt beskattningsvärde. Under åren har avskrivningar skett. Fastighetsbyrån gjorde en ny genomgång och värdering av fastighetsbeståndet. Sammantaget har detta lett till ett stort uppvärderingsbehov.

Internhyran har av många verksamhetsansvariga kritiserats för att vara för hög. Den använda internräntan (avkastningskravet) 3,5 % är relativt hög med tanke på det låga ränteläge som råder på marknaden. Det finns skäl att se över internräntans nivå. Fastighetsvärderingarna behöver även ses över innan den slutliga ingående balansräkningen för fastighetsverket fastslås.

Ytterligare iakttagelser vid granskningen:

- Ett nytt ekonomisystem togs i bruk den 1.1.2015. Under en stor del av året var systemets rapporteringsverktyg inte tillgängligt för verksamhetsansvariga. Rapporteringen har av många upplevts vara bristfällig.

- Övergången till en kontoplan liknande den som används inom kommuner har resulterat i en översyn av vilka konton som bör användas för olika typer av verksamhetskostnader. Samordning av redovisningsprinciperna med ÅHS har skett och behöver fortsätta.
- ÅHS har bokfört två poster som lett till förbättrat resultat 2015 om ca 200.000 EUR. Eftersom det var fråga om korrigeringar som berör föregående års räkenskapsperioder borde bokföringen ha skett mot kontot *Föregående räkenskapsperioders resultat* under eget kapital.
- Anslaget för projektet E-demokrati flyttades från driftsdelen till investeringsdelen i femte tilläggsbudget 2015. Efter att de medel som fanns tillgängliga under driftsanslaget använts till fullo aktiverades överstigande del under pågående projekt. Det här innebär att utvecklingsutgifter i form av lönekostnader aktiveras. Försiktighet bör iakttas vid aktivering av utvecklingsutgifter. För kommuner gäller att endast utvecklingsutgifter som är väsentliga med tanke på verksamheten aktiveras.
- Landskapets aktieinnehav i bolag är värderade enligt anskaffningspris. En översyn av de verkliga värdena behöver göras för att avgöra om värdejusteringar borde ske. Särskilt noteras Ålands Utvecklings Ab där den balanserade förlusten från tidigare räkenskapsperioder överstiger hälften av aktiekapitalet.

3. Budgetuppföljningen

Från år 2015 har landskapets budgetstruktur förändrats väsentligt. Modell har tagits från den kommunala sektorn med anpassningar för bland annat de betydande överföringsutgifterna, där även EU-delfinansierade program och bidrag ur PAF-medel ingår. Budgeteringsmetodiken anpassas successivt så att affärsbokföringens redovisningsprinciper, t.ex. gällande löneperiodiseringar, avskrivningar, investeringar och lån även tillämpas i budgeten.

I budgetförslag för landskapet Åland för år 2015 upptogs anslag om totalt 368.770.000 EUR. Förslaget antogs av lagtinget den 19 december 2014. Genom fem tilläggsbudgeter höjdes budgetens utgiftsram till 372.880.000 EUR. Det budgeterade underskottet enligt resultaträkningen ökade i och med detta från 8.810.000 EUR till 11.724.000 EUR. Eftersom budgeterings- och redovisningsprinciperna förändrats är inte budgeterna för åren 2014 och 2015 direkt jämförbara.

Resultaträkning, budgetutfall

Jämförelsen av budgetutfall med resultaträkningen visar att räkenskapsperiodens resultat är ungefär 1 MEUR bättre än vad som budgeterats. I sammanställningen åskådliggörs anslag från tidigare år som man haft rätt att använda 2015. Under år 2015 upphörde systemet med 2-åriga reservationsanslag, dock så att de anslag som inte använts fullt ut 2014 kunde användas även år 2015.

Budgetuppföljning av verksamhet, överföringar och skattefinansiering

I årsbokslutet finns först en sammanställning där tillgängliga anslag 2015 räknats samman. Därefter följer uppföljningen av budget mot utfall.

Finansavdelningen har begärt in förklaringar till budgetöverskridningar. I ett fall har en procentuellt sett stor överskridning uppstått på grund av felbudgetering av intäkter. Fastighetsbyråns överskridning förklaras med högre avskrivningar på grund av övertagande av fastighet från senatsfastigheter samt kostnadsföring av vissa renoverings- och underhållsarbeten som tidigare aktiverats.

Budgetuppföljning av investeringar

På samma sätt som för verksamhetsdelen finns för investeringarna en sammanställning där tillgängliga anslag 2015 räknats samman. Därefter följer uppföljningen av budget mot utfall.

Det finns godtagbara orsaker till överskridningarna inom investeringsbudgeten.

Skattefinansieringen

Avräkningsbeloppet har de senaste åren haft en positiv utveckling. Nedanstående tabell visar utvecklingen för avräkningsbeloppet och skattegottgörelsen.

	2015	2014	2013	2012
Avräkningsbelopp	220.775.638	215.807.393	209.391.832	204.345.615
Förskott för året	221.568.000	215.311.000	207.276.000	203.684.000
Slutreglering föregående år	-792.362	496.393	2.115.832	661.615
Skattegottgörelse	6.987.664	5.278.521	9.783.220	17.440.733

Trots positiv utveckling av inkomsterna jämfört med föregående år har landskapets ekonomiska situation försämrats. En hållbar utveckling kräver åtgärder för att minska utgifterna.

4. Intern styrning och kontroll

4.1. Aktionsplan

Den 18.6.2013 fastställda aktionsplanen för intern styrning och kontroll uppdaterades inte under 2015. 2016 är avsikten att detta ska ske.

En central målsättning för landskapsregeringen borde vara att snabba upp ärendehantering. Antal öppna ärenden äldre än 3 månader per den 31.12.2015 låg på ungefär samma nivå som 31.12.2014 (ca 560). Då har alla oavgjorda ärenden på grund av problemen hos rikets myndigheter med utbetalningar av lantbruksstöden inte tagits med i jämförelsen.

Det finns goda möjligheter att effektivisera användningen av ärendehanteringssystemet. Alla avdelningar borde hantera systemet på ett likartat sätt och såsom det är tänkt att systemet ska användas. Rutiner för avförande av ärenden finns och bör användas. Den interna styrningen och kontrollen kan fortsättningsvis förbättras i detta avseende.

Motiveringar till budgetöverskridningar begärs in av finansavdelningen. Det finns skäl att även kontrollera onormalt stor konsumtion av medel i slutet av varje år. I några fall upptäcktes sådana tendenser 2015 vilket ledde till att finansavdelningen begärde in förklaringar. Det finns behov av ett kontrollsystem i syfte att stävja onödig konsumtion av oanvända medel i slutet av varje år.

4.2. Uppföljning av målsättningar

Landskapsregeringens årsredovisning innehåller en lång textdel samt årsbokslutet. En förbättring från föregående år har skett. Textdelen borde kortas ner ytterligare och vara inriktad på det allra väsentligaste.

Kvantitativa målsättningar och uppföljning av dem saknas i stor utsträckning. De olika verksamhetsområdenas uppgift i relation till nedlagda resurser borde tydliggöras - t.ex. kostnad i förhållande till bokförda transaktioner, kostnad i förhållande till slutbehandlat ärende (med beaktande av komplicerade ärenden), kostnad i förhållande till lagframställningar (med beaktande av komplicerade framställningar), kostnad per utbildad elev (med beaktande av nya krav på utbildningen) osv.

Åda Ab (Ålands Digitala Agenda), vars uppgift är att leverera IT-tjänster till den offentliga sektorn, startade sin verksamhet 1.1.2015. Landskapsregeringen, ÅHS och Mariehamns stad överförde IT-personal och IT-verksamhet till Åda från detta datum. Landskapsregeringen har under 2015 överfört 1,4 MEUR till bolagets fond för fritt eget kapital.

Åda har haft problem med att leva upp till förvaltningens krav på IT-service. För landskapsregeringen, och även andra inom offentlig sektor, är det särskilt problematiskt att upphandlingen av ett nytt löne- och personaladministrativt system försenats. Supportavtalet för landskapsregeringens nuvarande system upphörde 31.12.2015. Den s.k. dialog-baserade upphandlingen har bedrivits som ett projekt inom Åda. Projektet har inte avancerat i önskad takt. Projektledare har bytts ett flertal gånger. I och med förseningen ökar risken för driftsstörningar betydligt då ett nytt system ser ut att kunna finnas på plats tidigast vid årsskiftet 2017/2018.